Vendetta și pasiune, dezgust și erotism.

Plagiatul

CAMILLA BARESANI

Plagiatul

CAMILIA BARESANI

„L-am cercetat cu atenție, dar probabil că aveam privirea tâmpă și leșinată a celei care vrea s-o facă pe seducătoarea, iar între timp mă dezbrăcam, lent, aruncându-mi ici-colo, pe coridor sau în salon, puținele veșminte pe care căldura sufocantă îmi permitea să le port.

– Dacă își imaginează că următorul roman li-l dau tot lor, se înșală amarnic [...], continua să se lamenteze, în vreme ce eu, goală, mă încolăceam pe piciorul lui, încercând să-i strecor mâna în pantaloni.

Nu se excita deloc, trebuia să mă întrebuințez mai mult. Până și răzbunarea cere muncă, m-am gândit eu, cere constanță și devotament.

– În orice caz, Carpani mi-a garantat că joi cărțile vor fi gata [...], mi-a zis, mulțumit.

Întinsă cu picioarele desfăcute pe masa din bucătărie, îl priveam cum bea apă cu paiul dintr-o sticlă de plastic și speram să se hotărască odată [...]."

CAMILLA BARESANI, *Plagiatul*

„Cu *Plagiatul,* Camilla Baresani oferă un roman de debut strălucitor, de o malițiozitate rafinată și un glamour pervers. Este asemenea unui labirint de oglinzi în care ne recunoaștem, chiar dacă deformați, oriunde ne-am întoarce privirea – în protagoniști dar și în figuranți, în victime dar și în călăi, în cel care conduce dansul dar și în cel care crede că-l conduce, în amănuntele peste care se trece ușor cu vederea dar și în adevărurile fundamentale."

Corriere della Sera Magazine

ISBN 978-973-143-038-6

www.nemira.ro

Nemira Damen tango

21 radio

CAMILLA BARESANI s-a născut în 1961, la Brescia, și este un nume în ascensiune în literatura italiană. A debutat cu romanul *Plagiatul* în anul 2000. Au urmat *Sbadamente ho fatto l'amore* (2002), *Imperfecțiunile iubirii (L'imperfezione dell'amore,* 2005, în pregătire la Editura Nemira) și *TIC. Tipi italiani contemporanei* (un volum de unsprezece povestiri, adnotate de sociologul Renato Mannheimer). Scrie pentru *Il Sole 24 Ore, Corriere della Sera Magazine* și *Vanity Fair.*

Plagiatul

CAMILLA BARESANI

Vulpea e un lup care-ți face daruri

Traducere din limba italiană
EMANUEL BOTEZATU

NEMIRA

Coperta colecției: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BARESANI, CAMILLA
Plagiatul / Camilla Baresani;
trad.: Emanuel Botezatu
București, Nemira & Co, 2007
ISBN 978-973-143-038-6

I. Botezatu, Emanuel (trad.)

821.131.1-31=135.1

Camilla Baresani
IL PLAGIO
© 2000 Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano
© Editura Nemira & Co, 2007

Redactor: Ana ANTONESCU
Tehnoredactor: Corneliu ALEXANDRESCU

Tiparul executat de Alföldi Nyomda Rt.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-973-143-038-6

La prețul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea
timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

OCTOMBRIE '94

Post damnum pentire valet, mihi crede, negottam[1]

La o asemenea oră, duminica, e puțin probabil să-l găsesc.

Telefonez. Nu răspunde.

Sun la interfon. Nimeni.

Încerc la sonerie. Nimic.

Dau să descui ușa. Cheia lungă nu se rotește.

Ce ciudat, mă gândesc. N-am văzut niciodată pe cineva care să plece de acasă fără să tragă yala de siguranță.

Poate că e în pat cu vreo... Ei, da, și cu cine, mă rog? Francesca. Imposibil. Alta. Și unde s-o fi găsit? Și totuși...

Încerc cu cheia mică. Două declicuri și ușa se deschide.

Aceeași miasmă de scrumieră plină-vârf.

Și liniște.

---

[1] „După ce ai produs paguba, căinţele nu mai au nici o valoare, crede-mă!" – citat din lucrarea *Baldus* de Teofilo Folengo (n. tr.).

Hm... Să sperăm că nu e. Oricum, dacă este, iau repede *Perseguitare* și pastilele de borago, apoi o tulesc fără să-i adresez vreun cuvânt.

Parcurg coridorul pe vârfuri, cu pași mărunți și iuți. *Dracaena* și crăciunița arată mai vlăguite decât de obicei. Arunc o privire în bucătărie: în clarobscurul autumnal, masa îmi pare înțesată cu tot soiul de chestii indescifrabile. Să se fi hotărât să facă puțină curățenie?

Ușa de la baie e dată în lături. Pe jos, o mulțime de saci negri de gunoi pe jumătate plini cu Dumnezeu știe ce.

Mă uit mai bine. Marco e acolo. Căzut lat, cu picioarele rășchirate, unul îndoit pe jumătate. Dizlocat. Laba piciorului drept răsucită, deloc natural. Glezna fracturată?

Aprind lumina. Oh, Doamne, e mort, mă gândesc. S-a sinucis. E vina mea... Nu!

Îl privesc. Fața îi e întoarsă spre dreapta. Ochiul stâng, singurul vizibil, are pleoapa căzută pe jumătate, într-o expresie înspăimântată pe care nu i-am mai văzut-o niciodată.

Nu, nu s-a sinucis... *Doar* a alunecat. Pe sacii de gunoi. Dar ce caută sacii ăștia în baie?!

Și dacă nu e mort? Pun palma între smocurile de păr ce i se ițesc din nări și gura lui, nefericită din cauza dinților diformi.

Îmi pare că percep o ușoară adiere de aer cald.

Așadar, trăiește! îmi spun.

IUNIE '94

Ea îl urmează ca un câine

Trebuie spus că, în urmă cu numai câteva luni – înainte de acea după-amiază de duminică – încă nu-l uram. Ura – cea adevărată – o încerci numai pentru cineva pe care îl cunoşti. Totuşi, se poate întâmpla ca, numai privind fotografia unui necunoscut, să simţi repulsie. Dacă, pe urmă, persoana din fotografie a mai şi comis o acţiune incorectă – dar ce zic eu? A lui a fost de-a dreptul necinstită – chiar împotriva ta... Ei, bine, nu o urăşti pe persoana asta, dar îţi dă o senzaţie, aproape fizică, de dezgust. Un dezgust vivace, ca s-o spunem pe-a dreaptă. Şi atunci, când starea asta sufletească ajunge să-ţi intoxice viaţa, când nu mai reuşeşti să simţi ce simţeai înainte – şi *cum* simţeai înainte – atunci, zic, a sosit clipa să-ţi sufleci mânecile şi să treci la treabă.

Am început prin a-l urmări. Mă ţineam după el, episodic, între opt şi jumătate dimineaţa şi şapte seara, uneori chiar mai târziu. La început voiam să văd cum arată trupul care susţine acea expresie surprinsă în fotografia

alb-negru de pe copertă. Apoi, am devenit curioasă să-i aflu viața. Căutam oare un mod în care să mă răzbun? N-aș ști să spun. E foarte posibil ca, pentru început, să-mi fi fost de ajuns să-mi bag nasul în treburile lui, să cercetez chipurile prietenilor pe care îi avea, să înțeleg ce fel de femeie i-ar plăcea unui tip de genul lui.

Chiar așa am început: fără planuri, fără strategii.

Până atunci – până la dezgust, cel puțin – totul părea să funcționeze strună. Adică: proiectele nu-mi ieșeau niciodată, rutina mă îndobitocea, imprevizibilul mă pândea la tot pasul, iar această regularitate care te adoarme îmi garanta un soi de bunăstare nenaturală, la fel de complicată ca bunăstarea unui fachir, de exemplu.

Dar spionându-l pe bărbatul acela, ritmul vieții mele s-a schimbat.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-i caut numărul în cartea de telefon. Era acolo. Faima lui era încă atât de incertă, încât deocamdată nu-i procura neplăceri și nici teama că ar putea fi în pericol.

Când ții sub observație un necunoscut, trebuie să-ți pui câteva întrebări care să dea un fir logic tacticii tale de urmărire. De exemplu: trăiește singur sau e un tătic grijuliu care își duce dimineața copiii la școală? Sau poate că e unul care se învârte unduindu-și șoldurile prin localurile gay, ori o fi genul care, la ora prânzului, își petrece câteva ore bune în fața *scroll*-ului din vitrina vreunei bănci, cercetând fluctuația indicilor bursieri. E oare un avocat care în pauza de prânz își duce secretara la un motel de pe șoseaua de centură sau, dimpotrivă, e un introvertit care își petrece după-amiezile

încleştat de sticla lui de băutură, citind şi recitind aceleaşi, mereu aceleaşi cărţi? Cumva o fi dintre aceia care se studiază discret în vitrinele băncilor sau poate că, atunci când păşeşte, şosetele îi cad, adunându-i-se sub călcâi?...

În sfârşit, dacă intenţiile noastre diabolice nu se limitează la simpla îndeplinire a obiectivului stabilit (cum ar fi, de pildă, un asasinat), ci ne fac să plăsmuim proiecte din ce în ce mai complexe – atât de complexe, încât devin indescifrabile chiar pentru noi înşine – ne vom trezi în faţa unui uriaş păienjeniş de tabieturi, orare, neglijenţe şi frivolităţi despre care credem că ne-ar putea fi utile cândva. Pe de altă parte, să fim serioşi: cui i-ar plăcea să fie spionat întruna, dezbrăcat din priviri, disecat de dimineaţa până seara?

Despre Marco Minghetti mă interesau, înainte de orice, detaliile inocente, acele mici amănunte care fac dintr-un om o fiinţă ridicolă. Nu viciile, nu ciudăţeniile – care, la urma urmelor, pot avea şi ele măreţia lor. Căutam particularităţi meschine, ca să pot râde pe seama lui. Cât despre urmărire, încă nu stabilisem nimic.

Am hotărât că, dacă vrei să urmăreşti un bărbat aşa cum scrie la carte, trebui să îţi începi treaba de dimineaţă. Îl aştepţi în preajma casei lui, chiar şi mai multe zile la rând, dacă e nevoie – la urma urmelor, în perioada aceea ar putea fi plecat din oraş. Dimineaţa, nu te mişti de acolo câteva ore bune, pentru că nu ştii care-i situaţia – poate că omul iese mai târziu sau poate că a ieşit deja înainte de a ajunge tu.

Prima dată am făcut-o într-o dimineață de început de iunie. Soțul meu s-a crucit când, aducându-mi cafeaua la pat, a sfârșit prin a mă dibui în baie, unde mă îndeletniceam deja cu spălatul pe față.

– Mă duc la piață, m-am justificat.

– La ora asta? s-a mirat Filippo. Probabil că abia se montează tarabele.

– Chiar vreau să văd dacă măcar de data asta găsesc un *scorfano*[1]. De obicei, atunci când ajung eu, s-au terminat deja, am concluzionat grăbită, construindu-mi un surâs încărcat – speram eu – de promisiuni învăluite în mister.

Trebuia să traversez tot orașul și voiam cu orice preț să fiu punctuală, măcar în prima dimineață. Era exact ca atunci când te prezinți la o nouă slujbă, unde șefii nu au descoperit încă faptul că întârzii întotdeauna. Îmi amintesc că studiasem îndelung care ar fi combinația de haine cea mai potrivită pentru o urmărire: eficacitate și mimetism, prospețime, rezistență la șifonare.

Luni, 3 iunie, la ora șapte și jumătate, mă aflam deja pe strada Matteo Bandello nr. 12, în fața casei lui Marco Minghetti. Nu se știe niciodată, m-am gândit, se poate întâmpla ca bărbații, atunci când trec de o anumită vârstă, să devină matinali.

Blocul era genul obișnuit de clădire seniorială milaneză de la începutul anilor șaizeci, de felul celor care sunt de obicei în proprietatea societăților de asigurări sau

[1] Porc-de-mare (n. tr.).

a fondurilor de pensii gestionate de bănci. Atriumul, delimitat de o uşă mare de sticlă, era inutil de amplu, iar masa portarului – asemenea unui bac – părea ancorată în fluxul de jocuri luminoase de pe dalele de marmură ceruită ale pardoselii. Nici măcar un paravan, un perete de ghips-carton, în fine, ceva care să-i garanteze omului un pic de *privacy*, să-i permită să gătească ceva sau să-şi spele farfuria în timp ce locatarii trec încoace şi-ncolo.

În clipa aceea m-am gândit că, de obicei, portarii obligaţi să lucreze în astfel de condiţii sunt şi cei mai antipatici. Ei disprețuiesc blocul şi pe locatari, afişând ostentativ o deferenţă onctuoasă, deşi în realitate au o singură dorinţă: să aprofundeze în tihnă articolele din ziarul pe care îl au în faţă, fără să fie deranjaţi întruna de tot soiul de aiuriţi ce îi cer informaţii pe care le-ar putea citi şi singuri pe avizierul de la intrare. Când va veni vremea, mi-am zis, un portar ranchiunos mi-ar putea fi de mare folos.

Era deja şapte şi jumătate, iar masa portarului zăcea în mijlocul atriumului, încă neprihănită. Am vrut să-i descopăr numele pe interfonul de la intrare, ca să-mi dau seama din care aripă a clădirii urma să coboare Marco Minghetti. Erau numai numere. Ăsta e un obicei de-a dreptul odios, mi-am spus, învinovăţindu-l pe el pentru sistemul utilizat de tot blocul şi, probabil, de întreg cartierul. Cât despre restul, în zonă nu se afla nimic care să-mi placă. Puţinele şi atent selecţionatele activităţi comerciale, vechiul sediu – abandonat – al Partidului Socialist, consulatul olandez, o cunoscută sală de *squash*, filiala unei secte psihoanalitice originară din Valesse şi

instituții scolastice exclusiviste, tutelate de măicuțe sau de preoți. O atmosferă ca în orice zonă decontaminată de orice urmă de decor al marii burghezii.

Eram convinsă că-l voi recunoaște, chiar dacă era foarte probabil ca fotografia pe care și-o alesese pentru copertă să fi fost retușată. Era de înțeles să-și dorească o înfățișare cât mai agreabilă și fără îndoială că fotografia fusese făcută cu câțiva ani în urmă, când, probabil, mai avea păr și abia se întorsese de pe litoral.

Mi-am mutat mașina încoace și-ncolo până când am reușit s-o postez strategic, în apropierea ieșirii din bloc, pe latura umbrită a străzii. Aveam cu mine câteva reviste turistice, pe care intenționam să le răsfoiesc în așteptarea lui. Ce mai, eram pregătită pentru o așteptare extenuantă, dar – ca să fiu sinceră până la capăt – mi-aș fi dorit să-l văd apărând cât mai repede. Exact ca atunci când tânjești după bărbatul alteia: ești convinsă că poți purta un război de durată, în care să cucerești pozițiile pas cu pas, dar refuzi să ieși la atac pentru că, în realitate, simți că va fi un război-fulger, iar sângele vărsat nu va fi al tău.

Plictiseală: searbădul du-te-vino de fețe previzibile; elevi striviți sub ghiozdanele enorme, cu chipul absorbit – al celui care a învățat toată noaptea încercând să-și îndrepte media la ultimul test din an, iar în drum spre școală repetă noțiunile abia memorate – sau, dimpotrivă, cu expresia destinsă – a celui care și-a văzut deja sacii în căruță; funcționărese exuberante ori cu umblătură țeapănă, de profesioniste; doamne cu figuri afectate și

mutre terne de menajeri filipinezi ieşiţi să plimbe câinele stăpânului; o fată frumoasă (oare nu cumva coboară din apartamentul lui Minghetti?), deja bronzată, şi un tip cu părul alb (care ar putea fi chiar el, dar, dacă mă uit mai bine, parcă nu e...).

O fojgăială de personaje cotidiene care ar putea stimula, cel mult, imaginaţia vreunui locuitor al Stockholmului; pentru mine însă, care îmi duc traiul aici, reprezintă cel mult un ansamblu de semnale întru totul descifrabile. Clipe de incertitudine (oare se merită? cine m-a pus? sunt ridicolă; poate nici nu mai locuieşte aici; mai bine stăteam acasă şi puneam mâna pe o carte.) O vânzoleală de mame şi neveste cu priviri mai mult sau mai puţin lipsite de poezie, poştaşi şi curieri.

Pe urmă, cu puţin înainte de ora zece, am fost sigură: bărbatul lat în spate care ieşea dintr-unul din ascensoarele de pe aripa stânga era cel din fotografie. Obrajii mi s-au aprins şi respiraţia mi s-a tăiat brusc. Cât de banală pot fi, m-am gândit atunci, ruşinată de reacţia mea.

L-am remarcat pe dată, fiindcă nu mă mai aflam în maşină, ci, ca să-mi mai dezmorţesc genunchii, coborâsem să cercetez inscripţiile de pe tăbliţele de alamă de deasupra interfonului. Stăteam acolo ca o nătângă şi mă întrebam cum de s-a ales notarul de la etajul al doilea cu un nume – Wittman – atât de ciudat, când, deodată, l-am zărit – din spate, pentru că, ieşind din lift, s-a dus direct spre masa portarului. Cu o mapă de piele soioasă într-o mână şi un teanc flendurit de hârtii sub celălalt braţ, cu fire rare de păr şi şuviţe cenuşii dezordonate, într-un costum din bumbac de culoarea

tutunului, gata boțit, avea exact aerul bărbatului care mă așteptam să fie.

Am traversat în viteză strada și m-am postat în fața vitrinei unui magazin de stampe vechi. Proprietăreasa, care tocmai sosea, m-a fixat cu priviri pline de speranță: găsise o clientă nerăbdătoare să dea toți banii pe fleacuri de la prima oră a dimineții. Pe urmă, și-a încrețit fruntea descoperind pe trotuar o configurație alcătuită din excremente de câine, parțial stâlcite; chiar acolo, la intrarea în propriul ei magazin. În semn de dezaprobare, desele crăpături de pe chip i s-au înmulțit brusc, apoi a căutat să-mi citească pe figură o umbră de solidaritate. Pe care eu nu i-am arătat-o.

Pe urmă, Minghetti l-a salutat pe portar cu o fluturare a brațului și s-a îndreptat spre ieșire cu pașii iuți și privirile în pământ. Din buzunarul stâng al hainei îi atârna limba unei cravate din mătase întunecate și austere. Butonii cămășii sale bleu se iteau de sub mâneca hainei, atârnând neglijent. Privirea mi-a fost atrasă de pielea obrajilor săi, flască și creponată ca o coajă de arahidă. În fotografia de pe coperta cărții, un iscusit efect de fundal și un joc inteligent de clarobscururi estompau urmele evidente de îmbătrânire a epidermei.

A trecut prin fața chioșcului de ziare fără să se oprească. Cum așa, nu citește presa? Își găsește jurnalele acolo unde trebuie să ajungă? m-am întrebat eu, iar el a intrat pe dată într-un patibar foarte cunoscut în oraș – atât pentru prețuri, cât și datorită doamnelor bogate și cam trecute care-l frecventează ca să agațe vreun gigolo dintre cei ce ticsesc localul.

L-am așteptat afară, ascunsă după un container ecologic pentru colectarea diferențiată a maculaturii. Câteva minute mai târziu, m-am ținut după el până la mașină, un Maggiolone cabriolet alb cu numere de înmatriculare vechi de trei generații – cele cu caractere roșii pe fond negru. MI F92034, am copiat eu cu conștiinciozitate în agenda mea cu arc, cumpărată special pentru această ocazie.

Era prima dimineață când urmăream pe cineva și am comis din start o greșeală: urmăritorul nu parchează regulamentar niciodată, ci dublează altă mașină staționată sau se postează în dreptul unei căi de acces pentru riverani, gata în orice moment să țâșnească pe urmele prăzii sale. Când, în sfârșit, am reușit să-mi deblochez vechiul meu Panda 30, el și mașina lui se evaporaseră.

În dimineața a doua mi-am permis să ajung la ora opt și jumătate. M-am uitat imediat după Maggiolone. Era acolo, parcat. Am aruncat o privire înăuntru: scrumiera deschisă era plină-ochi cu chiștoace subțiri, albe. În spate, pe scaunele căptușite cu mușama ivorie, zăceau abandonate câteva exemplare îngălbenite din *La Repubblica*. Cel de deasupra era datat 12 martie '94. Ce dezordonat! Și, în plus, face economie la ziare; a rămas cu două luni în urmă, m-am gândit eu. Burduful din plastic negru care învelea schimbătorul de viteze avea pliurile pline de scrum de țigară.

În timp ce mă zgâiam pentru a nu știu câta oară la un peisaj al lui Piranesi atârnat în vitrina magazinului de stampe – ruine romane și buruieni – o doamnă cu

puternic accent de Brianza m-a întrebat pe un ton aspru și nepoliticos dacă îi pot spune unde se află showroom-ul lui Torkian, un vânzător de covoare.

– Nu, i-am răspuns.

De fapt, știam, dar urmărirea unui om mă făcea indisponibilă pentru altceva.

Se făcuse aproape ora unsprezece când a coborât; căldura devenise deja sufocantă și cu greu mai găseai un petic de umbră sub care să te adăpostești. Eram foarte supărată pe el.

Era neschimbat. Același costum plin de încrețituri, numai că în locul cămășii purta un tricou polo *vert-bouteille*, mulat pe curbura nu foarte proeminentă a pântecelui. În rest, dacă n-ar fi fost începutul acela de burtă, părea un bărbat trecut de prima tinerețe, dar în formă, înalt și cu umeri bine proporționați, chiar dacă, în loc să pășească, mai degrabă își târșâia picioarele. O făcea însă cu o mină gravă și severă, ca și cum voia să salveze situația cu scuza inteligenței și a profunzimii în gândire care s-ar fi putut ghici din fizionomia lui, altfel deloc atrăgătoare. Mi s-a părut că are un defect de mers: pășind, își punea talpa în pământ cu vârful ușor îndreptat spre interior. Modul acesta de a înainta dădea impresia de grabă și echilibru precar, ca al unuia pe care te aștepți dintr-o clipă într-alta să-l vezi căzând în nas.

Când și-a pornit mașina, eu eram deja acolo, în spatele lui, cu motorul mergând. Mi-a fost destul de ușor să mă țin după el în traficul lejer de la ora unsprezece; conducea cu viteză redusă, ținându-și pe fereastră mâna cu țigara aprinsă. S-a oprit parcând la un colț de stradă,

cu jumătatea din față a mașinii pe dungile trecerii de pietoni și în clipa următoare l-am văzut intrând într-o clădire înaltă din corso di Porta Volta. Am lăsat mașina pe banda a doua și m-am dus să citesc tăbliţele de la intrare. „Editura Airoldi – etajul I – Direcţiunea și birourile administrative – etajul II."

Nu era cine știe ce surpriză. Dintre cele nouă edituri cărora le trimisesem *Architettare,* Airoldi era una din cele două care nu mi-au răspuns, nici măcar printr-o scrisoare-standard de refuz, pretipărită. Dar, mai presus de orice, era editura care publicase *Il piacere di promettere*[1], romanul lui Minghetti care îl plagia pe al meu. Înăuntrul meu am auzit o voce râzând cu subînţeles: „He, he, he!" Dar nu era nimic de râs și chiar nu folosea la nimic.

Pe urmă, ceasuri de-a rândul, plictiseală de moarte. Am reușit să mai umplu timpul mutând mașina de pe o bandă pe alta, până ce, într-un târziu, am putut s-o plasez sub o fâșie de umbră. Am răsfoit revistele de turism aduse cu o zi înainte, proiectând vacanţele viitoare alături de Filippo – care nu vrea niciodată să facă rezervări – apoi am privit invidioasă fotografiile din cele câteva reviste de *gossip,* pline de femei mai mult sau mai puţin vulgare și zbârcite, care se bronzează topless în aceleași locuri bătătorite și răsbătătorite – Sardegna, Fregene, vreun iaht sau Capalbio. Am hotărât că nu pot sta mai mult de ora șase seara și, gândindu-mă cam ce aș putea găti pentru cină, am întocmit o listă de cumpărături.

---

[1] „Plăcerea de a promite" (it.) (n. tr.).

M-am întrebat dacă mă voi putea abține să-i povestesc lui Filippo cum mi-am petrecut ziua. *(Ce-ți poate da mai multă tihnă decât o viață de cuplu fără secrete? Când intervine rutina, te tulburi la gândul că te-ai putea întoarce vreodată la mizerabila contabilitate de minciuni care-ți nefericea viața premaritală, pe vremea când te strecurai printre flirturi pline de complicații și relații aproape „serioase".)*

Dar, oricât de înclinată eram, prin natura mea, spre căutarea argumentelor pro și contra, de data aceasta nu aveam nici un dubiu. Soțul meu avea mania să dea piept cu realitatea, oricât de neplăcută ar fi fost situația, și cu siguranță că n-ar fi fost de acord cu metodele mele. Prin urmare, mi s-a părut mai înțelept să nu mă las tentată de confortul pe care ți-l oferă adevărul și să păstrez secretul asupra modului în care îmi petreceam eu toată ziua, de dimineață până seara.

Aproape de ora trei, extenuată – și pentru că îmi muncisem atât de tare creierii – cu pantalonii deveniți mai degrabă niște cârpe, am intrat în snack-barul situat vizavi de editură. Muream de foame. Cum și ultimul val de funcționărime se evaporase, vitrina frigorifică de lângă bar oferea priveliștii numai câteva resturi: câteva farfurioare cu șnițele înghețate – atât de vechi, încât marginile li se chirciseră – și garnitură de piure de cartofi, pe alocuri înnegrit; două felii de antricot umplute cu ou de culoare verde-opal și împresurate de cartofi pai, cu siguranță râncezi; într-un castron, odihneau niște rămășițe rigide de paste cu ton și sos de roșii. Pe rafturile de sticlă erau aliniate câteva sandvișuri – pe la îmbinările cărora

se iţeau discuri îngălbenite de *mozzarella* cu felii slinoase de vinete fripte sau bacon sleit – şi o salată *primavera* cu maioneza mustind de bacterii.

Supraveghind cu coada ochiului intrarea de la Airoldi, am hotărât să întreb dacă îmi puteau pregăti un sandviş diferit de cele expuse. Privirea mi-a căzut pe preparatele de carne atârnate în vitrină. Un jambon crud, din cele fără os – *fallati* îl numesc producătorii – un fragment de spată înecată în polifosfaţi şi o bucată de bacon, excesiv de translucidă din cauza acizilor graşi saturaţi. Cercetam profund impresionată reziduurile triste de prânz funcţionăresc când, brusc, am fost captivată de pătrunderea în bar a unei femei destul de înalte şi cu ţinută scenografică, pe la patruzeci de ani, vopsită blond, cu buze roşu-coral şi o rochie curajos de insinuantă, de culoarea cedrului. Tipa a urcat hotărâtă la etaj – o platformă supraînălţată, mărginită de o balustradă, pompos denumită „sala de ceai." Tocurile încă îi răsunau pe trepte când în bar a intrat Marco Minghetti, răvăşit şi fără haină, urmând-o cu paşi apăsaţi şi siguri.

– Două cafele, una îndoită cu *grappa*, a cârâit, răsucindu-se din mers spre barman şi arătându-i mâna cu indexul şi degetul mijlociu ridicate în formă de V.

Grappa pe zăpuşeala asta! am observat eu, înfiorându-mă. Pe urmă, ca să trag de timp până când cei doi urmau să coboare de pe platformă, am cerut un suc de grepfrut.

Îmi amintesc că nu eram prea încântată de turnura pe care o luaseră evenimentele: din cauza aspectului rânced al bucatelor din vitrină, tocmai mă hotărâsem să

capitulez, să mă întorc acasă și să-mi pregătesc în compensație o cină grozavă, ale cărei detalii le și prefigurasem.

Vocile lor – asta în cazul că-și vorbeau – erau acoperite de clănțăneala enervantă a unui aparat de radio fixat pe un post care transmitea cantonete și reclame la saloane de coafură, pub-uri și lichidări de stoc. Pe durata celor mai melodioase piese, frigiderul își făcea simțită prezența, tremurând greoi din toate încheieturile.

Totuși, cei doi au coborât la doar câteva minute după ce le-a fost servită cafeaua.

– Mai cald ca în iad, nu-i așa? a strigat barmanul în urma lor, pe când ieșeau.

– Tu te plângi, care te îndopi cu sucuri și înghețată? i-a replicat Minghetti, aruncându-i un zâmbet plin de dispreț.

Ca poantă, nu era cine știe ce. La pretențiile lui, mai bine ar fi tăcut, m-am gândit.

Traversând strada, și-a trecut brațul drept peste șoldurile zvelte ale femeii, dar și l-a retras imediat. Apoi, au intrat amândoi la Airoldi.

Gestul acela mi s-a părut cu o treaptă mai sus decât o simplă gentilețe, dar cu certitudine era departe de a fi un act pasional.

L-am așteptat pe barman să se întoarcă de la etaj cu tava și cestile, întrebându-mă de unde să încep ca să pot scoate de la el vreo informație utilă. Din nou, am tras de timp: am cerut un sandviș cu bacon și brânză *brie*, la pachet. În felul acesta, nu eram obligată să-l și mănânc: l-aș fi putut abandona mai târziu pe vreun răzor, într-un parc. Mai devreme sau mai târziu tot avea să-l

mănânce cineva: furnici, câine, porumbel (sau ființă umană), ce-o fi.

– Aveți de-a face des cu funcționarii de la Airoldi, am observat, cât să fac introducerea în subiect.

– Mda, a confirmat laconic tânărul, învârtindu-și degetul mare pe marginea interioară a unei cești, sub jetul de apă. E plin de birouri prin împrejurimi, nu e doar Airoldi, a precizat apoi, în timp ce înșfăca din vitrina frigorifică bucata unsuroasă de bacon.

– Domnului acesta care tocmai a ieșit nu-i cere nimeni niciodată autograful?

– Autograful? s-a mirat barmanul. Pe urmă, după ce a pornit mașina de feliat, s-a întors spre mine. Ochii îi erau bombați, ieșiți din orbite, ca ai unui pește tropical. M-a întrebat: De ce? Cine e?

– Nu știi cine e? m-am mirat eu, stupefiată.

– De unde să știu? Vreun funcționar, mă gândeam... prietenul ăleia... o funcționară și ea... De ce, sunt faimoși? Pentru ce anume?

– Scriitor. El e un scriitor.

– Scriitor, repetă tânărul, scriitor de ce?

– De romane.

Tânărul s-a întors să felieze bucata de bacon. Pe urmă, a scos din frigider o jumătate dintr-un calup de *brie*, a tras pelicula și a tăiat două feliuțe imperceptibile.

– Cald îl vreți?

– Da, mulțumesc.

– Oricum, ăla de mai devreme, scriitorul de romane, nu e deloc faimos. Nu l-am văzut nici la televizor, nici în altă parte.

– Păi, există scriitori și scriitori. În America, dacă ajungi celebru, câștigi la fel de mult ca un jucător de baschet.

– Cine, ăla de adineauri?! Păi sunt ani buni de când îl văd – pe el și pe cealaltă care era cu el – cu aceeași mașină, un Maggiolone. Chiar și iarna. Nuu, ăla nu-i celebru, ascultați-mă pe mine. Nu cere nimeni autografe de la el, a concluzionat tânărul.

A pus sandvișul pe o plită încinsă, plină de cruste înnegrite de grăsime.

– La pachet? s-a informat el, pipăindu-și brățările de la încheieturi.

În încăpere s-a înălțat duhoarea resturilor de grăsime arsă topite pe plita încinsă.

– La pachet, am zis și, înainte ca el să apuce să se întoarcă spre un bătrânel care tocmai intra în bar, am continuat: Dar tipa, aia cu rochia galbenă, e soția scriitorului?

– Ce soție? Prietena... Asta e, o prietenă. Are și copii dumneaei; vin din când în când s-o ia cu mașina... De fapt, nu prea mai vin... Cu tatăl lor... Ca să fiu sincer, e ceva timp de când nu l-am mai văzut nici pe el... Eh, s-or fi despărțit, a încheiat grăbit barmanul.

L-am urmărit pe Marco Minghetti, cu răbdare, câteva zile la rând.

Nu avea o viață foarte interesantă, așa mi s-a părut. E adevărat că se trezea târziu, dar pe urmă își petrecea aproape toată ziua la Airoldi. Într-o seară, femeia aceea l-a condus până acasă, dar și-au luat rămas-bun în fața intrării în bloc cu un sărut grăbit, direcționat mai

degrabă spre bărbie decât spre buze – un gest forțat, la urma urmelor.

Pe urmă, cum își petrecea el serile și weekendurile, asta n-o descoperisem încă. Desigur, aș fi putut inventa niște scuze plauzibile pentru soțul meu, numai că în ultima vreme comportamentul meu devenise peste măsură de ciudat. Voiam să aibă inima împăcată. Pe vremea aceea, credeam că sunt în stare să controlez și sentimentele lui, și pe ale mele. Eram departe de a prevedea cum aveau să evolueze lucrurile. În schimb, acum aș fi în stare să țin oricui lecții, demonstrându-i că sentimentele și conjuncturile nu sunt ca niște câini, să le poți ține în lesă: dacă îi trânteam vreo minciună lui Filippo, dacă îl tromboneam despre felul cum îmi petreceam eu zilele, mă înduioșam imediat și abia așteptam să-l găsesc seara acasă, să-l îmbrățișez. Nimic erotic în chestia asta, ce Dumnezeu, dar aceste puseuri emoționale îmi păreau un element hotărâtor în încercarea de a dezmorți căsnicia noastră lipsită de vlagă. Îmi imaginam că totul va fi ca înainte, credeam că am descoperit formula magică, trucul.

În seara când l-am văzut pe Minghetti lăsându-se sărutat pe bărbie de femeia aceea, am ajuns acasă după soțul meu. Nici vorbă să-i fi pregătit cina, ba, mai mult, nici măcar nu făcusem cumpărături.

Mi-a deschis ușa în timp ce eu încercam în zadar să răsucesc cheia în yală.

– Din ce în ce mai târziu, mi-a adresat el un zâmbet plângăreț.

– Iartă-mă, am avut o zi proastă, i-am zis, împingându-l ca să pot intra în casă.

– O zi proastă? s-a mirat el.

– De ce ți-ai pus șorțul ăla? Frigiderul e gol. Las-o baltă!... Luăm cina în oraș în seara asta.

– Cu cine? s-a informat el, răsuflând ușurat.

S-a descotorosit pe dată de șorțul împodobit cu motive carnivore: pulpe și ciocănele de pui sau crenvurști.

– Cu nimeni, numai noi doi, i-am strigat eu prin ușa de la baie.

– Aha, l-am auzit. Apoi, după o pauză: Dar de ce „o zi proastă"? Ce ți s-a întâmplat?

Avea o voce îngrijorată.

– Pentru Dumnezeu, lasă-mă puțin în pace, i-am răspuns eu pe un ton nepoliticos.

Când m-am dus după el în cameră, l-am găsit lungit cu fața în sus, cercetând tavanul cu o privire absentă. Se bosumflase din cauza capriciilor mele.

M-am ghemuit, pregătindu-mă să mă întind lângă el și să-l dezmierd, abținându-mă să blestem pentru a o mia oară rogojina pe care el o voise în loc de pat. Un culcuș pentru fachiri, o năsălie tare ca piatra trântită pe jos, peste o miriște de orez și paie; un sistem primitiv, lipsit de logică într-un bloc, la oraș. O dată, ca să-l iau în tărbacă pe Filippo, cu fixația lui pentru raționalitatea locativă orientală, am așezat masa de prânz pe jos, direct pe tatami. Era o glumă, dar el s-a supărat: în materie de amenajări interioare nu accepta observații.

(În rest, femeile care se mărită cu arhitecți trebuie să fie pregătite să suporte schimbări dezechilibrate de decor în cele mai dragi colțișoare din casă, pe care mai sus-numiții

arhitecți le inventează doar pentru a le putea renega mai târziu.)

– Știi, i-am susurat, îndesându-mă în scobitura subsuorii lui, sunt puțin demoralizată.

– Dacă vrei, îmi poți spune ce e cu tine, dar numai după ce-ți trec năbădăile, mi-a făcut el o concesie, continuând să scruteze tavanul.

– Bine, i-am zis, apoi am atacat cu un laconic buletin informativ asupra statutului meu existențial: Am renunțat la învățământ, mi-au plagiat romanul pe care oricum nu voia nimeni să-l publice, de copii tu încă n-ai chef, ești alergic la părul de câine... în sfârșit, poate că un hobby ar face fericită viața unui pensionar, dar nu și pe a mea... Trebuie să găsesc ceva de care să mă ocup la modul cel mai serios...

În realitate, căutând să-i abat atenția de la întârzierile zilnice și de la rateurile mele în calitate de gospodină, am sfârșit prin a-i flutura pe la nas toată lista neagră a păsurilor mele.

– Ce ai făcut azi? m-a blocat el, cu totul dezinteresat, îndepărtându-mi mâna pe care mi-o strecurasem prin șlițul lui.

– A, nimic... aceleași chestii, am făcut ordine în șifonierul meu și l-am început pe al tău, pe urmă am fost să citesc în parcul din Porta Venezia. E răcoare acolo. Foarte plăcut. Câini frumoși, copii care se joacă, mame, pensionari care dau de mâncare la porumbei, relicve umane care dorm pe bănci, șarete, schizoizi cu privirea tulbure... În sfârșit, nimic nou.

– Până la urmă, mâncăm aici sau ce facem? s-a interesat Filippo.

Ca să zic drept, îmi imaginam că, pe viitor, căsnicia mea ar fi putut deveni o înşiruire regulată de prânzuri, de ore întregi dedicate pregătirii mesei şi curăţeniei de după, iar pe urmă, alene, abandonări moleşite în sieste hipnotice.

IUNIE '94

Inquietum cor nostrum[1]

În dimineaţa zilei de miercuri, 17 iunie, am făcut a doua tentativă de a-l cunoaşte pe Minghetti. Prima fusese marţi, dar patiseria unde îşi lua micul dejun era pustie şi astfel tot planul meu – care se depăna pornind de la un contact fizic aparent involuntar – devenise inabordabil sub ochii ieşiţi din orbite ai proprietăresei.

O zgripţuroaică cu acte în regulă. O observasem în zilele anterioare, cu interesul morbid pe care ţi-l stârnesc apariţiile tulburătoare şi oarecum respingătoare. Părea prototipul negustoresei care e convinsă că face parte din înalta societate, numai pentru că unii dintre clienţii săi afişează un aer de bogătani: ca un furuncul, prospera pe seama cadrului luxos al cartierului. Întotdeauna sulimenită, avea faţa lucie din pricina stratului gros de fond de

---

[1] Principiu formulat de Sf. Augustin în celebrul preambul al *Confesiunilor* sale: *inquietum cor nostrum, donec requiescat in te* (lat.) – „inima noastră este neliniştită până să se odihnească întru Tine" (n. tr.).

ten, bărbia îngropată sub un morman de grăsime tremurândă ce i se revărsa spre piept, până a se contopi cu epiderma luminoasă a sânilor, și grumazul mai întâi storcit, apoi, mai jos, spre bază, camuflat sub meandrele unui polog de lanțuri de aur și perle. Unghiile fudule, lăcuite în roz. Părul lung – semănând mai mult sau mai puțin cu un polonic de punci – și vătuit, de o culoare – galben-perlat – asemănătoare celei a panglicilor de la cutiile de *marron glacé*. Ochii fardați strident, sub ochelarii enormi, cu lentile largi cât o ceașcă de cappuccino. Înțepenită în spatele casei de marcat, numărând iar și iar bancnotele și buchisind monedele când dădea restul. Uneori, catadicsea să servească ea însăși câte un client, desigur nu ca să-i facă un cappuccino sau să-i toarne o băutură oarecare în pahar, ci ca să umple o tavă cu prăjituri din vitrină sau ca să se înfoieze, făloasă, când îi atrăgea atenția celuilalt asupra torturilor arătoase din frigider. Avea mâinile într-atât de umflate de grăsime, unghii și inele, încât cleștele pentru dulciuri dispărea ca supt dintr-o înghițitură atunci când îl înșfăca. Și hainele mulate pe pântecele încordat – nu puteam pricepe dacă fuseseră alese așa cu bună știință, ca să pară mai suplă, sau dacă rămăseseră în urmă cu un număr în încercarea inutilă de a ține pasul cu rotunjirea inexorabilă a stăpânei. Nu i-am putut vedea picioarele, dar mi le-am imaginat revărsându-se, cianotice, peste întăriturile pantofilor *décolleté*, cu catarame aurii.

În sfârșit, să fiu singura clientă, alături de Minghetti, sub ochii bulbucați ai cotoroanței de plăcintărese, mi-ar fi inhibat orice urmă de dezinvoltură, oricât de îndelung studiată ar fi fost ea, așa că în ziua aceea am lăsat-o baltă.

Numai că, de acum, hotărârea mea fusese deja luată: mă săturasem de ritmul searbăd al așteptărilor și mișcărilor atât de previzibile ale lui Minghetti. Ardeam de nerăbdare să-l cunosc.

Repetitivitatea pândelor mele cotidiene semăna cu un soi de întâlnire care chiar mă excita, dar deja nu mai era suficientă. Când mă întorceam seara acasă, mă lovea o nostalgie tristă și brutală, gândindu-mă la mișcările pe care el urma să le facă fără ca eu să-l mai pot controla. Aveam pur și simplu nevoie de noutate.

În miercurea aceea, când el a ieșit din casă – la nouă și patruzeci și cinci – patiseria era plină de funcționari aflați la a doua ceașcă de cappuccino și de doamne care poposiseră acolo înainte de ora de *shopping*.

Alesesem o rochie ușoară, din mătase maro cu picățele albe, care pe atunci aveam impresia că mă prinde foarte bine. Acum însă o găsesc emfatică. *(Se întâmplă adesea lucrul ăsta cu hainele, cu ideile și chiar cu prieteniile. Există o mulțime de lucruri pe care oamenii nu le-ar mai face a doua oară. Diferența se află doar între cei care se rușinează de faptele lor din trecut, încercând să le tăinuiască, și cei care, dimpotrivă, nu se sinchisesc sau, și mai bine, sunt chiar mândri de ele.)*

Am intrat și m-am oprit la casă, drept în fața zgripțuroaicei. El, în schimb, s-a dus direct la bar. În puhoiul de oameni grăbiți și dezinteresați din local, l-am lovit, apoi, ca și cum aș fi vrut să-mi recapăt echilibrul, l-am prins de braț – purta un sacou albastru din bumbac – și l-am fixat cu privirea preț de o secundă, în tăcere.

– Scuzați-mă, îmi pare rău, i-am zis, continuând să-l privesc într-un fel care, în intențiile mele, se voia o stupefacție copilărească.

El n-a băgat de seamă asta, a făcut un gest ferm, fluturând mâna în semn că „n-are nici o importanță" și s-a întors spre barman, insinuându-se într-o breșă care tocmai se crease în prima linie, dinaintea barului.

– Cappuccino și brioșe simple, a silabisit el, fără să-mi mai dea vreo atenție.

Am rămas o clipă pe gânduri, apoi am forțat rândul și m-am strecurat lângă el.

– Cappuccino călduț, am comandat. M-am întors spre el: Iertați-mi deranjul, i-am spus, intempestiv, în vreme ce el încerca cu dinții capătul unei brioșe, dar dumneavoastră nu cumva sunteți Marco Minghetti, scriitorul? A terminat de înghițit dumicatul. Știți, am continuat, v-am recunoscut după fotografia de pe coperta cărții *Il piacere di prometere.*

– Adevărat? s-a mirat el, curățându-și cu mâna firimiturile de zahăr rămase în colțul buzelor.

În dimineața aceea nu se bărbierise, iar țepii cenușii care se iteau din porii lui dilatați îl îmbătrâneau mai mult decât era necesar.

– E o fotografie de acum câțiva ani... Care va să zică nu m-am schimbat prea mult, s-a înveselit el brusc, umflându-se în pene.

Apoi a sorbit din cappuccino ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Pur și simplu nu-l impresionasem deloc.

– Sunt fericită să vă cunosc, mi-a plăcut mult cartea... Mii de scuze că vă deranjez în timp ce luați micul dejun,

dar, știți, abia am terminat-o de citit și iată că vă întâlnesc aici, în patiseria asta, lângă mine... am spus eu pe nerăsuflate, cu o oarecare naturalețe.

A evitat să mă întrebe dacă mi-a plăcut cartea, poate ca să nu-și asume riscul de a mă auzi răspunzând: „Nu." Continua să-și mestece brioșa, în timp ce în jurul nostru se perindau alte și alte fețe: de fapt, cu toată apăsarea aceea din spatele nostru, cu certitudine nu era momentul potrivit să ne oprim ca să facem conversație.

Așa că am ieșit din furnicarul de la bar. Când a ajuns în dreptul meu, l-am abordat din nou, insistentă:

– Numele meu e Clara Manganoni, m-am prezentat, atentă să folosesc numele de familie al soțului.

Nu-l foloseam niciodată, pentru că mi se părea ridicol: *mangano*[1] era o mașină de război din Antichitate, care arunca bolovani, iar să te cheme Manganoni e ca și cum te-ar chema Cannoncioni[2]. Și, de parcă asta n-ar fi fost de ajuns, folosirea acestui cuvânt astăzi te duce cu gândul la o instalație dintr-o spălătorie industrială, utilizată la călcatul lenjeriilor de pat, al perdelelor și al fețelor de masă din hoteluri și restaurante. Îmi place mult mai mult Apollonio, numele meu de familie, dar e atât de rar, încât eram sigură că și l-ar fi amintit imediat de pe frontispiciul manuscrisului pe care îl copiase.

Trebuie s-o spun: eram mai degrabă naivă, *atunci*. Îmi imaginam că unul care fură sau plagiază – ceea ce, în definitiv, e același lucru – se căiește atât de tare pentru

---

[1, 2] Joc de cuvinte: *mangano* (it.), balistă; *cannone* (it.), bombardă, tun (n. tr.).

gestul său, încât nu poate uita în veci numele celui pe care l-a jefuit. Astăzi, în schimb, știu că lucrurile funcționează întotdeauna la fel: până și etica se reduce la o chestiune de marketing. Dacă ai un nume celebru, dacă *brand*-ul tău e cunoscut, cel care te întâlnește, seduce, ucide sau tâlhărește își va aminti de tine. Dar dacă nu ești deloc faimos și nici n-ai speranțe să devii, vei cădea în uitare, clasat asemenea nenumăraților iluștri necunoscuți, care-ți seamănă.

În sfârșit, m-am prezentat „Clara Manganoni" și aproape că m-am temut ca nu cumva și numele acesta să aibă pentru el cine știe ce rezonanțe obscure. Dar el nici măcar nu a clipit, nici la auzul numelui, nici pentru faptul că o femeie atrăgătoare ca mine se străduia cu atâta stăruință să-l agațe. Dimpotrivă, l-am văzut afișând un surâs formal, automat, iar în ochi i-au apărut umbrele celui care își caută cuvintele potrivite ca să-ți spună politicos că trebuie să plece.

Atunci, am insistat, pe un ton mieros:

– Știți, n-aș vrea să vă stânjenesc, dar dacă tot am avut norocul de a vă cunoaște, mă întreb dacă nu cumva îmi puteți oferi câteva minute... Am citit și eseul din prefață, *In medias res*[1], și sunt unele lucruri asupra cărora aș dori să mă lămuriți.

– Uitați ce, domnișoară... s-a fâstâcit, nu am timp... îmi pare rău... sunt în întârziere în dimineața asta...

---

[1] *In medias res* (lat.), „în mijlocul lucrurilor", „în esență", „în miez", expresie din *Ars poetica* de Horațiu. Sintagma este folosită pentru a denumi o tehnică în arta construirii epice a unui roman, și anume tehnica rememorării, ca întoarcere explicativă în trecut (n. tr.).

Eventual, ne putem întâlni altădată – cine știe, la o dezbatere sau la vreo conferință – și voi fi onorat să schimbăm câteva cuvinte, a concluzionat el rapid, scoțând din buzunar o țigară subțire cât un creion dermatograf.

Țigări dintr-astea fumează mai degrabă femeile, mi-am spus. Odată, la cazinoul din Chamonix, rămăsesem fascinată de o doamnă între două vârste, slabă ca un țânțar, îmbrăcată în negru, pudrată cu alb și rujată cu roz, care pierdea și iar pierdea, singură cu crupierul la masa de *chemin*. Femeia aceea, cu chipul întipărit de expresia concentrată a cartoforului – într-un perpetuu punct mort aflat între lăcomie și teamă – fuma țigară după țigară. Aceleași țigări subțiri ca ale lui Marco Minghetti.

– Eh, desigur, îmi imaginez că aveți multă treabă, am cedat în cele din urmă, rezonabilă. Poate că altădată... mă gândeam că, dacă nu deranjez prea mult, v-aș putea telefona într-o zi.

– Dacă vă face plăcere, a capitulat el, privind peste creștetul meu, ca și cum ar fi măsurat din ochi distanța pe care o avea de parcurs până la mașină. A continuat, absent: Sunați-mă și voi căuta să-mi fac puțin timp liber... nu știu, poate la un pahar, dacă vă convine.

A extras o carte de vizită din buzunarul interior al sacoului pe care a pus-o lângă casa de marcat. Își ținea mapa de piele între picioare. A scos un stilou Waterman din buzunarul cămășii (obișnuitul cadou pe care ți-l face cineva care nu știe ce să-ți dăruiască de ziua ta, mi-am zis) și a mâzgălit un număr.

– Uitați aici, v-am trecut și numărul de telefon de la birou. Sunați-mă și vom vedea ce putem face.

Același comportament ca al unui instalator care n-are timp să vină să-ți repare chiuveta: „Totuși, dacă chiar insistați, voi găsi eu o soluție să vă servesc și toată lumea să fie mulțumită."

Am așteptat până a plătit, pe urmă, în pragul localului, i-am mulțumit cu deferență.

Abia când am ajuns în mașină m-am uitat la cartea de vizită. Era pretențioasă, confecționată dintr-un carton rigid, ivoriu, rotunjită la colțuri și cu numele tipografiei imprimat în relief. Era puțin mototolită, ca după o lungă perioadă de conservare în buzunarul hainei. Aducea la cunoștință că Minghetti era *Dott.*[1] într-un domeniu oarecare. Numărul de telefon de la birou era scris cu o caligrafie rotundă, feminină, asemănătoare celei pe care eu și cea mai mare parte a prietenelor mele o utilizam în anii de liceu. Scria punând cerculețe deasupra literei i.

M-am întrebat dacă, acum, că vorbiserăm, mă dezgusta mai mult decât înainte. Se purtase cu mine aproape ca un bădăran. Mă tratase la fel cum procedează o doamnă de bine când, la bar, un necunoscut duhnind a băutură îi declară că, negreșit, se cunoscuseră undeva înainte.

Mai târziu, în timp ce conduceam spre casă, am încercat să trec în revistă toate detaliile întâlnirii și mi-am amintit că maxilarul lui inferior găzduia o amestecătură descompusă de dinți. Despre cel superior nu reținusem nici o imagine. Totuși, nu credeam că e genul care își afișează gingiile când zâmbește.

---

[1] Abreviere pentru *dottore*, titlu onorific și formulă de politețe atribuite oricărei persoane licențiate într-o disciplină oarecare (n. tr.).

Vocea, în schimb, îi vocea era frumoasă. Profundă, joasă, specifică unui bărbat cu torace spațios.

În ciuda faptului că e cât se poate de normal să vrei să-l întâlnești pe omul care ți-a copiat romanul, în seara aceea, acasă, m-am afundat în raționamente pro și contra încâlcite, inepuizabile.

Nu-i plăcusem și, prin urmare, nu mi-ar fi consimțit o întâlnire. Oare trebuia să-l caut la birou sau, dimpotrivă, ar fi fost mai bine să-l sun seara acasă, creând astfel o ambianță mai confidențială? Pe urmă, dacă urma să ne întâlnim, cum ar fi trebuit să procedez? Să-mi dezvălui imediat identitatea sau, din contră, să-l revăd incognito de câteva ori, trăgând fățarnic de timp în eventualitatea că-mi va trece prin minte cine știe ce alt plan magistral? Ori, și mai bine, nu cumva era mai bine să nu-l mai văd deloc? La urma urmelor, obținusem tot ceea ce-mi propusesem: știam că scriitorul care îmi copiase *Architettare* era o creatură respingătoare și ca aspect – cu dinții aceia distanțați de cal bătrân, cu grăunțele lui albe de mătreață insinuate în țesătura sacoului și cu atitudinea lui mitocănească de distanță ostentativă.

În primii doi ani de căsnicie nu am fost, ca acum, o casnică neînsemnată care scrie un roman așteptând să se hotărască să facă plozi. Pe vremea aceea, mai aveam încă o slujbă. Predam *Materii literare* într-o sordidă școală de recuperare „legal recunoscută", în speranța că, mai devreme sau mai târziu, voi fi chemată să profesez într-o instituție de stat. În încercarea de a-mi îmbunătăți creditele și, implicit, poziția pe grila de personal a inspectoratului

şcolar, am frecventat până şi un curs de actualizare în docimologie, care e un fel de ştiinţă a examinării şi notării, destinată să elimine orice urmă de subiectivism în evaluarea elevilor. O disciplină teoretico-birocratică, cu susţinători fervenţi în minister. M-am dedicat studiului, în ciuda faptului că materia era greţos de complicată. Totul era deprimant: nu numai subiectul legat de regulile normative, de pildă, ci înşişi docenţii care predau cursurile – atât de lenţi, încât păreau împăiaţi – şi manualele care ne înfrânau, aşa evazive şi pline de noţiuni depăşite cum erau. Oricum, aproape că au reuşit să mă convingă că un profesor bun trebuie să se adapteze standardelor fixate de ei, iar eu m-am pus pe treabă. La urma urmelor, mi-am zis, era vorba despre criterii folosite şi la dresajul câinilor. Chiar aşa stăteau lucrurile: deşi elaborată într-un stil mai rapid şi mai simplu, am regăsit metodologia pe care ne-o predau ei într-o carte despre inteligenţa câinilor, scrisă de un psiholog şi dresor american. Dacă disciplina asta e atât de răspândită, probabil că ceva-ceva tot o fi de capul ei, am dedus eu.

Păcat însă că elevii mei refuzau cu înverşunare să manifeste vreun interes faţă de precizia chirurgicală a modului în care le acordam eu notele, la fel cum, de altfel, nu le păsa nici de vreuna dintre lecţiile mele. Tot anul acela şcolar – între o absenţă de-a lor şi alta – am căutat să le spun lucruri care să le stârnească curiozitatea sau măcar să-i distreze, mergând dincolo de programa şcolară. I-am ameninţat, i-am luat cu binişorul, i-am încurajat. Totul în zadar. Oare de ce mă tratau ca şi cum aş fi fost invizibilă? Am aflat răspunsul la sfârşitul anului şcolar, când la

examenul de absolvire au fost cu toții, pe nedrept, promovați. Pentru ei era un rezultat dinainte știut. Am continuat acolo încă un an, dar cu o indispoziție dusă până la extrem, fără nici un chef, conștientă deja că și mie, și elevilor ni se cerea doar o prezență formală, asemenea postamentului montat la catedra din fața clasei. Toate visele mele de profesionalism, perfecționare și metodologie au eșuat într-o plictiseală de moarte, ba chiar în rea-voință. Ajunsesem până într-acolo încât n-ar fi trebuit să mire pe nimeni dacă, într-o ulterioară evoluție a lucrurilor, aș fi fost surprinsă în timpul orelor pilindu-mi unghiile sau completând teste despre bărbatul ideal găsite în revistele cu tipare de croitorie, impasibilă la vacarmul din clasă. Tot în cartea dresorului american citisem că un câine, cu cât e mai inteligent, cu atât se simte mai umilit de exercițiile care se repetă prea des. Prestațiile lui devin mai jalnice decât ale unui exemplar de inteligență mediocră. Prin urmare, nu m-am gândit de două ori înainte de a mă recunoaște în postura profesorului inteligent pe care frustrările sistemului îl obligă să predea ca la câini. Acela a fost ultimul meu an în învățământ.

Dar dezinteresul sfruntat (și umilitor) al lui Minghetti față de mine – ca femeie, ca fidelă cititoare a operelor sale și, dacă vrem să răscolim trecutul, ca inspiratoare ocultă a romanului său – mi-a readus în minte comportamentul foștilor mei elevi, plurirepetenți la școlile de stat, dar grațiați la cele particulare.

Architettare[1]

Povestea era așa:

Era în Italia de la sfârșitul anilor optzeci. Era provincia, riviera romagnolă – în special Cesenatico – apoi era Milano, în deficit de imagine și de lichidități, după ani și ani de petreceri fastuoase, dar găunoase. Și mai era Ovidio Zanardi, un geometru la vreo patruzeci de ani, cu multă, multă poftă de a reuși în viață.

Fiu de țărani din deltă, scăpătați și apoi obligați să plece la oraș, ca să muncească zilieri în construcții și să locuiască în blocuri populare ca niște cazărmi. Cu totul altă treabă decât pescuitul crevetelor de apă dulce sau stârpirea gândacilor de baltă. Micuțului Ovidio, pe atunci în vârstă de nouă ani, i-au furat o copilărie placidă, petrecută desculț prin șanțuri, vânturând cânepa întinsă la uscat în soare, o copilărie cu porci înjunghiați și tranșați în bătătură, cu

[1] A proiecta, a plănui (it.) (n. tr.).

cappelletti[1] *înghițiți pe nerăsuflate duminica, în întunericul bucătăriei cu pereții înnegriți de funinginea evadată din cămin.*

Încetul cu încetul, cu toții la Milano, părinți și copii, trăiau înstrăinarea periferiei aceleia unde șinele de tramvai fac o buclă largă și pornesc înapoi, spre oraș, dar pe care astăzi agenții imobiliari o numesc „zonă semicentrală". Desigur, în preajma caselor de acolo se aflau câmpuri, locuri virane întinse, pline de povârnișuri și cratere, cu buruieni uscate și țepoase; din loc în loc răsăreau barăci sărăcăcioase, construite în preajma grădinilor amenajate abuziv. Locuri ideale unde Ovidio se putea ascunde, juca de-a războiul, fura săpăligi, greble și bucăți de lemn, sau unde putea să-și măsoare penisul cu ceilalți băieți. Totuși, de la părinți până la învățătoare, același cor amenințător: „Dacă găsești pe jos o păpușă sau un pix, dacă vezi ceva metalic care strălucește... e in-ter-zis cu de-să-vâr-și-re să-l atingi", scandau ei. „E vai și-amar! Trebuie să chemi pe dată un adult. Un adult! Acelea sunt bombe, le-au lăsat aici nemții. Poți sări în aer, ca băiatul acela de acum doi ani... Sau ca fetița aia care a rămas fără mâini... Sau ca acela care nu mai are un picior..."

El însă, micul Ovidio, încă de pe vremea aceea nu prea accepta sfaturi. Aidoma celorlalți puști, ba chiar mai mult decât ei. Toată lumea vorbea despre rămășițe de oameni, dar încă nu le văzuse nimeni. Unde dispăruseră toți copiii aceia sfârtecați de bombe nu se știa prea bine. Mama lui era de părere că erau trimiși la școli speciale, pentru că nu erau o priveliște tocmai frumoasă pentru ceilalți și era mai bine

[1] *Cappelletti* (it.), tip de paste specific regiunii Emilia-Romagna (n. tr.).

să stea laolaltă, ei între ei. Lui îi venea atunci în minte unchiul Angelo, rămas la bordeiul din deltă. Îi lipseau două degete; și le ciopârțise pe când tăia lemne. În loc de unghii, avea o chestie rotunjită, netedă, puțin aspră pe margini, și care odată cu frigul sau pe căldură prea mare devenea roșie, iar uneori se umfla, semănând cu nasul unui clovn.

Atunci, Ovidio crește și nu mai are încredere decât în el însuși. Ajunge șef peste o mică bandă de cartier. I se spune „negrul", din cauza tenului oacheș și a cruzimii sale. Cu toate că vine de departe, de la țară, e ager la minte și plin de curaj. Nu se mulțumește să rupă coada șopârlelor, ci are suficient sânge rece ca să prindă gândaci cu mâna și să-i arunce prin fereastra de la nivelul trotuarului, în camera de la demisolul în care locuiește familia unei fetițe blonde și cam grăsuțe, care – la vremea aceea – i se pare frumoasă-coz (pe atunci, obezitatea încă mai era considerată o expresie de bunăstare). *Zdrobește furnici într-o ceașcă de cafea furată din bufetul de acasă, iar când pasta devine groasă de două degete, o amestecă cu zahăr și i-o servește unui coleg de școală pe jumătate idiot* – dislexic, ar fi el diagnosticat astăzi – *amăgindu-l că ar fi vorba despre o specialitate de pe la Rovigo pe care numai maică-sa știe s-o prepare.*

Pe măsură ce Ovidio crește, se înmulțesc și blocurile pe maidanele cartierului. E o pâine bună de mâncat pentru toată lumea pentru că papà *e zidar. Ar trebui ca măcar el, mezinul, să pună mâna pe carte, acum că e un pic de bunăstare în casă. Să ajungă inginer – în construcții se câștigă foarte bine – așa extrovertit și de fâșneț cum e, în loc să se ia după frații mai mari, ajunși amândoi croitori (o meserie*

bună, pentru Dumnezeu, și fără riscuri, dar nu ajungi bogat din așa ceva). Prin urmare, băiatul învață la institutul pentru geometri, fără să rupă gura târgului – ba, ca s-o zicem pe-a dreaptă, e aproape mereu în pericol să rămână repetent – dar în cele din urmă absolvă și nu se poate spune că și-a sacrificat adolescența și distracțiile pentru asta. În ultimul an de școală își petrece toate după-amiezile de duminică la Ragno d'Oro, o sală de bal frecventată de ospătărițe trecute de treizeci de ani și de liber-profesioniste meridionale. Între un tangou, un vals și un cha cha cha, le strânge în brațe și le privește galeș drept în ochi, frumoase ori urâte cum or fi, provocând cedarea necondiționată a înverșunatei lor neprihăniri.

Astfel, în timp ce majoritatea celor de vârsta lui face chetă ca să-și permită măcar din când în când una dintre acele acuplări pe fugă pe care ți le îngăduie curvele (toate niște pocitanii, printre altele), el – înalt, oacheș și, ca să fim sinceri, cam acneic, are la dispoziție pe gratis femei din belșug. „Interacționează" cu ele în Bianchina *fratelui croitor sau, dacă vremea o permite, pe câmpurile străbătute de canale de irigație, departe, dincolo de Idroscalo*[1]*. Buruieni și tufișuri după care să te poți camufla sunt puține și răsfirate, așa că, pentru o „interacțiune" rezonabilă trebuie să aștepți înserarea.*

Totuși, Ovidio nu se mulțumește cu atât și se hotărăște să urmeze visul tatălui: se înscrie la facultatea de inginerie

---

[1] Lac artificial situat în apropiere de Milano, construit în anii douăzeci pentru amerizarea hidroavioanelor și devenit apoi bază sportivă și de agrement; hidroscală (n. tr.).

și în paralel – la recomandarea parohului din cartier – găsește o slujbă ca desenator într-un studio tehnic.

Și examenele de la facultate? Cumpără toate cursurile anului întâi, le ține un timp pe masa din sala de prânz, apoi pe servantă, pe masa de cusut a fratelui, pe un raft, lângă o Biblie legată în piele și câteva exemplare vechi din Salgari[1]*. În cele din urmă, chestiunea e dată uitării.*

Ceea ce n-a uitat însă defel e pasiunea pentru dame. Oricât de mult s-a ferit, era evident că mai devreme sau mai târziu una dintre ele avea să rămână cu burta la gură. Soarta a vrut să i se întâmple de două ori la rând cu aceeași fată. Prima dată, ea urmează instrucțiunile lui Ovidio și pleacă tocmai în Anglia ca să avorteze. A doua oară însă, nu are nici cea mai mică intenție să repete experiența (iar el, ca să fim drepți, nici n-ar îndrăzni să-i propună asta). Se căsătoresc în grabă și cu înflăcărare, iar Angelica își încoronează astfel visul său de iubire alături de bărbatul acela seducător și înarmat cu generoase proiecte de viitor, pe care l-a cunoscut în urmă cu doi ani, pe vremea când amândoi își petreceau duminicile cu prietenii la Fiera Campionaria[2]*.*

(Câțiva ani mai târziu, Ovidiu va spune că din ziua nunții nu-și mai amintește nimic, în afară de oribila coafură buclată a nevesti-sii.)

---

[1] Emilio Salgari (1862–1911), scriitor de romane populare de aventuri, părintele unor personaje celebre: Sandokan, Corsarul Negru etc. (n. tr.)

[2] *Fiera Campionaria* din Milano este unul dintre cele mai mari târguri expoziționale din Italia (n. tr.).

După ce și-a tocit coatele la mesele de desen și și-a frânt oasele pe șantiere, pe la mijlocul anilor șaptezeci, își dă demisia, închiriază o cămăruță deasupra unui garaj din Cernusco, unde amenajează birourile REC Sas[1] (Restructurări edilitare și construcții). Își postează nevasta la telefon, silind-o să buchisească un pic de contabilitate oficială – căci cea mai mare parte a afacerilor le face la negru – și, fără să se menajeze vreo clipă, muncind zi-lumină, fără să țină seama dacă e sâmbătă sau duminică, își începe marea lui aventură în afaceri.

Un credit pentru apartament, o Alfa Romeo la mâna a doua, un fiu de patru ani și un altul abia venit pe lume, vacanțe pe plajele de la Comacchio, soția – care, ca s-o spunem pe-a dreaptă, e singura care nu costă nici un sfanț, ba chiar cârpește întruna hainele celor mici, iar în bucătărie face minuni cu pulpa de vită la pachet familial – câte un păhărel sau o noapte la hotel împreună cu prietenele care îl ajută să se relaxeze (în fine, să fim serioși, să întreții o familie costă o grămadă de parale și nimic nu e mai deprimant decât un bărbat constrâns la cotidiana umilință a unei vieți pline de renunțări.)

Fie ce-o fi, blocuri, vile sau hale, Ovidiu e mereu în căutare de subantreprize.

REC Sas se folosește de manoperă recrutată pe traseul dintre Brescia și Bergamo; astfel, în fiecare dimineață, un Ford Transit plin-ochi cu zidari cu voci guturale se lansează cu viteză excesivă pe autostrada Serenissima, forțează

[1] *Sas, società in accomandita semplice* (it.), societate în comandită (n. tr.).

intrarea pe șoseaua de centură și, într-un final, își depozitează încărcătura proletară în preajma unui nou lot din hinterlandul milanez.

– Totuși, soția ta nu bănuiește nimic? se arată îngrijorată ultima cucerire a lui Ovidio.

– Nu. Are pe cap casa, contabilitatea, copiii. E prea ocupată.

– Și dacă, într-un fel sau altul, ajunge să afle, ce s-ar întâmpla? insinuează tânăra, plină de speranțe.

– O duc de aici. Plecăm într-o croazieră, într-o excursie în străinătate și îi trece, o dezamăgește Ovidio, cu nemiloasă candoare.

– Crezi într-adevăr că rezolvi atât de ușor? insistă fata privindu-l cum zâmbește, sigur pe el, în timp ce conduce noua sa Alfa 75 Twin Spark.

– Sigur că da, i s-a întâmplat asta unui coleg de-al meu. Nevastă-sa a aflat că are o prietenă, a plâns, a urlat, și-a făcut numărul, apoi el a dus-o câteva zile la Paris și totul s-a aranjat... uite așa, cu o excursie și o vizită la bijutier...

(Nefericită-i soarta celui care se amăgește că poate manipula pe oricine la fel ca pe propria nevastă.)

Mai târziu, fetei i s-a pierdut urma, în schimb au intervenit altele dispuse să destindă nervii acestui bărbat mereu absorbit de afaceri.

De altfel, încetul cu încetul, lucrările în antrepriză iau locul subantreprizelor, Sas devine SRL, apar controale, o societate financiară – suntem în anii optzeci, când cine se respectă trebuie să aibă cotă-parte într-o societate financiară – și o firmă-satelit care încearcă să pună mâna pe o felie groasă din creditele nerambursabile oferite de stat pentru crearea de locuri de muncă în Sud.

Lucrurile merg ca pe roate. Ovidio se mută cu toată familia într-un apartament mare și elegant din „zona semicentrală" a orașului, pe care o părăsise nu cu foarte mulți ani în urmă, pe vremea studenției.

„A diversifica" este noul cuvânt la ordinea zilei. Mai exact, atunci când câștigurile încep să depășească mult capacitatea de cheltuială – moderată – a Angelicăi și a copiilor, dar și pe cea a capului de familie – mult mai larg la pungă – înseamnă că trebuie avute în vedere câteva strategii de investiție.

Se înșală amarnic – se gândește Ovidio – cel ce își concentrează interesul spre un sigur domeniu; un om de afaceri pursânge trebuie să fie întotdeauna gata să se orienteze spre piețe și activități noi. Așa că, după ce face rost, prin corespondență, de o diplomă în inginerie de la o necunoscută universitate din cantonul elvețian Appenzeller, diplomă nerecunoscută în Italia – dar ce mai contează; tot n-are cum să se afle – începe să-și petreacă cea mai mare parte a timpului în compania consultanților financiari și a politicienilor de duzină, lăsându-și de izbeliște șantierele unde, oricum, muncitorii vin la lucru regulat și-și fac singuri de treabă.

– Știi cine reușește în viață? Cel ce știe să ungă roțile care trebuie cu adevărat unse, îi dezvăluie el, exuberant, Cristinei, noua secretară. Nu poți avea succes dacă nu cultivi relațiile cu persoanele cele mai potrivite. Pe urmă, declară el sentențios, să nu uiți niciodată un lucru: totul are un preț. Nu există nimic care să nu poată fi cumpărat, insistă, urmărindu-i cu degetele cubura feselor.

– Sentimentele, totuşi... pe acelea nu, nu le poţi cumpăra, dragoste cu forţa nu se poate, protestează fata.

Ce înălţător sentiment este acela când o femeie te face să înţelegi că te-ar iubi chiar dacă n-ai avea un sfanţ în buzunar – numai pentru cum arăţi şi pentru calităţile tale. În schimb, cel ce are întotdeauna succes e mândru că l-a obţinut, îl consideră ca un soi de apendice al propriei personalităţi, nu reuşeşte nici măcar să se imagineze în postura unui funcţionar şters, cenuşiu, cu salariu fix, aflat într-o continuă cursă de achitare a ratelor scadente. Se poate vedea mărşăluind glorios de la tranzitoria poziţie de individ slab şi neputincios la cea de miliardar, dar nu şi amestecându-se, anonim, în marea masă a celor care se mulţumesc cu ce au.

– Ah, cât de naivă eşti, acest gen de bărbaţi adoră femeile cărora le place să li se spună că sunt naive, *vorbeşti aşa pentru că eşti doar o copilă. Lasă-mă să-ţi deschid ochişorii: uite, dacă eu n-aş avea acum o Alfa 164, dacă n-aş avea bani să te duc în cele mai luxoase hoteluri, daca m-aş îmbrăca asemenea unui fanfaron oarecare, atunci ţie nu ţi-ar păsa de Ovidio Zanardi nici cât negru sub unghie. Mă iubeşti pentru că sunt unul dintre cei care au reuşit în viaţă. Unul care e în stare să demonstreze oricui de ce e în stare. Ştii, îi mărturiseşte, am de gând să îmi împlinesc o promisiune când o să fac patruzeci de ani.*

– Care? întreabă fremătând Cristina, aproape încredinţată că e vorba despre o schimbare de priorităţi în materie de viaţă conjugală.

– Pentru patruzeci de ani, îi destăinuie, am hotărât să-mi fac un cadou special. Îl merit. Să fim realişti, nu te

poți gândi numai și numai la familie. Am și eu dreptul la niște satisfacții, nu-i așa? spune Ovidio pe nerăsuflate.

– Ai dreptate. Ai perfectă dreptate, a venit vremea să te gândești și la tine. Uită-te și tu ce fel de viață duci... muncă, muncă și iar muncă, iar când, în cele din urmă, ai putea să te bucuri și tu de banii pe care i-ai făcut – e dreptul tău, la urma urmelor – tu nimic: acasă, să plătești totul până la ultimul bănuț și să suporți nevricalele nevesti-tii. Nici măcar un „mulțumesc" din partea ei...

– Chiar așa. Uite, și tu ți-ai dat seama. Cu siguranță, a sosit vremea să-mi satisfac și eu un capriciu... Pe urmă, ca să-ți spun drept, la mijloc e și un pariu pe care l-am făcut cu mine însumi acum paisprezece ani, când am înființat REC.

Acum paisprezece ani – realizează fata – nici nu mă cunoștea. Cum e posibil să fi știut încă de pe atunci?

– Ce e cu pariul ăsta? îl chestionează ea, ferindu-și privirea îngrijorată.

– Poate că e mai potrivit să nu-ți spun, ci să-ți fac o surpriză... În definitiv, se va întâmpla de la o zi la alta.

Apoi, după o scurtă pauză în timpul căreia Cristina își face din nou iluzii despre marea surpriză care o așteaptă, nemaireușind să se abțină, îi dezvăluie taina:

– Ei, nu, glumeam, îți spun chiar acum: pentru ziua când împlinesc patruzeci de ani, am jurat că îmi cumpăr un Ferrari (și e clar că se referă la mașină și nu la șampania cu același nume).

Viața e scurtă, și când mai are doar un pas până să ajungă la apogeu, asupra succesului lui Ovidio năpădesc numeroasele probleme care lovesc tot domeniul construcțiilor din Milano, înainte ca orașul să devină patria „Mâinilor

curate"[1]. *Credite refuzate, investiții defectuoase, creșterea personalului urmată de scăderea comenzilor, bani negri dați unor presupuși politicieni care se dovedesc fără influență sau chiar escroci, prăbușirea sectorului edilitar. În paralel, criza conjugală.*

Da, pentru că un bărbat de succes tipic își poate permite s-o termine cu vechea familie și să-și facă una nouă, mai potrivită cu situația sa actuală. În cele din urmă, și în privința căsniciei, totul se reduce la a-ți putea sau nu permite una mai bună. Dacă n-ai nici o para în buzunar ești constrâns să-ți ții pe vecie boarfa aia bătrână de nevastă, cu toate că între timp a devenit și mai acră sau chiar bigotă, făcând parte dintr-un trecut care nu-ți mai aparține. E acolo, să-i amintească întruna anii de sacrificii făcute în comun, târșâindu-și papucii de casă încoace și-ncolo, trebăluind și pe urmă făcând-o pe nevrozata – pentru că e destul de zgârcită, încât să nu angajeze o menajeră – în timp ce ingegner *Ovidio Zanardi a ajuns consilier al Asociației Constructorilor Edili, participă la cine de protocol, la întruniri, conferințe și are nevoie alături de o femeie pe măsură, una care să nu-l facă de rușine în societate.*

– Totul are un preț, îi predică Ovidio nouii sale prietene, Sonia. Chiar și despărțirea.

---

[1] Operațiunea „Cu mâinile curate", o vastă anchetă judiciară împotriva corupției la nivel înalt, s-a declanșat în februarie 1992 și a dus la desființarea principalelor partide istorice din Italia – Democrația Creștină și Partidul Socialist – și la sfârșitul așa-zisei Prime Republici. Teatrul operațiunii a fost în special orașul Milano, supranumit „Tangentopoli" – de la *tangente* (it.), „mită, cotă-parte" și *polis* (gr.), „oraș" (n. tr.).

Totul are un preț – am putea admite una ca asta dacă totul ar merge ca pe roate. Chiar și când nu se întâmplă așa, prețul tot trebuie să-l plătești. Și abia acum începe bâlciul.

Căci închirierea „prestigiosului penthouse în triunghiul modei[1]" în care a plasat-o și pe Sonia, femeia reprezentativă, dar și sediul unei societăți offshore înregistrate în insulele Caiman – absolut necesară pentru deturnarea banilor datorați Fiscului înspre buzunarele consultantului financiar care a inventat triunghiul Milano–Monte Carlo–Caiman – apoi pasivele apăsătoare, nervozitatea furnizorilor – deocamdată în stadiu incipient – în sfârșit, în tot acest marasm viața lui Ovidio se complică pe zi ce trece.

Să ne întoarcem un moment la prețul celor două familii. Angelica Zanardi, părăsită chiar atunci când protestele muncitorilor încep să-i otrăvească zilele lui Ovidio, opune o rezistență îndârjită. Se declară dispusă să-i ierte infidelitatea și aruncă, neconsolată și cu ochii mari înotând în lacrimi, fraze de genul: „Dar eu credeam că ne vom petrece bătrâneţile unul lângă celălalt." Ovidiu este mișcat, dar nu dă înapoi, copiii tac înmărmuriți și sunt nevoiți să asiste la demonstrații de forță, scene, bocete și învinuiri reciproce.

Însă viața merge înainte; cum REC nu mai este în stare să plătească salariile muncitorilor, vorbindu-se deja despre declanșarea procedurii de faliment, Ovidio se declară

---

[1] Numită și „Triunghiul de Aur al modei", zona comercială din centrul orașului Milano cuprinsă între străzile Montenapoleone, Sant'Andrea și Dell'Gesù concentrează crema stiliștilor de faimă mondială (n. tr.).

încrezător într-o redresare miraculoasă a situației financiare și dă cep și ultimei sale rezerve, agonisite cu migală din banii negri care i-au trecut prin mână și păstrate cu grijă: chiria pentru penthouse-ul în care locuiește acum împreună cu Sonia. Cu viclenie, femeia nu pierde ocazia să ridice în slăvi prețioasele daruri primite, la vremea lor, de la bărbații dinaintea lui, determinându-l să nu se lase mai prejos. Lasă cu nonșalanță să-i scape sugestii despre cadourile pe care i-ar plăcea să le primească și, nici mai mult, nici mai puțin, se preface că economisește bănuț cu bănuț ca să-și poată cumpăra un Cartier de aur. Până când, cuprins de milă, el i-o ia înainte și i-l face cadou. Din acest punct de vedere, Ovidio are un pronunțat simț al onoarei: se dovedește sensibil la presiuni ipocrite. Între timp, fostul lui cămin îi oferă puține motive de a fi vesel: înfățișări la tribunal, somații, telefoane amenințătoare de la furnizori, totul apasă acum pe umerii Angelicăi și pe noul ei salariu de funcționar administrativ al unei companii producătoare de profile de aluminiu.

Lucrurile se precipită: rezerva de bani negri se termină, REC dă faliment, soția nu-l lasă nici măcar să-și vadă copiii, Sonia abandonează corabia care se scufundă.

Ajuns aici, situația lui Ovidio se prezintă astfel: tată renegat, soț care nu plătește pensia alimentară, șomer și vagabond fără un acoperiș deasupra capului. Dar omul nostru are resurse nebănuite. Respinge cu demnitate oferta de găzduire avansată de frații săi, croitorii, nici măcar nu ia în calcul ipoteza căutării unui loc de muncă și a unui salariu sigur, o lasă pe Angelica să tragă toate ponoasele falimentului și pleacă să se recicleze de-a lungul coastei romagnole. La Cesenatico, e musafirul unui fost băgător de

seamă creştin-democrat, rămas pe uscat după desfiinţarea partidului. S-au cunoscut la Roma pe vremea când erau multe vaci grase de muls şi au pus la cale obţinerea unor antreprize suculente, pe bani publici. Acum, în schimb, hoinăresc fără ţintă şi bat cârciumile din port, proiectând „afacerea secolului" – care şi pentru o ureche nici măcar prea fină sună a concurs de „cine scorneşte minciuna cea mai gogonată".

Trăiesc de pe o zi pe alta, se descurcă traficând nimicuri, ţinându-se de găinării şi speculaţii de schimb valutar. Rarele dăţi când izbutesc să aibă câteva lire în buzunar (vreo cădere neaşteptată a mărcii germane, vânzarea pe bani-gheaţă a unei încărcături de ciorapi de nylon provenite de la un TIR furat sau vreo cotă-parte de la o intermediere), cad pradă unei euforii nebuneşti, risipind totul într-o singură noapte: restaurante scumpe – Michelin – de două stele, rusoaice crude care visează să devină fotomodele, sticle cu şampanie de colecţie, bacşişuri cu nemiluita şi night-cluburi, toate în amintirea vremurilor de altădată care, în imaginaţia lor, se vor întoarce negreşit.

Când ai succes, eşti bogat sau dai de lucru unui număr suficient de mare de oameni, găseşti întotdeauna câte un afacerist frustrat gata să te asculte fabulând pe marginea unor lovituri gen export de carne argentiniană în Benin, reciclarea reziduurilor toxice în materiale de uz comun sau deschiderea unui lanţ de cofetării în Tunisia. Dar atunci când ai ajuns o nulitate, recitarea zilnică a proiectelor tale fantasmagorice devine suportabilă doar pentru un auditoriu infim; poate, cel mult, pentru clienţii aflaţi la ora prânzului într-un bar cu sală de biliard.

E vremea să ne întrebăm dacă, acum, Ovidio este un bărbat disperat sau doar unul nefericit, dacă regretă viața de dinainte, familia și lucrurile obținute cu sacrificii, hotărâre și entuziasm, dar care s-au risipit toate într-o clipită, scurse printre degete. Toată strădania aceasta zadarnică, jumătatea de zâmbet împietrită pe față și bătăile amicale pe umărul interlocutorului, glumele nesărate de la bar și promisiunile nerespectate față de familia nerăbdătoare, toată această vervă sordidă capătă în ochii noștri aspectul tragic și irevocabil al unui picior amputat. Când un bărbat e pe punctul de a începe să povestească o brașoavă unui public oarecare („Știi, zilele trecute am discutat cu directorul unei bănci, care mi-a spus că e de acord să-mi finanțeze proiectul acela..."), dar, pe măsură ce avansează în monologul său, uită că e vorba de o pură fantezie și când ajunge la final, crede că întâmplarea s-a petrecut cu adevărat, iar a doua zi chiar e gata să jure pe mormântul mamei sale că nu există lucru mai sigur ca acea finanțare... când un bărbat ajunge ca unul care își găsește voluptatea singur uitându-se la filme porno, în loc să-și pună în practică pornirile sexuale, și care adoră să facă promisiuni, să îmbrobodească, să plăsmuiască – atât pentru cele mai scumpe persoane din viața sa, cât și pentru indivizi necunoscuți – lucruri absolut improbabile, invenții, fantezii, în vreme ce lucrurile ușoare, la îndemână, sunt plăceri pe care le lasă altora... când un bărbat, călcând pe urma himerelor sale, ajunge să frecventeze lumea subterană a scamatorilor de două parale, a faliților care trăiesc din făloșenie, din mașini cărora le-au plătit numai prima rată, din celulare care cântă și la care răspund numai pentru a vorbi scurt și codificat, din pungășii jalnice

sau din suta de mii de lire pe care uită s-o mai dea înapoi, din mila îndatorată a vreunei rude apropiate, iată, acesta e un bărbat care nu suferă chiar atât de mult pe cât ne-ar plăcea nouă să credem. Plutește cu răsuflarea tăiată într-o cursă inconștientă spre trecut, dar nu disperă, nu se deprimă, nu se predă. E un bărbat care o ia mereu de la capăt. Iar din locvacitatea dusă la extrem și din fabulații își extrage cea mai mare parte a plăcerilor vieții. „Visează și nu gândește. Se agită, și nu creează", astfel descrie Balzac, în Iluzii pierdute, *un poet veleitar picat din provincie drept în mijlocul Parisului.*

– Țineți-vă tare, băieți. La vară, papà *vă duce în America, să vizitați Studiourile Universal din Florida, spune ciufulind părul lui Giulio, băiatul cel mic. Mergem la clasa business, că e mai comod, precizează țuguindu-și buzele, apoi arborând leneș jumătatea de zâmbet tipică unui lăudăros ca el.*

– Ia spune-mi, nu-i așa că tu și prietena ta, în loc să vă consumați creierul cu lecțiile, vă petreceți după-amiezile consumându-vă unul pe celălalt? spune rânjind. Mare atenție, că, dacă nu treci clasa, nu-ți mai cumpăr motocicleta, îi spune el lui Alessandro, băiatul cel mare, simulând o figură pugilistică.

Apoi, Angelicăi:

– Încetează să-ți mai faci atâtea griji pentru cheltuielile de întreținere. Oricum, săptămâna viitoare îmi intră banii pentru o afacere – n-am timp acum să-ți povestesc despre ea – și atunci o să plătesc eu restanțe, tot, ba chiar o să vă ofer și o vacanță a-ntâia.

Însă fratele croitor – cardiopatic și, în realitate, cel care îi întreține pe băieți cu mici „împrumuturi" de câte două sute de mii de lire, o dată pe lună – Angelica și chiar băieții înșiși nu mai sunt impresionați de farmecul falselor lui promisiuni și de magnetismul proiectelor sale extravagante: încearcă pentru el un amestec de sentimente, mergând de la iritare până la milă profundă. Cu toate acestea, nu îndrăznesc să-i deschidă ochii sau să-l smulgă din iluziile lui, căci, în timp ce rostește promisiunile și proiectele de viitor, ei își dau seama că se amăgește în primul rând pe el însuși. Pe urmă, chiar și ei, oricât de unși cu toate alifiile vor fi fiind în ceea ce-l privește, când și când tot se lasă duși pe aripile visării, sperând că poate de data asta va răsări soarele și pe strada lor. Poate că de data asta e cu noroc și papà *îi va duce, dacă nu în America, măcar la Cesenatico, iar dacă nu va fi chiar o motocicletă – să nu exagerăm! – nici o* mountain bike *n-ar fi chiar de colea... Poate că a venit ziua cu noroc în care el își va găsi o slujbă stabilă ori când măcar se va putea înțelege ce meserie are el, de fapt, cu un nume care să-i poată defini ocupația, și nu să fie, ca până acum, o descriere vagă și întortocheată.*

Lui Ovidio îi place să spună că se va interesa de necazul altuia (chiar dacă pe respectivul abia l-a cunoscut), să promită favoruri, să declare că deține cheia rezolvării oricărei probleme ce tulbură gândurile unui apropiat. Iar dacă există ceva care îl mâhnește, atunci e numai faptul că se consideră un neînțeles: păi, cum așa, își spune, el se face luntre și punte ca să mulțumească pe toată lumea, având grijă să nu se rezume la un simplu ajutor, ci garantându-le

cadouri și distracții, iar ingrații ăștia se apucă să țină la sânge socoteala proiectelor care au fost duse la bun sfârșit și a celor care sunt încă în curs de rezolvare. Oare nu înțeleg că nețărmurita lui generozitate întâmpină și greutăți, persoane care nu se țin de cuvânt, se laudă, încearcă să-ți vândă pielea ursului din pădure sau te pun să semnezi documente care în cele din urmă se dovedesc o făcătură, un mod de a te îngloda în datorii și responsabilități? Ia să încerce ei să fie oameni de afaceri, dacă li se pare o treabă atât de ușoară! Iar cu salariul lor fix nu vor ajunge în nici un caz departe, nu-și vor permite niciodată prea multe, ci, în cel mai fericit caz, doar un trai meschin de pe o zi pe alta.

Un lucru trebuie să ne fie clar: visătorul – așa cum e el, trombonit întruna de șarlatani și escroci cu mintea mai iscusită decât a lui – se dă de ceasul morții să-i seducă pe cei mai slabi de înger – propriii săi copii, tinerele iubite pornite în căutarea unui bărbat de succes care să le risipească necazurile cu o baghetă magică, părinții și alți amărâți ce umblă disperați să găsească ceva care să le dea o speranță de doi bani – chiar dacă speranțele acelea se dovedesc, invariabil, false. Pentru un visător, cel care nu dă crezare născocirilor sale sau încearcă să-l readucă cu picioarele pe pământ este un incapabil, un prozaic, un ins banal, dacă nu cumva chiar unul de care trebuie să se ferească pentru că urzește comploturi pe la spatele său. Dacă îl critică, o face pe victima. „Vezi cum sunt oamenii?... Dacă nu ai banu' pe tine, nu te crede nimeni", se întristează el. Visătorul e convins că are mai multă iscusință decât un „prozaic" oarecare, căci – educat

la şcoala vieţii – are „tatuate pe piele toate deziluziile pe care le-a trăit" (şi chiar aşa se şi exprimă). Cu toate acestea, ajunge să se întrebe la ce i-o fi folosind toată măiestria, atâta vreme cât e fraierit de toată lumea, lucru care unui „prozaic" nu i se întâmplă aproape niciodată. „E normal să fie aşa: cine nu riscă, nu câştigă niciodată nimic", i-ar zice el oricui ar îndrăzni să-i înşire aceste banalităţi.

De când REC a dat faliment, viaţa lui Ovidio a devenit ternă, dacă o observi din exterior, şi plină de lovituri de teatru, dacă ţi-o povesteşte el. Un du-te-vino continuu între Milano şi Cesenatico – cu trenul sau cu vreo maşină de împrumut – dormind pe unde se nimereşte, mereu musafirul „întreţinut" al cuiva („Oare de ce naiba l-or întreţine?" se întreabă increduli rudele sale), punând la cale întruna activităţi ambigue de intermediere sau adulmecând afaceri în toată regula, nedespărţindu-se niciodată de celular – evident, cel mai scump model de pe piaţă („Mi l-a cumpărat un amic pentru că îl rezolv cu o problemă").

Din când în când, călătoriile sale devin din ce în ce mai importante, tot mai îndepărtate şi mai pline de mister. Apar destinaţii care nu au nici o logică: Roma (presiuni asupra vreunui politician?), Egipt („Comerţ cu peşte", zice), Frankfurt („Un târg pe tema reciclării deşeurilor. Cazare, masă şi cheltuieli asigurate", precizează), Turcia („O speculaţie imobiliară în contul unor turişti nemţi"), Innsbruck („E cea mai bună piaţă pentru speculaţii valutare", dezvăluie). În timpul lungilor sale voiaje, nu uită niciodată să-şi sune băieţii, povestindu-le extaziat despre locul în care se află şi atenţionându-i să nu-şi facă nici un program data

viitoare când va pleca el din țară, pentru că îi va lua, negreșit, și pe ei („Când?" se întreabă ei: el nu precizează asta niciodată, pretinde doar „să nu-și facă program", iar asta îi ține mereu ocupați).

În bar, la celular, la volan, Ovidio e un interlocutor spornic și neobosit. E de ajuns să dea peste unul care să se uite la el cu o urmă de speranță în priviri, un patron de restaurant care are cămătarii pe urme, un gardian de noapte sau un bodyguard de club de noapte care visează să-și deschidă propriul local, ori măcar o puștoaică dornică să „interacționeze" cu el, sedusă de fizicul său atrăgător și de proiectele lui de peste mări și țări. Subiectele preferate ale lui Ovidio: ultimele lovituri de pe piața afacerilor, cum să-ți dai seama de adevărata vârstă a unei femei, de ce i terroni[1] *nu pun osul la muncă, școala vieții, portretul-robot al funcționarului ușor de corupt, cele mai bune restaurante cu specific pescăresc și așa mai departe.*

Pe măsură ce Alessandro crește, scade vârsta fetelor de care este atras tatăl lui. Ovidio privește lung după colegele de liceu ale băieților săi și nu se abține să comenteze pe seama formelor lor. Celor care încearcă să-l aducă cu picioarele pe pământ („Totuși, ai aproape cincizeci de ani, găsește-ți și tu una, nu zic de patruzeci, dar măcar de treizeci de ani, cu o slujbă normală, care nu mai visează să ajungă actriță, fotomodel sau dansatoare") le răspunde că femeile, cu cât înaintează în vârstă, cu atât devin mai sâcâitoare, că

[1] *Terrone*, pl. *terroni* (it. arg.), termen depreciativ pe care locuitorii din nordul Italiei îl folosesc la adresa celor din sud, zonă mai puțin dezvoltată economic (n. tr.).

pe la douăzeci și cinci de ani încep să aibă tot felul de pretenții, nu mai au chef de viață, li se stinge flacăra interioară și nu mai știu să se distreze. Prin „a se distra" înțelege o femeie care nu-și dezlipește privirea de la buzele lui, gata să facă nopți albe ascultându-i discursurile studiate, dispusă să simuleze desfătarea sau chiar să fie cu adevărat cuprinsă de plăcere – la urma urmelor, nu e nici o diferență – *de fiecare dată când el o cuprinde, pentru un raport sexual comis tâlhărește pe la ora cinci dimineața, când ea pică de somn, iar el se simte puternic ca un leu.*

Apoi, într-o zi, la câțiva ani după falimentul REC, se petrece inevitabilul – sau, mai bine zis, ceea ce era previzibil.

Fratele croitor, cardiopaticul, primește un telefon de la Ovidio, care, cu voce sleită și împleticită, asemenea unui sedat sau unuia cu durere de dinți, îl anunță că se află în arestul poliției și că urmează să fie trimis la San Vittore. L-au reținut în timp ce încerca să plaseze o bancnotă de o sută de mii de lire, falsă, vânzătorului unui chioșc de tutun de la periferia orașului Milano, iar felul în care au decurs evenimentele îl face să creadă că e vorba de o înscenare. Acasă (o garsonieră în care locuia pe cheltuiala unui oarecare „unchi", un individ cu antecedente penale pentru infracțiuni de crimă organizată), îi găsesc un pachet cu alte treizeci de milioane, în bancnote false.

– Suta de mii mi-a dat-o un amic, n-aveam de unde să știu că e falsă. Mi-a zis doar atât: „Ia-i și cheltuiește-i cum vrei", iar eu chiar așa am făcut. M-am gândit că e vorba despre un cadou, un fel de a se revanșa față de mine, pentru că luna trecută l-am ajutat să ducă la bun sfârșit o afacere

foarte profitabilă. În schimb, pachetul (se referă la ambalajul în care erau învelite cele treizeci de milioane), habar nu aveam ce conținea. Cărți sau poate acte vechi, m-am gândit. M-a rugat doar să-l țin eu un timp. Eu nu m-am apucat să-l întreb ce era înăuntru, mi s-a părut că ar fi fost o indiscreție din partea mea, se lamentează Ovidio, istovit.

Declarația nu e doar o explicație pentru membrii propriei familii, ci reprezintă și linia sa defensivă în fața anchetatorilor.

– Cum se numește acel amic? îl întreabă judecătorul de serviciu în momentul arestării, în primul și singurul interogatoriu la care va fi nevoit să răspundă.

– Jack, răspunde Ovidio. Numele de familie nu i-l știu.

– Și dumneavoastră faceți afaceri, țineți pachete misterioase acasă și primiți bani de la cineva pe care nici măcar nu știți cum îl cheamă? zâmbește disprețuitor judecătorul.

– Da, poate că am fost naiv, dar, știți, era prietenul unor prieteni...

– Și cum se numesc prietenii ăștia? insistă magistratul.

– Gino, Paolo, Tony, Beppe... dar numele de familie nu le cunosc.

Chiar dacă el crede cu adevărat ceea ce declară, spusele sale sunt greu de acceptat și oricum nu au nici o relevanță, nici din punct de vedere penal, nici etic (reaua-credință și prostia sunt la fel de nocive bunului mers al societății civile). Tot despre poetașul acela, veșnic tânără speranță, picat la Paris, Balzac scrie: „Nu va comite niciodată un delict, nu va avea forța necesară s-o facă; în schimb, ar accepta un delict deja comis și ar fi în

stare să împartă roadele, fără să fi împărțit și riscul." Este exact ceea ce ajungem să credem despre Ovidio: chiar dacă nu are curaj să comită ilegalități grave, n-am putea în nici un caz să-l definim ca pe o persoană onestă. E un *border-line*, un dansator pe sârmă împleticit, care își datorează echilibrul unei doze mari de lașitate împletite cu un bun-simț instinctiv, dus până la extrem.

După trei luni petrecute la San Vittore, într-o celulă de patru locuri în care stau cinci deținuți, se ajunge la judecătorul de pace. Instanța îi acceptă cererea și, cu o condamnare de un an și unsprezece luni pe umeri, omul nostru redevine liber, pendulând din nou între Milano și Cesenatico. Desigur, nu mai frecventează aceleași localuri, iar persoanele cu care se întâlnește sunt și ele altele: unii amici s-au făcut nevăzuți după „incident" (unei cunoștințe i se poate ierta faptul că e fanfaron, dar pușcăria și banii falși sunt cu totul altceva), iar pe alții – cum ar fi foștii săi furnizori de bani negri – a hotărât, în sfârșit, să-i evite. Cât despre restul, reîncepe impasibil să-și formuleze proiectele grandioase, flecărește întruna, cu același aer superior, într-un tur perpetuu prin noi piețe, chioșcuri sau baruri. Diferit e faptul că, atunci când își formulează proiectele fanteziste, le prezintă auditoriului ca perfect realizabile, tocmai pentru că le-a gândit chiar el, care știe mai multe decât oricine altcineva nu numai pentru că are „școala vieții", dar și pentru că a frecventat „colegiul" (cum mai este numită închisoarea).

În sfârșit, e genul care nu-și recunoaște niciodată propriile greșeli, cu atât mai mult cu cât e vina altora, a celor care i-au trădat încrederea. E îndărătnic, repetă

neobosit aceleași erori, și nu trage niciodată învățăminte. Sau, mai bine zis, se poate întâmpla ca într-unul din rarele momente de vagă introspecție să fie convins că a învățat din greșeli, dar pe urmă cade în păcat cu prima ocazie, căci are o atracție morbidă pentru scurtături neortodoxe.

Cine îl cercetează îndeaproape nu reușește să-și dea seama dacă e unul care crede în continuare în el însuși și în iluziile sale sau dacă optimismul său a devenit unul de fațadă.

De la momentul în care REC promitea un destin luminos fondatorului său a trecut un număr de ani. Băieții s-au făcut mari, crescând printre promisiuni neîndeplinite, drame emoționale și financiare din partea mamei, rușine și stinghereală atunci când erau nevoiți să dea explicații despre profesiunea tatălui. Ca să nu mai vorbim despre regretabila perioadă în care Ovidiu s-a aflat la închisoare, pe care cei doi au trăit-o oscilând între refuzul de a crede, admirație și înstrăinare. Una peste alta, pentru a contrazice orice determinism banal, Alessandro și Giulio par doi tineri de nădejde, cel mic extrovertit și cu oarecare dificultăți la învățătură care îl pot împiedica să termine la timp liceul, iar cel mare chipeș și taciturn, deja în anul IV la Arhitectură. Dincolo de cusururile sale, Ovidio e un tată mândru de fiii săi, se bucură de prezența lor și, cu toată viața sa plină de ciudățenii, încearcă mereu să fie cât mai aproape de ei, telefonându-le sau întâlnindu-i cât mai des cu putință. Iar Alessandro – care e pe cale să-și ia licența și care a avut numai note mari la examene – e felul său de a se

revanșa, de a-și spune lui însuși, în secret: „Dacă n-am reușit eu, iată că măcar el are succes; la urma urmelor, nu e nici o diferență." Mai mult, succesul fiului său îl încurajează să viseze la noua REC, pe care de data asta ar boteza-o ZANARDI Ing. Ovidio e Arh. Alessandro S.p.A. Argumentul devine subiect de lăudăroșenii și de planuri fantasmagorice recitate obișnuitului public de gură-cască. Se avântă în osanale și născociri pe seama calităților fiului, pe care îl vede ca pe un Le Corbusier al mileniului III, în măsură – mulțumită sfaturilor abile ale tatălui – să agonisească averi extraordinare.

În ultima vreme, a abandonat ambientul lipsit de perspective, provincial, al rivierei romagnole, întorcându-se să trăiască din expediente la Milano. Frecventează cele două-trei străzi din centru, în vecinătatea Bursei de Valori, ale căror trotuare gem de mulțimea de afaceriști de duzină, de escroci și escrocați, de bătrânei demult pensionați, dar rămași cu mania găinăriilor, de colecționari bulimici, de falsificatori sau simpli pierde-vară. Acolo, în zile și la ore fixe, în orice condiții climaterice, se retrăiește atmosfera tipică Renașterii târzii: troc și comerț liber. Nu e o piață ca oricare alta, căci negoțul se desfășoară fără tarabe, aparent clandestin, ca și cum ar fi vorba de droguri. De fapt, tehnica e cam aceeași: în mâinile și buzunarele negustorilor se găsește puțină marfă; grosul se află ascuns în barele de protecție ale mașinilor parcate în apropiere sau în coșurile de gunoi de pe stradă. Cu toate acestea, e vorba de un comerț puțin periculos: monede de aur, ceasuri cu capac, valută, cartele telefonice noi sau uzate, pietre prețioase, ba chiar și cai șchiopi, în convalescență. Acolo, în vâltoare, se află un

eşantion semnificativ de impostori şi gentlemeni, de experţi, intruşi şi intermediari. Ovidio bate trotuarele şi încropeşte afaceri din orice. Nu-i poate fi prezentat cineva fără ca el să nu încerce imediat să-l îmbie cu tot felul de fleacuri. Până şi prietenilor fiilor săi le propune întruna colecţii complete de cartele de telefon sau complexe vitaminice de-a dreptul explozive, „pe care nu le găseşti decât în America". Are modul său special de a-i învinovăţi pe cei neinteresaţi de propunerile sale, de a-i face să se simtă persoane lipsite de bun-gust, cu apucături meschine de funcţionăraş.

Printre diversele motive care nu-l lasă să se îndepărteze de Milano se află şi o fată vioaie, foarte tânără, Martina, care se lasă curtată dar care, în momentul în care ar trebui să cedeze, inventează o scuză pe care apoi o repetă toată seara, cu aceeaşi insistenţă cu care el încearcă s-o înduplece. O dată obişnuita durere de cap, altă dată menstruaţia („Nu-mi pasă", spune el, „Mie da", ripostează ea), vreun examen în ziua următoare sau, într-un rând, nici mai mult nici mai puţin decât un deget luxat. Cert e că Ovidio se străduieşte timp de două luni şi, chiar când se gândeşte că a pierdut trenul şi e pe cale să se dedice unei partide mai facile şi gratificante, (la urma urmelor, e bărbat şi are nevoie de femei care să-l elogieze fără rezerve), Martina capitulează. El, lipsit de pudoare cum e, ar vrea să-i comunice imediat ştirea fiului său cel mare, dar fata îl imploră să n-o facă. În ultimul an de liceu, ea şi Alessandro au fost colegi de bancă şi, uneori, după-amiezile lor de studiu s-au transformat în serii de jocuri amoroase duse până la extrem. Mai târziu, ea şi-a îndreptat privirile în altă parte, iar Alessandro a suferit cumplit. Ovidio reuşeşte cu greu să înţeleagă discreţia

tinerei (unde n-a avut succes fiul, a reușit tatăl, iar asta i se pare o veste cât se poate de bună), dar promite să-i facă pe plac. Nu se poate abține, în schimb, când vine vorba de succesele universitare ale fiului său. Fata, studentă și ea, dar la inginerie – facultate despre care spune că ar fi mai dificilă și mai exclusivistă – prezintă semne progresive de gelozie și chiar se dovedește dușmănoasă. Până când, într-una din zile, nu se mai poate abține și izbucnește, pe un ton de falsă părere de rău:

– Trebuie neapărat să-ți mărturisesc ceva. Să știi că o fac pentru binele tău. Sau, mai bine zis, pentru binele lui Alessandro.

„Nu cumva o fi rămas însărcinată?", se întreabă Ovidio, resemnat, continuând să tacă.

– Așadar, nu vrei să știi despre ce e vorba? insistă ea, provocatoare.

– Mă rog, dacă ții cu tot dinadinsul... spune-mi, răspunde el, pregătindu-se să-i țină un discurs lung despre diferența – în materie de responsabilități – dintre rolul patern și cel matern.

– Păi, da, mi se pare normal s-o știi și tu... Alessandro, ei bine, Alessandro... n-o să-și ia nici o licență.

– Ce legătură are asta cu?... Ce vrei să spui?...

– Da, ai auzit bine. Nu mi-a spus mie, ci am aflat de la o prietenă, studentă la Arhitectură. Te-a îmbrobodit. Și nu numai pe tine. Chiar și pe noi, care nu-i suntem rude. Spune că mai trebuie doar să-și facă teza de licență, dar toți știu că a trecut un singur examen, primul din anul întâi: „Bazele tehnologiei". L-a luat abia din a treia încercare, deși e un examen foarte ușor. S-a descurajat și pe urmă s-a

lăsat de școală. Dar minte în continuare pe toată lumea. Își trece singur notele în carnet...

– Te ții de glume, o mângâie Ovidio, arborând un surâs strălucitor, demn de un clip publicitar.

Tânăra însă e implacabilă: nu se arată deloc sensibilă la pipăielile lui și insistă, scoate la iveală dovezi pe care el se preface că nu le aude; face giumbușlucuri, se împăunează, în timp ce Martina se încăpățânează să ridiculizeze existența fictivă inventată de Alessandro.

– Mă văd nevoită să te avertizez: Alessandro o fi, nu zic, băiat chipeș, dar dacă va continua așa, toată lumea o să-i dea cu tifla. Când ai înțeles ce înșelătorie se ascunde în spatele aerelor sale, devine plictisitor... ba chiar aș zice că devine stânjenitor, într-atât de previzibilă e obsesia lui de a turna baliverne. De fapt, e doar un ratat și nici măcar nu are curajul s-o recunoască. Unul convins că, până una-alta, sunt suficiente vorbele; cât despre fapte, vom trăi și vom vedea. Și nu mă refer numai la examene... ci, în general. Nu are coloană vertebrală, concluzionează ea serafic.

Pentru Ovidio e una dintre cele mai urâte zile din viață. În adâncul inimii, într-una din rarele sale sclipiri introspective, o compară cu durerea resimțită la moartea bunicului.

Face o analiză la rece a situației și individualizează cauzele comportamentului necugetat al fiului: religiozitatea excesivă a fostei soții, propriile dificultăți financiare cauzate de escrocheriile suferite și de ghinionul pe care îl are în afaceri, precum și conjunctura economică negativă.

Timp de câteva zile, din cauza durerii otrăvite care îl înmărmurește, își pierde cheful de viață. Martina i se pare dintr-odată o persoană agasantă și încetează să se mai întâlnească cu ea. Pe străduțele din centru, unde înfloresc afacerile, nu mai e bărbatul locvace dintotdeauna, ci afișează o privire întunecată, o înfățișare amenințătoare care contrastează cu atmosfera febrilă a micului trafic de trotuar.

Într-un târziu, își ia inima în dinți și se hotărăște să-și convoace fiul la un colocviu edificator, care ar trebui să aibă menirea ca, în timp, să-l facă pe băiat să-și recapete încrederea în forțele proprii.

Abordează subiectul plin de precauție și își dozează observațiile în așa fel încât să nu pară brutal, iar Alessandro să nu se simtă umilit. Și-a imaginat o conversație în care va fi suficient să-i dea un „la" din diapazon, iar fiul său să-și descarce pe umărul lui toate suferințele și frustrările care îl copleșesc. Încearcă să diminueze povara licenței care nu va fi luată niciodată printr-o serie de afirmații desprinse din repertoriul său clasic (supremația vieții practice asupra teoriei, cum să-ți alegi femeia cea mai potrivită, importanța unei gândiri pozitive și a unei fizionomii de învingător).

Dar Alessandro nu pricepe insinuările, ba chiar le respinge, arogant și plictisit. Ovidio insistă:

– Ești sigur că nu ai nimic să-i spui tatălui tău? Despre examene, de exemplu?...

Băiatul își aruncă privirea într-o vitrină și încearcă să-și dea seama dacă gulerul tricoului polo îi stă mai bine ridicat sau, dimpotrivă, lăsat.

– Nu trebuie să-ți fie teamă de mine... știi că eu țin la tine ca la ochii din cap și așa va fi mereu, chiar dacă tu ai

fi, știu eu, drogat sau nebun, sau retardat... chiar dacă ai fi un criminal, tot ai rămâne cea mai importantă persoană din viața mea... Tu și fratele tău, precizează el.

Tânărul se joacă cu șireturile pantofilor sport. Experimentează diverse modalități de a le înnoda.

– Dacă nu te simți în stare să continui școala, iar eu te înțeleg perfect... eu însumi n-am fost în stare, e prea plictisitor... poți oricând veni să lucrezi cu mine. Ai să vezi, te învăț eu ce să faci. Să știi să vinzi îți poate aduce mari satisfacții. Dacă ne asociem, putem face o căruță de bani. Deocamdată, n-am decât ceva mărunțiș în buzunar, dar asta deoarece sunt abia la început. Pe urmă, întotdeauna e greu să-ți revii după un incident de parcurs. Dar sunt sigur că împreună vom face o pereche de milioane și vom goli buzunarele tuturor, se înflăcărează Ovidio, proiectându-și planurile.

– Papà, dacă ai terminat ce aveai de spus, eu m-aș duce să mă apuc de învățat, mârâie băiatul.

– Nu, n-am terminat. Trebuie să stăm de vorbă. Te întreb din nou: chiar nu ai nimic să-mi spui cu privire la facultate?

– Nu, spune fără șovăială Alessandro.

– O fată pe care o cunoști și tu mi-a povestit că ai avut probleme la niște examene, insistă răbdător Ovidio.

– Ce dracu' pot ști prietenele tale despre examenele mele!?

– Zice că ai trecut unul singur și că apoi ai avut probleme.

– Vrei să-mi vezi carnetul? răbufnește Alessandro.

– Da.

– Ți-l arăt mâine, pentru că a rămas la secretariat. Trebuie să-mi treacă nota de la ultimul examen.

Discuția continuă o vreme în același fel. Băiatul neagă evidențele, se contrazice la întrebările-capcană, insistă în menținerea aceleiași linii defensive. La început, Ovidio face insinuări, apoi scoate la iveală certitudini, dar nici într-un fel, nici în celălalt, nu reușește să obțină o mărturisire. Înfrânt de o asemenea rezistență îndârjită, îl cuprinde lenea și se preface – sau se mulțumește – *a-i da crezare. Greu de spus dacă a început să accepte năruirea planurilor sale de părinte.*

În scena de final a romanului Architettare *îl regăsim pe Ovidio la barul de la Grand Hotel Palace din Milano perorând pe seama celui de-al n'șpelea proiect extravagant în fața a doi presupuși finanțatori. Vrea să construiască un parc de distracții, un fel de Disneyland, în Tunisia, în împrejurimile orașului Hammamet. El vine cu ideea, iar ceilalți ar trebui să vină cu banii. Vor avea de câștigat cu toții, chiar și locuitorii din zonă.*

Dar Ovidio nu încearcă să-i îmbrobodească pe cei doi de unul singur: îl secondează fiul său, pe care îl prezintă drept arhitect, proaspăt licențiat, cu notă maximă pentru o teză despre proiectarea parcurilor de distracții. Alessandro se lansează:

– Nu vă faceți probleme, ne putem ocupa și de faza de proiectare, și de cea de execuție. Deja am început să ne mișcăm ca să obținem toate autorizațiile. Avem în Tunisia persoanele cele mai potrivite care pot rezolva treaba asta. Știți, probabil, că acolo nu trebuie decât să ungi roțile care trebuie...

– Eh, mda, suspină Ovidio, pretutindeni lumea e la fel.

Și afișează o expresie categorică, de expert.

Toamna lui '92
Scrie ce-ţi trece prin cap

Ideea despre viaţă pe care o avea mama mea era următoarea: să se mărite cu un bărbat mai bogat decât părinţii ei, să-l facă să se simtă vinovat pentru faptul că ea are mai multă şcoală decât el, să toarne – pe bandă rulantă – un băiat şi, imediat, o fată, care la rândul lor să se reproducă fără întârziere, prin intermediul unor căsnicii adecvate. Şi, în sfârşit, odată eliberat terenul de aceste îndatoriri, să se dedice tuturor ocaziilor de emancipare socială care i se iveau – nu atât de dragul distracţiei, cât ca să poată pălăvrăgi ore întregi la telefon despre oricine îi ieşea în cale sau îl vedea de departe. Mie, pe vremea când încă mai credeam în spusele sale, lumea mi se părea compusă numai din gogoşi umflate, femei vulgare şi îmbrăcate fără pic de gust, profitori şi mironosiţe.

Exista câte un epitet apăsător şi savuros pentru orice persoană ar fi întâlnit, un calificativ care ar fi tulburat pe oricine, dezvăluindu-i adevărata natură – una perversă, fără doar şi poate.

Bineînțeles că pentru genul acesta de femeie păcatele taților (dar cu deosebire ale mamelor) cad pe umerii copiilor. Nu există o duioasă prietenie infantilă, o atracție nevinovată sau chiar o îngâmfare naivă de copil care să poată rezista acelor priviri feroce, acelei voci mereu prea ascuțite și fals euforice ori acelei prefăcute etichete alcătuite din forme prestabilite de politețe, dezinvoltură și perfidie de salon. Ești încă de-o șchioapă și i-o prezinți pe noua ta prietenă: frumoasă-coz, note mari în catalog și bucle aurii. O fată pe care o admiri cu adevărat și chiar ți-ai propus s-o iei de exemplu *(chiar dacă în adâncul inimii – dar chiar în străfunduri, abia perceptibil – clocești un gând răutăcios, o dorință tainică de a-i da foc la păr sau de a o vedea mută în fața clasei atunci când o ascultă învățătoarea; noroc că, din fericire, ai învățat deja să-ți ascunzi asemenea instincte mișelești).* Mândră de tine, o aduci acasă ca s-o cunoască și mama.

– Clara, oare de câte ori trebuie să-ți spun: fii mai atentă când îți alegi prietenele?! îmi șuieră ea de îndată ce rămânem singure.

– De ce, mamă, ce s-a întâmplat? te cruceşti tu.

– Fătuca asta, cu părul ăla... ai ei o coafează ca pe o femeie de pe stradă... de altfel, nici nu-i de mirare: de la o mamă ca a ei nu te poți aștepta la altceva.

– Ba nu-i adevărat. Părul ei este foarte frumos, aș vrea și eu să-l am așa, protestezi tu.

– Se vede că ești doar o copilă și nu înțelegi încă nimic. Întâi de toate, are părul creț, vulgar și seamănă cu o oaie. Pe urmă, o fetiță nu trebuie să se facă remarcată cu orice preț. Numai că, având o mamă ca a ei, o ordinară,

că nu-i pot spune altfel, o parvenită preocupată numai de aparențe... eh, ce să-i faci?... Dar lasă, lasă c-o să-i vină și ei rândul; o să se umple de riduri și o să-i curgă cărnurile pe șolduri... atunci s-o văd, spune mama, fluturându-și mâinile în gesturi amenințătoare, însoțite de zornăitul sinistru al numeroaselor brățări.

Încerci să joci cartea cea mare *(luând apărarea unei prietene, simți că faci parte dintre cei buni):*

– Dar la școală e eminentă, o spune până și învățătoarea.

– La minte o fi semănând cu taică-său. Care o fi el priceput la numărat bani, dar în rest, s-avem pardon... nu e altceva decât un mameluc. Nevasta l-a îmbrobodit fără ca el să bage de seamă. Pe urmă, și învățătoarea asta... de câte ori trebuie să-ți spun că lucrurile stau cam așa: cu cât sunt mai bogați, cu atât copiii li se par profesorilor a fi mai extraordinari. Zice și ea așa, doar-doar părinții fetei or invita-o într-o vacanță sau la vreo petrecere acasă la ei. Ce să-i faci? O fată bătrână ca ea se lasă ușor dusă de val, are mania grandomaniei și snobismului. Biata de ea, atât i-a mai rămas, exclamă mama.

Și așa mai departe; „marfă" se găsește pentru toată lumea. Un fluviu de blesteme, deducții incriminatorii și suspiciuni care nu-i ocolesc nici pe prietenii de familie, nici pe rude, nici pe cunoștințele întâmplătoare, și nici măcar pe actorii americani sau personajele serialelor de televiziune. Într-o vreme, de hăul ăsta mustind de idioțenie, vulgaritate și rea-credință își scutea copiii și – măcar formal – soțul. Dar de când bietul de el a murit, ea nu mai reușește să se abțină nici în privința lui; alternează tânguielile pe seama nenorocirii de a fi rămas văduvă

mult prea tânără cu anecdote care scot în evidenţă cât de mototol era tata. Cât despre mine, cred că orgoliul meu s-a stins pe măsură ce am crescut.

Aşa se face că, înainte de a i-o prezenta lui Filippo, am încercat să i-o descriu sub aspectele ei cele mai penibile, aproape înspăimântată că el ar fi putut să nu mă mai iubească din cauza unei mame care, asemenea unui virus, îmi mina personalitatea.

I-am istorisit de-a fir a păr comportamentele ei maniacale care îmi infestaseră copilăria şi adolescenţa: primele lucruri pe care le remarca la o persoană abia cunoscută erau răsuflarea respingătoare, casa în care mirosea a mâncare gătită, unghiile „îndoliate" şi hainele „revoltate de cât de mult au fost purtate". Pe mine şi pe fratele meu ne obliga să ne schimbăm lenjeria de două ori pe zi; în cazul în care ne-ar fi lovit vreo maşină în timp ce traversam strada, cei care ne-ar fi dat primul ajutor nu trebuiau să-şi facă o impresie greşită despre familia Apollonio din cauză că noi aveam chiloţii jegoşi.

– Ţi-ai schimbat chiloţii? mă întreba mama în fiecare zi, pe la amiază, imediat ce îşi aducea aminte, indiferent dacă asista sau nu cineva la acest schimb umilitor de replici.

Şi a continuat astfel, implacabil, până când, la nouăsprezece ani, am plecat de acasă.

Nu se poate spune că a fost numai vina ei. Tocmai de aceea mă şi chinuieşte atât de mult problema eredităţii genetice: din moment ce bunica mea dinspre mamă era în stare să-şi pună menajera să spele monedele cu soluţie de alcool şi săpun, iar pentru banii de hârtie a

inventat metoda netezirii pe ambele părți cu fierul de călcat încins – ca să ardă toți microbii – mă întreb ce fel de perversiune mă va măcina pe mine, care moștenesc pe linie directă tot neamul ăsta de femei nevrotice și aducătoare de necazuri.

Deși l-am avertizat că îmi era teamă să nu semăn cu mama, Filippo m-a luat de soție. Ea – „De azi încolo poți să-mi spui Jole", i-a zis în ziua nunții – s-a insinuat în căsnicia noastră asemenea unui gândac de bucătărie care intră pe sub uși, se prelinge de-a lungul țevilor sau irumpe din gura de canalizare. O făcea pur și simplu ca să nu mă lase „singură, să greșești".

„A greși" – pentru mama – e ceea ce se întâmplă unei femei care nu e suficient de mieroasă și obedientă față de soț.

Genul acesta de mamă de modă veche e cu preponderență misogină: semenelor sale le atribuie cu generozitate defecte și vicii, în timp ce bărbații sunt mai mult niște victime nevinovate sau, ca alternativă, scuzabili pentru îngâmfarea de care dau dovadă.

În ciuda faptului că se declară laică, când îi judecă pe ceilalți se înarmează cu toate condiționările doctrinei catolice. Și ale celei islamice, uneori.

Într-o eventuală dispută între mine și soțul meu, s-ar fi amestecat dându-i fără doar și poate dreptate lui, fără nici un fel de logică; în schimb, dacă vreo ceartă ar fi tulburat echilibrul familial al fratelui meu, eram convinsă – și până la urmă chiar așa a și fost – că s-ar fi năpustit fără milă asupra cumnatei mele.

Când am plecat din învățământ și am hotărât să scriu o carte, Filippo a insistat timp de câteva luni să relatez povestea unei persoane inutile, dacă nu chiar nocive, cum ar fi mama. „Scrie ce-ți trece prin cap", era expresia lui preferată. Se gândea că, povestind despre ea aș fi putut s-o și exorcizez; în plus, odată romanul publicat, s-ar fi simțit atât de ofensată recunoscându-se în personajul principal, încât aș fi reușit, în sfârșit, să scap pentru totdeauna de prezența ei.

Era spre toamnă, acum doi ani, când am hotărât că am ajuns la ultima versiune – cea definitivă – a romanului *Architettare*. M-a fascinat mereu tipologia aceasta de *ganassa*[1], personaj previzibil în visările sale cu ochii deschiși, impresionant prin amestecul acela de exaltare și de credulitate care îl face incapabil să se apere în fața unor impostori mai mari decât el.

În timpul facultății mi-a fost dat să cunosc asemenea exemplare. Nu dădeau pe la cursuri, în schimb te așteptau pe treptele bibliotecii sau la bar ca niște vulturi hămesiți, gata să stoarcă ceva de la tine, orice ar fi picat: ceva de mâncare sau de băut, un *joint*, o invitație la vreo petrecere ori măcar să-i duci cu mașina undeva. Nu aveau niciodată o țintă precisă. Le era de ajuns să o ia nițel din loc. Doamne ferește să-i bagi în seamă: te pisau mărunt cu o serie de idei care urmau să-i îmbogățească peste noapte (permițându-le, astfel, să-ți restituie

[1] *Ganassa*, termen în dialect milanez care desemnează o persoană vanitoasă, plină de ifose, nedemnă de încredere (n. tr.).

împrumutul pe care tocmai ţi-l cereau). În situaţiile respective, spre deosebire de povestea lui Ovidio, era vorba despre traficul aşa-zis „alternativ". Se plănuiau cu deosebire importuri: partide de haşiş sau de cocaină la întoarcerea din călătoriile pentru care te rugau să le plăteşti pe loc un avans sau bijuterii etnice, ţesături indiene cu imprimeuri manuale, bentiţe sau pulovere peruviene. Plăsmuirea cea mai răspândită se referea la îmbogăţirea – acum demodată – prin importul clandestin de şofran, dar s-a întâmplat să-mi ajungă la urechi şi proiecte care vizau exportul de busuioc către New York – bieţii locuitori de acolo uitaseră care era gustul *pesto*-ului[1] – sau cumpărarea de terenuri agricole în Haiti pe care să se cultive ardei iuţi calabrezi. În mod curios, de fiecare dată când reuşeau să agonisească ceva, tinerii aceştia pe care o întreţinută ca mine îi credea unşi cu toate alifiile erau prădaţi de alţi indivizi de teapa lor, vânzători de „afaceri ale secolului". Totuşi, nici unii, nici alţii nu aveau nimic de-a face cu *killer*-ii care, călîţi de meserie, îşi păzesc mereu spatele şi văd arme ameninţătoare peste tot.

În sfârşit, m-am distrat scriind povestea lui Ovidio; aveam impresia că m-am întors în timp, în anii fericiţi când nimeni nu aşteaptă nimic de la tine, când înveţi numai dacă ai chef, iar în rest te distrezi, faci sport şi cultivi prietenii. Ani când, între două examene, îţi mai poţi încă

[1] *Pesto*, sos, bază pentru mâncăruri, compus din busuioc, usturoi, seminţe de pin, ulei de măsline şi parmezan; produs tradiţional genovez (n. tr.).

permite luxul să dai crezare extravaganţilor ce-ţi ies în cale, să asculţi scorneli şi bârfe fără nici un Dumnezeu, să frecventezi oameni care nu au altă afinitate cu tine decât aceea că şi pe ei îi întreţin părinţii.

Însă faza de revizuire a lui *Architettare* a fost dificilă, frământată, plină de reveniri şi de obişnuitele mele nehotărâri. Stăteam ca un trântor pe umerii lui Filippo, pe care l-am exasperat obligându-l la repetate lecturi critice sau laudative şi având chiar pretenţia să verifice cât de plauzibil era universul construcţiilor civile în care se învârtea – la început cu succes, apoi din ce în ce mai dezastruos – protagonistul meu, Ovidio.

– Aşadar, eşti gata, în sfârşit! a exclamat Filippo văzându-mă intrând în birou cu mapa înţesată de colile frumos ordonate.

– Ţine-ţi gura, să nu cumva să te audă careva! i-am şuierat şi mi-am chircit umerii, sperând să nu fi fost remarcată de nimeni.

– De ce te fereşti? Nu înţeleg, s-a întunecat el. De unde mania asta de a ţine secret faptul că ai scris un roman? Parcă eşti maică-ta – dacă-i spui una ca asta e ca şi cum ţi-ai fi ruinat reputaţia dinainte ca să ştie cineva că exişti – dar aici, în birou... pur şi simplu nu te înţeleg.

– Eşti chiar atât de greu de cap? Aici, unde e plin de secretare şi de proiectante?... Mi le şi imaginez cum comentează că stau acasă toată ziua, că nu fac nimic altceva decât să schimb din când în când plotterul, în timp ce tu munceşti ca să mă întreţii... Dacă află şi că o fac pe scriitoarea, astea sunt în stare să mă blesteme pentru tot restul zilelor. Cunosc bine marfa! am exclamat, încordată.

În faţa noastră se zăreau cele trei angajate tinere care traversau biroul în lung şi-n lat, fără un scop aparent, ici şi colo, ascunse în spaţiile înguste dintre dulapurile modulare cromate, puţin mai înalte de un stat de om şi care separau defectuos zona în care lucra soţul meu de cea a funcţionarilor. Îmi închipui că Filippo proiectase intenţionat acel ambient, ca să micşoreze incidenţa eventualelor certuri cu antreprenorii şi furnizorii – persoane mereu puse pe harţă; biroul nu oferea nici o umbră de intimitate şi nu puteai ridica vocea mai mult decât îţi permitea huruitul fluid al calculatorului, decât dacă ţineai cu tot dinadinsul ca funcţionarele să participe la descătuşările tale emotive. Până şi în baie se intra direct din încăperea imensă, dreptunghiulară, unde lucrau toţi laolaltă. De fiecare dată când cineva se încuia acolo, ceilalţi aveau dimensiunea exactă a duratei pauzei pe care şi-a îngăduit-o, iar după ce trăgea apa se auzea perfect zgomotul picăturilor care reumpleau, încet, bazinul WC-ului.

– Spune-mi, te rog, pot face copiile acum sau să mă întorc mai târziu? l-am întrebat.

– De câte ai nevoie?

– Vreau să trimit nouă şi să păstrez două.

– De ce nu laşi mapa aici? O pun pe Miriana să se ocupe de asta.

– Ştii ce? Nu mai insista, te rog. Chiar nu-mi pică bine să afle ele despre asta, am ripostat, pe un ton definitiv.

Chiar în clipa aceea, târşâindu-şi pantofiorii de catifea neagră, s-a apropiat de noi Miriana, cea mai sănătoasă dintre angajatele soţului meu, singura din istoria

studioului care nu făcea subit febră, nu rămânea însărcinată și nu suferea de dureri articulare.

– Îl am la telefon pe *ingegner* Sallosio, îți fac legătura? l-a întrebat ea, sprijinindu-se cu palmele pe teancurile de acte de pe birou.

Și-a împins trupul înainte, într-un gest confidențial, ca și cum dorea să scoată în evidență eficiența tactului de care dădea dovadă.

– Da, dă-mi-l, ezită Filippo.

M-am uitat după ea cum își unduia șoldurile îndreptându-se spre telefon cu pași mărunți și iuți, care abia clinteau o pereche de fese irelevante, strânse într-o pereche de pantaloni elastici, negri. Din coafura răvășită, vopsită într-un negru ca pana corbului, cu irizații albăstrui, îi atârnau, legate cu cine știe ce noduri sofisticate, șuvițe de păr mort, aproape desprinse, gata să sfârșească, dezgustător, pe pardoseala studioului.

Tânăra era de-a dreptul antipatică și, văzând-o, pur și simplu se trezea în mine furia perversă de a-i scoate în evidență toate defectele. La birou se comporta ca și cum ar fi fost premianta clasei, convinsă că eficiența ei este invulnerabilă. Exact tipul de persoană căreia îți vine spontan să-i scormonești într-un mod ticălos păcatele și vanitățile ascunse. Miriana părea rodul educației oferite de părinții care își adulează copiii, convinși de perfecțiunea lor și hotărâți să-i apere cu orice preț de lumea ostilă, plină la tot pasul de invidioși *(apropo, să ne înțelegem: e genul de familie pe care orice copil și l-ar dori, eu însămi mi-aș fi schimbat cu ochii închiși mama cu o alta, mai îngăduitoare și mai protectoare, dintre acelea*

care îți dau întotdeauna dreptate). Filippo îmi confirmase bănuielile: mi-a spus o dată că, atunci când vorbeau despre Miriana, părinții acestei femei de douăzeci și șapte de ani, cu o pilozitate excesivă, o numeau „aia mică". Nu m-am gândit să-l întreb cum de aflase una ca asta, dar tonul folosit a fost suficient de critic ca să înțeleg că nu era nevoie să fac investigații în acest sens.

În orice caz, secretara părea să funcționeze bine și, dacă i s-ar fi îndepărtat surplusul de păr, se putea spune despre ea că era o angajată discretă, că locuia încă împreună cu părinții și că, din cauza caracterului său rigid, ținea bărbații la distanță; care va să zică nu avea altceva de făcut decât să vină la birou și să-și dea silința lucrând.

Cu toate astea, nu i-am încredințat sarcina de a-mi face copiile pentru *Architettare.* M-am instalat în fața copiatorului pentru toată după-amiaza, sub privirile contrariate ale soțului meu, care probabil că ar fi preferat să-mi petrec tot acel timp preparând masa de seară.

În dimineața următoare, mai emoționată și cu inima mai ușoară decât atunci când am reușit să fac pentru prima dată *babà*[1] cu rom – o rețetă foarte dificilă – am expediat prin poștă cele nouă copii ale romanului.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să aștept. Și am așteptat...

---

[1] *Babà*, desert tradițional din regiunea Napoli (n. tr.).

Primăvara lui '94

Să fii femeie este cel mai stupid lucru din lume

Îmi aduc aminte perfect de dimineaţa aceea.

Era o zi posomorâtă, chiar dacă ne aflam deja la sfârşitul lui martie. Aerul dimineţii, călduţ şi îmbâcsit, infesta jumătatea de soare cenuşiu. Strada din faţa casei era înţesată de furgonete parcate pe două rânduri, cu obloanele deschise, din care oamenii descărcau marfa pentru magazine. Locurile de parcare lăsate libere de cei care plecaseră la serviciu fuseseră imediat ocupate. Băltile de pe trotuar se uscau încet, după ce portarii blocurilor din zonă îl spălaseră cu furtunul, ca în fiecare început de zi lucrătoare. O bătrână, al cărei şchiopătat întortocheat părea să provoace dintr-o clipă în alta dezmembrarea întregului ei trup, se lăsa târâtă de lesa unui *volpino* descărnat. Cine trebuia să plece la serviciu o făcuse deja, iar cine trebuia să iasă la cumpărături sau să-şi plimbe copiii prin parcuri era încă acasă şi probabil că cerceta strada de la fereastră, la fel cum făceam şi eu, scuturând plapuma, de acum prea groasă, de la balcon.

Pentru mine era doar o zi ca oricare alta, dar dacă aș fi vrut tocmai atunci să caut frumusețe în ceea ce vedeam de la fereastră, aș fi rămas acolo, în liniște, să meditez asupra acestui deziderat.

Numai că, în loc să caut frumusețea, mă interogam alarmată asupra viitorului la care încă nu ajunsesem. Și nu era prima oară. Analizam posibilitățile care îmi mai rămăseseră ca să găsesc și eu un țel, o motivație, ceva pentru care merita să fac o pasiune timp de cel puțin un deceniu. Fraza aceea – „Să fii femeie este cel mai stupid lucru din lume" – pe care o citisem cu câteva zile înainte într-o povestire de Fenoglio[1] – venea să mă tulbure exact atunci când mă simțeam mai bine, adică atunci când, ocupată cu minuțioasele și repetitivele operațiuni de femeie casnică, reușeam să nu mă gândesc la nimic.

Evidența categorică a frazei, cam aforistică și cam stupidă – *ea, fraza, da* – sfârșea prin a se transforma într-un deget acuzator îndreptat împotriva propriei mele vieți, la fel cum se întâmplă cu esența tautologică a unui slogan: era adevărat – nu eram altceva decât o femeie, și asta era un lucru stupid. Nu eram avocat, nici medic, nici mamă, nici profesoară; nu eram nici măcar o scriitoare cu un succes discret, din moment ce șapte edituri din cele nouă cărora le trimisesem *Architettare* mi-au răspuns în câteva rânduri conținând motivații

---

[1] Giuseppe Fenoglio (1922–1963), scriitor italian, tradus și în românește *(O zi sângeroasă,* 1970). Povestirea la care se face referire este *I ventitre giorni della città di Alba* („Cele douăzeci și trei de zile ale orașului Alba") (n. tr.).

vagi și un refuz net, iar celelalte două, după un an și jumătate, pur și simplu n-aveau grija mea. Îmi imaginam copiile romanului meu refuzat zăcând în cutii mari de carton, pregătite pentru reciclare, laolaltă cu versurile în endecasilab felecian ale vreunui anestezist din Lamezia Terme și cu tribulațiile autobiografice ale vreunei foste dame de companie din Isernia. A fost o perioadă, la început, când cei care știau că mi-am dedicat mai bine de un an scrierii romanului *Architettare* mă chinuiau cu întrebări de genul: „Așadar, ai noutăți, ți-ai găsit o editură?" sau, și mai rău: „De ce se codesc atât ca să te publice, că doar acum oricine ridică un pic vocea scoate o carte?!" La un moment dat, se pare că toate cunoștințele mele au intuit simultan că nu mai era nici o speranță, căci nu numai că au încetat brusc să ceară vești de la edituri, dar chiar au evitat să mai vorbească de față cu mine despre cărți și alți scriitori, dintr-o foarte delicată tentativă de a nu mă răni. Dintr-odată, subiectul meu preferat – romane și recenzii – a fost supus unei cenzuri stânjenite, iar eu eram atrasă în conversații generice despre politică și rețete de bucătărie. Exact ca în cazul unei femei de patruzeci de ani, niciodată căsătorite și încă singure, pe care toată lumea încetează s-o mai întrebe când are de gând să se mărite fiindcă se subînțelege că speranțele sunt pierdute și e mai bine să nu i se răsucească cuțitul în rană. Sunt interzise și bârfele despre logodna sau nunta altor persoane.

Aveam treizeci și unu de ani și eram doar o femeie trecută, ceea ce, dacă e s-o spunem pe-a dreaptă, e un lucru încă și mai stupid.

Chiar dacă urâţenia străzii din faţa casei mă blocase în aceste gânduri negre chiar acolo, pe balcon, am reuşit să aud ţârâitul telefonului. Era Filippo.

– Ai uitat ceva? Să vin eu la birou să ţi-l aduc? l-am întrebat, fericită că s-a ivit ceva de făcut, că puteam amâna acele reflecţii triste.

– Ai citit ziarul?

– Nu, nu l-am cumpărat încă, mă chinuiam să scutur plapuma. Apropo, mă gândeam că ar fi timpul s-o scoatem, s-o înlocuim cu o pătură de lână... De ce, ce trebuie să citesc?

– Ascultă, Clara, poate mă înşel... dar e o întreagă jumătate de pagină dedicată unei cărţi – nu se înţelege dacă a apărut deja sau nu – şi cartea asta, după părerea mea, chiar dacă vorbeşte despre unul care cântă la oboi, are o intrigă foarte, dar foarte asemănătoare cu cea a romanului tău. Chiar aş zice că e *prea* asemănătoare.

– Ce vorbeşti acolo? Iartă-mă, dar nu înţeleg ce vrei să spui.

– Că povestea e copiată... pare pur şi simplu copiată.

– Ei, nu! E imposibil. Ei, hai! Fii serios... pe urmă, e vorba de un oboist.

Întotdeauna mă comport aşa; sunt pesimistă şi mă aştept la tot ce e mai rău de la viaţă. Totuşi, se pare că pesimismul meu este doar unul de faţadă, căci atunci când se întâmplă cu adevărat ceva îngrozitor nu-mi vine să cred, iar ceilalţi trebuie să mă convingă: „Ei bine, nu ne înşelăm: chiar s-a întâmplat." Înainte ca tatăl meu să moară de cancer, cu paisprezece ani în urmă, familia mea îşi petrecea timpul în aşteptarea funestă a rezultatelor biopsiilor, a

analizelor de sânge, a ecografiilor și a rezonanțelor magnetice. Dar, spre deosebire de mama – care nici acum nu-și explică de ce el a mai trăit încă cinci luni, în loc de două, cât i-a prezis oncologul – eu eram întoarsă pe dos de fiecare dată când analizele confirmau ceea ce toți ceilalți păreau să știe deja; iar când tata a murit, după câteva zile de semicomă, tot nu voiam să cred că el nu se va mai trezi și că nu se va mai ridica din pat. (Ceilalți, în schimb, păreau să răsufle ușurați, pentru că, în sfârșit, el „nu mai suferă".)

– Serios, nu glumesc deloc, a insistat Filippo. Coboară să cumperi *Corriere* și citește recenzia asta blestemată; de fapt, nu-i doar o recenzie, e un articol în toată regula. Romanul se cheamă *Il piacere di promettere.* Pe urmă mă suni și îmi spui dacă e aceeași poveste ca aceea din cartea ta... Nu, cu siguranță nu mă înșel...

– Și cine ar fi autorul? l-am întrebat în timp ce încercam să ajung cu vârful piciorului o firimitură solitară care întrerupea geometria lucioasă a gresiei din bucătărie.

– A, uite, ce să-ți spun, n-am auzit niciodată de el... poate că tu îl cunoști, îl cheamă Marco Minghetti. Iar editura se numește Airoldi.

– Marco Minghetti? Ăsta nu era un președinte al consiliului dreptei istorice? Și când să-mi fi copiat el *Architettare,* mă rog? La sfârșitul secolului al XIX-lea? am încercat eu să nu dramatizez.

– Nu mai vorbi prostii, e o carte nouă. Dacă nu e deja în librării, trebuie să apară de pe o zi pe alta, îmi răspunse Filippo, agasat.

– Bine, cobor imediat și te sun mai târziu. Pupici, am concluzionat eu, supusă, dar încă neîncrezătoare.

Articolul era alarmant. O falsă recenzie, dat fiind că se vorbea despre orice, mai puțin despre calitatea romanului. Era un rezumat detaliat al intrigii – cam două coloane, să zicem. Era și o ilustrație care înfățișa membrii unei familii asistând la ceva ce părea un concert de cameră. Mi s-a părut că recunosc o scenă din secolul al XVIII-lea, cu interior venețian, semnată de Longhi, una dintre cele expuse la Galleria dell'Accademia. În legendă scria însă doar atât: „Un concert familial". Articolul nu spunea aproape nimic despre scriitor (un debutant? un bătrân oportunist? sau poate un profesor universitar?), în schimb insista pe trei coloane asupra veșnicelor argumente: falsele valori, familia care, destrămându-se, emite semnale negative și rolul figurii paterne. O zeamă cu iz sociologic. În numai două rânduri de căciulă, își dădeau cu părerea – nu despre cartea pe care nici măcar n-o citiseră, ci despre rolul capului de familie, esențial pentru comunitate – o psiholoagă de tabloid, un scriitor veștejit de cărți mistico-siropoase, colaborator permanent al ziarului, și o ziaristă care ținea pagina sentimentală la un săptămânal al aceluiași grup editorial. Mai lipsea opinia unei *show-girl*. Dacă e să dăm crezare afirmației lui Karl Kraus, conform căruia „Critica din ziar reușește întotdeauna să exprime în ce raporturi se află cel criticat cu criticul", se putea deduce că Minghetti nu era nici prietenul, nici dușmanul celui care scrisese articolul, ci pur și simplu că bietului redactor îi venise de sus ordinul să umple o treime din pagina culturală cu *acea* carte – a *acelei* edituri – și să aibă grijă să nu-și murdărească prea tare mâinile.

Ultimele două rânduri, scrise cursiv, informau că romanul – al cărui titlu mi s-a părut mai inspirat decât al meu – costa douăzeci și șase de mii de lire și se întindea – rezonabil – pe o sută patruzeci și două de pagini.

Iar povestea, povestea era diferită, și totuși aceeași. Greu să ai îndoieli.

Era vorba despre un tată mitoman care sfârșește tras pe sfoară de fiul său; articolul ne dezvăluia asta chiar de la început. Omul era un oboist care cântase în două-trei orchestre prestigioase, apoi i s-a urcat la cap și a vrut s-o facă pe compozitorul, dar, încetul cu încetul, nu a mai reușit să găsească nici un angajament. Ca un *charmeur* ce era, și-a părăsit nevasta și copiii pentru o divă de trei parale. Bântuia barurile din vecinătatea Conservatorului, căutând să convingă un auditoriu dezinteresat, dar cunoscător, că e un mare compozitor. Făcea trafic cu instrumente muzicale furate sau contrafăcute. Se lăuda că e prietenul unor muzicieni celebri și inventa mici confidențe sau ticuri nevinovate ale respectivilor, pentru a-și demonstra gradul de familiaritate la care a ajuns cu ei. La un moment dat, a fost închis la San Vittore pentru câteva luni, condamnat pentru tăinuire de bunuri. În viață îi rămâne o unică dar consistentă consolare: era mândru că fiul său cel mare studia ca să devină dirijor de cor – una dintre cele mai bănoase meserii din muzica clasică – la prestigioasa Hochschule für Musik din Viena. În cursul unei triste călătorii în Austria, tatăl descoperă că băiatul său nu a reușit, de fapt, să treacă niciodată examenul de admitere, în schimb face trafic cu înregistrări neautorizate ale unor concerte și copii de CD-uri originale.

Protagonistul este zdruncinat din temelii, își confecționează foarte rapid o privire introspectivă critică, încasează demn lovitura și redevine cel dintotdeauna. De data aceasta însă nu pleacă singur în căutarea norocului, ci îl are alături pe fiul său, inițiat deja în dubla artă de visător și „trombonist".

Dacă asta nu era povestea scrisă de mine, atunci însemna că intriga era atât de banală, încât i-ar fi putut veni în minte oricui. Asta am gândit atunci. Oricare din cele două adevăruri aș fi ales, aveam un motiv să fiu tristă.

Apoi am făcut tot ceea ce trebuia făcut: i-am telefonat lui Filippo, iar el s-a iritat pentru că rămăsesem perplexă, m-am dus la librărie, dar încă nu primiseră cartea, și m-am îndreptat spre bibliotecă, unde am căutat rubrica *Minghetti Marco*.

În afara unui număr apreciabil de articole despre taxa pe morărit, despre convenția din 1864 încheiată cu Napoleon al III-lea, despre activitatea guvernamentală a dreptei istorice, cu același nume am mai găsit două fișe ce făceau notă discordantă cu perioada post-unificării Italiei. Acestea făceau referire la *In medias res*, ediția I, 1989, Editura Rispoli, o sută optzeci și opt de pagini, și la o altă carte, *Note îngălbenite*, scrisă la două mâini, împreună cu o oarecare Francesca Carrara, ediția I, 1992, Editura Airoldi, o sută treizeci și unu de pagini.

Nu se putea spune că Minghetti din secolul XX era vorbă-lungă. Am constatat asta chiar dacă și eu restrânsesem *Architettare* la mai puțin de o sută cincizeci de

pagini standard, luând în considerație faptul că unui debutant i se poate ierta orice, mai puțin un torent neprofesionist de cuvinte.

Sperând că erau amândouă disponibile, m-am repezit la ghișeul de împrumuturi. O jumătate de oră mai târziu, când le ținem în sfârșit în mână, am constatat că, probabil, *Note îngălbenite* nu ieșise niciodată din bibliotecă. Când o răsfoiam, cotorul trosnea și pocnea, așa cum se întâmplă cu cărțile care învechesc fără să fie vreodată deschise – de exemplu, cele cumpărate la lichidările de stoc.

Pe urmă s-a întâmplat la fel ca atunci când te lovește pe stradă un puseu de foame: cumperi de pe drum niște șuncă și o *focaccia* disproporționat de mare, dar încerci să te abții până acasă, unde măcar vei găsi o farfurie, un pahar și niște șervețele, ca să poți mânca civilizat; numai că, în holul blocului cedezi, sfâșii ambalajul de hârtie prinsă cu capse, fărâmițezi un colț de *foccacia* și înghiți pe nemestecate câteva felii de șuncă, fără să le savurezi gustul, ungându-ți mâinile care tocmai în clipa aceea ar trebui să fie uscate ca să poți scoate cheia din geantă și să descui ușa, iar totul se încheie în mod rușinos când, ghemuită pe fotoliu, cu paltonul încă pe tine și cu mâinile murdare, înfuleci ce a mai rămas din *foccacia,* așa unsuroasă cum e, fără să te mai obosești s-o încălzești la cuptor.

Eu m-am imaginat acasă, citind tolănită între pernele fotoliului, cu lumina de la fereastră venindu-mi din spate, cu telefonul alături ca să-l pot suna pe Filippo și să-mi vărs lui năduful. Realitatea însă a fost alta: coborând treptele bibliotecii municipale, citeam deja un

fragment din *In medias res,* în atrium parcursesem și câteva rânduri din *Note îngălbenite,* și am continuat să citesc pe o bancă, în autobuz – uitând să cobor la stația care trebuia – și, în fine, m-am dus glonț acasă, dar nici măcar nu mi-am dat jos pantofii cei noi și incomozi pe care îi încălțasem ca să-i rodez puțin până când nu am terminat tentativa aceea italienească de *roman-noir.*

Mi s-a părut oribil: dialoguri false, metafore stângace, intrigă neverosimilă, adjective elementare; pur și simplu nu puteam crede că se găsise o editură care să finanțeze o asemenea operă și, mai ales, că a fost nevoie de două persoane pentru obținerea unui astfel de rezultat.

Era evident că se voia o încercare de a repeta succesul cuplului Fruttero-Lucentini[1]. Astfel, binomul Carrara și Minghetti concepuse povestea unei instrumentiste de *viola da gamba* care apare încă din prima pagină sub formă de cadavru. Ceva mai încolo, prin intermediul câtorva *flashback*-uri aruncate la întâmplare – asemenea unui număr de telefon notat în grabă pe un *post-it* – descoperim că moarta fusese fată bătrână ștearsă și ursuză, iar pe la pagina paisprezece (romanul începe la pagina șapte) ne întrebăm deja dacă nu cumva asasinul e anacronicul compozitor de madrigaluri, informator zelos al comisarului.

---

[1] Carlo Fruttero (n. 1926) și Franco Lucentini (1920–2002), scriitori italieni de mare succes critic și comercial în perioada anilor '70–'90; au publicat sub semnătură comună aproape 20 de cărți, mai ales din genurile polițist și științifico-fantastic, dar au conceput și o „trilogie a cretinului", descoperind așa-numita „mișcare de eliberare a imbecilului", specie pe care ei o considerau a fi prevalentă în lumea contemporană (n. tr.).

Comisar care, la rândul său, e un personaj îndoielnic: nu pierde nici o premieră la Scala din Milano, la Carlo Felice din Genova, la San Carlo din Napoli sau la Opera din Roma și, nici mai mult, nici mai puțin, e nelipsit de la cele mai importante festivaluri internaționale – Salzburg, Bayreuth, Edinburgh sau Aix-en-Provence. Și această pasiune a comisarului le dă ocazia celor doi autori să lungească vorba la nesfârșit în momente care s-ar vrea pline de patos, abundând în descrieri de execuții instrumentale.

Cu totul altfel au stat lucrurile cu *In medias res:* nici atunci, nici mai târziu n-am reușit s-o citesc până la sfârșit. Am tras cu ochiul pe ici, pe colo, răsfoind-o la întâmplare.

Era un eseu despre incipit[1]. O străduință inutilă, din punctul de vedere al ideii în sine – cu siguranță nu era primul care scria despre asta – dar și al finalității ei. De ce trebuie să te afunzi până-n gât într-un marasm de fraze de debut ale unor romane celebre? Să demonstrezi ce? Că, pentru a scrie o capodoperă, trebuie să începi în cutare sau cutare mod? Să pornești pur și simplu de la o idee bună, ori poate de la o idee proastă, și să scrii ceva inteligent câteva rânduri sau câteva pagini mai încolo? Doar la gândul că cineva poate pierde timpul încercând să conceapă o lege de funcționare a hazardului, însăilând o teorie literară imposibil de demonstrat despre primele rânduri ale unei cărți, mă umpleam de tristețe

[1] Incipit, formula introductivă a unei cărți (din lat. *[hic] incipit*, „aici începe") (n. tr.).

pentru viața lui irosită, pentru timpul care trece și nu se mai întoarce, pentru carnea care se fleșcăiește înconjurată de atâta maculatură, în loc să fie – cu rezultate mai fructuoase – aerisite la o plimbare prin grădinile publice. Zelul cu ifose metodologice, pretenția consternantă de a fi găsit o normă care să reglementeze hazardul, îl făceau să-și concluzioneze studiul cu treisprezece modele recurente de incipit reușit și cu descoperirea – arhicunoscută deja și totuși plină de excepții – că romanul contemporan, spre deosebire de cel al secolului al XIX-lea, începe *in medias res,* acțiunea întorcând cititorul în timp pentru ca mai apoi să revină în prezent. Exact ca în *Note îngălbenite.*

Totuși, din lecturile acelea m-am ales cu două certitudini, din care rezulta și o a treia, ce mă consola pe de-a-ntregul: cel puțin, eu îmi utilizam excedentarul meu timp liber într-un mod mult mai fructuos decât alții.

Fără îndoială că Marco Minghetti era pasionat de muzică, dar într-o manieră atât de vastă, încât pasiunea aceasta putea merge de la posesia unui abonament la stagiunea muzicală a Conservatorului – fără obligativitatea de a fi în stare să citească o partitură – până la faptul că știa să cânte la un instrument – bine, rău, cum o fi – sau chiar până la o eventuală implicare a sa în sistem.

În schimb, în privința scrisului nu existau dubii: nici bagaj de cunoștințe, nici stil. Părea să fie cu totul pe dinafară.

E reconfortant – atunci când nu ai succes, când străduințele tale nu dau nici un rezultat – să-i poți înfiera pe alții, să le scormonești hibele. E ceea ce Mao sintetiza

prin expresia: „Câinelui care se îneacă îi dai cu măciuca în cap". Încă nu eram convinsă că Minghetti era vinovat de plagiat, dar de un lucru eram sigură: voiam să-l văd înecat, lovit cu măciuca în cap.

IUNIE '94

Poate, cu timpul, cunoscându-ne mai puţin...

Filippo zăcea epuizat pe canapea, cu pleoapele umflate şi cu zâmbetul semiconştient al celui lipsit de griji care, la ora nouă seara, ţine morţiş să adoarmă în faţa televizorului.

Îl neutralizasem cu o cină perfidă: paste cu sos şi carne în sânge, vin roşu vechi şi *mousse* de căpşuni. Un meniu total nepotrivit pentru primele zile ale unei veri ce se anunţa toridă, pentru o seară ca acelea în care prin ferestrele deschise ale apartamentului pătrund huruiturile îmbâcsite de aburi de benzină arsă ale motocicletelor şi scuterelor.

Dar exista o explicaţie. Cum aş fi putut, altfel, să mă aşez cu calm în faţa telefonului ca să-l sun pe Marco Minghetti şi să încerc să fixez o întâlnire cu el?

Nu înseamnă că în cele trei zile de dinainte nu încercasem deja s-o fac. Puţin timp după ce-l inoportunasem în patiseria de lângă locuinţa sa, m-am surprins cu mâna pe telefon, formând numărul Editurii Airoldi.

Dar, fie că vocea nazală și tonul birocratic al centralistei îmi erau antipatice, fie că înainte de a mi-l da la telefon îmi cerea să mă prezint – și atunci, poate că el i-ar fi făcut semn că nu vrea să vorbească cu mine – fie mi-am închipuit că, prinzându-l în posomoreala unei seri petrecute în solitudine, l-aș fi găsit mai disponibil să-mi dedice puțin din timpul său, am hotărât să-l sun acasă, după ora cinei.

Nu aveam nevoie decât de un dram de noroc, să nu fi fost ieșit în oraș sau prins în colocvii exclusiviste ori practici erotice.

Totuși, nouă și un sfert, chiar și în cea mai neplăcută dintre ipoteze – aceea de a-l întrerupe în timp ce se străduia să-i pară seducător vreunei cuceriri încă nerodate – mi se părea ora ideală. Ar fi trebuit să fi terminat deja de mâncat – sau să fie pe punctul de a termina – dar era puțin probabil să-l găsesc deja în plină activitate în dormitor. E ora când se primesc telefoane de la prieteni și rude. Mai devreme, între șapte și opt și jumătate sunt în general apeluri care te indispun, restanțe nerezolvate la serviciu, iar mai târziu, noaptea, e ora telefoanelor de iubire, de despărțire sau al anunțurilor de îmbolnăviri grave – e ora dramelor și a pasiunii.

În vreme ce Filippo căzuse într-o stare de inconștiență – parcă l-ar fi otrăvit cineva – în fața televizorului dat la maximum pe obișnuitul meci de miercuri seara, eu am luat telefonul și m-am închis în baie.

Mi-am încercat de două-trei ori vocea. Mi se părea ascuțită, smiorcăită, tremurată. Ce naiba, puțină demnitate! mi-am strigat în gând.

– Sunt Clara Manganoni, vă mai amitiți? am spus, apoi, fără să-i las timp să-și amintească, am adăugat dintr-o suflare: Tânăra care v-a deranjat acum trei zile la patiserie, în timp ce luați micul dejun...

L-am deranjat; ce naiba spun eu aici, o să mă ia drept o miloagă prefăcută, mi-am reproșat în gând.

L-am auzit izbucnind într-o înlănțuire de scâncete, un soi de râs reținut.

Mă pregăteam să rostesc nefericita replică: „Scuzați-mă, dar ce e de râs în asta?", când el îmi veni în ajutor, spunându-mi pe un ton amuzat că da, sigur că își amintește de mine, trecuseră doar câteva zile de la întâlnirea noastră. Cel puțin asta am înțeles eu, dat fiind că în fundal se auzea o rumoare iritantă de muzică și flecăreli care aproape că îi acopereau vocea.

Era rândul meu să spun ceva.

– Îmi cer scuze că vă deranjez, dar voiam să vă întreb dacă aveți timp să vă întâlniți cu mine... știți, după cum v-am spus și atunci, aș vrea să vă pun câteva întrebări despre cărțile dumneavoastră, am zis pe un ton ceremonios.

– Da, e în regulă. Numai că va trebui să vorbiți ceva mai tare, am musafiri la cină.

Am înțeles că era momentul să atac. De vreme ce avea casa plină de invitați și gălăgia îl împiedica să se piardă în formalități evazive, puteam profita ca să-i propun cea mai radicală ipoteză dintre cele pe care le luasem în calcul.

– Ei, atunci vă las în compania prietenilor. Dacă sunteți de acord, pot veni eu la dumneavoastră, numai să-mi spuneți când. Eu aș putea și mâine, m-am lansat eu.

– Aici, la mine acasă? s-a crucit el. Apoi, imediat: Da, aveți dreptate, la urma urmelor e mai comod așa... avem și cărțile la îndemână.

În fundal am auzit o voce bărbătească hohotind zgomotos, pe un ton mitocănesc, de cârciumă, pe seama cine știe cărei anecdote. Hă, hă, hă! Halal prieteni! am observat eu. Niște bădărani.

– În cazul acesta, vă convine mâine, spre seară? am întrebat și, fără să-i las timp de gândire, am continuat: Nu știu, în jur de ora șapte?...

– Oh, Doamne, m-ați luat așa, pe nepusă masă, nici măcar nu știu dacă am ceva programat pentru mâine... Știți ce? Haideți s-o lăsăm pe poimâine, dacă nu aveți nimic împotrivă.

– A, pentru mine e perfect. Atunci vin la adresa de pe cartea de vizită, nu-i așa? La ora șapte. Aveți portar la intrare sau trebuie să sun la interfon?

– Este portar jos; oricum numărul de interfon e 32. Totuși, iertați-mă că vă întreb... așa, doar de curiozitate... cu ce vă ocupați?

– Ah... sunt eterna profesoară suplinitoare de literatură... pe urmă... Oare trebuia să-i spun sau era mai bine să tac? I-am spus-o: Scriu povestiri, dar nu vă faceți griji, nu vin ca să vă rog să-mi citiți scrierile, e doar un hobby.

Se știe că această categorie, a celor care au ca hobby scrisul, e considerată cea mai periculoasă pentru că are capacitatea de a insista la nesfârșit, iar producția lor este apreciabilă atât cantitativ, cât și calitativ.

Tăcerea lui m-a făcut să înțeleg că-l speriasem. Oare cine ar primi cu bucurie în casă, de unde nu ai cum să dai

bir cu fugiții, pe cineva care stăruie să-ți pună sub nas rezultatele geniului său creativ? L-am salutat brusc, mulțumindu-i, și am închis înainte ca el să-mi ceară numărul de telefon pentru a mă putea suna a doua zi ca să anuleze întâlnirea.

Eram transpirată din cap până-n picioare. Mă învârteam fără rost prin casă, oftând, cu zâmbetul automat și fix al celui care a ghicit răspunsul la întrebarea unui concurs TV, dar n-are în preajmă pe nimeni în fața căruia să se poată umfla în pene. Apoi m-am dus în bucătărie să strâng resturile cinei, înainte de a găsi tot felul de gâze împotmolite în unsoarea rece și lipicioasă. Pe canapea, soțul meu sforăia zgomotos, cu gura deschisă într-un rânjet disprețuitor. Chiar și acolo, în cavitatea aceea, și-ar fi putut face adăpost insectele de sezon. *Da, dragostea înseamnă și asta, să-l analizezi cu indulgență binevoitoare pe mototolul căzut într-un somn greu în fața meciului de la televizor și să nu-ți pleci stânjenită privirea, ca atunci când deschizi din greșeală ușa unei toalete ocupate.*

Mi-am petrecut cele două zile încercând să nu mă gândesc la Minghetti. Când eram singură, mă distram imaginându-mi trocuri ideale, o pierdere de timp fără nici o finalitate pe care o cultivam încă de pe vremea liceului. „Ia să vedem, ce ai da în schimbul unui pat cu picioare, de o singură persoană?" „Setul cel nou de tigăi antiaderente", îmi răspundeam singură, după ce reflectam puțin, căutând un schimb perfect echitabil. Astea erau cele ușoare. Dar când, în șirul natural al dorințelor,

ajungeam la schimburi care presupuneau mai multă implicare, îmi era din ce în ce mai greu să găsesc o contrapondere acceptabilă. „Ce ai da în schimbul înfrângerii lui Minghetti și al publicării cărții tale?" și apoi din ce în ce mai dificile: „Ce ai da în schimbul succesului romanului tău?" La asemenea tentații ce puteam pune în balanță? Fericirea căminului, un an din viață, un braț? Sau erau suficiente obiecte neînsuflețite, cum ar fi fost toată colecția de cărți din bibliotecă și bijuteriile de familie?

Când, două zile mai târziu, am sunat la ușa lui Minghetti – care mai întâi a fost anunțat de portar că sosisem – nu mai era nimic natural în mine. Nici combinația vestimentară – rezultatul extrem al unui lanț de nehotărâri – nici starea mea sufletească.

În atrium, mi-am dat seama că nu mai aveam cale de întoarcere și sunt convinsă că, dacă Minghetti ar fi fost ceva mai ascuțit la minte, ar fi putut să-mi deschidă ușa afișând o expresie de resemnare în fața destinului implacabil și să-mi spună că are câinele legat pe masa de operație, iar veterinarul tocmai se pregătește să-l anestezieze în vederea unei intervenții chirurgicale.

Dintr-odată mi-a devenit clar că mă pregăteam să intru într-o poveste urâtă, dar mi s-a părut mai jenant să mă răzgândesc decât să mă opresc acolo, țeapănă, pe palierul lui Minghetti.

– Iată-mă, a spus el deschizându-mi ușa, arborând un aer forțat de superioritate.

Am fost izbită de un miros fetid de fum stătut de ţigară, ca şi cum de multă vreme nu mai golise cineva scrumierele în casa aceea.

– Ce mai faceţi? a aruncat el, făcându-mi semn să intru.

Întrebarea era convenţională şi la fel de convenţional a fost şi răspunsul meu:

– Nu foarte rău, mulţumesc.

– Vă rog, mi-a spus, făcând aceleaşi mişcări ca ale unui ospătar dintr-un restaurant cu pretenţii, care te conduce la masa rezervată.

Îmi arătă spre capătul unui coridor lung. Cum nu mă hotăram să ies din blocajul care mă cuprinsese – parcă aveam picioarele înfipte în nămol – el s-a decis s-o ia înainte.

– Urmaţi-mă, mi-a spus şi, păşind rigid în faţa mea pe coridorul cu perete orb pe latura stângă, a început să culeagă, una câte una, frunzuliţele uscate ale unor plante de apartament cu aspect bolnăvicios, care mai mult încurcau.

Iată ticurile tipice unui burlac, mi-am zis. Chiar şi atunci când are musafiri, nu reuşeşte să renunţe la micile lui tabieturi.

La capătul coridorului acelui apartament proiectat prost se afla sufrageria. Dar înainte de a ajunge, am trecut pe lângă bucătărie şi alte două camere cu uşile închise, din care una era probabil baia.

Arătându-mi o canapea ponosită, ivorie pe vremuri, mi-a făcut semn să iau loc.

Într-o stare asemănătoare transei (cauzată de ameţitorul vârtej de detalii pe care le observam pe fugă, de

parcă acestea ar fi fost pe punctul de a dispărea din decor), am avut impresia că Minghetti mă întreabă dacă vreau ceva de băut şi că îmi enumeră toată lista de băuturi disponibile.

– Vin alb, mulţumesc, am spus numai ca să nu tac, cu toate că e imprudent să te încrezi în vinul recomandat de un bărbat care nici măcar la scris nu are gusturi tocmai fericite.

Asculta muzică şi am fost imediat curioasă să identific compozitorul; poate erau sonatele pentru vioară şi pian de Brahms, dar m-am ferit să-l întreb ca să nu-i fac impresie proastă. De cum a ieşit, îndreptându-se spre bucătărie, am ţâşnit ca un arc şi m-am aruncat asupra luxoasei combine, scotocind printre carcasele CD-urilor, căutând-o pe cea goală. Numai că erau cel puţin douăzeci de carcase goale. Aparatul putea stoca şi programa douăzeci şi patru de CD-uri simultan. Am renunţat la ideea de a afla ce muzică asculta Minghetti şi m-am uitat în jur: camera avea aceeaşi înfăţişare abstractă şi dezordonată ca a stăpânului casei. Adunate fără vreo logică aparentă, cărţile erau vrăfuite într-o bibliotecă de perete, înaltă până la tavan. Într-un colţ, un suport pentru partituri şi carcasa goală a unui instrument de mari dimensiuni, poate un contrabas. Două fotolii de piele, uzate şi decolorate, erau dispuse de-o parte şi de alta a canapelei, aşezate pe o serie neîntreruptă de covoare *kilim*, care se întindeau în toată camera, până la colţuri. Pe pereţi atârnau, bătute în cuie, pânze neînrămate cu picturi încărcate, probabil opera vreunui artist abstract, prieten de-al său. O masă mare, acoperită de o faţă de masă verzuie,

încărcată de cărți și – pe un colț – cu o tavă cu sticle de lichior, completau decorul sumar al încăperii. Ferestrele, care dădeau spre micul din fața imobilului, nu aveau perdele, dar jaluzelele erau coborâte pe jumătate. În ansamblu, cu excepția pretențioasei combine, era o cameră nici urâtă, nici frumoasă. O îmbinare alcătuită la întâmplare, din care kitschurile fuseseră totuși eliminate.

– Întotdeauna sunteți atât de tăcută? m-a întrebat Minghetti.

– Sunt stânjenită pentru că am insistat atât de mult să ne întâlnim, m-am scuzat.

– Eh, dacă ați insistat, înseamnă că ați avut un motiv s-o faceți, s-a arătat îngăduitor el, așezându-se picior peste picior într-un fotoliu.

Atunci am remarcat papucii săi de casă, negri, cu vârfurile în sus, de tipul celor care se presupune că sunt purtați de chinezi.

– Știți, voiam să vă pun câteva întrebări despre cărțile dumneavoastră. Mai întâi, am observat că întotdeauna în ele se tratează despre muzică. Sunteți cumva muzicolog?

Mi-a zâmbit, dezvelindu-și dinții aceia neorânduiți, înfipți de-a valma în gingii.

– Nu, muzicolog nu. Dar cânt într-un trio. *Viola da gamba.* Știți, cu prietenii, de distracție. Din când în când dăm și concerte, atunci când suntem solicitați.

– Ce fel de concerte?

– A, nimic important... a ezitat el. Consilii zonale, asociații culturale regionale. Pe urmă, scriu la câteva reviste cu profil muzical. Tocmai am terminat un articol:

„De la *dulciana*[1] la fagotul modern"; staţi o clipă, vi-l arăt imediat.

S-a ridicat, oprindu-se o clipă cât să-şi tragă pantalonii care îi coborâseră prea jos, spre zona inghinală, apoi s-a dus spre masă, a luat câteva coli de lângă maşina de scris şi s-a întors, întinzându-mi-le.

Le-am luat, aruncându-le o privire dintre acelea care nu văd nimic. Mă pregăteam să-l bombardez cu întrebări. Preferam să ţin pentru sfârşit îmbucătura cea mai gustoasă: cartea „noastră".

– Voiam să vorbim puţin şi despre eseul dumneavoastră despre incipit. Ca să fiu sinceră, nu am înţeles prea bine cum puteţi să susţineţi cu atâta siguranţă că naraţiunea trebuie să înceapă de la jumătate şi că aceasta este o regulă a romanului modern. V-aş putea face o listă cu zeci de romane celebre care adoptă regula desfăşurării cronologice, i-am spus, pe un ton atât de competent, încât mi s-a părut odios chiar şi mie, care îl folosisem.

În timp ce vorbeam, mi-am dat seama că rochia cu nasturi pe care o purtam lăsa descoperită o porţiune excesivă a coapsei. Am încercat să repar acea excentricitate nepotrivită cu situaţia, acoperindu-mă cu articolul despre fagotul modern.

Despre răspunsul lui, foarte lung, nu-mi amintesc nimic, dar nici n-am avut curajul să-i pun aceeaşi întrebare, mai târziu. Fără îndoială că o fi încercat să-mi explice raţiunile pentru care a scris eseul acela, în vreme ce eu îi contemplam hipnotizată unghiile compacte şi netede,

[1] Instrument preclasic de suflat, asemănător cu fagotul (n. tr.).

cu marginile rotunjite cu grijă. Degetele, lungi și fără noduri, se continuau din mâna foarte puțin inervată și acoperită cu primele pete ce anunțau o boală de ficat. Încheietura îi era foarte păroasă: perii negri și deși se întindeau ca o blană moale pe tot antebrațul, dispărând apoi sub mânecile suflecate ale cămășii.

Nu știu cum s-a întâmplat, dar ne-am pomenit vorbind despre madrigaluri. Ca să-mi explice mai bine diferența dintre un madrigal oarecare și cel „dramatic" al lui Monteverdi, s-a apucat să răvășească, cu nervozitate crescândă, printre carcasele de CD-uri, reușind într-un târziu să pescuiască *Încoronarea Popeei*, bucata sa preferată. Mi-a spus toată povestea, dar mi-au rămas în memorie doar câteva frânturi de frază: „figura tragică a Octaviei" și, poate, „un portret auster al lui Seneca".

Vinul lui era imposibil de băut și – pe măsură ce lumina de ora opt a serii de vară continua să pătrundă în cameră printre jaluzelele lăsate – se mai și încălzise, fapt care nu iartă nici cea mai mică pervertire a aromei.

Pe neașteptate, Minghetti mi-a propus să bem o cafea. O propunere cu totul neobișnuită la ora aceea, înainte de cină, dar cu toate acestea nu-mi pica bine să-l refuz. Mi-a cerut să-l urmez în bucătărie, iar eu, docilă, m-am ținut după el. La urma urmelor, era un bun prilej de a-mi băga nasul și într-o altă încăpere a acelui apartament.

Sprijinindu-mă de frigiderul vechi, bombat, m-am întrebat dacă nu cumva reglarea de conturi dintre noi urma să aibă loc chiar acolo, lângă un sertar plin de cuțite. Dar continuam să amân momentul întrebării ticăloase pe care mi-o pregătisem („Iertați-mă că vă întreb,

dar *Il piacere di promettere* e marfă originală? Nu cumva e inspirată din munca altcuiva?"), pentru că atenţia îmi era în permanenţă distrasă de un vălmăşag de detalii curioase. De mânerul frigiderului, imposibil să nu-l observi, atârna un fanion turcoaz pe care scria cu litere aurite: „Societatea prietenilor lui Merlin Cocai[1]".

– Societatea prietenilor lui Merlin Cocai? l-am întrebat.

– Ah, ah, ah, a râs el, dezgolindu-şi urâţenia lui de dinţi. De ce, nu ştiţi cine e Merlin Cocai? a continuat, pe un ton superior.

Deşi atunci când încercasem să citesc *Baldus* nu reuşisem să trec mai departe de excesivul aparat critic, am trecut acest lucru sub tăcere şi am replicat prompt:

– Bineînţeles că ştiu, e pseudonimul lui Teofilo Folengo, iar *Baldus* e una dintre lecturile mele preferate, am minţit eu iritată. Dar cine sunt aceşti „prieteni" şi cu ce se ocupă?

– Chiar aţi citit *Baldus*? s-a minunat el. Atunci trebuie să vi-l prezint pe Sergio Astori. Ştiţi, îl iau mereu peste picior spunându-i că şi-a pierdut ultimii şase ani ca să compună dicţionarul şi gramatica latinei macaronice inventate de Folengo, iar dacă le va termina nu se va găsi nici măcar o persoană căreia să-i folosească tot acest efort

---

[1] Merlin Cocai (pseudonimul călugărului Teofilo Folengo) (1491–1544), este considerat precursorul oenogastronomiei ca artă. A scris câteva poeme în aşa numită latină macaronică – o parodiere a limbii latine, prin adaptarea desinenţelor şi asonanţelor acesteia la rădăcini de cuvinte italiene sau dialectale – cel mai cunoscut fiind *Baldus* (n. tr.).

uriaș. Da, trebuie neapărat să va fac cunoștință..., a concluzionat satisfăcut.

Se vede treaba că toți cei din cercul său de cunoștințe au ocupații inutile, am gândit eu, găsind imediat o analogie între eforturile respectivului prieten și cele ale lui Minghetti, cu teoretizările lui despre cum se încep romanele.

– Dar fanionul ăsta? am insistat.

– Ah...da, la următoarea cină vă invit și pe dumneavoastră. Să vă explic: organizăm cine în restaurante din Mantova și din împrejurimi. Felurile servite la masă sunt reconstituite după rețete din epoca lui Folegno... nu știu... de la banalul *sorbir d'agnoli*[1] la pernuțe umplute cu carne de știucă... Ah, ah, i-a venit lui să râdă, o dată au gătit păun cu pere și cu nu mai știu ce, a fost o porcărie... ah, ah.

Între o frază și cealaltă, îmi dădeam seama că pierdeam timpul, că scopul meu nu era să fiu invitată la o falsă cină de secolul al XVI-lea într-un cătun plin de țânțari de pe malul râului Mincio, ci să-mi revendic drepturile, să mă înfurii, să țip, să fiu dezagreabilă.

Lângă aragaz stătea o carte de Patricia Highsmith, deschisă, pe care eu o citisem cu mulți ani în urmă. Știam că e o întrebare inutilă, totuși i-am cerut să-mi spună ce părere are despre ea.

– Nu știu, o citește o prietenă.

(Uite așa scapi situația din mână. O frază, un gest oarecare, ceva ce nu ai prevăzut, și echilibrul pe care

---

[1] Paste umplute, tip *ravioli*, în zeamă de carne amestecată cu vin – fel tradițional din regiunea Mantova (n. tr.).

credeai că l-ai găsit se duce de râpă. O prietenă. O prietenă atât de intimă, încât să lase deschisă o carte acolo, în bucătăria lui, gata să își reia lectura cât mai curând posibil. Ar fi putut fi femeia care lucra cu el, aceea pe care o văzusem la barul de peste drum de Airoldi sau poate alta, nu era nimic nelalocul său, dar m-am simțit ridicolă ca atunci când încerci să seduci un bărbat care pare disponibil, până când, dintr-un detaliu oarecare, descoperi că și el încearcă să facă același lucru – însă cu altă femeie. Și totuși, nu vreau să-l seduc, mi-am spus.)

– Mi-ați spus că scrieți povestiri. Ați publicat ceva? m-a întrebat, rupând tăcerea mea stânjenită.

În timp ce-mi punea cafeaua în ceașcă, am remarcat din nou degetele acelea, cu prima falangă înnegrită de peri.

– A, da. Mâzgălesc și eu, acolo, dar n-am trimis încă nimic la vreo revistă sau editură, am mințit eu. O fac doar ca să mă pun la încercare, să înțeleg dificultățile cu care se confruntă un scriitor... mă ajută să citesc mai bine, să fiu mai exigentă. Și să apreciez abilitatea celui care iese din banalitate atunci când rezolvă diverse situații și dialoguri..., am ezitat, de aceea și țineam să-mi vorbiți despre romanele dumneavoastră.

– *Romanul* meu, a precizat el. Pe celălalt l-am scris în doi... dar văd că știți totul despre mine! a râs el pe înfundate, puțin cam plin de sine, și trăgând apoi lung din țigara lui subțire.

Pe fereastra bucătăriei pătrundeau frânturi de pălăvrăgeală și hohote de râs, poate o cină pe o terasă vecină. Soarele apunea și casa devenea din ce în ce mai întunecată, în timp ce, în picioare, sprijiniți de mobila din bucătărie,

noi ne pierdeam într-o conversație neconcludentă, lâncezită, despre care cred că nici unul din noi nu avea să fie în măsură mai târziu să facă un rezumat.

Un miros puternic de beţişoare aromate împotriva ţânţarilor, arse pe undeva prin împrejurimi, mi-a adus aminte cât de târziu se făcuse şi, acasă, soţul meu se întreba cine ştie de când pe unde oi fi umblând.

– Oh, Doamne, s-a făcut deja ora nouă. Şi încă n-am apucat să vorbim despre romanul tău! Oh, scuzaţi-mă!

– Pentru ce?

– Că v-am tutuit.

– Glumeşti? De fapt, chiar voiam să spun că mi se părea cam forţat să ne vorbim cu „dumneavoastră".

– Bine, atunci să ne tutuim.

– Să mergem la cină şi mai vorbim... despre romanul meu, vreau să spun.

– O, vă mulţumesc... dar soţul meu mă aşteaptă acasă de o jumătate de oră.

– Eşti căsătorită? Asta nu mi-ai spus-o.

– Am venit ca să vorbim despre cărţi. Şi, pe urmă, nici nu m-ai întrebat.

– Ai copii?

– Nu, nu încă. Eu aş vrea şi un câine, dar soţul meu e alergic la acarienii din părul animalelor.

– Nu porţi verighetă.

– Nu.

– Cu ce se ocupă soţul tău?

– E arhitect... dar tu?... eşti doar scriitor şi atât?

– Aş vrea eu. Nu, sunt nevoit să am şi eu o slujbă. Sunt consultant la o editură.

– Unde anume?

– La Airoldi.

– Păi, nu e editura care ţi-a scos cartea?

– Exact. Mai întâi m-au publicat, apoi mi-au cerut să colaborăm... de fapt, să mă ocup de colecţia lor de cărţi de artă.

– Am înţeles.

– A, am avut impresia că te interesează instrumentele vechi. N-ai vrea să vii cu mine să le vezi, la Castelul Sforzesco? Sunt toate acolo: *dulciana*, chimvalul, oboiul, flaute, *ukelele*...

– *Ukelele*? Ce legătură are?

– Ei, e o mică chitară străveche, de origine portugheză, chiar dacă acum toată lumea crede că e hawaiiană.

– Mulţumesc, dar... nu ştiu ce să spun... Dar nu-mi spuneai că nu ai niciodată timp liber?

– Ei, o oră-două îmi fac timp. Îţi dau telefon, dacă se poate. Se poate?

– Sunt doar căsătorită, nu prizonieră.

– Predai la şcoală... îmi spuneai că ai ore dimineaţa?

– Nu, am ieşit din învăţământ. Pentru moment, sunt casnică.

– Oh, ce frumos!

– Dac-ai şti!...

– Deci, îmi dai numărul tău?

– Da, desigur.

Aşa s-a întâmplat ca Marco să aibă numărul meu de telefon. I l-am dictat la uşă, în timp ce ne luam rămas-bun, iar el îmi slobozea în nas o răsuflare urât mirositoare, de

țigară stinsă. L-a scris direct pe o agendă pe care și-a scos-o din buzunarul adânc al pantalonilor. Ce exagerare! am gândit. Eu sunt mult mai prudentă, numerele noi de telefon le scriu mai întâi pe o bucată de hârtie. Abia mult mai târziu îmi spun că dacă între timp n-am pierdut hârtia înseamnă că e vorba de un număr care înseamnă ceva: deci, e vrednic să fie transcris în carnețel.

Mi s-a părut într-atât de antipatic, încât trebuia neapărat să-l revăd. O perversiune a gusturilor, mi-am spus, așa cum se întâmplă cu cei care se calcă în picioare ca să vadă cadavrele rezultate în urma unui accident de mașină. Un soi de *Schadenfreude*, cuvânt care nu are corespondent în limba noastră (deh, nemții!) și care se referă la satisfacția provocată de lucrurile dezgustătoare sau nocive, ori chiar de nenorociri, senzație care, printre altele, e comună majorității publicului telespectator. În dicționar, definiția este „plăcere nesănătoasă".

Amintește-ți, mi-am zis, că omul ăsta e nu individ necinstit, un hoț fără scrupule. Cu nimic mai presus decât un borfaș mărunt, unul care scotocește prin portofelul invitaților în timpul unei petreceri sau care își înlocuiește propria umbrelă, rufoasă și cu spițe rupte, cu una luată din suportul din sala de așteptare a policlinicii.

PRIMĂVARA LUI '94

Nu există insultă mai mare decât o carte proastă legată în coperte luxoase

Totuşi, cum era acest roman al lui Minghetti? „O *minghiata*[1]", s-ar fi spus în ambientul unei cârciumi de periferie, de genul celor frecventate de Ovidio Zanardi după ieşirea de la San Vittore. Şi toţi ar fi rânjit. Numai că eu sunt obişnuită să exprim judecăţi ceva mai articulate şi preferam s-o citesc înainte de a mă aventura în evaluări emotive. Aveam suspiciunea că ar putea fi mai bună decât originalul.

Il piacere di promettete a apărut în librării la şaisprezece zile după semnalul din *Corriere*. Probabil că am fost primul cumpărător din Italia al acelei cărţi. Numai că acest record nu mi-a adus nici un avantaj.

O zi cu vânt rece, cu hârtii şi valuri de praf primite în faţă, cu poalele rochiilor despuindu-ţi mişeleşte coapsele. Şuviţe de păr care îţi biciuiesc ochii şi pulovere scoase în grabă de la naftalină, unde abia fuseseră depozitate. Uşi

---

[1] *Minghiata* sau *minchiata* (în argou), „porcărie, rahat" (n. tr.).

trântite și bătrânei retrăgându-se din fața ta și așteptându-te să treci pe lângă ei. „Lacrimile care îi scăldau chipul se amestecau cu stropii ploii dese care îi biciuiau fața, ca și cum ar fi pedepsit-o pentru acea iubire nefericită...", ar spune un scriitor de duzină. Dar culoarea vineție a cerului din zilele cu vânt și burniță mi-a plăcut întotdeauna, așa că nu am fost deloc tentată să fac o legătură între condițiile climatice și apariția romanului.

Îl așteptasem cu nerăbdare, iar șaisprezece zile – *când aștepți* – par că nu mai trec niciodată. O frenezie care s-a transformat într-o obsesie din cauza căreia am ajuns să fac turul librăriilor, insistând cu întrebările, aproape pretinzând ca romanul să apară mai repede. Dar așa cum un alcoolic, în tentativa lui stângace de a-și ascunde dependența, nu se pilește într-un singur local, ci dă o raită prin toate – un Fernet aici, un pahar de vin alb cu Campari dincolo – la fel am bătut și eu librăriile, metodic, mai întâi pe cele pe care deja le știam, apoi, cu Paginile Galbene în mână, pe cele de cartier – jumătate papetărie, jumătate voluntariat, având în vedere penuria de clienți. Peste tot, același răspuns: „Îmi pare rău, nu am auzit nimic... da, dacă a scris la ziar, atunci mai devreme sau mai târziu va apărea... mai aveți puțină răbdare."

Cu toate acestea, când am văzut-o în sfârșit, când am reușit să o ating, satisfacția de a o avea a fost afectată de supracopertă. Un băiețaș năzuros atârna de mâna unui bărbat cu alură rufoasă, cu părul în neorânduială. Culori false și aprinse. Auriu pentru autor și titlu, verde-brotac, roșu-sângeriu și roz-Barbie pentru desen. Pe ultima copertă, fotografia stilizată a lui Minghetti. Un

ansamblu stânjenitor pe care mi-a fost ruşine că trebuie să-l cumpăr; nu se potrivea deloc cu înfăţişarea şi cu personalitatea mea, la fel cum nu mi se potrivesc o rochie *frou-frou* de bal sau un fluture tatuat pe o fesă.

Acasă, după ce am citit-o, l-am aşteptat pe Filippo. Am analizat-o împreună, confruntând-o în paralel cu *Architettare*. Erau zeci şi zeci de analogii – fragmente de frază, adjective similare, replici din dialoguri, derularea intrigii. Eram puţin ameţită (în timp ce lecturam astfel, am turnat în noi vin alb cu gheaţă), aşa că am continuat multă vreme să stau lungită pe canapea, cu privirea hipnotizată de o pată minusculă de igrasie de pe tavan, pe care mi se părea că n-o văzusem niciodată. Nu ştiam ce să spun. Am făcut un efort.

– Pui tu masa, te rog? Mă simt ca şi cum aş fi lipită de canapea.

Nu mi-a răspuns.

– Găseşti de aprins sub panoul pentru *post-it*-uri din bucătărie, am adăugat.

Era turbat de furie. Se învârtea prin cameră cu mâinile afundate în buzunare, scuturând abia perceptibil capul, acuzând în tăcere necinstea generalizată, lipsa simţului etic, drepturile călcate în picioare. Sunt convinsă că în învălmăşeala aceea de ocări îi veneau în minte şi cei care nu-şi plătesc taxele, una din obsesiile lui personale. O dată la două seri, când se întorcea acasă, mi-i enumera plin de ranchiună pe cei care nu i-au dat bon sau factură. „Ştii că brutarul nu mi-a dat bon?" „Ei, ce mare brânză!" pufneam eu în faţa absurdei evaziuni fiscale de opt sute de

lire. „Zici tu așa, dar la opt sute de lire pe minut, ajungi să câștigi până seara milioane bune", izbucnea el. Era pornit împotriva comercianților – toți, mai puțin un prieten de-al său din copilărie, care moștenise împotriva voinței sale un magazin de îmbrăcăminte – a medicilor, a avocaților din lumea afacerilor și a altor categorii, dintre cele mai diverse.

În seara aceea însă, în fruntea listei celor demni de tot disprețul se afla Minghetti și, abia mult mai la urmă, eram eu, căzută într-o inerție vinovată.

Nu e deloc plăcut atunci când altcineva se enervează în locul tău. E un fel de a învinovăți chiar victima, de a se pune în locul ei în situații care pe el nu-l interesează prea mult sau care, oricum, se vor rezolva cumva. O formă perversă de pisălogeală, asemănătoare cu a unui curtezan ce te bombardează cu daruri pe care nu ți le dorești sau te invită la cină în fiecare seară, chiar dacă știe că răspunsul e întotdeauna „nu". Un mod sufocant de a te face să te simți vinovat pentru că nu reacționezi cu acel comportament pe care și-l dorește el. Sunt împunsături cu furculița, ca atunci când înțepi rasolul să vezi dacă e bine fiert, tentative de a te scoate din calmul tău storcându-ți energii sau dorințe pe care nu le ai. M-am simțit obligată să spun ceva.

– Ei bine, e peste puterile mele, nu mă pot înfuria. La urma urmelor, ce ar schimba asta?

Acel „ce ar schimba" era exact expresia pe care n-ar fi trebuit s-o folosesc.

– Cum adică ce ar schimba? Din cauza tăcerii tuturor nu se schimbă nimic în țara asta, mi-a zis el cu voce

stridentă, aplecându-se către mine (care stăteam încă întinsă), fixându-mă cu o expresie feroce, pe care i-o cunoșteam bine.

Anii de angajament politic, vremea studenției, toate îl marcaseră vizibil.

El face parte dintre cei care sunt convinși că lucrurile se pot îmbunătăți cu adevărat. De exemplu, dacă nu parchezi pe trecerea de pietoni ci cât mai departe de locul unde ai treabă, deși toți ceilalți nu se sinchisesc și își lasă mașina pe zebră, mai devreme sau mai târziu *ei* vor fi cei care se vor simți vinovați și vor urma exemplul tău; nu invers.

Știe întotdeauna care îi sunt drepturile și se încăpățânează să facă întruna distincție între lucrurile care îi plac, cele ce trebuie făcute și cele despre care nici nu vrea să audă sau care sunt incorecte. Apoi o mai și spune, chiar și atunci când ar fi mai bine să tacă.

A început să colecteze gunoiul diferențiat, cu meticulozitate, cu doi ani înainte ca membrii consiliului local să adopte o hotărâre în acest sens. Nu-i scapă nimic și ori de câte ori vede gunoiul amestecat ieșind din tomberoane clatină nemulțumit din cap și îl învinovățește pe primar că nu inițiază mai multe campanii de educație civică.

Eu, în schimb, după ce am intrat în pământ de rușine de nenumărate ori din cauza mojiciilor pe care mama le trântea în față oricui (într-un magazin alimentar plin de clienți: „Mi-ați dat niște dovlecei vechi și amari. Dați-mi banii înapoi, pentru că, oricum nu voi mai călca niciodată pe aici"; la bar: „Cafeaua asta nu se poate bea. Faceți-mi alta"; bătrânei noastre menajere: „Păi, Rina, ai

orbit deja? Eu cred că da, pentru că, uite acolo, e mai murdar decât înainte"; coafezei: „Cum v-a putut trece prin minte să mă sluțiți în halul ăsta? Spălați-mă din nou pe păr!"), după zeci de scene stânjenitoare în care îmi venea să le spun tuturor: „Nu vă uitați la mine, n-o cunosc", am devenit o fire pasivă și tăcută. Nu am puterea să spun „nu", nici chiar atunci când mi se propun lucruri pe care n-am nici un chef să le fac, iar la cea mai mică insistență cedez. Nu știu să mă tocmesc la preț, în timp ce mama ar fi în stare să ceară o reducere, pe un ton de falsă complicitate, până și casierei de la un *hard-discount.* Plătesc și spun „mulțumesc", chiar dacă ce am cumpărat nu e tocmai ce mi-am dorit; mi-ar părea rău să umilesc pe cineva care a greșit pentru că îmi vine greu să cred că toți din jurul meu sunt de rea-credință și pentru că, de obicei, am mai multă încredere în alții decât în mine însămi. Dau vina pe destin, pe circumstanțe și mă resemnez de îndată.

– Atunci, ce ar trebui să fac? am murmurat, tristă să constat că mi se cere socoteală, dar și pentru că mă simțeam obosită.

– Cum adică, ce ar trebui să faci? Ne adresăm unui avocat. Facem o plângere?

– Care avocat?

– Nu știu, al meu nu e calificat în domeniu. Iar alții nu cunosc. Dar maică-ta cunoaște cu zecile, de pe la Rotary sau de la vernisaje. E de ajuns să-i spui ei.

– Pentru numele lui Dumnezeu, chiar mama lipsea în toată povestea asta, m-am iritat eu. Iar acum, încetează! Nu e vina mea că nemernicul acela mi-a plagiat romanul.

E și așa o situație destul de tristă și greu de suportat. Acum vrei s-o mai amesteci și pe mama? Ei bine, nu. Asta chiar nu! am spus cu o voce dintr-odată ascuțită.

Era un complot.

Mă simțeam asemenea unui cățel corcit, care mârâie la pompieri în timp ce aceștia dărâmă ușa apartamentului. Un bătrân mort pe pardoseala din bucătărie, pe aragazul aprins o oală cu mânerul pe jumătate topit și cu pastele dinăuntru carbonizate, un scaun răsturnat. Iar el, cățelul, îi latră pe pompieri, vrea să apere un stil de viață care s-a terminat pentru totdeauna odată cu moartea stăpânului. Încă nu-și poate imagina ce-l așteaptă: gratiile cuștii de la hingheri sau apartamentul de dedesubt, la o familie care are și o pisică și care, când va pleca în concediu, îl va arunca pe șoseaua de centură, ca să moară strivit de primul TIR. Încă nu înțelege cum anume, dar e simte că liniștea lui a luat sfârșit.

– Încetează să o mai faci pe victima, s-a întunecat la față Filippo. Uneori chiar mă întreb dacă nu cumva exagerezi cu pasivitatea asta a ta. Trezește-te, Clara, trezește-te! Apoi, fără să-mi lase nici măcar timpul să mă gândesc la un răspuns: Te ridici în clipa asta și formezi numărul de telefon al mamei tale. Sau vrei s-o fac eu? Chiar trebuie să fac eu întotdeauna lucrurile de care ar trebui să te ocupi tu?

Cine știe de ce, m-am gândit, *în intimitatea raporturilor familiale se întâmplă ca sarea și piperul conversațiilor să fie sentimentul de vinovăție, confort fără de care am zăcea fiecare în colțul său, inerți și absorbiți de gândurile noastre personale, care nu pot fi penetrate de celălalt.*

Oare chiar trebuia să-l oblig pe altruistul acela de Filippo să se facă luntre și punte ca să-mi găsească un avocat? În nici un caz.

– Las-o baltă, m-am predat. O sun pe mama și îi spun tot.

Am dat să mă ridic de pe canapea. Eram frântă de oboseală. M-am îndreptat agale, împleticindu-mă, spre dormitor. Voiam să sun de acolo, cu ușa închisă, fără să-l văd pe Filippo în fața mea cum îmi sugerează ce trebuie să spun mimând frazele cu strâmbături ridicole din buze. I-am lăsat timp să mă ajungă din urmă.

– Hai, lasă, mă ocup eu... o sun eu, s-a înduioșat el.

L-am lăsat. Pentru asta, în primul rând pentru asta, m-am măritat cu el. Pentru că mi s-a părut un bărbat care nu e posesiv, dar care, dacă ai nevoie de el, poți fi sigură că nu dă niciodată înapoi.

Și încă pentru alte lucruri.

Pentru că e liniștit și serios și te face să crezi că în spatele ochilor săi umbriți se ascund cine știe ce cugetări adânci: este exact genul de persoană căreia îi ceri părerea înainte de a avea tu una.

Pentru că e un bărbat atrăgător. Genul meu. Înalt și brunet, cu tenul măsliniu și cu o privire misterioasă și sigură ca a unui agent Mossad.

Odată dragostea terminată, de un bărbat urât te saturi și chiar ți se pare dezgustător; așa presupuneam eu pe atunci. Dar de un bărbat frumos nu te poți plictisi: chiar dacă sentimentele se ofilesc, sau chiar se sting de tot, va fi întotdeauna o plăcere să-l privești, să-i observi trăsăturile regulate, privirea profundă, părul grizonant

care contrastează cu pielea măslinie, silueta dezinvoltă de sportiv. Pe vremea aceea, nu știam că lucrurile stau exact pe dos: de frumusețe de saturi atât de mult, încât sfârșește prin a deveni străvezie sau chiar indigestă. Nimic mai rău decât savoarea râncedă a unei frumuseți care nu-ți mai place. Urâtul, în schimb, devine mai apreciat în timp, se revigorează, își îmbunătățește valoarea, rezervă surprize. Numai că, așa cum ziceam, descoperirea asta am făcut-o după telefonul acela dat mamei mele, după alte întâmplări pe care în clipa aceea nu le puteam prevedea.

În plus, când l-am luat de bărbat pe Filippo, credeam că e normal să calculez, să chibzuiesc, să mă gândesc la bătrânețe mai mult decât la prezent. Aveam impresia că o căsătorie e un fel de asigurare pentru vârsta a treia, un contract pe care îl plătești pe loc, iar avantajele lui se vor resimți în timp (asta dacă ai fost destul de inspirat să alegi polița cea mai adecvată).

Marpessa era logodnica lui Idas când a fost răpită de Apollo. Idas l-a atacat pe Apollo, iar cei doi luptători nu au putut fi despărțiți decât de Zeus. Lui Marpessa i s-a îngăduit să-l aleagă pe cel pe care și-l dorea. Nu se poate spune că Idas era ultima roată la căruță – la urma urmelor, era și el un erou – dar oricum era clar pentru toată lumea că Apollo, cu pletele sale ondulate și negre bătând spre albăstrui, ca petalele de trei-frați-pătați, cu statura sa și cu toate celelalte calități pe care ni le putem ușor imagina, se afla pe poziția de favorit absolut: o femeie sigură pe ea însăși l-ar fi ales fără să stea nici o clipă pe gânduri. Dar ea, Marpessa, temându-se că va fi

părăsită de Apollo atunci când va îmbătrâni, l-a ales pe Idas.

În sfârșit, mitologia – așa cum ne învață psihanaliza – ne poate fi de ajutor pentru că înnobilează banalitățile vieții, josnicia instinctelor pe care le avem și meschinăria zadarnică a calculelor pe care ni le facem.

Oare cum altfel s-ar fi putut dovedi folositoare excesivele mele cunoștințe de cultură generală dobândite în liceu?

I-am lăsat în pace. Pe mama, pe Filippo, pe avocat. Triunghiuri de convorbiri telefonice, terminologie de jurist (dar și de lingvist), întâlniri, fotocopii, documentație. Acasă, mama și fratele meu – care cu siguranță că nu se distinseseră vreodată pentru felul lor erudit de a purta o conversație – vorbeau despre „transtextual", „intertextual" și despre linia de demarcație foarte subțire dintre citat, plagiat, *cut-up* și aluzie. Deveniseră cu toții niște experți.

Dar în ciuda comentariilor lor nesfârșite, a bunelor intenții și a numelui răsunător al avocatului, a fost nevoie de numai douăzeci de zile (adică timpul „tehnic" necesar pentru a ne prezenta de două ori la biroul avocatului Onofrio Traverso Piantoni) ca să ni se aducă la cunoștință că nu se putea face nimic. Fără o secvență, adică un fragment de o sută optzeci de caractere identice – circa trei rânduri – riscam să ne facem de râs și să ne risipim banii pe cheltuieli de judecată păguboase. Legea e destul de clară în acest sens, atât cât poate fi de clară o lege.

De la cele două întâlniri cu avocatul, în afară de dezamăgirea față de iluziile create de ai mei, îmi amintesc mai cu seamă un bloc-notes lunguieț și îngust, cu un format cu totul neobișnuit, pe care Traverso Piantoni continua să-l privească și să noteze pe el întruna, cu o rigurozitate devenită automatism, ca și cum carnetul ar fi fost cauza unui tic nervos aparte, dar cu nimic diferit acela de a-ți roade unghiile sau de a ți se zbate ochiul. Din când în când era întrerupt de câte un telefon și atunci întorcea filele bloc-notesului, scria ceva și reîncepea să facă niște semne ciudate, tresărind nervos și cu privirea rătăcită în direcția uriașului ceas de vapor care îi ocupa o mare parte din masa de lucru. Era genul *taja giò cun tel piulét*, cum se zice în Piemonte. Prin asta se înțelege o figură abia schițată în trunchiul de lemn ce trebuie sculptat, o eboșă necioplită, inegală, plină de nervuri uscate negeluite, care mai are mult până să ajungă la faza de finisare. O față tipică pentru ticuri, m-am gândit.

– Ești leit taică-tău! mi-a șuierat mama mai târziu, când am întrebat-o dacă observase și ea convulsiile nervoase ale avocatului. Nu ai înțeles nimic, ca de obicei.

– Și ce ar fi trebuit să înțeleg, mamă? am întrebat-o, resemnată.

– Fericiți cei săraci cu duhul! Toți avocații au un bloc-notes ca acela. E lunguieț pentru că ei împart ora în opt părți. De fiecare dată când îți vorbesc sau te ascultă, inclusiv la telefon, se declanșează jumătatea de sfert de oră și țac!... te taxează. Ai înțeles, drăguță? Avocat trebuia să te faci, nu încape nici o îndoială. Și doar ți-am spus eu... ah, și ce ți-am mai tot spus! a suspinat ea.

Din punctul ei de vedere, cam avea dreptate.

S-a întâmplat așa: la început, tot acest cor de insistențe, revendicări, consultări nu mi-a provocat altceva decât amețeală. Orice profit s-ar fi putut obține prin proceduri legale, pe mine nu mă interesa. Pe urmă, cu excepția copertei, nu vedeam o foarte mare diferență între romanul lui Minghetti și al meu. Ambele erau urâte și aspre. În plus, *Architettare,* tocmai pentru că îl scrisesem eu, îmi provoca pe alocuri stări de stânjeneală. Recitindu-l, chiar dacă trecuse deja un an și jumătate, era ca și cum a-i întâlni pe stradă un fost iubit - din urmă cu mulți, mulți ani, de pe vremea când te-ai hotărât să-ți trăiești faza „alternativă" a vieții. Poți doar să te prefaci că nu-l recunoști și să te fofilezi sperând că nu te va observa: în parte pentru că el nu s-a schimbat deloc, ba acum și poartă inel în nas și ți se pare ridicol, dar în parte și pentru că din cauza primelor riduri, a inelelor de grăsime de pe coapse și a taiorului demodat te simți tu însăți ca o paiață.

Încă mai credeam că toată acea fervoare plină de indignare se va risipi, făcând loc cine știe cărui episod mai mobilizator, când mi-am dat seama că mașina de revendicare a drepturilor fusese deja pornită, iar la volan alternau, într-un straniu tandem, Filippo și mama. Fratele meu se amesteca doar din când în când, numai din plăcerea de a-i ațâța. Mă simțeam asemenea unei tinere aspirante la înalta societate care merge la o premieră la Scala, gătită cu tot dichisul. Te împiedici și plonjezi într-o baltă. Plângi înăbușit de necaz, mai mult pentru sine.

Intervine mulțimea. Unul te ia de braț, altul îți cuprinde umerii și altcineva îți examinează glezna umflată. „Nu-i nimic, du-te, du-te, încă mai ai timp să ajungi", te încurajează gloata de oameni, dar nu din mărinimie, ci pentru că se află acolo și trebuie să spună ceva. Tu însă nu mai vrei să știi de nimic, machiajul ți s-a întins, ciorapii s-au tras, iar rochia e îmbibată cu un amestec de apă și murdărie de porumbei. Îți dorești să te scufunzi de tot în baltă și să înoți până acasă.

În ciuda premiselor – avocatul ne-a dat de înțeles că o acțiune în instanță nu are nici o șansă de câștig și, nici mai mult, nici mai puțin, m-a sfătuit să mă consolez și să scriu altceva. („Totuși data viitoare fiți și dumneavoastră mai înțeleaptă și expediați textul numai persoanelor de încredere." Păi, atunci îl dau din mână în mână membrilor familiei, m-am gândit eu.) În ciuda inerției mele resemnate și a acelei obositoare forfote din jurul meu, atunci când am realizat că partea de can-can se terminase a fost ca și cum aș fi primit o palmă, ca și cum m-aș fi trezit brusc; a fost o acută și crâncenă regăsire.

Unei femei i se poate întâmpla să intre într-un magazin, într-o după-amiază oarecare, numai din simpla plăcere de a-și omorî timpul sau din cauza nevoii stringente de a-și cumpăra a nu știu câta pereche de pantaloni. Se înțelege de la sine că pantalonii, oricâte perechi ai proba, nu-ți vin bine, sunt prea strânși pe șolduri sau se văd chiloții prin ei. Este posibil ca, atunci, o vânzătoare mai puțin indolentă decât media sau care pur și simplu s-a plictisit de obișnuita șuetă între colege să-ți propună să

încerci o rochie de-a dreptul absurdă, cu totul nepotrivită cu intenţiile pe care le aveai când ai intrat. Afară e o căldură dogoritoare, care îţi umflă pulpele şi călcâiele. Nu e nici o îndoială: aerul condiţionat face ca magazinul să fie un loc mult mai tentant. Ei, hai, dacă tot m-am pus pe probat haine, dar fără obligaţii, îi spui vânzătoarei, avertizând-o că nu faci cumpărături fără nici o noimă. Îţi vine perfect, ca o mănuşă, ca turnată. Vânzătoarea, şireată, mânată de o efuziune cu ţintă pe termen lung, se entuziasmează şi, scoţând exclamaţii de admiraţie, se lansează în alte propuneri: „Ia, mai probaţi-o pe asta, atunci şi pe aceea, de ce nu şi pe cealaltă." Le cheamă la panoramă şi pe colegele sale, se adună toate roată în jurul tău ca să se minuneze cu aprecieri hiperbolice. Începi un du-te-vino rapid între cabina de probă şi oglinda cea mare a magazinului. Te împăunezi fără ruşine, într-o explozie de narcisism sănătos. Apoi te uiţi la ceas, trebuie să pleci, mulţumeşti şi le laşi pe vânzătoare să facă ordine în cabina de probă care acum seamănă cu o tarabă de bazar. A fost frumos, te-ai imaginat o clipă în braţele unui bărbat seducător şi arogant (care în nici un caz nu e ponositul tău soţ), dansând înlănţuiţi pe o terasă romantică, pe ţărmul mării. Apoi ieşi din magazin şi totul redevine cum a fost. Uiţi totul, ba chiar te gândeşti: „Aveam atâtea de făcut, oare cum am putut fi atât de neroadă? Sunt de-a dreptul o cretină. Lua-le-ar dracu' de magazine." Într-o clipită, decizi că buna, bătrâna realitate e în continuare cea mai bună alternativă şi redevii tânăra lipsită de farafastâcuri care ai fost întotdeauna. Câteva zile mai târziu, primeşti telefon de la un individ cu aer trist,

un cavaler găunos şi umil care încearcă de luni de zile să-ţi înfrângă rezistenţa. Te sună ca să te invite la un eveniment unde ţinuta de seară este obligatorie: fie o petrecere la vreun *sporting club,* fie o serată a vreunei tagme oarecare, fie o festivitate a unei asociaţii a tinerilor industriaşi. În alte circumstanţe, ai fi formulat un refuz plin de demnitate, dar acolo, în adâncul sufletului şi-a făcut loc un nu-ştiu-ce, mic dar care sare, urcă, se umflă. A, sigur că da, la urma urmei rochia aceea era perfectă pentru aşa ceva. Emiţi un „îţi dau răspunsul mai târziu", care înseamnă pe jumătate „da". Te repezi la magazin, gata să cumperi cu ochii închişi. Nimic de făcut. Rochia cea mai frumoasă a fost deja vândută, iar alternativa e incomparabilă, atât ca aspect, cât şi ca preţ. Intri şi în alte magazine. Nimic care să-ţi stimuleze imaginaţia. E clar că, în situaţia asta, nu-ţi rămâne decât să renunţi la invitaţie. Totuşi, petrecerea aceea care în clipele tale de luciditate ţi s-ar fi părut o adunare de reacţionari anchilozaţi în reprobabile deprinderi convenţionale, de masculi bronzaţi din specia *homo ridens* şi de femei renovate estetic doar pe dinafară, petrecerea, deci, devine ocazia ta pierdută, cotitura în viaţă care nu s-a mai produs, coincidenţa care îţi schimbă destinul. Acolo l-ai fi întâlnit şi l-ai fi sedus pe bărbatul vieţii tale, bărbatul care ar fi crezut în tine în locul tău; dar fără rochia potrivită, nu-i nimic de făcut, n-ai fi decât o femeie oarecare, invizibilă.

Exact aceea era starea mea de spirit. Acum, dacă tot mă stârniseră, făcându-mă să renunţ la fachirismul meu existenţial, nu mai puteam accepta ca totul să rămână aşa, în aer, fără să plătească nimeni. Avocatul acela era

un mameluc. Voiam să mi se facă dreptate. Am consultat altul. Ne-a spus acelaşi lucru.

Urzeam primele fantezii de vendetă.

Am început din nou să bat librăriile. Încercam să descopăr cât de bine se vindea *Il piacere di promettere.* Cu un vârf de creion trasam semne abia perceptibile pe primele pagini ale cărţilor. Apoi mă întorceam peste două-trei zile şi verificam dacă exemplarele expuse erau tot cele pe care le însemnasem sau fuseseră aduse altele, noi. Romanul a avut o oarecare vânzare timp de două sau trei săptămâni, atât timp cât l-au ţinut în viaţă un număr discret de semnalări evazive – ca şi cum autorii se fereau să facă înfierări – apărute în câteva ziare şi reviste literare. Pe urmă, nimic. Îmi făceam şi refăceam obositorul meu tur de librării, dar volumele expuse erau mereu aceleaşi. Romanul a început să fie mutat, retrogradat, scos din puţinele vitrine în care fusese expus. Scormoneai după el prin standuri secundare, pe după coloanele sau muchiile acestora. Apoi s-a făcut nevăzut în rafturile de perete, pe laturi, în sălile din spate, în depozit. Dacă îl voiai cu tot dinadinsul, îl vedeai pe vânzător dispărând şi întorcându-se după un timp cu o expresie satisfăcută, chiar dacă în sinea sa gândea: „Hm, să dea Domnul să nu-mi mai ceri vreo carte ca asta, poate vrei una expusă." Când intram într-o librărie, abordam expresia tristă a agentului comercial obişnuit să i se închidă uşa în nas. Mă simţeam umilită. Nu e nimic demn de laudă în faptul că ai fost plagiat. Cui îi pasă de autorul obscur al unei cărţi care nu se vinde? Mai-mai că-ţi

vine să treci pe partea cealaltă când îl zărești. Te întrebi dacă nu cumva îți poartă ghinion.

În clasamentul nenorocirilor care marchează o viață, întâmplarea aceasta valora dublu, m-am gândit eu. Și înșelată, și bătută, cum spune un motto simpatic – simpatic doar atunci când se aplică altora – semnificând o dublă împotrivire, malefică, a destinului.

Fabulam pe seama avantajelor vieții de scriitor, chiar și a celui mediocru, care se mulțumește să se învârtă în lumea artiștilor, cunoscut doar de personalul tehnic al vreunei edituri. Congrese (la urma urmelor, în ziare scrie că erai și tu acolo, ba chiar că „ai luat parte la discuții"), prezentări de carte în librării, unde curioșii îți cer autograful, târguri de carte – unde cărțile tale sunt expuse de editorul tău – schimburi culturale intense cu colegii de breaslă, scrisori de la admiratori, interviuri în paginile culturale ale gazetelor de provincie, ziariști care te asediază ca să-și mai înflorească articolele cu opinia ta despre vreun eveniment stupid pe care ei au hotărât să-l desființeze.

Marco Minghetti îmi furase toate aceste bucurii.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să-mi continui existența vlăguită, de casnică plină de veleități artistice. Cel mult, aș fi putut începe să frecventez cenaclul *Lecturae Dantis* din fiecare joi. M-am informat. Ajunseseră la al doisprezecelea cânt din *Purgatoriul*.

Atunci am hotărât să-l urmăresc pe Minghetti.

IUNIE '94

Post coitum omne animal triste est[1]

În cele din urmă, n-am mai vizitat împreună muzeul de instrumente muzicale.

Nici atunci, nici altă dată.

În schimb, la două zile după ce am fost acasă la el, Marco mi-a telefonat, invitându-mă „să bem ceva împreună" la patibarul de lângă blocul său. Ce loc odios! m-am gândit. Ce gusturi de parvenit! Acolo, cu arătarea aia de femeie la bar care controlează ce bei, mereu în alertă de teamă să nu fie trasă pe sfoară, așa cum face ea cu clienții! Am acceptat.

De teamă să nu întârzii, am ajuns mai devreme la întâlnire și m-am oprit să cercetez, cu atenție prefăcută, vitrina magazinului de lângă patibar. Din cauza luminii care se nu se reflecta cum trebuie era imposibil să mă examinez în vitrină, așa că m-am mulțumit să trec în revistă bijuteriile expuse. Marfă de mâna a doua, vise de

---

[1] Proverb latin: „După împerechere, orice animal este trist" (n. tr.).

om sărac, bijuterii cu aspect excesiv de încărcat și atât de strălucitoare, încât nu le poți deosebi de imitații. Mi-am privit picioarele. Oare de ce alesesem tocmai pantofii aceia? Unde mi-a fost mintea? Cum se poate să nu-mi fi dat seama de contrastul dintre pielea albastru-închis a pantofului și carnea mea albă, de om abia ieșit din iarnă, cu venele de culoarea cobaltului ușor reliefate? Picioare tipice de varicos.

– *Ciao,* mi-a zis cu simplitate, punându-mi mâna pe umăr.

Am tresărit speriată, chiar dacă acela era exact modul în care mă așteptam să se prezinte.

– Nu mă recunoști? m-a întrebat, surprins de reacția mea.

– Ei, sigur că da, am răspuns eu, încurcată.

– Îți plac bijuteriile? m-a chestionat, doar așa, ca să spună ceva și cu un ton oarecum de complezență. *(Oare de ce pe unii bărbați îi fac fericiți iluzoriile înclinații feminine?)*

– Nu, chiar deloc, l-am dezamăgit, cu o urmă de sarcasm în glas.

– Ei, hai să ne așezăm, ai chef? m-a întrebat, arătând spre mesele aranjate pe trotuarul din fața patibarului.

Pe singura masă liberă pășea un porumbel, lovind cu ciocul fața de masă în căutare de firimituri de *snacks*-uri și *salatini*. Un ospătar în vârstă, cu o expresie obosită și dezgustată, stătea retras la umbra tendei.

Poate nici Marco nu avea chef să se așeze la masa cu porumbelul sau poate că totul fusese programat pe termen lung, cert este că el s-a întors spre mine, m-a privit în ochi și, pe un ton complice, mi-a spus:

– Ce-ar fi să urcăm la mine? E răcoare şi am şi o sticlă pusă la rece, în frigider...

Zâmbea, dar era un zâmbet amabil, nu unul perfid. Am acceptat.

Nu mai sărutasem niciodată un bărbat cu ochelari. La început, te temi să nu-i sfărâmi sau să nu-ţi intre vreo ramă în ochi, mai ales dacă ochelarii sunt precum cei pe care îi poartă el: fără cadru, doar două lentile şi două rame subţiri din titan, aparent foarte precar prinse de sticlă.

Apoi şi i-a scos, ochelarii, poate ca să-mi permită mie mai multă dezinvoltură sau poate pentru că atunci când săruţi nu ai nimic de văzut.

Dar cum de sfârşisem în îmbrăţişarea vicleană a singurului meu duşman? Nu cred că sunt prea multe explicaţii. Ne aflam în bucătărie, el deschisese o sticlă de vin spumant cumpărat de la supermarket – din acelea ale căror nume nu e o garanţie de calitate, ci o marcă industrială; pe tăblia de lucru din răşină termorezistentă, cu imprimeu de granit fals, nu se mai găsea cartea acelei misterioase „prietene". Jaluzelele erau coborâte pe jumătate, la fel ca prima dată, iar el tocmai îşi stinsese ţigara sub jetul de apă de la chiuvetă.

– Ce frumoasă eşti! mi-a spus cercetându-mă cu o privire fermecată, asemenea unei capre de munte care se uită de jur împrejur, peste pajişti, şi constată cu satisfacţie cât de multă iarbă mai are încă de mâncat. Buzele tale au un desen perfect. M-au vrăjit de la început, atunci, la patibar, când ne-am văzut prima dată. Cred că de aceea nu

ți-am cântat în strună, părând evaziv. Pur și simplu rămâi blocat în fața unei asemenea frumuseți.

Și asta nu e tot.

– Ce alură frumoasă ai! Știai că ești foarte elegantă? începuse el încă înainte de a intra în casă, în ascensor, în vreme ce eu îmi priveam stânjenită pantofii, rugându-mă ca ușile să se deschidă cât mai repede.

Nu sunt multe de explicat: poate pentru că ideea că îi plăceam m-a făcut să-l plac și eu, poate pentru că după câțiva ani de căsnicie plicticoasă ai chef de o îmbrățișare adevărată, și nu una dată în grabă, poate din cauza muzicii care se auzea fără întrerupere din strategica instalație hi-fi cu douăzeci și patru de CD-uri sau poate dispariția cărții intrusei din bucătărie, ori vreun alt discurs aluziv și pregătitor lansat de Minghetti pe seama anumitor întâlniri întâmplătoare și a carnalității anumitor priviri, pentru cine știe care alt amănunt – brațul său plin de păr care varsă vinul spumant în pahare, lumina evanescentă care ascunde praful – dar cert este că ne-am trezit îmbrățișați si totul s-a întâmplat într-o clipită. Pe urmă am rămas, îndelung și în liniște, strâns înlănțuiți. Chiar și acest lucru m-a convins, lipsa agresivității, timpii respectați, situația care nu se precipită și îți dă posibilitatea să ți-o dorești singură, s-o anticipezi.

Și atunci, după lunga pauză de după o îmbrățișare aproape castă, ne-am sărutat cu precauție, fără să simulăm o devorare reciprocă, ca ahtiații. Eram șovăielnică, mai cu seamă din cauza ochelarilor. Poate că o fi înțeles, poate că nu. Dar și i-a scos și i-a pus pe frigider.

Al doilea sărut a fost mai lung, o explorare atentă, reciprocă. Îi simțeam amestecătura de dinți lovindu-se de ai mei și aproape că ni s-au încastrat unii în alții de cât de tare împingea. Detaliul acesta m-a înghețat. M-am desprins de el. M-am îndreptat spre masa din bucătărie și m-am așezat pe colțul ei. Nu înțelegeam ce se întâmpla și, ca să fiu sinceră, nici nu voiam să mă gândesc, dar aveam nevoie de o pauză.

– Ce s-a întâmplat, Clara, e ceva în neregulă? mi-a zis, cu o voce blândă și caldă.

Cât de frumos e să-ți auzi rostit numele în asemenea situații! Dă un sens de apartenență unul altuia, de nevoie reciprocă de înțelegere, creează intimitate. Da, ne sărutăm, e a treia oară când ne vedem, suntem practic niște necunoscuți, cu toate astea îmi știi numele, ți-l amintești, îl pronunți. Deci mă vrei chiar pe mine, nu pe o femeie oarecare, care acceptă o aventură de o noapte.

– Nu... doar că, știi... am ezitat eu.

Nu știam ce să spun, nu puteam să-i vorbesc despre dispunerea dinților săi, despre un dezgust pe care de altfel îl și uitasem.

Mi-a luat paharul, l-a umplut din nou cu vin spumant, care între timp se încălzise, apoi mi-a deschis palma și mi-a pus cupa în ea, strângându-mi degetele cu ale sale în jurul rotunjimilor de sticlă.

– Eu... sunt căsătorită... sunt confuză.

Am luat o înghițitură din pahar. Îți perfora stomacul. Cald și excesiv de acidulat. Dar, în situația aceea, nu am făcut mofturi și l-am băut până la fund.

M-a prins de mână și a început să mă tragă după el cu o presiune ușoară, amabilă. M-am desprins de masă. Pășea spre ușa închisă de pe hol pe care o remarcasem prima dată. Tot închisă era și acum. Oh, Doamne, acela e dormitorul, am gândit rapid. Agățată de mâna lui caldă și subțire, mă mișcam cu o extremă, senilă rigiditate.

A deschis ușa. Chiar dormitorul era. Ordonat, patul făcut, nici urmă de șosete și chiloți aruncați la întâmplare pe jos, nici de pantofi diformi aliniați pe pardoseală, de cămăși purtate o singură dată și puse pe umeraș până când le va veni rândul și a doua oară sau de pachețel cu prezervative pregătit pe noptieră.

– Să știi că nu mi-am înșelat niciodată soțul. Nu... hai să ne oprim, am bâiguit eu.

M-a privit cu zâmbetul obosit al celui care nu te ascultă, știind că reținerile tale fac parte din obișnuitul joc ritualic al preludiului.

– Așează-te, mi-a spus, împingându-mă spre marginea patului.

Am sărit în picioare.

– Gata, hai să terminăm, pur și simplu nu vreau, am zis, iritată de siguranța lui exagerată.

Am făcut un pas către ușă.

M-a îmbrățișat. Mi-a dat ceva timp să mă liniștesc.

– Clara, hai... nu-ți mai face griji. Nu pot să-mi doresc nimic din ceea ce nu vrei și tu. Știi asta?

– Nu, nu știu.

Mă strângea, ținându-și obrazul neras lipit de al meu. Eu priveam geamul mat, în degrade, el – poate noptiera sau cuvertura.

Nu simțeam să aibă erecție. M-am asigurat. Și imediat după aceea am avut suspiciunea că putea fi unul dintre acei bărbați cu dificultăți, care îți pretind practici inacceptabile, acrobații și barbarisme. Când eram foarte tineri, fratele meu mi-a dezvăluit că, atunci când ești cu una de care nu-ți place, dar care vrea să se culce cu tine sau îți place, dar ai problemele tale intime, dacă nu ai erecție trebuie să faci mici pauze, să eziți, să-ți lași atenția distrată și apoi să reiei scena, sperând că de data asta vei reuși să te exciți. Numai că eu nu deloc calități de infirmieră, și numai bănuiala că mă aflam acolo ca să fiu cobaiul tentativelor gâfâite ale unui bărbat cu disfuncții sexuale era în măsură să-mi alunge fulgerător din minte orice urmă de poezie.

Nu știu cum s-a întâmplat, dar m-am trezit din nou șezând pe marginea patului. El – lângă mine.

– De ce trebuie să-ți inhibi emoțiile? mi-a zis. Singurul lucru cu adevărat pur din viața unei persoane este să-și urmeze propriul instinct. Gândește-te, a continuat el, în timp ce mâna îi aluneca înainte și înapoi pe interiorul coapselor mele.

Fraza în sine era de-a dreptul idioată, dar în circumstanțele acelea m-a fulgerat ca și cum ar fi fost un adevăr nemaiauzit. Mai mult, lucidă fiind, mă întreb care o fi fost instinctul pe care îl invoca, având în vedere că îi opuneam rezistență. Nu cumva o fi fost vorba tocmai despre instinctul de a-i refuza propunerea?

Mă gândeam la axioma formulată de el, în timp ce complicata arhitectură a rochiei mele fără mâneci se năruia, iar el își descheia cu repeziciune cămașa.

Nu mă mai gândeam la nimic, câteva minute mai târziu, când stăteam dezbrăcați, mângâindu-ne, pe cuvertura de bumbac cu fantezii tropicale (palmieri, colibri, pelicani, banane și maimuțele).

– Ai picioarele reci și acum, în luna iunie? mi-a spus pe un ton afectuos într-una din pauzele dintre sărutări.

– Da, am încuviințat.

– Eu, în schimb, chiar și iarna dogoresc ca un calorifer, s-a simțit el dator să mă informeze.

Nici un bărbat, niciodată în trecutele mele experiențe erotice, nu s-a putut abține să recite replica aceasta. În consecință, îmi făcusem impresia că toate femeile au picioarele reci, bărbații – calde, iar chestiunea se constata întotdeauna în pat, prima sau a doua oară. Se pare că viața, la un moment dat, încetează să te mai surprindă cu ceva. Se spun mereu aceleași lucruri, în aceleași împrejurări.

– Ai să vezi că mă pricep să te încălzesc, a adăugat.

Și imediat și-a lăsat degetele să-mi alunece pe clitoris.

L-am apreciat, căci era un gest pe care nu-l face oricine.

În vreme ce el se învrednicea cu generozitate remarcabilă asupra părților mele intime, eram acompaniați de un fundal muzical neîntrerupt – Schumann, Schubert, dar și de vechi piese de muzică soul. Fără îndoială că și acest element de decor avea rolul său.

Penisul său în erecție nu părea să fie mai mare decât un Bratwurst și, ca s-o spun pe-a dreaptă, nu părea nici cu mult mai tare. Totuși, așa cum am avut posibilitatea să aflu mai târziu, știa să și-l miște, să-l împingă, să-l insinueze. Cu o oarecare autoritate, delicată dar relevantă.

Când, mică fiind, mama mi-a explicat cum se fac copiii, mi-a zis: „Uite ce e, nu-ți face griji, e o chestie care durează puțin și trece imediat. E ca o injecție."

Nu a fost o injecție.

S-a dedicat cu mărinimia celui conștient că este „puțin dotat", care nu joacă totul pe cartea efectului special al mărimii, ci e constrâns să se pună pe treabă cu multă conștiinciozitate, ca să nu rămână despre el o amintire nesemnificativă.

Mai târziu, când totul se terminase, dar nici unul din noi nu găsea puterea de a se ridica din pat, savurând contactul trupurilor noastre transpirate după baia cu mâzgă seminală, mi-a spus pe tonul serios al celui care îți face o mărturisire:

– Știi, a ieșit atât de bine pentru că sunt taoist.

Aceasta e una dintre „confesiunile" pe care le fac mereu bărbații. *Oare Italia o fi devenit leagănul taoismului? La urma urmelor, trăim în plină epocă a globalizării. Dar poate că există și alte explicații: nu cumva se zice mereu asta atunci când ai probleme de ejaculare?*

L-am lăsat pe Marco să meargă primul la baie. Îndatoritor, mi-a adus hârtie igienică, să-mi șterg de pe coapse rezultatul năclăios al întregii strădanii.

Dezbrăcat, în picioare, avea un aspect încă și mai șleampăt decât cu haine pe el. Genunchii apropiați îl făceau să pășească de parcă avea articulațiile picioarelor legate cu sfoară. Pieptul înnegrit de păr contrasta cu pântecele deformat, complet lipsit de pilozitate. Cu toate acestea, silueta lui, luată în ansamblu, dădea impresia unei demnități armonioase, datorită staturii și a umblăturii

sale mai degrabă mândre (ca aceea a piticilor sau a oamenilor scunzi).

M-am dat jos din pat și mi-am cules rochia de in care se șifonase foarte tare, pantofii, cerceii și ceasul, toate împrăștiate pe pardoseală. M-a amuzat această dovadă de desfrâu. Știam că urma să vină – întotdeauna vine – și vremea când hainele sunt împăturite cu meticulozitate înainte de a te dedica împlinirii datoriei în pat.

Covorașele absorbante de culoare bleu care acopereau capacul WC-ului, marginile chiuvetei și ale bideului m-au chemat la realitate. Totul mi se părea cât se poate de clar, nu a fost nevoie să-mi storc creierii întrebându-mă de ce și cum a fost posibil una ca asta. „Trebuie doar să mă gândesc că acum îmi iau o felie din ceea ce am eu nevoie, la fel cum a făcut și el cu mine. Îmi fac de cap, îi cad în brațe, îl fac să se îndrăgostească și îi distrug relația cu cealaltă, aia care își lasă cărțile prin bucătăria lui ca să-și marcheze teritoriul. Apoi îl părăsesc. Îl las singur. Nici eu, nici alta. Iar faptul că îl disprețuiesc e un avantaj: mă ajută să iau lucrurile așa cum sunt, fără să-mi fac griji pentru eventuale și inoportune urmări de ordin sentimental." Așa gândeam, în timp ce răsfiram curioasă printre fleacurile de pe polița oglinzii. Erau acolo – ca la expoziție – o periuță unsuroasă, încărcată de firele de păr și mătreața stăpânului, o cremă hidratantă de zi, antirid, o alta de noapte, *anti-age*, de la aceeași firmă de produse cosmetice, un flacon de Trosyd – „soluție unguentă pentru uz local". Îngrijorată, m-am repezit să citesc instrucțiunile: onicomicoză, dermatofite și alte

infecții parazitare. Nu cumva oi fi luat cine știe ce boală scârboasă! m-am neliniștit. Pe suportul de ceramică pentru hârtie igienică se afla, în echilibru precar, o scrumieră plină-ochi de chiștoace. Pe un taburet, lângă WC, vreo douăzeci de numere din *Auto-Oggi* și *Auto-Capital*. Pe jos, lângă un suport pentru pantofi din spatele ușii, un flacon de Trosyd – „praf pentru dezinfectarea șosetelor și pantofilor", cum ne informa eticheta.

– Ce probleme ai cu unghiile? l-am întrebat în bucătărie, pe un ton indiferent, privindu-mi ceasul, în vreme ce el îmi punea în față câțiva *crackers*.

– A, nimic, a râs el. Nu mi-ai observat picioarele?

L-am privit interogativ. În nici un caz nu-i puteam spune: „Da, sunt puțin în X."

– După părerea ta, ce fel de picioare sunt astea? m-a întrebat el și, văzând că în privirea mea nu apare nici o scânteie de inteligență, a continuat: Sunt picioare de fotbalist. Nu ți-am spus că în fiecare joi seara joc fotbal pe terenul din parcul Trotter?

– Nu.

– Ei, da, a suspinat. De fapt, ca să fiu sincer, a trecut ceva timp de când nu m-am mai dus. Știi, de când romanul a început să se vândă, am din ce în ce mai puțin timp. Trebuie să particip la lecturi publice, mă cheamă ca să atragă cititorii în librării...

– Scuză-mă, dar unghiile?...

– Păi, da, tocmai. Jucătorii de fotbal, datorită faptului că trebuie să șuteze, își deteriorează unghiile, chiar dacă au picioarele protejate de pantofi de sport. Mai ales unghia de la degetul mare. La fel cum e cotul spălătoresei,

dioptriile scriitorului sau călcâiul lui Ahile, a râs el gâlgâit. Uite, a continuat el, fără ruşine, scoţându-şi papucul chinezesc din picior şi arătându-mi unghia degetului mare.

Părea una dintre copertele romanelor lui Wodehouse din ediţia *Classici del ridere Bietti* pe care le moştenisem de la bunicul. Îngălbenită, cu irizaţii de ocru, descoamată şi sumeţită în sus, distrusă. Descompusă.

– E contagios?

– Ce, ai înnebunit? mi-a replicat izbucnind în râs şi m-a luat în braţe, ţinând încă în mână papucul, aşa cum se întâmplă să îmbrăţişezi pe cineva atunci când ai în mână ţigara aprinsă sau un pahar de şampanie.

Ce nemernic, ce antipatic! am gândit eu, abia ieşită pe uşă. Iar povestea aceea cu picioarele, ce invenţie cusută cu aţă albă! Are picioare de păsăroi. Şi strâmbe, pe deasupra! Ce, aşa arată picioarele unui fotbalist?... E atât de sigur pe el, încât e în stare să-ţi bage sub nas unghioiul ăla putrezit. Eh, corespunde adevărului. Numai unul de teapa lui poate să-ţi plagieze romanul. Dezgustător! Dar lasă, că i-o plătesc, îl fac eu să sufere... o să-i fie învăţătură de minte, ah, cum o să i-o mai plătesc...

Câteva minute mai târziu, în metroul care mă ducea spre casă, privind faţa lungă a unui bărbat care stătea pe scaunul de vizavi – o faţă căzută – mi s-a părut că văd apărând pieptul lui Marco, mâinile lui elegante şi mi-am simţit buzele strângându-se la amintirea sărutărilor lui. Mi-a venit chef din nou să fac dragoste.

IUNIE '94

Sunt puține acele femei oneste care nu au obosit încă de rolul pe care îl joacă

Înainte de a-l fi cunoscut pe Filippo, nu se poate spune că eram mulțumită de relațiile mele sociale. Nimic neobișnuit: situația tipică în care se află nenumărate alte ființe umane, de oriunde, care plutesc în derivă, fără să reușească să se hotărască cum e mai rău: să-ți trăiești viața singur sau în doi (eventual în trei)?

Asta însemna că, în vreme ce vechii mei prieteni își trăiau viața monotonă de cuplu, cu ieșiri la cină și schimburi relaționale socialmente corecte, eu rătăceam plină de curiozitate în căutarea unor eventuale emoții complementare cu ale altcuiva, dar o făceam frecventând anturaje antropologic diforme. Iar dacă din punct de vedere teoretic o astfel de tentativă are o oarecare demnitate, punerea ei în practică se dovedea a fi un șir neîntrerupt de poticneli. Totul era în zadar: cu anumite persoane, în anumite medii, încercam parcă mereu să descopăr puful de pe ou.

Era într-o seară când alesesem să dau a nu știu câta șansă propriei mele curiozități. Doi cunoscuți de dată

recentă, amândoi medici – unul cu nevastă și copii, dar aflat într-o eternă peregrinare prin societate, iar celălalt un burlac convins – m-au invitat să-mi petrec seara acasă la o veche prietenă de-a lor. Nu am pus prea multe întrebări, pentru că în asemenea împrejurări trebuie să te entuziasmezi imaginându-ți că totul va fi minunat. Am început să-mi fac griji abia atunci când, trecând de o zonă a periferiei (care se extinde din ce în ce mai mult), am observat că mașina o ia pe șoseaua de centură. Aveam douăzeci și șase de ani și nu intenționam deloc să mă las prinsă în capcana unei seri nereușite. Dacă te afli undeva în oraș, te poți face nevăzut chemând un taxi sau sărind într-un tramvai oarecare, dar când ești dusă în hinterland, te simți terminată și te cuprinde o proastă dispoziție pe care cu greu ți-o poți masca. Am descoperit că ne îndreptam spre Desio, un sat din Brianza cunoscut pentru producția de mobilier, nu departe de Seveso, localitate faimoasă din cauza dioxinei. Odată ajunși (obișnuitul haos urbanistic, cu blocuri ridicate pe jumătate și vile răsfirate, hale, terenuri pentru construcții lăsate în părăsire, stații de benzină, dar nici urmă de oameni pe stradă la ora nouă a acelei seri de iarnă), cunoștința mea a greșit drumul de vreo două ori. Nu-și mai amintea exact la care teren viran trebuia s-o ia la dreapta. Apoi, aproape din întâmplare, am ajuns. Era o piațetă pietruită și cu un felinar prăpădit, care nu reușea să risipească întunericul cețos de afară. Ne-am apropiat de o poartă metalică. Au sunat.

Dintr-odată s-au aprins câteva proiectoare asemenea celor de pe terenurile de fotbal care, în plus, erau îndreptate exact spre noi (probabil o combinație de videointerfon

și sistem de securitate). Din beznă, o haită de dulăi s-a repezit spre poartă cu o fervoare care mi s-a părut cam exagerată. În asemenea situații, te pui imediat în pielea unui biet copilaș inocent care, neprecaut, își bagă mâinile printre barele largi ale porții din fier forjat în stil maur. O rudă sau poate un prieten apropiat al stăpânei casei a ieșit și a calmat câinii, creând un soi de cordon sanitar care ne-a permis să ajungem nevătămați la ușă și să ne refugiem în atrium. Am urcat la al treilea – și ultimul – etaj (după cum am aflat mai târziu, la primele două locuiau frații gazdei noastre). Ne-a deschis o femeie care fusese frumoasă pe vremuri, cu o expresie cordială pe chip, vizibil fericită că prietenii săi au reușit încă o dată să se descurce în labirintul acela de ulițe, câmpuri și intersecții ce semănau între ele. Persista un miros tipic de formaldehidă, provenit de la mobilierul scos recent din ambalaj. Femeia, care s-a prezentat cu numele de Lucrezia (dar toți invitații îi spuneau Lucy), ne-a luat paltoanele cu precizia meticuloasă a celui care are o casă pusă la punct de curând și vrea s-o mențină de la bun început în ordinea prestabilită: după ce le-a fixat temeinic pe umerașele din tec, le-a făcut să dispară într-un garderob de perete (în felul ăsta, m-am gândit eu, îmi va fi și mai greu să mă fac nevăzută). În salon se aflau, așezați ici-colo, pe canapele, alți patru sau cinci invitați, cu o netă preponderență masculină – situație atât de rar întâlnită, încât îți stârnea suspiciuni. Copleșită de miile de detalii din casa aceea dichisită cu un gust burghez excesiv de perfecționist, ca și cum cineva ar fi curățat-o cu limba, am simțit dintr-odată dorința de a-i descoperi defectele,

vreun kitsch neprogramat, așa că am aruncat numai o privire distrată spre bărbații din încăpere.

Totul era strălucitor și aranjat ca și cum de undeva, din culise, pândea o mulțime de fotografi de la revistele de amenajări interioare, gata să-și declanșeze blitzurile. Amplasate strategic, se găseau acolo vaze cu flori atât de proaspete, încât păreau artificiale; perdelele luxoase, cuverturile canapelelor în consonanță cu degradeurile covoarelor, luminile plasate perfect pe tablourile abstracte, ici și colo câteva piese de mobilier foarte vechi, restaurate atât de bine, încât te puteau face să bănuiești că erau opera recentă a vreunui artizan local. Într-un colț, între salon și sala de prânz, un pian cu coadă. Peste tot, dispuse într-o dezordine studiată, cărți de pictură și artă fotografică. Pentru aranjarea mesei fusese pregătit serviciul de sărbătoare, ca și cum pentru acea ocazie fuseseră scoase de la păstrare cadourile de nuntă – o nuntă și o căsnicie de mult timp uitate, ale căror rămășițe financiare îi permiteau stăpânei casei să mențină un stil de viață la fel de demn ca în vremurile bune. Pe una din canapele, flirtând cu cea de-a treia femeie invitată în seara aceea, stătea Filippo. Era prima oară când îl vedeam. După câteva runde de întrebări evazive, am aflat că era arhitectul de încredere al exuberantei gazde. M-am informat cu discreție dacă era logodit cu vecina lui de canapea, o femeie scofâlcită, care fuma țigară după țigară și întrerupea conversația cu mici accese de tuse purificatoare, specifică tabagiștilor.

– Ei, pe naiba, ăla i-o trage gazdei, a rânjit medicul însurat.

– Îi face serviciul complet, a confirmat pe un ton complice burlacul.

Am privit-o mai bine pe Lucrezia. Îi prezenta unui musafir un album de artă fotografică pe vremea aceea abia apărut (dar nu încă în Italia), despre care ziarele și jurnalele TV vorbeau întruna, pe un ton scandalizat, dar plin de satisfacție. Era o colecție de fotografii intens erotice, intitulată *Sex*, protagonistele fiind Madonna Ciccone și Naomi Campbell. Am reușit, cu sforțări supraomenești, să-mi potolesc sănătoasa curiozitate, pentru a nu le arăta celorlalți – și mai ales lui Filippo (care mi se părea deja interesant) – că sunt, la fel ca toată lumea, victima acestor înșelătoare sfârcuri patinate. Lucrezia, cuprinsă de o vitalitate admirabilă, dădea ordine unui servitor singalez, flirta cu toți bărbații, o făcea pe prietenoasa cu mine și discuta în șoaptă cu prietena sa, fumătoarea.

La masă, a stat chiar în fața mea și am cercetat-o tăios, cu privirea feroce pe care o rezervi numai rivalelor. Probabil că și ea făcea același lucru, dar pe mine nu mă interesa. Arăta ceva mai puțin de patruzeci de ani, dar avea expresia răscoaptă a trandafirilor de august, care se desfac imediat ce au fost culeși. Un chip dintre acelea peste care tinerețea a trecut cu mult prea mare viteză, lăsând un semn de neșters doar pe vechile fotografii pe care Lucy le expusese în ramă în fiecare colțișor al casei. Tot temperamentul acela, grimasele pe care le făcea încontinuu pentru a-și accentua spusele și diversele stări sufletești, poate chiar excesiva expunere la soare, rezultat al unei vieți pline de vacanțe, toate lăsaseră pe fața ei semne care aduceau cu o pânză de păianjen.

Mai târziu, când m-am dus să fac pipi, am rămas înmărmurită constatând ce alegere făcuse arhitectul (sau, poate, stăpâna casei): baia nu era despărțită de dormitor printr-o banală ușă, ci printr-un covor de Malayer, greoi și prins de tavan – un soi de perdea. Lipsa zăvoarelor, a unei chei sau a unei opreliști trainice m-a împiedicat să-mi găsesc seninătatea pe care o cauți atunci când îți faci nevoile – atât de puternică era teama de a nu fi surprinsă în ridicola poziție de pe WC sau în timp ce îmi ridicam ciorapii. Acest episod mi-a accentuat ostilitatea preconceputăfață de gazdă.

După cină și după câteva acorduri executate fals la pian de medicul însurat, Lucy și-a convins musafirii să danseze printre canapele, în vreme ce eu – încruntată – le observam contorsiunile de babalâci rotunjiți trecuți de patruzeci de ani și-i fulgeram fioros cu privirea pe cei care voiau să mă determine să mă ridic de pe canapea trăgându-mă de braț, în tentativa de a mă convinge să particip la acel ritual, pentru ei eliberator.

Între două dansuri, am profitat de ocazie și i-am comunicat lui Filippo numărul meu de telefon, fără să pară însă că am făcut asta intenționat.

În acel loc, în seara aceea, s-a născut dragostea noastră și, pentru prima dată în frământata mea viață sentimentală, mi-am dorit ca ea să fie și definitivă. Ca să-l cuceresc, l-am iertat pentru că s-a culcat cu femeia aceea, că a frecventat un asemenea mediu și că a permis atârnarea unui covor în loc de ușă la toaletă.

Când, nici măcar după un an, Filippo m-a convins că ar fi o idee bună să ne căsătorim („Pentru că în viață e

nevoie să mai şi rişti"), i-am pretins ca Lucrezia să nu fie invitată la nuntă („E o chestiune de bun gust", mi-am motivat eu sentinţa). Apoi, încercând să nu-mi afişez de la început caracterul fals-îngăduitor pe care bănuiam că îl am, am evitat să mă amestec în amenajarea casei, deşi apartamentul era al meu, cadou din partea unor părinţi care nu vor să lase nimic la întâmplare. Prin acord tacit, în contrapartidă, mie mi-a revenit sarcina să umplu rafturile bibliotecilor din casă.

Cine insinuează că o căsnicie îţi stinge emoţiile, aruncându-te într-o lume prozaică, la mare depărtare de viaţa idilică pe care o visai, e puţin probabil să se înşele. Nu se poate spune însă că puţină relaxare după o viaţă plină de palpitaţii e un fapt negativ. Dacă pregătirile de nuntă (lista de cadouri, cea de invitaţi, completarea invitaţiilor, capacitatea de a susţine cu o expresie veselă zeci de conversaţii banale, alegerea bombonierelor) îţi dezvăluie sechelele unei relaţii sentimentale prea mult făcute publice şi ratificate în mod birocratic, nici simptomele mândriei de a fi single *nu sunt prea uşor de suportat şi, din fericire, chiar şi la persoanele cele mai dezechilibrate tind să nu dureze la infinit.*

Privirile febrile, pielea excitată şi sensibilă, imaginaţia care se întoarce întruna la anumite fraze mângâietoare şi la primele sărutări – dar o face cu precauţie, de teamă ca amintirea să nu se consume şi să dispară. Fanteziile despre cum, la următoarea întâlnire, vei fi cuprinsă în braţe, ţinută strâns şi posedată; mintea mereu concentrată acolo, făcând supoziţii, interpretând semnale, înfuriindu-se şi căutând neîncetat scuze pentru propriii,

inexplicabilii, paşi făcuţi cu întârziere: da, ceea ce mi se întâmpla cu Marco Minghetti era mult mai obositor decât înspăimântătoarea circumspecţie privind o eventuală rutină de cuplu. Descătuşam energii ascunse cine ştie unde. Acasă eram mereu prost dispusă.

Paralel cu evoluţia, într-o manieră incontrolabilă, a nehotărâtei mele atracţii faţă de Marco, creşteau exponenţial şi vânzările romanului *Il piacere di promettere*. Acum, vedeai cartea în vitrinele librăriilor, iar Filippo interpreta nervozitatea mea ca fiind o furie legitimă, dar reţinută. „Pune-i cruce", îmi spunea, mângâindu-mi părul, în vreme ce eu îl studiam înstrăinată şi mă convingeam din ce în ce mai mult că are aceleaşi trăsături ca ale unei broaşte ţestoase – nu atât din cauza ridurilor, cât mai ales a formei capului. Mi-a venit în minte – apoi am şi recitit pasajul – faimoasa scenă în care Anna Karenina, întorcându-se de la Moscova, unde îl cunoscuse pe Vronski (de care, fără să-şi dea seama, se îndrăgostise), coboară din tren în gara din Petersburg şi primul chip care îi reţine atenţia este cel al soţului său. „Oh, Doamne! Oare de ce trebuie să aibă urechile acelea?", a gândit ea, observând cu dezgust dimensiunile nenaturale şi forma cartilagiilor, ca şi cum atunci le vedea pentru prima oară, fără să fi avut posibilitatea să-şi dea seama mai devreme de asta.

A posteriori *trebuie spus că folosim fiecare nouă iubire ca pe un microscop, o lentilă de mărit ce ne revelează imperfecţiunile pe care le-am trecut cu vederea în relaţiile noastre trecute.*

Când ai vânzare simți că renaști: la întâlnirile noastre, Marco îmi vorbea despre posibilitatea ca romanul lui să fie tras într-un nou tiraj, era vesel și își lăsa imaginația să zboare, mângâindu-mă, dorindu-mă, vorbindu-mi de aproape, persuasiv, cu vocea lui frumoasă, profundă... Cu greu îmi aminteam că mă aflam acolo ca să-l urăsc.

– E groaznic atunci când criticii scriu imediat favorabil despre o carte, mi s-a destăinuit el.

– De ce, mă rog?

– E evident, mi-a răspuns, râzând cu dinții lui urâți, pe care de-acum uitasem să-i mai privesc. Descurajează vânzările. Lucrurile funcționează mai bine atunci când criticii vorbesc rău o carte, pentru că în felul acesta stârnesc curiozitatea și îi atrag pe acei cititori care gândesc așa: „Dacă ăia spun că e o porcărie, înseamnă că e o carte scrisă alert și plină de aventură, adică e scrisă pe limba mea." Pe urmă, când romanul începe să se vândă, apare întotdeauna un fost critic de stânga și un altul de dreapta, care vor să facă notă discordantă cu majoritatea celorlalte și spun că e o carte bună pentru că e plăcută. Ei înțeleg primii cum stau lucrurile, numai că apar întotdeauna prea târziu. Din fericire!

Avea mereu această manie de a generaliza totul, afișând un aer doct, dar eu – vrăjită – îmi pierdeam toată presupusa stăpânire de sine și eram bucuroasă să-i sorb adevărurile pe care le rostea.

– Marco, totuși ești sigur de ceea ce spui? Dacă tot ai o rezolvare pentru orice, cum de n-ai avut încă succes până la cincizeci de ani?

– Pentru că nu l-am căutat, iubire (uite așa, îmi spunea „iubire", chiar dacă ne cunoșteam de numai trei săptămâni). Știi că muzica are un loc mult mai important în viața mea. În definitiv, povestirile sunt pentru domnișoare, a concluzionat el.

Iar eu, înmărmurită, nu opuneam nici o rezistență mâinilor sale care fremătau pe sub hainele mele.

Într-adevăr, muzica era pasiunea lui: încercam mereu să aduc discuția pe tărâmul literaturii ori asupra muncii de scriitor (scopul meu era să-l demasc, nu-i așa?), dar el se crampona în monologuri despre țambal și compozițiile virginalistice, despre *viola pomposa* și adorata lui *viola da gamba,* care odată fusese serios atacată de periculoase și înfometate insecte xilofage. De îndată ce avea ocazia (adică atunci când nu ne tăvăleam în așternuturi), mă țintuia în fotoliu cântându-mi pasaje pe care apoi mă obliga să le ascult înregistrate pe CD de vreun solist faimos. Ca să nu stric atmosfera, mă vedeam constrânsă să spun că sunetul versiunii sale era mai plin sau mai rotund, sau oricare alt elogiu care îmi venea pe moment în minte. Acasă consultam enciclopedii de muzică, încercând să adopt o terminologie ceva mai tehnică pe care să i-o servesc atunci când urma să ne vedem din nou.

E greu de explicat cum funcționează aceste lucruri: când ești cu amantul, ai impresia că poți controla situația. Îți faci un examen de conștiință și vezi că reușești încă să descoperi particularități ridicole, cu o detașare aparentă și plină de superioritate: în timpul unei scene toride de sex pe biroul din salon, ți se întâmplă ca atenția să-ți fie distrasă,

să observi cu groază praful înnegrit și unsuros adunat pe marginile palelor ventilatorului din tavan și te trec fiori de revoltă interioară atunci când el exultă, crezându-se muzician, scriitor și mare charmeur, *când îți citește câteva rânduri din Simenon și apoi declară: „Vezi, scrie exact ca mine." În gând îți spui: „Mă las dusă de val, dar jur că e ultima oară; la urma urmelor e cât se poate de uman să-ți dorești o gură de aer proaspăt din când în când, dar de data asta chiar m-a șocat. Un joc e frumos atunci când durează puțin: timpul necesar ca să mă răzbun. Pe urmă, valea!" Dar când te întorci acasă te întâmpină o muțenie ursuză, o indiferență morbidă față de previzibilele scene cotidiene, față de cuvintele soțului, de dezmierdările lui care ți se par acum vâscoase și trăiești rarele partide de sex pe care încă ți le mai îngădui cu el ca pe o ficțiune, o ispășire. Te înfurie faptul că nu știe să fie altceva decât el însuși, că nu știe să te atingă așa cum o face amantul tău, că nu demonstrează nici un entuziasm în fața ta și că nu face altceva decât să consume prezervativele din sertarul noptierei. Totul e logic, ba chiar ai prevăzut toate astea, dar acum nu-ți mai convine. Ai devenit imposibil de mulțumit.*

Prima victimă a crizei mele matrimoniale a fost apartamentul: l-am reamenajat. Încurajându-mă singură că urma să-mi recapăt un minimum de echilibru interior sau măcar că-mi voi distrage atenția de la așteptarea anxioasă a unui telefon de la Marco (telefon care nu mai venea), am revoluționat într-o singură după-amiază toată dispunerea mobilierului din casă.

– Ce naiba s-a întâmplat aici? s-a înfuriat Filippo când a intrat în casă.

– Împărțirea aceea irațională a spațiului m-a obosit. Tu nu stai aici toată ziua, să fii nevoit să suporți asta. Nici nu trăiești aici, nici nu ești tu cel care face curățenie.

– Dar nu puteam vorbi mai întâi?

– Uite ce e: a vorbi cu tine înseamnă să nu ajungem niciodată la o concluzie. Dacă un lucru trebuie făcut, atunci e mai bine să-l faci și gata, am ripostat pe un ton polemic, fără să las loc de reconciliere.

Filippo s-a dus să arunce o privire și prin celelalte camere, în timp ce eu m-am postat în antreu cu brațele încrucișate, așa cum fac nevestele furioase din revistele de benzi desenate, care par gata să pună mâna pe făcăleț.

– Dar e o oroare! a exclamat el.

Nu greșea întru totul. Poate că în loc să mut mobilele ar fi fost mai nimerit să cumpăr altele noi. Pentru moment însă, lucrul cel mai evident erau liniile groase, negricioase, de pe pereți, indicii evidente ale ordinii dinaintea revoluției.

A străbătut din nou sufrageria, apoi s-a apropiat de mine. M-a îmbrățișat, cuprinzându-mă cu brațele pe la spate.

– Știi ceva? Hai să discutăm mâine despre asta. Poate că ai dreptate și trebuie doar să mă obișnuiesc cu ideea. Nu spuneai tu că bărbații sunt asemenea câinilor, au reflexe condiționate?

A încercat să-mi de-a deoparte câteva șuvițe de păr, ca să mă sărute pe gât. Mi s-a făcut pielea de găină. Era dezgustător.

– Clara, facem un copil? mi-a zis, îmbrățișându-mă în continuare pe la spate, cu buzele obscen de umede apropiate de urechea mea.

Oh, Doamne, am gândit, în casa asta ori nu se întâmplă nimic, ori se întâmplă totul deodată. Oare trebuia chiar acum să-și dorească un copil? Nu putea să-l vrea mai devreme?

– Dacă ții neapărat, îl facem, am suspinat. Dar te avertizez că, dacă vom avea un copil, eu o să iau și un câine. O știi și tu: toți psihologii sunt de părere că un copil crește mai bine dacă are în preajmă un animal cu care să socializeze...

– Clara, dar eu sunt alergic, cum aș putea... s-a smiorcăit, alunecând pe lângă mine.

M-am trezit cu el în fața mea. Era înspăimântător de țestos, mai mult decât de obicei. Cu mare greutate aș fi putut avea încredere într-o mutră ca a lui. După părerea mea, nu are nici o alergie, mi-am spus. E o manifestare psihosomatică de șantaj. E alergic pentru că vrea s-o facă pe bolnavul, fiindcă vrea să fie singurul cocoloșit din casa asta. Era o deducție cu desăvârșire ad-hoc, care avea prea puțin de-a face cu caracterul soțului meu, dar în clipa aceea mi-a fost comod să mă folosesc de psihologia populară, de tabloid, ca să mă apăr de ceea ce părea a fi un complot.

Trădam și totuși mă simțeam trădată.

Până atunci, singura persoană care îmi propusese să fac un copil fusese mama:

– Rămâi însărcinată, dacă vrei să-l legi pe vecie de tine! Altfel, când vei fi bătrână, ce vei face? Vei fi abandonată

de toți, vei rămâne văduva tipică, la cheremul infirmierilor filipinezi fără inimă. Oameni care te vor înfometa, te vor lega de pat până când vei fi inundată de pișat și fecale. Vei fi plină de escare pe spate și nu va veni nimeni să te întoarcă pe o parte, în pat.

– Dar e Paolo...

– Da, da, asta-i bună! m-a întrerupt umflându-și mai mult decât de obicei venele de la gât. Bazează-te pe fratele tău... Atunci înseamnă că nu știi nimic despre el. *Cara mia,* a profetizat ea, dacă nu te grăbești să faci copii, vei crăpa singură, ca un câine. Se va întâmpla că îți vor găsi cadavrul în apartamentul gol, prădat de tot ce ți-am lăsat noi. Și ți-l vor găsi numai pentru că duhoarea de carne putredă se va răspândi pe palier. Ce să mai vorbim!

Și a sărit în picioare, afișând un aer dramatic și prefăcându-se că vrea să iasă din cameră.

– Și în timpul ăsta, filipinezii vor da o petrecere la Manila, pentru că ceea ce vor fura de la tine le va ajunge pentru traiul îmbelșugat a trei generații, a ținut ea să completeze, crezând că așa își face datoria până la capăt.

De când observase la mine o anumită nepăsare – de altfel, imposibil de negat – mă teroriza cu mustruluieli de genul ăsta, punându-mi în vedere că trebuie neapărat să-l leg pentru totdeauna pe Filippo de mine, dăruindu-i un moștenitor.

Cu numai câteva zile înainte de propunerea soțului meu, n-am mai rezistat să tac și i-am răspuns:

– Mamă, cred că ți-am spus deja că nu eu sunt cea care nu dorește copii. Dacă Filippo folosește prezervative, mi

s-a frânt mie vocea *(nu e deloc plăcut să fii constrânsă să mărturisești propriei mame anumite amănunte pline de cruzime)*, în nici un caz nu pot să-mi fac singură copiii. Sau poate că preferi să-mi caut pe altul? am insinuat, din pura plăcere de a o provoca și – undeva, în adâncul inimii – ca să sondez terenul pentru eventualitatea că ar fi survenit evenimente imprevizibile.

– Nu vorbi prostii! Găurește-i chestiile acelea, fă-i-le ca niște site! mi-a spus, afișând dintr-odată o bună dispoziție de *cocktail party*.

– Măcar ai văzut vreodată cum arată unul? Doar nu-ți imaginezi că se vând la bucată, gata derulate. Le pun în plicuri sigilate, ca acelea de salam preambalat.

– Găurește-i-le, m-a întrerupt ea, găurește-i-le pe toate. Ia un ac fin și înțeapă pliculețele în mai multe locuri. Ai să vezi că n-o să bage de seamă nimic. De altfel, când și le pune, doar nu stați la lumina reflectoarelor, nu? a concluzionat, cu zâmbetul celei care tocmai a oferit un sfat de bun-simț.

Trecuseră doar două săptămâni de la acele extenuante presiuni rău-prevestitoare și situația se schimbase deja. Soțul meu declara că e gata să renunțe la arsenalul său anticonceptional.

Și acum? Pe cine să dau vina? Cercetam cu privirea tulbure strada de dedesubt și, din nou, nu-mi era de nici un ajutor.

Întotdeauna sosește un moment în care totul se opune hotărârilor tale. Nu reușești să găsești măcar o singură persoană, un singur fapt sau episod asupra căruia

să-ți îndrepți atenția sau să arunci vina. Depinde numai de tine, trebuie să hotărăști ce gândești.

Analizezi, construiești, te frământi, îți iese fum pe urechi de atâta chibzuit, dar în cele din urmă reușești să scormonești o nouă diversiune.

E foarte, foarte greu să-l faci să se hotărască pe cel care nu vrea s-o facă.

IULIE '94

Lauda de sine nu miroase a bine

Ceea ce m-a străfulgerat a fost un fir de culoarea bobului de grâu, de lungime medie. Păr de femeie, altfel spus. Stătea înfipt cu partea dinspre rădăcină – pentru ca apoi să cadă liber, ondulându-se – într-un flacon de deodorant *no gas* de pe polița din baia lui Marco. Mi s-a tăiat răsuflarea. Încă nu-l întrebasem dacă se întâlnește și cu alte femei, mai ales că, fiind căsătorită, era dificil să pretind o fidelitate care nu putea fi reciprocă: dar, dacă scopul meu era (cum îmi promiteam iar și iar) acela de a-l face să se îndrăgostească de mine, pentru a-l abandona apoi, *singur și nefericit*, existența unei alte relații punea în pericol planurile mele de revanșă și răzbunare. Trebuie să mă gândesc mai bine cum să-l pedepsesc, mi-am reproșat, dar până una-alta, mă consumam descoperind că toate sărutările lui sufocante, cuvintele dulci de dragoste și atenția plină de afecțiune nu îmi erau rezervate numai mie, ci se bucura de ele un public mult mai vast.

Singură, goală în baia lui, sufeream pentru un bărbat pe care de fapt ar fi trebuit să-l urăsc.

L-am luat pe ocolite:

– Știi, nu te-am întrebat niciodată, dar tu ești bărbatul unei singure femei sau mențiii mai multe „prietenii" simultan? l-am întrebat cu o nonșalanță studiată, în vreme ce mă jucam cu gulerul cămășii sale, ghemuită lângă el pe canapeaua din salon.

– Tu ce crezi? mi-a replicat, după ce m-a lăsat în suspans o bună bucată de timp.

Tipicul mod de a vorbi fără să răspunzi, care m-a călcat pe nervi întotdeauna.

– N-aș ști să spun, am ripostat, așteptând răspunsul real.

A schimbat vorba.

– La ce oră trebuie să pleci? m-a întrebat.

Era prima oară când o făcea. De obicei, când trebuia să mă întorc acasă, încerca să mă mai rețină, nu îl îndupleca nici o explicație și mă vedeam nevoită să întrerup o conversație falsă și languroasă, o execuție la *viola da gamba* sau chiar vreuna dintre gratificantele practici sexuale. Se părea că lucrurile interesante trebuiau să se întâmple exact în momentul când trebuia să plec eu acasă. În clipele acelea, alternativ, îl blestemam pe Filippo și odioasa convenție a căsniciei cu toate limitările sale ori, dimpotrivă, îl regretam, mi se făcea dor de acea soliditate sănătoasă și confortabilă care mă aștepta acasă, viața lipsită de complicații pe care riscam s-o pierd, soțul răbdător și loial, care mă întreba cu un aer naiv cum se face că pregătesc cina din ce în ce mai târziu, iar fixația mea

pentru bucătăria tradiţională s-a evaporat brusc în favoarea fleacurilor scumpe şi unsuroase, cu gust învechit, de la rotiserie.

În schimb, în seara aceea, brusc, Marco mă lăsa liberă să plec la timp, fără să-mi impună vreun supliciu gen: „Hai, mai stai încă cinci minute, la urma urmelor e totuna." Era clar că atinsesem o coardă sensibilă: fără îndoială că se mai întâlnea cu cineva, care îşi revărsa cărnurile odioase în acelaşi pat unde eu urma să mă întind câteva ore mai târziu.

– Ştii, avem deja o lună de când ne vedem... zi de zi... mai puţin sâmbăta şi duminica, recunosc, şi numai dimineaţa sau după-amiaza... am suspinat.

Stătea cu capul plecat, curăţându-şi unghiile.

– Totuşi, între noi s-a înfiripat ceva foarte, foarte special. Starea asta sufletească tu o numeşti iubire. Dar ce iubire e asta dacă nu e exclusivă? m-am încăpăţânat eu să încerc din nou.

– Iubirea e un concept absolut şi, în felul său, etern şi exclusiv. Iar exclusivitatea sa e profundă şi filozofică, imanentă înseşi esenţei semnificatului său...

Începea să peroreze, iar eu reuşeam cu greu să-l mai urmăresc. Era unul dintre modurile sale de a mă bloca, făcându-mă să mă simt idioată. Întrebarea mea era: te culci numai cu mine sau şi cu altcineva? Era suficient un „da" sau un „nu", în schimb el se ambala într-o varză pseudofilozofică, înflorită cu citate obscure dintr-un gânditor francez oarecare, despre ale cărui operă şi gândire eu nu ştiam absolut nimic; cum puteam verifica eu cât de dezinvolte sau forţate (sau poate inventate) erau

referințele pe care le făcea? Victimă tipică a complexului de inferioritate al femeii casnice dependente de revistele tabloide, credeam că, opunându-mă elucubrațiilor sale, ar fi sunat ca și cum aș fi susținut cu înverșunare că piureul din fulgi de cartofi e gustos și practic în fața unui *gourmet* care nu s-ar înjosi să-l prepare altfel decât cu *patate quarantine*[1] din Val d'Aveto și care ar considera o catastrofă prepararea pastelor *carbonara* cu odioasele cubulețe de kaizer preambalate de la supermarket, în locul unei bucăți de *guanciale di Amatrice* („Chiar dacă și acolo au început s-o prepare la nivel industrial", ar preciza el, copleșit de tristețe).

În situația aceasta, să insist cu un „Totuși, tu îmi ești fidel?" mi s-a părut o ambiție nelalocul ei, așa că l-am lăsat să divagheze, reconfortată chiar la gândul că uitase să mă expedieze acasă; nu știu cum, în ce împrejurări, m-am trezit cu el frământându-mi, alternativ, sfârcurile sânilor și clitorisul, trecându-și apoi degetul umezit pe la buze și, imediat, pe la buzele mele, în timp ce îmi vorbea pe un ton pătruns despre dendrocronologie (dacă am înțeles eu bine, e o știință care determină vârsta unui instrument muzical vechi prin intermediul studiului asupra multiplicării inelelor din lemn). Susținea că ar fi existat un paralelism între cercurile acelea și contracțiile pe care le simțea în vaginul meu, unde își afunda degetele din când în când. *Puține lucruri îți produc o mai mare plăcere decât masarea clitorisului în timp ce te prefaci atentă la un dialog de înaltă ținută (literatură, politică sau teatru, nu*

[1] Soi de cartofi cultivat în regiunile muntoase din Liguria, Italia (n. tr.).

contează, e suficient să se învârtă în sfera teoreticului) și te implici într-un expozeu cu totul artificial din care, la sfârșit, nu-ți mai amintești nimic.

Există persoane cu o atât de mare dorință de a se exprima și care sporovăiesc cu o asemenea ușurință, încât ajung să spună mai multe lucruri decât vor, situație care se întoarce până la urmă împotriva lor. Însă Marco, oricât de neobosit era să monologheze, nu făcea parte dintre acestea. Nu am reușit cu nici un chip să-l fac să recunoască, nici măcar pe departe.

Din nou, m-am întors acasă mai târziu decât trebuia.

Era pornit împotriva celor de la Airoldi. Îi bălăcărea pe toți directorii, pe secretare, personalul administrativ. Până și firma de curățenie lăsa de dorit.

– Cu toți banii pe care îi câștigă de pe urma mea, blegii ăștia tot nu sunt gata pentru al doilea tiraj... ca la nebuni! Lumea pleacă în concediu și cumpără cărțile tuturor neaveniților, care au, în schimb, editori mai pricepuți decât al meu.

Era furios și, în timp ce vocifera târșâindu-și papucii pe coridor, dădea din mâini încercând să alunge spre fereastra deschisă a bucătăriei o viespe care-i bâzâia în jurul capului.

– Iar librarii îmi spun întruna: „*Dottore,* când vine cartea dumneavoastră? Informația circulă, iar oamenii vor s-o citească acum, vor să discute despre ea cu cei care le-au recomandat-o. Și o vor acum, nu peste o lună." Înțelegi, Clara, ce-mi fac nemernicii ăștia? Niște impotenți... pierd și ei o căruță de bani... Ce incompetenți!

a șuierat el, făcând să-i vibreze buza de sus, care – atunci am observat pentru întâia oară – îi atârna ușor.

Probabil din cauza asta atunci când mă linge și mă sărută acolo, în locurile acelea, reușește să mă termine atât de repede, am gândit eu. E o chestiune de conformație fizică, o capacitate mărită de a mișuna, a umezi și a învălui.

L-am cercetat cu atenție, dar probabil că aveam privirea tâmpă și leșinată a celei care vrea s-o facă pe seducătoarea, iar între timp mă dezbrăcam, lent, aruncându-mi ici-colo, pe coridor sau în salon, puținele veșminte pe care căldura sufocantă îmi permitea să le port.

– Dacă își imaginează că următorul roman li-l dau tot lor, se înșală amarnic. E inadmisibil să fii într-atât de neprofesionist! continua să se lamenteze, în vreme ce eu, goală, mă încolăceam pe piciorul lui, încercând să-i strecor mâna în pantaloni.

Nu se excita deloc, trebuia să mă întrebuințez mai mult. Până și răzbunarea cere muncă, m-am gândit eu, cere constanță și devotament.

– În orice caz, Carpani mi-a garantat că joi cărțile vor fi gata pentru distribuție. Au tipărit douăzeci de mii de exemplare, mi-a zis, mulțumit.

Întinsă cu picioarele desfăcute pe masa din bucătărie, îl priveam cum bea apă cu paiul dintr-o sticlă de plastic și speram să se hotărască odată să mă penetreze.

– Acum însă, trebuie să mă pun serios pe treabă. Nu-mi mai pot permite să-mi dedic tot timpul mereu aceleiași promovări, trebuie să-mi dau silința și să găsesc o idee pentru romanul următor. Nu mai pot

pierde timpul cu rahaturi, mi-a spus, privindu-mă cu o mină serioasă.

Rahaturi? Nu cumva se referea la relația cu mine? m-am întrebat eu, suspicioasă, și, ridicându-mă dintr-un salt, i-am întors spatele și m-am îndreptat spre salon.

– Vreau să spun că nu-mi mai pot permite luxul de a accepta să merg în orice dărăpănătură ca să cânt pe gratis, a precizat, încercând să mă rețină cu o mână, care s-a prins strașnic de sânul meu, strângându-l.

– Au! am protestat eu, agasată. Mă doare.

N-a mai fost timp pentru explicații. Mi-a înfipt-o adânc, pe la spate, frământându-mi șoldurile, după ce mai întâi m-a țintuit pe marmura rece a mesei.

Dar nu a fost de ajuns. Scena s-a repetat puțin mai târziu în baie, unde am mers împreună să ne spălăm. M-a penetrat, într-o acuplare imposibil de complicată, pe masca chiuvetei. *Trebuie spus că asemenea manifestări de desfrâu, analizate cu luciditate, te lasă perplexă, iar pozițiile foarte incomode ți se par artificiale, nimic altceva decât scene dintr-un film pentru obsedați.*

„Ce crede el? Că mă ține în frâu numai cu atât? Doar nu-și închipuie că voi uita cu atâta ușurință firul acela de păr, ca să nu mai spun de tot restul!" mă consumam eu, în timp ce mă pregăteam să-i scotocesc buzunarele pantalonilor, cu inima în gât de teamă să nu se trezească. Sforăia ușor, cu trupul rigid acoperit de cearșaf. Părea o mumie. Se știe însă că un zgomot imperceptibil e suficient ca să trezească un bărbat adormit la o oră

neobișnuită, ca urmare a unei descătușări hiperbolice de posedare sexuală.

În portofel, nici o fotografie, din păcate. Doar una cu el, dizgrațioasă, lipită pe carnetul de conducere. Bonul de casă de la un magazin de pantofi. Dumnezeule! am exclamat în gând, uluită. Patru sute douăzeci de mii de lire! Nu se uită deloc la bani, își face de cap de pe urma romanului meu. Am găsit și chitanța unei plăți făcute cu cartea de credit cu două zile în urmă. Restaurantul *Merluciul fericit*. O sută treizeci și două de mii. Porcul! Asta a fost o întâlnire *tête-à-tête*. Șaizeci și șase de mii de căciulă. O duce să mănânce pește. Tipic. Cine știe ce local prăpădit o fi! Cu un nume ca ăsta, la ce te poți aștepta? Între două bancnote de o mie de lire am descoperit o filă dintr-o agendă, boțită și împăturită în două. Am deschis-o. Erau câteva versuri în latină, scrise cu o caligrafie de profesoară: clară, dar colțuroasă. Numai unei femei cu reminiscențe gimnaziale i-ar fi putut veni o asemenea idee. Să seduci un bărbat cu poezioare în latină! Ce idee prostească! *Nunc te possideant alias; mox sola tenebo:/ mecum eris et mixtis ossibus ossa teram.* Acolo, pe loc, am avut senzația că latina mea era cel puțin ruginită. *Mox sola tenebo? Teram?* O fi fost din cauza lipsei de exercițiu sau poate pentru că mă grăbeam, dar nu am fost în stare să traduc versurile acelea. (Câteva ore mai târziu, acasă, cu confortul pe care mi-l dădea vechiul meu Castiglioni-Mariotti, mi s-au părut extrem de simple. „Acum te posedă și alte femei, curând numai eu te voi avea:/ vei fi cu mine și-ți voi cuprinde oasele, amestecate cu ale mele." Asta e nebună? m-am întrebat, năucită,

şezând în continuare la birou şi desenând în aer descântece *alla napoletana.)*

Eram nevoită să mă grăbesc, chiar dacă Marco se găsea, nemişcat, la fel ca în urmă cu câteva minute: aveam prea multe lucruri de controlat. Sertare, agende de telefon, şifoniere, coşuri de gunoi. Ca atunci când se face un inventar. O muncă murdară. Am deschis uşa unui şifonier. Haine de iarnă. Pulovere. Privirea mi-a căzut pe un pulover cu *en coeur,* de un bleu superb. L-am atins: caşmir. Nu ştiu de ce, dar din instinct l-am tras din şifonier, am închis uşa şi, pe vârful picioarelor, m-am dus în salon şi l-am ascuns în geantă, sub toate fleacurile pe care le luam cu mine de fiecare dată când plecam de acasă.

Era un gest de cleptoman de supermarketuri, dar nu m-am simţit nici o clipă vinovată. Nici un preţ nu era atât de mare, încât să poată înlocui ceea ce îmi furase el.

M-am întors în dormitor. Sforăia în continuare, cu burta în sus, sigur pe el. Am intrat în baie. Eram curioasă să văd pantofii de patru sute douăzeci de mii de lire. Să le găsesc defectele. Am tras zgomotos uşa pliantă a suportului pentru pantofi. Erau acolo, pe primul raft. Nu erau cine ştie ce. Obişnuitul model englezesc, cu şireturi şi talpă solidă. Prea deschişi la culoare, după părerea mea. Culoarea diareei de câine. Marfă care se poate purta numai vara. Dar pe căldura asta, Dumnezeu ştie ce se întâmplă cu picioarele lui! Dacă tot eram acolo, m-am aplecat să privesc raftul de jos şi mi-a fost dat să descopăr o pereche patetică de papuci roz cu o fundă aplicată, din atlaz cadrilat. Talpa, căptuşită cu burete, era de genul celor care te fac să umbli ca şi cum ai păşi pe Lună. Oare

de ce nu m-am gândit de la început să mă uit aici? Haimanaua! Și-a marcat teritoriul. Cărți, păr peste tot, papuci... Ce crede ea? Că vine aici și o face pe stăpâna casei? Lasă că îi arăt eu! Își închipuie că se prezintă aici în *guêpière*[1] și papucei roz și mi-l suflă? Mai vedem noi! Și Marco, ce are în cap? E posibil oare s-o placă pe amărâta asta? Ce gusturi de rahat are!

Nu știam despre cine era vorba, dar îi găseam deja cele mai urâte defecte.

O luasem razna.

Apoi, menstruația: exact asta mai lipsea! Vă dați întâlnire pentru prima dată ca să ieșiți la o cină romantică (nu la *Merluciul fericit*, pentru numele lui Dumnezeu!). Îi spui soțului că ieși cu un grup de foste colege din „colectivul" de fete din liceu. Veți discuta despre vremurile de altădată. „Vrei să vii și tu (chiar dacă o să te plictisești îngrozitor)?" îl întrebi, fără să clipești. În sfârșit, întregul scenariu cu „din nefericire, o să mor de plictiseală, dar tu, oricum, nu mă aștepta, culcă-te, iubire". Vrei să arăți trăsnet, apetisantă, unduitoare, palpitantă ca o păsăruică și parfumată, ca să-l seduci pe loc, fără să stai la povești, dar... iată-le, problemele femeiești... prima zi. Și nu e nimic de făcut! De fapt, se poate și mai rău: pe vremea când erai o fetișcană ți se întâmpla, în primele zile ale unei noi iubiri (atunci când ți se pare că nu vei mai putea trăi fără sărutările lui nesfârșite și fără lupta extenuantă a limbilor), se întâmpla că... țac... în numai două-trei ore îți

[1] Lenjerie intimă de damă, tip *body* (n. tr.).

apărea în colțul gurii ciorchinele de bășici tipice unui *herpes labialis*. Atunci însă, nu erai obligată să-ți anunți prietenul de tură. Înțelegea situația și singur și se comporta cum credea el de cuviință. Acum însă, cum o scoți la capăt? Aștepți până în ultima clipă, când sunteți practic dezbrăcați? Sau i-o trânțești la rece, la mijlocul cinei, de exemplu, jucând cartea cu ironia situației? Nu putea să se întâmple asta în timpul vacanței cu Filippo?

Parcă înnebunisem. Dar, de la un timp, nici unul dintre multele mele feluri de a mă comporta nu mai avea nici un sens. Mă treceau fiorii gândindu-mă cât de diferită eram față de cum mă vedeau soțul meu și toți cei care mă cunoșteau. Și nici măcar nu-mi era clar dacă tururile de forță la care îl supuneam pe Marco erau rodul unei neașteptate și târzii redeșteptări erotice – la începutul deceniului al patrulea de viață – sau erau numai stratageme menite să mă facă să profit de reprizele lui de somn și de interminabilele sale sesiuni de îmbăiere post-coitum, timp în care eu îmi vedeam de treabă cu mapele și sertarele. În obsesia mea investigativă, căutam să evit perchezițiile superflue. Agenda de telefon? Nu, dacă dama s-a extins într-o asemenea măsură, înseamnă că el îi știe pe de rost numărul. În schimb, printre teancurile de hârtii îndesate în bibliotecă aș fi putut găsi pagini rătăcite din *Architettare*, scrisori de dragoste de la amantele sale, ciorne cu tentative grosolane de plagiat după romanul meu. Oare cum era cu putință să nu fi făcut încă legătura între mine și autoarea pe care o plagiase? Trebuie spus că în ultimele săptămâni îi dezvăluisem, unul câte unul,

indicii vădite, cum ar fi numele meu de fată, de exemplu. Recunoscusem chiar că scriam povestiri pe care nu voiam să i le arăt („Știi, e vorba de pudoarea pe care o are un debutant în fața unui scriitor faimos ca tine", am precizat eu, lingușitoare) și, în plus, într-un trecut pierdut în negura timpului, m-am înhămat la scrierea unui roman („Probabil că a fost o porcărie, de vreme ce nici o editură nu l-a acceptat", am admis eu cu dezinvoltură, prefăcându-mă - cu un aer matern - interesată să-i dezinfectez tastele mașinii de scris).

Nu, nu trebuie să mă descurajez, mă îmbărbătam eu. Mai devreme sau mai târziu va sosi și momentul adevărului... Ah! Cum va mai sosi...

Plecam din apartamentul său disprețuindu-l, îngrijorată că nu voi mai reuși să mă prefac pentru multă vreme, că nu voi mai avea forța să-mi duc la bun sfârșit planul. Apoi însă, deschideam ușa de acasă și găseam sfidătoarele mobile în stil japonez care, în ciuda mutărilor neîntrerupte, continuau să-mi polueze câmpul vizual. Pe urmă sosea smiorcăitul de bărbată-meu, bombănind mereu împotriva cuiva sau a ceva (firma, clienții, durerea de spate sau de stomac, întârzierile mele, coloana cervicală, birocrația) și cu care puteam vorbi doar despre ce urma să avem la masă la viitoarele cine. Simțeam nevoia s-o iau la sănătoasa.

M-am întors la Marco. În geantă aveam cuțitașul meu japonez pentru legume. O lamă precisă, excelentă pentru decojitul cartofilor și tăiatul *julienne* al morcovilor.

Lângă scara de la intrarea în metrou l-am găsit ghemuit pe același bătrân cu un ciot de mână. Cu mâna rămasă întreagă cerea, ca întotdeauna, de pomană. I-am dat toate monedele pe care le aveam la mine. Era un gest cu adevărat banal: să-i dai mereu totul lui, nu atât pentru că îi lipsea jumătate din brațul stâng, cât pentru că a ocupat locul cel mai bun. Aici, oamenii cu conștiința în dezordine după o sesiune de shopping își izbăveau sufletul golindu-și buzunarele îngreunate de mărunțiș. Probabil că, mai târziu, omul își apăra dreptul de a cerși în locul acela, unde beneficia de un surplus de milă, plătind o cotă-parte vreunui boss al racketilor cerșetorilor.

E ușor să te fălești cu pornirile tale filantropice în plin centru, în „triunghiul shoppingului", m-am mustrat singură. Ai devenit o specialistă în viața inutilă, care își umple toate zilele lăsate de la Dumnezeu turnând minciuni și minciunele. Te trudești să duci o existență cu totul superfluă – *überflüssig*, cum spun nemții, ceea ce sună și mai rău – iar dacă îți închipui că îți speli păcatele aruncându-i câteva monede bătrânului fără o mână, ei bine, atunci chiar că ai luat-o razna, draga mea!

Adevărat, am dat cu totul în mintea copiilor și nu am nici o explicație logică pentru ceea ce fac. Totuși, mai lipsește puțin până când mă voi răzbuna, iar dacă tot am intrat în horă, o să joc până la capăt, îmi dădeam replica singură, monologând ca și cum aș fi purtat un dialog, în vreme ce pășeam hotărâtă spre blocul lui Marco. Hotărâsem să-i sparg cauciucurile mult iubitului său Maggiolone sau măcar să-i scrijelesc caroseria cât mai adânc. Să înceapă deja să plătească din buzunar pentru

tot ce-mi făcuse! Cu o seară înainte reuşise chiar să mă facă să mă cert cu Filippo din cauza lui. Stăteam pe canapea, după cină, schimbam aparent distrată canalele televizorului, cu scopul precis de a mă opri ca din întâmplare la obişnuitul talk-show unde erau prezentaţi tot felul de şarlatani, creduli traşi pe sfoară şi alte cazuri sociale. Ştiam că în seara aceea subiectul emisiunii era Marco şi ex-romanul meu. Filippo se tolănise lângă mine, cu pantalonii căzuţi pe vine şi afişând privirea obtuză pe care o avea înaintea prăbuşirii într-un somn greu. În sfârşit se părea că urma să mă bucur în sfânta pace de spectacol.

– Nu, la asta nu te uiţi! a încercat el s-o facă pe durul, sărind în picioare imediat ce, în picoteala lui, a realizat cine era scriitorul invitat la emisiune.

– De ce, mă rog?

– Îţi face rău, nu pricepi? Nu vezi că parcă ai picat în transă?

– Ssst... taci odată, că nu aud ce spune! am strigat, agitând telecomanda cu gesturi teatrale şi ridicând volumul.

– Gata, încetează! Mai degrabă te-ai resemna şi te-ai apuca să scrii altă carte. Şi termină o dată pentru totdeauna cu povestea asta... încep să nu te mai suport cu toate prostiile astea ale tale, s-a smiorcăit el, exasperat, şi cu un gest isteric mi-a smuls telecomanda din mână şi a dat sonorul mai încet.

Între timp, Marco, cu un machiaj strident ce-l făcea să semene cu Nosferatu bătea câmpii cu înflăcărare de orator roman despre ce şi cum se întâmplă în romanul său.

– Ei, du-te dracului și mai lasă-mă în pace, i-am strigat, în vreme ce el se îndrepta, iritat la culme, spre dormitor.

Deprimată, am rămas să dorm pe canapea, trezindu-mă din când în când din cauza țânțarilor și a conștiinței mele încărcate. Filippo nu a venit să mă împace: niciodată până atunci nu-mi permisesem să-l trimit la dracu'.

– Deci, m-ai văzut ieri la televizor? a întrebat și, fără să aștepte răspunsul meu, a continuat: Cum ți s-a părut? Toți m-au felicitat; știi, nu am fost chiar deloc agitat, mi-a dezvăluit el și, dându-se în lături din ușă, mi-a permis în sfârșit să intru în casă. Hai, spune-mi cum eram?... jubila, mergând de-a îndărătelea înaintea mea.

– Știi ceva? Ți-au pus prea mult fond de ten... am încercat să-i spun, cu perfidie

Dar era o perfidie care nu folosea la nimic, căci el oricum nu mă asculta.

– Un adevărat succes, ai să vezi: cu trei sau patru promoții de genul ăsta, nici chiar cel mai ignorant cititor nu va îndrăzni să nu cumpere cartea. Milogii ăștia de la Airoldi abia acum își dau seama cu cine au de-a face! mi-a spus, răsfoind, supraexcitat, ziarele. Voia să-mi arate un articolaș de coloană din pagina de spectacole a ziarului *Eco di Bergamo*, în care telespectatorii erau invitați să urmărească emisiunea din seara precedentă, în care invitat era „cunoscutul scriitor Marco Minghetti, autorul unui roman pasionant și crud despre relațiile dintre părinți și copii".

– Ai înțeles? Bergamezii ăștia sunt ca niște roboți, toți ca unul: dacă ziarul curiei le-a spus una ca asta, atunci poți fi sigură că aseară au rămas cu toții treji ca să mă vadă. Iar astăzi iau cu asalt librăriile și cumpără romanul.

De atâta entuziasm, răgușise. Între timp, a scos de la congelator o sticlă de vodcă cu aromă de kiwi și o alta cu aromă de pepene galben.

– Vrei și tu puțin?

– Nu, pentru Dumnezeu, am răspuns făcând un gest furios cu mâna, ca și cum aș fi parat o lovitură.

A dat pe gât două pahare de vin, pline pe jumătate cu vodcă. Unul după altul.

– Știi, trebuie neapărat să vorbesc ceva cu tine, s-a întrerupt, privindu-mă cu ochi umeziți. Dacă e s-o spun pe-a dreaptă... ei bine, sunt în rahat.

– În rahat? am repetat, contrariată.

– Fii alături de mine, iubire... am nevoie cu adevărat de tine, a murmurat el, abătut.

„Cum să nu, iar diseară o faci pe leșinatul cu papucăreasa și îi spui că ai nevoie cu adevărat de ea!" aș fi vrut eu să-i strig în față. În schimb, i-am spus, mângâindu-i brațul:

– Hai, spune-mi ce ți s-a întâmplat.

– Nu, de întâmplat... nu mi s-a întâmplat nimic. Dar tocmai ceea ce *nu* se întâmplă mă îngrijorează. Sunt confuz, a admis el, neconsolat.

– Hai, povestește-mi totul, l-am încurajat, răbdătoare.

– Uite cum stau lucrurile, mi-a mărturisit el, în vreme ce își turna încă o porție de vodcă, toți se țin de mine

ca să le dau imediat un alt roman... dar, ca să fiu sincer, habar n-am ce dracu' aș putea să scriu!

Și, suflându-mi în nas un damf de alcool, a pus sticlele înapoi, în congelator.

– Nu cumva ai putea, din întâmplare, să-mi sugerezi o idee bună?

IULIE '94

O zi ca-n poveste;
cine a murit ieri, azi se căieşte

Înainte de plecarea mea în vacanţă, Marco a vrut să vadă o fotografie de-a soţului meu.

Excelent, e gelos! m-am gândit.

Într-o nehotărâre continuă, am dedicat o dimineaţă întreagă alegerii fotografiei celei mai potrivite. Voiam să fac o figură frumoasă. I-am dus două, din care una era făcută la mare, la Mortorio, o insuliţă în apropiere de Porto Rotondo. Pe stâncile golaşe şi strâmbe de acolo, pe un previzibil fond turcoaz al mării, Filippo îşi etala tot farmecul magrebin şi îşi expunea musculatura modelată, de sportiv profesionist. Fatalmente, privirea ţi se oprea pe pieptul său fără păr – de la natură – cu sfârcurile lui umflate, puţin cam proeminente, după care am auzit că homosexualii sunt înnebuniţi. Cealaltă fotografie era un prim plan de la o conferinţă a urbaniştilor, pe care o condusese chiar el. Avea expresia aceea înnegurată a celui cufundat în propriile sale gânduri duşmănoase, în ciuda faptului că ceilalţi îl deranjează cu flecăreala lor. „Forma

craniului are ceva dintr-un cap de broască țestoasă, puțin turtită și lunguiață, ca și cum maică-sa i s-ar fi așezat pe creștet când era bebeluș... dar, în ansamblu, e fără doar și poate un bărbat frumos", gândeam eu, mulțumită, îndreptându-mă spre casa lui Marco. În geantă, învelit cu grijă în hârtie de bucătărie, cuțitul pentru legume.

– Ce moacă de fătălău! a exclamat Marco. Iar aici, uită-te aici, în poza asta: chiar și dezbrăcat pare să fie metrosexual. Un fătălău, cum ți-am spus, te-ai măritat cu un fătălău... a continuat el pe un ton acuzator, strivind țigara cu piciorul, pe pardoseala bucătăriei.

Eram îngrozită.

– Bineînțeles că simți nevoia să ți-o tragi cu un bărbat adevărat, ca mine, a hârâit el.

Habar n-aveam ce să-i răspund. De altfel, spontaneitatea nu este una din calitățile mele, nu fac parte dintre cei care au întotdeauna replica pregătită.

– Ești sigură că nu e pe invers? a râs el batjocoritor, târșâindu-și papucii spre sufragerie.

Am simțit un junghi în inimă. Asta e iubire, mi-am spus, și în clipa aceea mă referam la soțul meu.

Din sufragerie s-a auzit o explozie de voci. Deschisese televizorul. Se entuziasmase atât de mult de când participase la acel talk-show, încât începuse să studieze cotele de audiență ale emisiunilor. Voia să înțeleagă la care dintre acestea ar fi fost mai profitabil să participe.

– Știi, cred că nu mi-ar sta deloc rău ca realizator al unui program despre cărți. Dar o emisiune adevărată... Am deja câteva idei... Trebuie să mă gândesc serios la asta, mi se confesase el cu câteva zile înainte.

Privirea mi-a căzut pe pardoseală: mucul ţigării şi scrum împrăştiat pe doi-trei centimetri în jur. Am curăţat totul cu hârtie igienică umedă. Nu era normal ceea ce făceam, dar, din cauza fixaţiei mele pentru curăţenie, nu mă lăsa inima să văd pardoseala în halul acela. *E şi acesta un mod de a pierde timp preţios în viaţă. Cu obstinaţie şi exces de zel, faci curăţenie cât e ziua de lungă şi menţii ordinea în casă, minţindu-te singură că asta înseamnă frumuseţe – poate pentru că are aceeaşi superficialitate liniştitoare şi precară ca aceasta sau pentru că are aceeaşi capacitate de a te calma şi apoi, imediat, să-ţi dea aceeaşi anxietate, când ţi se pare că toată ordinea prestabilită e pe cale să se transforme în haos dintr-o clipă în alta.*

În fanteziile tale, viaţa e o succesiune de episoade care se petrec în decoruri reci şi neviciate şi, în felul acesta, în intimitatea ta (adică în propria realitate) încerci zi de zi să rămâi credincioasă acestor reprezentaţii artificiale: încetul cu încetul, în vreme ce afară lumea se agită, se maculează şi chiar duhneşte, tu ajungi să nu-ţi mai foloseşti casa deloc, de teamă să n-o murdăreşti. Asta e nevroză.

Am înşfăcat nervoasă fotografiile şi le-am pus în geantă. Era timpul să mă întorc acasă. Am deschis umilită uşa ascensorului, iar el nu a încercat să mă oprească. Simţeam cum îmi arde pielea, de parcă fusesem îmbrăţişată de o meduză. Oare cum fusese posibil ca, numai cu o jumătate de oră mai devreme, să-i fi permis bărbatului aceluia respingător să mă lingă, să mă penetreze, să mă mângâie, să-şi depoziteze sudoarea lui dezgustătoare pe pielea mea? Să-şi lase să curgă sperma în adâncitura ombilicului meu? „*Basta, basta!*" mi-am

spus, privindu-mă, cu un gol în stomac, în vitrina unei săli de pariuri sportive.

Şi *Maggiolonele?* Nu e chiar floare la ureche să spargi un cauciuc, să laşi semne pe o caroserie sau să găureşti o capotă, atât timp cât lumina soarelui nu e de partea ta, iar noaptea nu se lasă înainte de ora zece seara. Când, într-un târziu, se întuneca, eram nevoită să stau cu soţul meu şi, discutând – doar de dragul de a schimba câteva cuvinte, glisând pe tema copiilor – sfârşeam prin a ne da cu părerea care e cea mai potrivită compoziţie pentru calamarii umpluţi sau pentru bibilică.

Nu era nimic de făcut: în lumina aceea puternică, cu toţi trecătorii mişunând pe acolo şi cu atâţia gură-cască ieşind ca din întâmplare la fereastră, a scoate din geantă cuţitul pentru legume şi a mă repezi asupra unei maşini mi se părea un gest cu totul lipsit de spontaneitate. Pentru moment, renunţ, mi-am zis răsuflând uşurată, căci urma să plec în vacanţă, dar la toamnă, o să vadă el! Ah, dacă nu i-o plăcea, ei lasă!...

Drumurile zilnice pe care le făceam între casa mea şi apartamentul lui Marco, vitrinele magazinelor din centru, vagoanele de metrou pline cu toate categoriile sociale, minciunile – uneori repetate, alteori de domeniul fantasticului – ura, pasiunea şi plictiseala, şi imediat după aceea, din nou, ura, pasiunea şi plictiseala: înghesuită în maşină cu soţul meu şi constrânsă la un *tête-à-tête* care urma să dureze zile în şir, mă simţeam smulsă din viaţa cea mai dulce pe care mi-o puteam imagina. Trebuie să

admitem şi să acceptăm cu resemnare: legătura consfinţită prin căsătorie impune şi pericolul unei deportări într-o staţiune de vacanţă, atunci când singura viaţă care te interesează nu te poate urma, rămânând acolo, acasă, să meargă mai departe de capul său. Pierzi episod după episod, iar atunci când te întorci nu e nimeni acolo ca să-ţi facă un rezumat.

– Ştiai că, dacă îţi explodează un cauciuc la o sută şaizeci de kilometri pe oră, crăpăm şi noi, şi cei care au ghinionul să se afle în preajma noastră? bombăneam lugubru, în vreme ce Filippo conducea cu viteză pe autostradă.

– Oare chiar nu eşti în stare să virezi fără să mi se întoarcă stomacul pe dos? Dacă o ţii aşa, la curba următoare vomit pe tine, l-am ameninţat încă de la al doilea viraj.

Conducea rigid şi tăcut, fără să dea satisfacţie cârcotelilor mele. Se îmbrăcase de munte încă de acasă („În felul ăsta nu pierd timpul şi încep să bat cărările de cum ajungem acolo"), deşi la ora nouă dimineaţa, când am plecat din Milano, temperatura ajunsese deja la treizeci de grade. Oare ce găsisem atrăgător în expresia aceea serioasă şi sigură, de tipicar, în aspectul lui meticulos şi mereu la patru ace, în osatura lui fragilă şi în fizicul zvelt ca al unui puşti? Probabil că a spune despre el că părea un fătălău era exagerat (chiar dacă, privindu-l mai bine...), dar nu mai reuşeam să înţeleg de ce mă fascinase pe vremuri. Atunci, cu treizeci de ani de experienţă în spate, între două mere – unul perfect rotund, strălucitor, aseptic şi celălalt zbârcit, aspru, viermănos – aş fi ales gustul forte al celui din urmă.

– Atenție! Era cât pe-aci să strivești pasărea aceea de parbriz. Nu puteai să încetinești? Ce e cu tine? Am venit aici să ne plimbăm prin pădure sau să măcelărim animale?

Era ca și cum înainte mi-aș fi spus: L-am luat de bărbat pentru că mi s-a părut o persoană de bun-simț, cu un caracter pozitiv și capabil de sentimente profunde. Acum a venit momentul să-l pun la încercare, să văd dacă nu cumva și-a bătut joc de mine.

Ori poate că, dimpotrivă, eu am fost cea care și-a bătut joc de el?

Mă lansam în schimburi aspre de replici, eliberând o energie conflictuală pe care nu crezusem niciodată că o am. Era școala maică-mii care își arăta rezultatele sau era o trăsătură proprie? Atitudinea mea nu avea însă nimic de-a face cu un eventual caracter coleric, ci era doar o demonstrație riguroasă de cum arată o femeie căreia nu-i convine nimic.

– Dacă nu-ți convine cum sunt, să nu-mi spui că nu te-am avertizat! Știi bine pe cine moștenesc! am bombănit eu în clipa în care Filippo m-a amenințat că mă duce la gara din Merano și mă lasă acolo, cu mersul trenurilor în mână și ceva mărunțiș în buzunar.

Și totuși, totul funcționa: verdele profund și strălucitor al munților, soarele agresiv al înălțimilor (întrerupt când și când de trecerea rapidă a norilor și de rafale tăioase de vânt care îți mai dau puțină putere după moleșeala care te-a cuprins din cauza căldurii sufocante), pășuni pline de flori multicolore, tufișuri de scaieți și

moviliţe uscate de balegă de vacă. Nelipsitele vaci bălţate, ca în reclamele la ciocolata elveţiană şi, mai sus, şuieratul de alarmă al marmotelor postate ascunse după colţuri de stâncă sau sub petice de zăpadă. Pe urmă, Filippo: fără ipohondrii, departe de birou, părea dispus să treacă cu vederea obrăzniciile mele din zilele precedente şi mă privea curios, cu ochi ironici care păreau să mă întrebe: „Totuşi, când ai de gând să încetezi cu cicăleala, ca să ne putem simţi şi noi bine, cum am făcut întotdeauna?"

Aş fi putut s-o fac mai departe pe nemulţumita şi să-i scot ochii întruna cu ceva (de exemplu, să fac caz de fiecare dată când întâlneam un fericit posesor de câine pe cărările de munte, să fiu obosită întruna şi să mă plâng de cât de greu era rucsacul meu, spre deosebire de al lui, să mă arăt dezgustată de mâncarea grea şi mereu aceeaşi, pe care ţi-o vând la Alm şi la Gasthaus, sau să perorez pe seama rasismului tirolezilor şi a înclinaţiilor spre incest ale celor care trăiesc izolaţi luni la rând printre zăpezi). Ori aş fi putut la fel de bine să mă relaxez în sfârşit, să uit de Minghetti şi de roman, să mă bucur de soţul meu şi de vacanţa aceea în care găseam tot ceea ce mi-a plăcut dintotdeauna.

Era o alegere uşoară.

– Sper că n-am întins coarda prea tare, i-am strigat lui Filippo în timp ce îl fotografiam pe malul unui mic lac înconjurat de zăpadă şi plin de păstrăvi.

PESCUITUL STRICT INTERZIS – anunţa panoul bilingv din spatele lui.

– Cu siguranță că acum nu am mai fi fost împreună dacă ți-ai fi dezvăluit de la început latura asta de pisăloagă! a bombănit el, ursuz.

Și imediat subiectul a fost închis.

Mai târziu, după cină, a demonstrat interes pentru trupul meu. L-am lăsat să facă ce vrea. A fost o treabă rapidă, de o vagă satisfacție reciprocă, o reapropiere convențională de corvoada vieții conjugale. Amândoi ne-am simțit datori să simulăm pe scurt, cu gemete și gâfâieli, un desfrâu care de-acum era stors și congelat, același desfrâu care, în schimb, îmi reușise cât se poate de natural cu Marco Minghetti, câteva zile mai devreme.

Liniștea interioară care revine atunci când hotărăști s-o termini cu viața duplicitară, când încerci să recuperezi privirea plină de uimire copilărească a celuilalt, până atunci un infatuat. Te lași dusă de val și dintr-odată îți dai seama cât de ușoară este viața atunci când alegi din nou ceea ce ai ales odată, la vremea sa. Nu trebuie decât să cureți patina convenționalului care s-a depus pe viața de cuplu și să treci peste rușinea de a te întoarce. Iată formula! Să te desparți pentru a te împăca. Acum, ești în stare s-o faci, iar totul va fi ca înainte.

Pentru câteva zile, doar pentru câteva zile.

Eram toată numai miere: pe povârnișuri, urcând, uneori mă agățam de mâna lui, puțin ca să mă tragă în sus, puțin ca să-mi joc rolul de îndrăgostită. Găseam de-a dreptul grațioase spiralele de hârtie contra insectelor, înnegrite de musculițe prinse în capcană, care atârnau deasupra fiecărei mese unde mâncam și în dormitorul

nostru – câte un sul de fiecare, având în vedere că aveam două saltele.

– Ce idee bună, am auzit de mică vorbindu-se despre minunile astea, dar nu le-am văzut niciodată! Ce-ai zice să cumpărăm și noi câteva suluri și să le luăm cu noi la Milano? i-am propus, plină de euforie, lui Filippo, iar el mi-a zâmbit mecanic, ca și cum ar fi tolerat dorința mea de a o face pe simpatica, fără să dea însă importanță felului în care o făceam.

– Știi, am citit că în unele restaurante din Australia se servesc râme fripte, i-am spus odată, șezând și privind extaziați în josul coastei pe care abia o urcaserăm.

– Păi, ce? Nu știai că în China și Japonia se vând conserve de furnici? Sau că în Africa de Sud se mănâncă larve fripte de fluturi? mi-a răspuns el, volubil, cuprinzându-mi spatele cu brațul. Apoi mi-a propus, îndatoritor: Dacă tot ești înnebunită după *speck*[1], n-ai vrea să mergem într-o zi să căutăm prin împrejurimi vreo fermă? Poate ne vând și nouă puțin.

Mă simțeam cum nu se putea mai bine. Între noi era amabilitate, din ce în ce mai puțină competitivitate și făceam multe lucruri împreună cu plăcerea pe care ți-o oferă obișnuința. Obișnuința gusturilor și a subiectelor de discuție comune. Mă gândeam puțin la Marco. Mâine îl sun, îmi spuneam, mâine...

Nopțile, în schimb, erau un zbucium nesfârșit. După acea primă tentativă de restabilire a unei atracții între

[1] Specialitate de șuncă afumată din regiunile Tirol (Austria) și Alto Adige (Italia) (n. tr.).

trupurile noastre, Filippo părea dornic să-mi demonstreze cu orice preț că între noi pasiunea încă clocotea. Mă trezea în puterea nopții, uneori chiar și de două ori la rând, ca să-mi impună partide de sex vlăguite, nereușite, cu iz sindical. Dormea rău și, de multe ori, imediat ce se întindea în pat îl cuprindea o insomnie nervoasă; avea chef de vorbă sau răsfoia zgomotos edițiile în limba italiană din *Alto Adige* și *Dolomiten,* singurele cotidiene care se găseau de cumpărat acolo, în Öztal – regiune faimoasă deoarece cu trei ani în urmă topirea zăpezilor scosese la lumină mumia omului din Similaun, devenită apoi obiect de dispute diplomatice între Austria și Italia.

Avea un somn atât de agitat („Iarăși probleme la șantierul din Baranzate?" îl auzeam vorbind), încât mă întrebam dacă nu cumva prin intermediul sexului încerca să ajungă la acea stare de moleșeală mulțumită pe care expedițiile prin munți, mâncărurile grele și sărate sau picăturile de valeriană nu mai reușeau să i-o transmită.

I-am telefonat lui Marco (Plină de mărinimie, îl iertasem deja. E doar gelos, mi-am spus. L-am părăsit ca să plec în vacanță cu Filippo, iar el s-a acrit. Mi se pare normal.)

– Iubire, cum te simți?

Îmi venise spontan pe limbă apelativul acela pe care nu-l folosisem încă niciodată când mă adresam lui. Cum spun mamele: depărtarea apropie mai mult sufletele.

– Ca naiba, dacă e s-o spun pe-a dreaptă.

– De ce? Ce ți s-a întâmplat?

– A, nimic deosebit. Dar e o căldură ucigătoare și pe canicula asta nu reușesc să-mi storc creierii ca să-mi găsesc măcar un crâmpei de idee reușită pentru carte.

– Hai, nu te mâhni degeaba! Ai să vezi că mai devreme sau mai târziu vei reuși. Nu te sforța peste măsură, ideea va veni singură. Știi, la fel ca dragostea. Dacă o cauți cu tot dinadinsul, nu o găsești, i-am zis cu o inspirație de moment, fără să mă gândesc la faptul că frazele banale au efect iritant instantaneu, asemenea urzicilor.

– Da, ce să spun! Îți vine ușor să vorbești, dar între timp îți faci de cap cu fătălăul ăla de tot rahatul! mi-a răspuns cu voce aspră.

Am încercat să rămân calmă. De altfel, m-am gândit, dacă aș fi fost sigură că autoarea de versuri în latină își face încă veacul acasă la el, l-aș repezi la fel cum face și el cu mine. Eh, mai bine să nu mă gândesc la asta. Pe urmă, s-a implicat prea mult în relația noastră, nu putea să mă uite atât de repede. E furios pentru că are nevoie de mine. (Voiam să fiu obiectivă și, făcând asta, pierdeam contactul cu realitatea.)

– Spune-mi adevărul! Spune-mi-l! a răcnit el în receptor.

– Ce anume? am întrebat, prefăcându-mă interesată, în vreme ce Filippo traversa coridorul, îndreptându-se spre sala de mese.

– Recunoaște că fătălăul ăla, pe jumătate homo, e mereu călare pe tine și ți-o tragi cu el!

– De ce mă întrebi chestii inutile? Ce pot eu să fac dacă, atunci când te-am cunoscut, eram deja căsătorită? Apoi, dacă chiar vrei să știi, până acum nu m-a atins nici măcar cu un deget. E extenuat de atâtea plimbări prin

munți. De altfel, sunt sigură că nici nu se mai simte atras de mine. În orice caz, pot să-ți promit un lucru... am spus și m-am oprit brusc, pentru că, de fapt, încă nu mă hotărâsem ce anume să-i promit.

– Ce să-mi promiți? Că nu-l lași să ți-o tragă? Doar nu-ți imaginezi c-o să te cred! a răspuns el, sarcastic. *(E emoționant să constați că cineva disperă din cauza infidelității tale.)*

– Nu... da, asta e clar... adică *și* asta. Nu, voiam să-ți spun că atunci când mă voi întoarce, dacă ești de acord, voi încerca să te ajut să găsești o idee, o idee bună pentru roman.

Iată cum, ca să mă scuz pentru faptul că eram căsătorită și intenționam să rămân așa, am sfârșit prin a mă împotmoli în ipostaza cea mai îndepărtată de intențiile mele inițiale. Dacă scopul meu era încă acela de a mă răzbuna, atunci drumul pe care îl aveam de străbătut până la țintă devenea din ce în ce mai sinuos.

– Scumpule, mai ții minte discuția pe care am avut-o cu câtva timp în urmă, despre copii? l-am întrebat, ezitând, pe Filippo, în vreme ce – la ora șapte dimineața – terminam de pus la punct bagajele împrăștiate prin toată camera.

Nu mi-a răspuns; aștepta continuarea sau nu înțelesese întrebarea?

– Ei hai, când mi-ai propus să facem un copil, atunci când am mutat mobila acasă! m-am străduit să-i amintesc, urmându-l în baie, de unde și-a recuperat periuța, pământul și pasta de dinți. Mă gândeam că, dacă nu te-ai

răzgândit, acum ar fi momentul cel mai potrivit să încercăm, am continuat.

Nu meditasem toată noaptea – ideea îmi venise pe loc. Prima care se minuna de asta eram chiar eu.

– Şi ţi se pare că acum este momentul cel mai potrivit ca să discutăm despre asta? m-a întrebat el pe un ton aspru, punându-şi pe umeri rucsacul şi o geantă de voiaj uriaşă. Am stat împreună zece zile, de dimineaţă până seara, iar ţie acum ţi se năzare să aduci vorba despre copii? La ora şapte dimineaţa?! Ştii foarte bine că voiam să fi plecat la şase, ca să ajung la birou la o oră cât de cât decentă... Nu te-ai schimbat deloc! a bombănit, străduindu-se să treacă de cadrul uşii, prea strâmt pentru toate bagajele pe care le ducea în spinare.

SFÂRȘIT DE IULIE '94

Un necaz nu vine niciodată singur

Sunt clipe în viață în care vedem peste tot în jur semne care simbolizează starea noastră emoțională. De exemplu, a doua seară după întoarcerea din vacanța la munte, Filippo s-a întors acasă punându-mi sub nas un somptuos buchet de trandafiri. A doua zi dimineața, florile din vază erau deja trecute, primele petale scuturându-se deja pe fața de masă. Ei bine, în trandafirii aceia am văzut simbolul iubirii noastre ofilite mult prea devreme. Altădată, în schimb, aș fi îndreptat un gând dușmănos spre florarul care îl păcălise, făcându-i un buchet cu flori vechi.

– În fine, pot ști și eu ce ai în cap? La munte mi s-a părut că ai redevenit normală, dar acum...

– Dacă pentru tine a fi normală înseamnă să-mi petrec toată ziua ocupându-mă de cină și de alte prostii casnice și apoi să pierd vremea pe aici așteptându-te, înseamnă că am fost normală suficient de mult timp până acum.

– Atunci, n-ai decât să faci ce te taie capul; continuă să te întorci acasă la ora zece seara, zi de zi!

– Zi de zi? Ce naiba tot spui acolo?... Ieri, numai ieri am ajuns târziu. Nu știi altceva decât să generalizezi...

– Să generalizez? Sunt luni de zile de când dispari de acasă în fiecare zi și nu se înțelege niciodată exact unde...

Eram exasperați amândoi, și, când eram împreună, ne petreceam timpul făcându-ne reproșuri. Iar eu, străduindu-mă să-mi ascund propriile greșeli, uitam să mă concentrez pe ale sale. Cât despre venitul târziu acasă, nu aveam nimic de invidiat unul la celălalt.

Vacanța la munte nu fusese altceva decât o jalnică punere în scenă a unei povestioare cu inimi palpitante. Odată dispărută oaza de viață tihnită, în apartamentul nostru cu iz oriental traiul în comun căpăta din nou imaginea unor flori mucegăite aruncate la coșul de gunoi.

– Nu spuneai tu mereu că îți plac femeile independente? Ce pretinzi acum, să mă izolez în casă și să încarc întruna mașina de spălat?

– Nu știi altceva decât să te comporți în mod paradoxal, mi-a răspuns disprețuitor, apoi a scuturat din cap, cu expresia celui care nu consideră necesar să mai adauge ceva.

– Explică-te, spune-mi ce pretinzi de la mine... am insistat, asemenea unei vulpi înnebunite de foame.

– Nu pretind nimic. Ajunși aici, nu mai pretind nimic, mi-a spus el pe un ton definitiv, privind de jur împrejur, ca și cum ar fi așteptat aplauzele unui public invizibil.

Aveam chef să merg mai departe, să-l scot din sărite. O sfidare perversă a rezistenței sale.

– Dacă tu nu pretinzi nimic, atunci o să pretind eu. Am nevoie de puțină singurătate... să reușesc să-mi adun gândurile. Lasă-mă în pace o vreme, nu mă mai sufoca atât, i-am spus, gândindu-mă că Marco urma să plece a doua zi la mare.

Eram în stare să fac pe dracu' în patru și eram în stare să-l aduc la disperare pe Filippo doar cu scopul, unic și precis, de a avea din nou seara liberă ca să mă întorc acolo unde fusesem până cu doar câteva ore înainte. Ar fi fost mult mai ușor să inventez o prietenă plictisitoare oarecare pe care trebuia s-o consolez chiar în seara aceea. În schimb, cine știe de ce, aproape că îi impuneam soțului meu să-mi spună: „A, chiar te rog să ieși în seara asta dragă. Și nu trebuie să-mi povestești cum îți vei petrece noaptea. Doar ești o femeie independentă, nu-i așa?"

Dar lucrurile nu au stat așa cum voiam eu.

– Auzi, Clara? Știi ce-ți spun? m-a întrebat, apropiindu-și fața atât de mult de a mea, încât am crezut că vrea să mă înghită. Vrei să știi?

Nu eram sigură că voiam, așa că am tăcut.

– A, nu te interesează? Ei bine, o să-ți spun oricum, s-a înfierbântat el. M-am săturat de ciudățeniile tale. Plec. Îți place să fii singură? a continuat, dezlănțuindu-se. Dacă îți place, n-ai decât să rămâi singură. Descurcă-te!

Am rămas cu adevărat singură. În fierbințeala scenei pe care mi-o făcuse („Cu siguranță că l-am adus la exasperare, mi-am zis, nu l-am văzut niciodată ieșindu-și

din pepeni în felul ăsta. De obicei, e atât de cumpătat...") a plecat fără să ia nimic cu el. „O să se întoarcă", am dat eu verdictul și m-am întins pe canapea, încercând să-mi dau seama în ce parte a corpului mă doare mai tare, asemenea unuia care, după o explozie, privește în jur și crede că urmele de sânge pe care le vede sunt ale sale, și apoi se pipăie, căutându-și rănile.

Nu mă simțeam din cale-afară de rău.

Am încercat să-mi concentrez atenția asupra celor întâmplate, ca să sufăr și să mă întristez puțin. Se spune că, în asemenea situații, este cea mai potrivită atitudine. Am pus un CD care mi se părea adecvat unei situații tragice – *Matthäus Passion* de Bach – și m-am întors pe canapea. Era o stare asemănătoare aceleia când trebuie să faci pipi la comandă („acum sau niciodată!"), dar nu-ți vine și atunci dai drumul la apă în bideu, sperând că asta te va ajuta.

Până la urmă, muzica aceea a reușit să mă întristeze, dar în general, făcându-mă să mă gândesc la rostul vieții – nu neapărat al propriei mele vieți. Mi-a apărut în fața ochilor o scenă care mă emoționase cu câteva luni înainte: eram cu Filippo într-un restaurant din Murano, ultimii clienți la masa de prânz. Ne servea un ospătar în vârstă, umflat și bolnav de artrită, în privirea căruia se citea un chef nebun să scape cât mai repede de noi și să se întoarcă acasă, unde să-și întindă picioarele pe o pernă. Avea aerul unuia care știe deja ce urmează să comanzi – o porcărie, oricum, dar asta nu e treaba lui. În timp ce se uita la noi cu privirea celui care gândește: „Încercați să nu mai pierdeți vremea cu bârfe, oricum nu aveți nimic

nou să vă spuneți, mai bine mestecați cât se poate de repede", omul făcea glumițe, se înghiontea amical și schimba zâmbete cu un copilandru cu chipul descompus, tipic pentru un retardat. Ne-am gândit că era fiul proprietarului, care se postase impunător la casă, făcând conturile de peste zi. Un mic grup de japonezi s-a ițit în ușa restaurantului, dar, încrucișându-și brațele, patronul le-a dat de înțeles că era prea târziu. Când lucrezi într-un asemenea loc, ai un singur țel în viață: să îndopi grupurile de gură-cască debarcate, unul după altul, de pe vapoarele din port. Și totuși, în localul acela modest și fără suflet, jocurile afectuoase dintre ospătarul cel obosit și moștenitorul tâmp dădeau un tușeu de tristă și înălțătoare umanitate. Odată ce am terminat de înghițit porțiile de *moéche*[1] fripți, ne-am îndreptat alene spre punctul de îmbarcare. Mai aveam de vizitat Burano, apoi urma să ne întoarcem la Veneția. Așteptam în înghesuială, când l-am văzut sosind, abia târându-și picioarele, pe bătrânul ospătar. Băiatul îl însoțea. „Atunci, înseamnă că e fiul lui!" ne-am spus. Așadar, proprietarul nu e chiar așa de zbir cum pare, îi permite bătrânului să-și aducă băiatul la serviciu. *(Ce frumos e atunci când viața te surprinde în mod pozitiv! te gândești în asemenea situații.)* Pentru câteva momente, cât a durat îmbarcarea, i-am pierdut din vedere, dar apoi l-am revăzut pe ospătar fluturându-și brațul în semn de salut, aplecat peste parapet și privind în jos. Acolo, pe o bancă, rămăsese retardatul cu trăsături

[1] *Moéca*, pl. *moéche*, denumire în dialect venețian a unei specii de crab verde (n. tr.)

triste, care făcea „*Ciao, ciao!*" cu mâna. În câteva secunde, mi-am imaginat că am reușit să refac existențele celor doi. Ospătarul, aproape de pensie, devenit om de-al casei, în sensul că de-a lungul anilor fusese nevoit să înghită cele mai dezgustătoare intimități ale patronului, abia așteaptă să se termine totul, să-și întindă la soare oasele mucegăite și să-și îngrijească varicele. Sătul până peste cap de acest du-te-vino de acasă până la Burano. Și bietul băiețandru! Cine îi va mai sufla în coarne de aici înainte, cu cine va mai face el giumbușlucuri și pe cine va mai conduce la vapor? Ospătarii de modă nouă sunt asemenea turiștilor de o zi, vin și pleacă, se înfruptă câte puțin în fiecare restaurant, nu se hotărăsc pentru unul singur. Cât despre tatăl său, un bărbat cu expresie aspră și lacomă, nu te puteai bizui pe el. Pe maică-sa mi-o imaginam țintuită în bucătărie, frigând pește mereu și mereu, frântă de oboseală.

Am lăsat să-mi cadă o lacrimă pe husa canapelei. Fiecare din noi are propriul repertoriu de lucruri triste despre care se ferește să-și amintească. Dar, uneori, se întâmplă să traversezi perioade de sensibilitate exasperată, când simți nevoia să suferi cu adevărat, și atunci te trezești răsfoind albumul cu aceste *Delikatessen* ale durerii. Imagini din acest repertoriu aveam cu toptanul – era suficient să-mi amintesc de agonia tatălui meu sau de fotografia unui băiețaș somalez căruia îi fuseseră tăiate o mână și un picior și zăcea într-o baltă de sânge, în piața pustie, după o execuție hotărâtă în conformitate cu legea islamică. Furase ceva, un cauciuc de mașină, parcă.

Cei doi însă îşi luau la revedere, ceea ce în ochii mei avea o înaltă încărcătură patetică. La Burano, când am coborât de pe vapor, mi-am propus să-l urmăresc pe bătrân. Eram curioasă să aflu unde locuia, să înţeleg dacă în spatele ferestrelor casei sale îl aştepta o familie, poate şi ceva nepoţei, sau dacă era pur şi simplu o casă pustie. Filippo mi-a interzis să fac una ca asta: „Curiozitatea are limitele sale. Unde şi cu cine locuieşte, asta e treaba lui." Avea dreptate.

În clipa aceea, m-am hotărât să-l sun pe Marco.

– Sosesc, i-am spus.

M-am întors acasă la ora patru dimineaţa, cu inima cât un purice de teamă să nu-l găsesc acolo pe Filippo şi să nu ştiu ce să-i spun. Puţin agasată de faptul că din cauza lui fusesem nevoită să-mi las baltă amantul, trezindu-l din somnul dulce şi înduioşător în care căzuse, încovrigat la picioarele mele.

„Te-ai comportat atât de urât cu mine, încât mi-ai răvăşit sufletul, aşa că am colindat toată noaptea cu Panda şi am trecut în revistă toate localurile pentru tineret", intenţionam să-i spun, încercând să-l fac să se simtă vinovat şi să nu aibă nici o bănuială că, de fapt, cea care purta toată vina eram chiar eu. Agresivitatea e întotdeauna cea mai bună tactică. Chiar şi vânzătoarele de la magazinele de pe strada Montenapoleone o folosesc. Se străduiesc să te facă să te simţi o sărăntoacă lipsită de gust, şi zgârie-brânză pe deasupra, căci nu te înduri să scoţi nişte mărunţiş din buzunar ca să-ţi acoperi trupul amorf cu o ţesătură preţioasă. În realitate, vina este a lor, pentru că

vând marfă de duzină la un preț exorbitant, dar acolo, pe loc, te simți umilită de atitudinea lor arogantă, cazi în capcană și duci mâna la portofel. Așa trebuia să procedez și eu cu Filippo: să adopt strategia „cea mai bună apărare este atacul" și să-l iau în focuri de la început, fără să-i las timp să se dezmeticească.

Casa era goală. Un mesaj de la el pe robotul telefonului; cu voce dură, seacă, mă anunța că avea să treacă într-una din zilele următoare – o zi stabilită de comun acord – ca să-și ia lucrurile. Îmi lăsase legătura lui de chei în cutia poștală. Un al doilea mesaj – poate pentru că se terminase banda de înregistrare sau poate că uitase prima dată să-mi spună – adăuga cu voce epuizată: „Clara, te rog mult, hai să evităm scenele la birou. Mulțumesc. A, și anunț-o pe mama ta. Alor mei am eu grijă să le spun."

Cu luminile stinse, trântită pe canapea, cu Bach în surdină, ca să nu trezesc tot blocul, îmbrăcată cu hainele de oraș și cu pantofii în picioare, simțeam durere peste tot. Stomacul, ochii, unghiile. Începeam să realizez ceea ce mi se întâmpla. Pe alocuri, înțelegeam că se întâmpla cu adevărat. Îl cunoșteam bine pe bărbatul acela și eram convinsă că vorbise cât se poate de serios. De altfel, pentru asta îl și iubisem, la vremea lui.

Acum, când e prea târziu – îmi reproșam – voi regreta că nu m-am cățărat împreună cu el pe linia Scanziani spre Plateau Rosa și că am încetat să mai mimez orgasmul după primele luni de căsnicie; că am pierdut atâta amar de vreme gătind mâncăruri din care n-a mai

rămas nici o urmă, că nu i-am dat atenție când se plângea că-l dor măselele sau când spunea că e obosit de cât a muncit la birou; că nu ne-am înscris, de prea multă lene, la maratonul de la New York și nici măcar la Stramilano[1]. Voi regreta târgul de vite de la Carrù – cu marea gală de *bollito misto*[2] la care nu am reușit să ajungem la timp – și data aceea când, de față cu toți prietenii lui, i-am reproșat că nu vrea copii. Și voi regreta că i-am dat ascultare în ziua aceea, la Burano, și nu l-am urmărit până acasă pe ospătarul cel bătrân.

Acum, când e prea târziu – îmi spuneam – nu înțeleg de ce l-am lăsat să plece, cum de m-am putut plictisi alături de el, din moment ce mai aveam atâtea lucruri de făcut împreună.

La șapte dimineața, l-am sunat pe Marco și i-am povestit totul. Nu mi s-a părut deloc că i se frânge inima de mila mea. Și nu l-am simțit nici cuprins de entuziasm pentru o asemenea, neașteptată, libertate. Trebuia să plece, prietenii săi îl așteptau seara la Ventotene. La nouă i-am telefonat lui Filippo la birou. Nu era acolo. Am încercat mai târziu. Era de gheață și abia vorbea.

– Nu crezi că e prea devreme ca să avem ceva să ne spunem? Asta, și: Ți-am spus mereu că nu sunt în stare

---

[1] Cursă tradițională de semimaraton care se desfășoară anual la Milano (n. tr.).

[2] Carne fiartă de vită; prin tradiție, la târgul de la Carrù (regiunea Piemonte) *bollito misto* se prepară din șapte părți diferite ale corpului vitei, inclusiv coada, și se servește alături de sosuri speciale (n. tr.)

s-o fac pe prietenul atunci când o relație se sfârșește, au fost singurele fraze pe care s-a simțit în stare să mi le adreseze.

De lucrurile de acasă nu avea nevoie, deocamdată.

– O să-mi cumpăr niște haine, oricum e vară și nu am nevoie de mare lucru.

– Dar unde ai să dormi? l-am întrebat cu o îngrijorare care era adevărată, nu una de fațadă.

A urmat o tăcere lungă, apoi mi-a spus, cu răceală:

– Asta nu te privește.

Cum e posibil, cum e posibil, disperam eu, ca un bărbat capabil de o asemenea solicitudine, care știe să-ți ofere iubire adevărată și nu doar una declarată, un bărbat care a răspuns mereu „prezent" când a fost nevoie de el, să fie acum atât de necruțător? Oare cum poate să nu fie cuprins de chinuri știindu-mă aici, singură și temătoare, tocmai el care era atât de reponsabil și de protector?

Aproape că nu ieșeam din casă, așteptând vreun telefon fie de la unul, fie de la celălalt; primul care a sunat a fost Marco, abia după trei zile de când plecase. Nu cumva a cărat-o cu el și pe papucăreasă? m-am întrebat, alarmată. I-am zis:

– Ești cu alta și de aceea ai așteptat atâta vreme până să mă suni?

– Nu, ce-ți trece prin minte?! mi-a replicat, părând de-a dreptul amuzat. Iubire, mă gândesc la tine și te doresc mereu. Fă și tu la fel și ai să vezi că zilele astea vor trece repede. Vreau să te văd, vreau să dorm cu tine. O noapte întreagă, în sfârșit... îți promit că ți-o trag de fiecare dată când mă trezesc.

Apoi mi-a ilustrat cu o uriașă cruzime detaliile dorințelor sale. De când se autoconvinsese că soțul meu era o specie de semihomosexual, se simțea dator să folosească un limbaj sordid, de proxenet. „De intelectual dezinhibat", îmi explica el.

Zilele mele se consumau într-o alternanță de stări sufletești exasperate. Satisfacție cinică pentru faptul că scăpasem de munca înjositoare de gospodină („E mai bine să fii părăsit decât să părăsești pe cineva. Să spunem lucrurilor pe nume: nu a funcționat, mai devreme sau mai târziu trebuia să se întâmple. În felul ăsta însă, toată vina cade pe umerii lui Filippo."); remușcări pentru confortul familial dus pe apa Sâmbetii („Dar ne plăceau aceleași filme! Apoi, știam totul unul despre celălalt, nu puteau surveni nici un fel de surprize neplăcute."); mândria de a-l avea pe Marco („Cât de mult aș vrea să mă strângă în brațele lui păroase, la pieptul lui moale, primitor. Să sperăm că nu mă înșală... ca și cum n-aș ști că insulițele acelea sunt infestate de femei tinere și frumoase, dezbrăcate și gata să se arunce în brațele unui scriitor de succes!").

I-am dat telefon mamei, ca s-o anunț despre cele întâmplate. Era la Forte dei Marmi, unde, dintotdeauna, își petrecea lunile iulie și august. Era de părere că e localitatea cea mai potrivită pentru latura estivală a vieții sale sociale.

– Fata mea, ești pur și simplu naivă... doar nu-ți închipui că un bărbat frumos ca bărbatul tău te-a părăsit ca să stea de unul singur în vreun hotel de mâna a doua!

mi-a zis cu o voce stridentă. Apoi, folosindu-se de cadența conversațională a înțelepciunii sale de salon, a adăugat cu convingere: Se vede treaba că la cealaltă a găsit satisfacțiile trupești pe care și le dorea.

– Dar când am fost în vacanță era dulce, afectuos... iar noaptea, mai degrabă activ, aș spune... i-am mărturisit stânjenită. Mai mult, cu nici o lună în urmă părea de-a dreptul hotărât să facem un copil. Dacă ar fi fost alta la mijloc, nici vorbă de așa ceva...

– Draga mea, deschide ochii! Se punea pe el însuși la încercare; i s-a întâmplat același lucru și unei prietene de-ale mele. Bărbatu-său nu păruse niciodată atât de îndrăgostit de ea ca în perioada dinainte de a o părăsi. Vor să facă o ultimă tentativă, ca să vadă dacă nu cumva e posibil să se simtă la fel de bine cu nevasta cum se simt cu amanta. În felul ăsta, pot să te părăsească fără mustrări de conștiință.

Aceeași răutate ca întotdeauna, am gândit eu, analizându-i presupunerile.

Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să aștept. Și am așteptat, mișcându-mă numai între canapea și patul din dormitor, cu instalația de aer condiționat deschisă încontinuu. Ieșeam rar din casă: afară, tocurile pantofilor se afundau în asfaltul înmuiat de căldură, parcurile duhneau a urină de câine, magazinele aveau în vitrină afișe care anunțau iminenta închidere pentru perioada de vacanță, iar la piață, tarabele de pește erau înnegrite de muște.

Mama, deloc îngrijorată de faptul că aș putea cădea victimă unei depresii, continua să stea la Fonte dei

Marmi și își făcea de lucru cu telefonul. În numai două zile, a reușit să-mi dea știri proaspete și sigure despre viitorul căsniciei mele. Probabil că îl extenuase pe Filippo într-o asemenea măsură cu țârâitul telefonului, încât reușise să scoată la lumină adevărul.

– Vezi, ți-am spus eu! Trebuia să fii mai apropiată de bărbatul tău. Niciodată să nu-i lași singuri! Fii sigură că întotdeauna se găsește cineva gata să-i întindă așternutul la ea acasă și să-i dea sărutul de „noapte bună".

– De ce, a recunoscut că e cu alta?

– Eh, asta e clar, doar maică-ta nu-i nebună. Și dacă nu ți-aș fi spus...

– Și de când se întâlnește cu ea?

– A, cred că de câteva luni. Nu mi s-a părut important să-l întreb asta...

– Ba da, mă interesa pe mine!

– Eh, liniștește-te, mai devreme sau mai târziu va ieși la lumină și asta. Totuși, nu vrei să știi cine e?

– Ai aflat și asta?

– Bineînțeles. E secretara lui. Normal. Întotdeauna se întâmplă așa.

– Miriana?

– Da, Miriana...

– Nuu!

– Ei bine, ba da.

– Dar aia e o nulitate, genul femeii servile. Dă din coadă ca un cățel... nu, hai, nu pot să cred... despre ce naiba poate vorbi cu aia?... Nu, hai, nu poate fi ea!

– Ba ea e.

Ea era.

Ca să-mi pot explica exact ceea ce nu voiam să înțeleg – oare ce a putut găsi Filippo la femeia aceea cu mutra insipidă a unei cambule din mările Nordului? – mama mi-a povestit un episod din tinerețe, care ar fi trebuit să-mi descifreze în sfârșit, o dată pentru totdeauna, psihologia masculină. Înainte de a se mărita, a fost invitată la un *brunch* de un unchi de-al său, burlac și foarte bogat, faimos pentru faptul că avea o viață sentimentală extrem de dezinhibată pentru vremurile acelea. Bunica strâmbase nițel din nas, dar apoi s-a gândit că nu existau alți moștenitori ai patrimoniului familial și a consimțit cu plăcere ca propria sa fiică să se ducă în bârlogul lupului. În ziua aceea, la masă, mama s-a trezit față în față cu partenera unchiului, pe care acesta nu se sinchisise s-o ascundă de privirile nepoatei. Era o anume contesă Donegani, care venea – în chip misterios – din Brazilia. Femeia nu era frumoasă, nici tânără, în schimb era absolut plictisitoare. O privire străvezie, impermeabilă la orice idee care nu ținea de mâncare, bijuterii sau trândăveală.

– Iartă-mă că te întreb, unchiule, dar ce ai găsit la femeia asta? l-a întrebat mama impertinentă, în clipa când contesa s-a retras într-un salonaș, ca să-și dea pasiențe.

– Știi, draga mea, i-a explicat el relaxat, e adevărat că e o femeie searbădă și cam înaintată în vârstă. Nici când era tânără nu cred să fi fost mai frumoasă decât e acum. În schimb, e foarte, foarte odihnitoare.

– Spune-i că i-am făcut bagajele. Să vină să și le ia, pentru că am nevoie de spațiu în șifoniere! i-am spus

mamei, lividă de furie. Adică lasă, îl sun eu chiar acum și-i spun să le ia naibii odată de pe capul meu...

– Nu-l suna, pentru numele lui Dumnezeu, că poate îți răspunde aia și iese prăpăd!

– Ba chiar am chef să-i zic ăleia vreo două!

– Greșit! Total greșit! Dacă i-o jignești, se va atașa de ea și mai mult.

– Să se ducă dracului, atunci. Și mobilele, să și le care de aici și să-i mobileze ei casa!

– Mi-a spus că mobila o poți ține tu, mi-a dezvăluit mama.

– Ei, vezi? Nici măcar lui nu-i plăcea, am constatat, întristată.

Doar când și când, după câte unul din rarele telefoane pe care mi le dădea Marco, îmi spuneam: „Mai bine că s-a întâmplat așa; eu stau aici ca-n sânul lui Avram și nu-mi mai trebuie un soț care să se învârtă tot timpul după coada mea."

Apoi mă cuprindeau patimile frustrării din clipele când constați că-ți lipsește ceva ce până atunci nici nu băgaseși de seamă. Și, ca să spun drept, cred că e doar faptul că am fost rănită în amorul propriu, îmi zicem atunci.

La fel se întâmplă și atunci când ești victima unei spargeri. Îți intră hoții în casă și îți fură un ceas de aur, ascuns atât de bine, încât nici măcar nu-ți mai aminteai unde îl țineai. Nu-l foloseai niciodată, pentru că trebuia întors manual, intra apă în el, rămânea în urmă, iar atunci când îl duceai la reparat – adică de fiecare dată când te hotărai să-l porți – te costa o avere și ți-l țineau câteva

luni bune („trebuie să-l trimitem în Elveția, la firma producătoare, pentru că nu se mai găsesc piese de schimb"). În schimb, de când ți-a fost furat, trăiești într-o continuă remușcare: „Oare de ce, în loc să-l dosesc – pentru ca apoi să mi-l și fure – nu l-am purtat mereu cu mine? Cel puțin m-aș fi bucurat de el, pentru că era o piesă rară!..." Iar atunci când vezi pe vreunul care poartă un ceas identic, îți zici: „Ferice de el!" Și, poate, dacă îl și cunoști, te simți dator să-i spui: „Ehe, am avut și eu unul exact la fel." Scoți la lumină fotografii vechi în care îl purtai la mână și descoperi cât de bine îți stătea cu el. Apoi te înfurii gândindu-te că acum se afișează cu el cine știe ce borfaș de duzină, care nici măcar nu-l apreciază la adevărata lui valoare, iar peste un timp probabil că îl va înlocui cu un Cartier la modă.

Noaptea, în picoteala mea, îl vedeam pe Marco întins pe stâncile de pe țărmul mării, sufocat de sânii voluptoși ai unor femei urâte și arogante. „Ce porc! Ce oroare!... Și nici măcar nu se obosește să-mi dea un telefon. Îl doare în cot, m-a lăsat singură tocmai în momentele cele mai grele... și mai are curajul să-mi spună că mă iubește!" Mă gândeam că – *poate* – nu îl mai voiam.

Cu perseverență, stivuiam în holul de la intrare tot ceea ce îi aparținea lui Filippo – chiar și cadourile pe care le primisem de la el – cu excepția lucrurilor care chiar îmi plăceau sau îmi erau de folos. De exemplu, „am uitat" să-i înapoiez un robot de bucătărie extrem de util – pentru că ar fi trebuit să-mi cumpăr altul identic –

și o geacă de vânt cu trei straturi, ideală pentru drumeţiile la munte.

Pe când transportam de la bibliotecă spre holul de la intrare colecţia lui de *Abitare*, dintr-o revistă a căzut o scrisoare semnată de Miriana.

„Se poate muri de prea multă iubire? M-am întrebat asta de nenumărate ori, dar abia acum ştiu răspunsul. Se poate muri din cauza aceleiaşi dureri care îţi dă viaţă. Să dispari, lent, din atenţia tuturor, să te închizi în tine însăţi şi să te consumi încetul cu încetul, ca o lumânare într-un colţ întunecos, aşteptând neantul. Aş da totul doar ca să mai revăd o dată curcubeul care răsărea din ochii tăi, să simt din nou mâinile tale alunecând pe pielea mea, buzele tale calde lipindu-se de ale mele... Cel care îţi dă lumina cu o simplă privire, scrie condamnarea ta la moarte cu un singur gest."

„Cum e oare posibil ca Filippo să se ducă după una care scrie asemenea porcării? Dacă asta înseamnă iubire, ei bine, atunci iubirea mă face să vomit", am gândit, înfiorându-mă.

I-am telefonat mamei şi i-am citit scrisoarea.

– Ei, dacă aşa stau lucrurile, atunci se prea poate să se plictisească repede, s-a văzut ea constrânsă să recunoască. Mai ai puţină răbdare: lasă-l să se descarce, căci, dacă fătuca nu rămâne repede însărcinată, el e în stare să se întoarcă la tine.

Mai mult decât orice, tocmai speranţa aceea mă îngrijora.

– Ascultă, fă o fotocopie după scrisoare, m-a sfătuit mama, făcându-şi un plan cu bătaie lungă. Originalul i-l înapoiezi. E o dovadă de demnitate pe care, cu siguranţă, el o va aprecia. Iar fotocopia o păstrezi bine, pentru că ţi-ar putea fi de folos la tribunal... ştii, când e vorba de pensie alimentară, chiar şi soţul cel mai generos se întoarce împotriva ta.

Oraşul era pustiu. Toate prietenele mele se aflau în vacanţă. Era imposibil să mă intersectez cu vreun vechi curtezan care să mă consoleze sau cu orice bărbat de încredere care să-mi ridice moralul spunându-mi o drăgălăşenie oarecare. Doar de dragul de a schimba o vorbă cu cineva, m-am lăsat acostată de bătrâna de la parter, o lipitoare mereu gata să bârfească şi totdeauna în alertă, curioasă, în spatele uşii apartamentului său. Profita de timpul tehnic necesar liftului să ajungă la parter ca să te blocheze, flecărind întruna, în vreme ce tu simţeai cum ţi se lungesc braţele din cauza sacoşelor cu cumpărături. Avea întotdeauna pregătită vreo cerere din partea asociaţiei de proprietari pe care te ruga s-o semnezi. De data asta, era o plângere împotriva unor *viados*[1]. Era îmbrăcată într-un capot bleu-*shocking* metalizat, cu o croială care s-ar fi potrivit mai degrabă unei ţarine. Lung până la călcâie, umerii bufanţi, pieptul bine reliefat şi gulerul înalt. Pe cap, cu toată căldura sufocantă de afară, purta un turban ca un crin înflorit cu tonuri de violet şi negru. Presupun că îşi imagina că este îmbrăcată într-un

[1] *Viados* (port.), travestiţi sau transsexuali care se prostituează (n. tr.).

elegant veşmânt de interior. Mi s-a plâns de tăraboiul nocturn din curtea blocului şi mi-a dezvălui că într-o dimineaţă fuseseră găsite acolo prezervative şi seringi. Se descoperise – astea erau spusele sale – şi cocaină pe scările de la intrare.

– Scuzaţi-mi întrebarea, dar cum aţi dedus că era tocmai cocaină? m-am interesat eu.

– Draga mea, nu sunt născută ieri. O dungă de praf alb era, uite acolo, pe treaptă. Nu ştii? Toate târâturile astea îl folosesc ca să se excite!

Ieşeam doar pentru minimumul nesesar, de teamă să nu pierd vreun apel. Chiar în ziua aceea, când m-a oprit bătrâna de la parter, am găsit un mesaj pe robotul telefonic. Era de la Antonio, un băiat pe care îl ajutasem în urmă cu un an să treacă examenul de literatură italiană, supunându-l la teste-capcană, cum ar fi să deschidă la întâmplare *Divina Comedie* şi să citească o terţină, după care îl întrebam: „Despre ce cânt e vorba şi care e subiectul?" Pentru mine era uşor – căci aveam cartea sub nas – pentru el însă, mai puţin. Acum voia să ştie dacă în septembrie, la întoarcerea mea din vacanţă, eram dispusă să-l ajut pentru un examen de metrică latină. L-am sunat de îndată:

– Nu sunt în vacanţă, i-am comunicat, cu o voce plină de satisfacţie.

Despre metrica latină îmi aminteam foarte puţin, sau mai degrabă nimic, şi cu siguranţă că nu aveam starea de spirit necesară ca să mă apuc să scutur de praf cursurile din facultate, dar am evitat să-i spun una ca asta.

L-am invitat la mine, ca să aprofundăm subiectul. Nu ne-a trebuit prea mult ca să ne mutăm de pe canapea în patul din dormitor.

– Ai sânii precum florile de castan sălbatic, rotunjiți spre în sus, mi-a spus băiatul, înduioșându-mă cu ingenuitatea sa.

Nu mă mai culcasem niciodată cu un bărbat mai tânăr decât mine. O fi fost din cauza incontestabilei sale consistențe cărnoase, a frazelor lui duioase, patetice sau a expresiei canine a celui care e dependent de vorbele tale? Ori poate că s-o fi întâmplat datorită pielii sale netede și elastice, încă grase, ca a unui adolescent cu coșuri pe spinare? Cert este că atunci mi s-a părut că înțeleg – ba chiar că aprob – școala de gândire masculină care susține că părăsirea unei partenere veștejite, cu părul în degradeuri de roșu-menopauză, în favoarea unei tinere devotate și fără fluturi în cap este o opțiune cât se poate de justificată.

Băiatul s-a comportat cu multă prestanță și s-a demonstrat plin de gratitudine. Cu toate acestea, întâmplarea nu a reușit să satisfacă pe altcineva decât pe el. Așa că nu a mai exitat și o „a doua oară", dar pentru viitor nu mă puteam pune zălog.

Marco urma să se întoarcă. În toată agitația aceea, am uitat că îi promisesem o idee bună pentru noul său roman. „E timpul să mă apuc de treabă, poate că asta va reuși să-mi distragă puțin atenția", m-am gândit eu, plină de bune intenții. „A! Și răzbunarea mea?" mi-am amintit brusc. „Ei, răzbunarea..." m-am răzgândit, trăgând de ața

unui nasture, care a căzut și, rostogolindu-se, s-a dus să se ascundă sub masca aragazului.

Sunt sloganuri, proverbe sau maxime care uneori reușesc să risipească negurile de peste viețile noastre, să te încarce cu energie asemenea unei idei bune ivite pe neașteptate. Cu toții am auzit până la saturație banalități de genul: „Calul de dar nu se caută la dinți", „Leneșul mai mult aleargă", „Un măr pe zi dă doctorul pe ușă afară", „Mens sana in corpore sano". Și totuși, se poate întâmpla ca, pe neașteptate, adevărul evident al unui asemenea truism să lase perplex chiar și pe cineva foarte sofisticat, obișnuit să-și frământe creierul cu gânduri mai mult decât complicate.

„Cea mai bună răzbunare este iertarea." Am reflectat puțin la propoziția aceasta. „Nu, nu e de mine, nici măcar nu-i înțeleg sensul... Niciodată nu e prea târziu ca să te răzbuni... niciodată nu e prea târziu ca să te răzbuni... Asta e! Chiar așa e!"

Fiecăruia, propria sa banalitate!

SFÂRȘIT DE AUGUST '94

Quanto è breve il sentiero, che da finto
in amor conduce al vero[1]

Se pare că transpirația, la fel ca urina, este compusă din diverse tipuri de secreții. Acid butiric, limonină, tetradecanol, metil-stearat. Cea mai mare parte a acestor secreții nu are miros sau, altfel spus, simțul nostru olfactiv, spre deosebire de cel al câinilor, nu e atât de rafinat încât să-l perceapă. Însă glandele sudoripare secretă și acid capronic. Substanța aceasta, în contact cu firele de păr și bacteriile „rezidente", dau duhoarea tipică de subsuoară, pe care o cunoaștem cu toții. Nu știu dacă era din cauza căldurii, a încăpățânării sale de a nu folosi deodorante sau a sforțărilor excesive la care se supunea, cert este că mirosul lui Marco nu era deloc unul neutru, de mușchi de pământ. Pielea sa răspândea un iz de sălbăticiune, asemenea cărnii de fazan fezandate;

---

[1] „Ce scurtă e cărarea ce ne duce de la iubirea prefăcută la dragostea adevărată!", aforism al poetului, libretistului și dramaturgului Pietro Metastasio (1698–1782) (n. tr.).

după ce făceam dragoste, mirosul acela înțepător căpăta miasme dulcegi.

La Ventotene, unul dintre prietenii săi îl inițiase în pasiunea pentru trabucuri. De când se întorsese, atunci când nu mă săruta, era ocupat să soarbă tacticos dintr-un pahar de lichior, ținându-și gura și chiar întreaga față modelate în jurul trabucului cubanez. Îi mesteca afectuos capătul, cu buzele umede și roșii, ca și cum circulația sângelui își trăgea seva din morfoleala aceea. Evident că noul său obicei i se resimțea în respirație, pentru că trabucul are o aromă mai puțin volatilă decât a unei țigări. Saliva din cavitatea orală prinde un gust hibernal de lemn ars în cămin, fapt pentru care un sărut îți poate aminti de senzația încercată atunci când îți treci limba peste fundul găurit al tigăii de copt castane.

Și asta, dar și alte amănunte care nu puteau face altceva decât să mă îngrețoșeze, mi-au deschis ochii asupra întâmplării al cărei erou principal eram chiar eu. Îmi este greu să recunosc, dar eram îndrăgostită. Cum altfel să definesc plăcerea pe care o simțeam mirosindu-i pielea, cu izul acela puternic și inconfundabil, pe care îmi plăcea să o adulmec de departe, asemenea unui câine care își caută stăpânul? Iar când îl sărutam, aveam o senzație de intimitate, cu o savoare exclusivistă și deloc banală, cum e, de exemplu, cea a masculului standardizat de industria cosmetică. Recunoșteam în mine bucuria nesigură a unei îndrăgostite și în timp ce îl priveam cum îmi vorbește, apreciam tușeul plin de personalitate al dezordinii lui ortodontice, în epoca strălucitoare a protezelor dentare. Când nu eram cu el, chiar dacă mă aflam în mijlocul unei

mulțimi, începeam să-mi frământ buzele și căpătam, probabil, aspectul solitar și fanatic al celui care se concentrează asupra unei singure idei, fixe.

Treceam pe acasă rar – niciodată ca să dorm acolo – în scurte episoade diurne, ca să-mi schimb lenjeria. Căutam puțină reculegere în singurătate, nu neapărat din nevoia de independență, cât ca să retrăiesc ceea ce mi se întâmplase cu puțină vreme în urmă. Ascultam distrată mesajele de pe robotul telefonic, ca și cum ar fi fost o datorie de serviciu, o sunam pe mama, care îmi enumera drepturile materiale pe care urma să le revendic la procesul de divorț, apoi, eliberată de griji, mă întindeam în pat, îmbrățișam perna și, lăcrimând, închideam ochii și treceam în revistă cele mai mici amănunte, semnalele de afecțiune și trăirile simțite departe de el. Prefiguram plăceri viitoare, poate chiar o vacanță împreună acolo, la Ventotene, stațiunea pe care el o iubea atât de mult și unde alte femei îl priveau ca pe un trofeu de vânătoare. Chiar și momentele acelea în care alegeam sentimentele ce voiam să le trăiesc aveau frumusețea lor, pe care o poate înțelege doar cineva care trăiește vraja unei iubiri eliberate de orice stereotipuri și idei preconcepute.

Și totuși, nici chiar această degustare a solitudinii care face parte din jocul fascinant al pasiunii nu mă putea face să stau mult timp departe de Marco: în pragul casei sale întârziam să mă desprind din îmbrățișarea lui și, cu scuza că mai voiam o sărutare, apoi o mângâiere și din nou o sărutare, așteptam ca el să-mi spună cuvintele definitive, cele care te liniștesc și te mulțumesc, dar care, de obicei, nu vin niciodată: „Hai, du-te, căci eu te aștept aici până te vei

întoarce, te iubesc și nu se va întâmpla nimic, nu voi profita de lipsa ta ca să fac ceva care ar întina iubirea noastră." În rest, chiar și dimineața, când mă așteptau o mulțime de lucruri interesante de făcut, întârziam să mă ridic din pat, dar nu din cauza oboselii, ci a nehotărârii mele. „Acum mă scol", îmi ziceam și abia dacă dădeam puțin cearșaful de pe mine. „Totuși, cât de moale e țesătura asta de in și ce bine e în pat!... Hai, mai stau două minute și apoi gata, amânam eu momentul, număr până la treizeci și pe urmă sus!..." De multe ori uitam de câte ori numărasem până la treizeci înainte de a mă ridica, în sfârșit, din pat.

Foloseam mașina lui de scris cu o oarecare stângăcie, din pricina faptului că eram obișnuită cu tastatura computerului. Existau câteva idei care mi se învârteau în minte, dar încă nu știam asupra căreia să mă hotărăsc. El zdrăngănea din când în când la violă, mâzgălea câte o frază pe vreo hârtie rătăcită pe care apoi o pierdea din nou și, apăsat de neliniște, mă teroriza inventând subiecte care mi se păreau mult prea melodramatice și pline de lovituri de teatru, asemenea unor foiletoane de mâna a treia.

– Să vezi tu, în septembrie, ce-o să fie... vor tăbărî cu toții pe mine, întrebându-mă dacă am terminat noul roman... Au pretenția să scrii unul pe an. Ultimul se vinde ca pâinea caldă, așa că, dacă vreau să nu cad în uitare, trebuie să scot repede altul. N-are decât să fie o porcărie, dar măcar are rolul să-ți mențină numele pe buzele cititorilor. Ce lume de rahat! Imaginează-ți, îmi zicea cu privirea pierdută prin deschizătura jaluzelelor, imaginează-ți

că în urmă cu nici măcar un secol... nimeni nu îndrăznea să-i impună unui scriitor termene de predare atât de apropiate. Cititorii nu erau atât de sâcâitori şi se mulţumeau să cumpere întruna aceeaşi carte, până când toată lumea o avea în bibliotecă... Gonciarov, de exemplu... i-a fost de ajuns una, o singură carte şi chiar şi azi se găsesc editori care se bat ca să-l reediteze. Lui i-au lăsat timp toată viaţa ca s-o scrie! a spus pe un ton răstit, scuturând din cap. Uite cum stau lucrurile, a adăugat apropiindu-se de mine cu aerul că îmi dezvăluie o mare revelaţie, ne-am întors în timp: acum e la fel ca în secolul al XVIII-lea, aceeaşi frenezie. Cum nu aveam deloc expresia uneia care înţelegea ce i se spune, a precizat: Gândeşte-te la bietul Mozart, obligat să producă pe bandă rulantă ca să nu moară de foame... cred că şi pe mine mă aşteaptă aceeaşi viaţă de câine, dacă vreau să termin dracului odată cu slujba de consilier literar şi să stau liniştit acasă, trăind din drepturile de autor. Hai, arată-mi ce naiba tot scrii acolo... mi-a spus, încercând să smulgă foaia din maşina de scris.

Acel „ce naiba" m-a jignit. Asemenea tuturor îndrăgostiţilor, nu prea aveam simţul umorului şi aveam simptomele unei suspiciuni atotcuprinzătoare.

– Încetează, gata, jos labele! i-am strigat, apoi am rămas o vreme bosumflaţi amândoi.

Ceva mai târziu, s-a înviorat din nou. Ţinea cu tot dinadinsul să-mi ilustreze proiectele lui de viitor.

– Iubire, am mare încredere în tine. Nu trebuie decât să-mi găseşti un subiect decent şi vei vedea că împreună vom ajunge pe culmile succesului. Ştiu că vei reuşi.

O femeie frumoasă ca tine poate deveni și foarte inteligentă, de asta nu mă îndoiesc. Frumusețea spirituală pe care tu o combini cu cea fizică e una dintre cele mai înalte forme de inteligență...

După o convietuire de lungă durată cu un soț sobru, obișnuit să spună doar ceea ce gândește și nici un cuvânt mai mult, metoda găsită de Marco pur și simplu mă fermeca: dulcegăriile declamate cu voce învăluitoare, condimentate cu un abil joc al mâinilor, aveau puterea de a-mi da exact acea luciditate a unui boxer gata să se prăbușească la podea.

– Știi ce înseamnă să fii scriitor de succes? Înseamnă să trăiești bine, să-ți cumperi o casă frumoasă în centru și, eventual, o vilă la mare fără să fii nevoit să scrii recenzii și cronici literare sau să te lansezi în polemici de rahat, profitând de faptul că cei de la ziar sunt obligați să-ți acorde dreptul la replică.

Și-a recăpătat suflul sorbind o gură de gin tonic. Nerăbdarea de a obține succesul definitiv și, probabil, certitudinea că romanul urma să-i mai rotunjească contul au produs o creștere a indicelui de achiziții de băuturi fine. În casă nu mai era nici urmă de sticle cu puțină tărie ordinară pe fund, în schimb avea două rafturi întregi de bibliotecă pline cu băuturi de cea mai bună calitate. Coniac în loc de brandy, *grappa* de *pinot noir* în recipient de sticlă suflată și o mulțime de galoane de *bourbon* de marcă, în locul whisky-ului de duzină cumpărat de la supermarket – cu etichetă scoțiană, dar îmbuteliat la Genova.

– Pe urmă, știi ce-ți mai spun? Ca să scrii un roman e suficient să ai puțină fantezie și mână bună. În schimb,

ca să scrii eseuri și recenzii trebuie să te documentezi, să citești, să studiezi, o muncă istovitoare și prost plătită... Tocmai în asta constă superioritatea artei narative... poți să nu știi o iotă și să scrii capodopere! a constatat el, cu un aer triumfător și un zâmbet șmecheresc care l-a făcut să slăbească mușcătura capătului de trabuc.

Mereu făcea așa, iar eu ajunsesem să nu mă mai minunez. Încerca un rol, iar eu eram publicul său, la fel cum se întâmplă în *sneak previews*, când filmele americane rulează mai întâi în câteva săli anonime din Midwest, pentru a proba reacția publicului. Dacă finalul nu e pe placul spectatorilor, se înlocuiește cu altul, deja pregătit. Marco susținea cu emfază concepte sau certitudini pe care el însuși nu le avea, doar cu scopul de a convinge auditoriul, în așa fel încât în cele din urmă să fie chiar el cel convins de adevărurile pe care tocmai le declamase. Dacă funcționează cu ea, înseamnă că am dreptate, probabil că își spunea el.

– Știi care e cel mai rău lucru care i se poate întâmpla unui scriitor, cel care constituie, de fapt, marca înregistrată a ghinionului?

– Nu, nu știu, m-am arătat eu dornică să-i ascult artificiile retorice.

– Nu știi? Atunci să-ți spun eu...

– Da, spune-mi, am făcut eu, intrându-mi în rol.

– Să predai! Da, să predai... nu la școală, asta mai e cum mai e. Dar să predai cursuri de compoziție creativă, iată, asta înseamnă cu adevărat să scrijelești fundul tigăii de foame. Iar în timp, văzând câți novici care au învățat de la tine încearcă să-ți sufle cititorii, te îngrețoșezi. Știi,

genul ăsta de oameni e plin de perseverență. Încearcă și iar încearcă, până când, în cele din urmă, reușesc să-și publice porcăriile. Pe urmă, breasla scriitorilor e plină de meschinărie...

– Ei, tu nu ești așa, am susurat eu, jucându-mi în continuare rolul.

– Adevărat, a consimțit el, îngăduindu-și o pauză pentru a-și aprinde trabucul care se stinsese între timp. Scriitorașii ăștia care predau cursuri nu văd mai departe de lungul nasului; cine știe, poate că s-au și reprodus între timp și poartă pe umeri responsabilitatea unei familii și atunci își fac și ei socotelile lor demne de milă: pe de o parte, orele ți se plătesc, eventual la negru, nu e nevoie să știi mare lucru, e de ajuns să flecărești despre cărțile care ți-au plăcut și să povestești cum le scrii pe ale tale. Pe de altă parte, cursanții trebuie să-ți cumpere cărțile pe care, altfel, nimeni nu le vrea. Cine-i mai citește astăzi pe scriitorii italieni? Viitorii scriitori! E clar, în dorința lor de a învăța înghit pe nemestecate orice; sunt în stare să răscolească și anticariatele ca să găsească vreo scriitură mai veche, pe care nici unui editor nu i-ar trece prin minte s-o retipărească.

S-a apropiat de mine și atunci am crezut că a terminat. I-am strecurat mâinile pe sub cămașă. Transpirase.

– Pe mine nu mă interesează să plagiez puștani și să le public poeziile scrise la WC, pe rola de hârtie igienică! Mie îmi este rezervată o soartă mai bună, fii convinsă de asta! a încercat el să-mi dea asigurări. Apoi a început să-mi explice strategia: Fii atentă, în cazul ăsta, singura soluție e să te faci văzut la televizor o dată la două zile. Acolo,

la Ventotene, se afla o gașcă întreagă de romani care lucrează la RAI și am stat puțin de vorbă cu ei. Dacă vrei să-ți cumpere cărțile chiar și cei care nu le vor citi niciodată, trebuie să faci în așa fel încât să devii un chip familiar pentru toată lumea. De vorbit știu să vorbesc, sunt făcut pentru asta, nu sunt obișnuitul intelectual vlăguit care își confecționează o expresie obosită de prost-gust, a spus el. Și a sărit brusc în picioare, plin de energie: Trebuie să acționăm pe două fronturi. Ți-e clar acum? Promovare continuă la televiziune, ca să creăm personajul, și în felul acesta, mai devreme sau mai târziu, mă vor chema ca să realizez propria emisiune... Of, și blestematul ăsta de roman nou... și-a amintit, deprimându-se pe loc. Hai, la muncă! mi-a strigat, de parcă era vina mea că, ascultându-l, pierdeam timp prețios.

După asemenea tirade demne de dispreț, mă trezeam analizându-mi propriile perplexități. „Cum e posibil să-mi placă un bărbat ca ăsta?" Apoi însă, ca să-mi schimb instantaneu impresia, nu era nevoie decât de o mică atenție din partea lui, de o recitare mișcătoare a unui extras din repertoriul său de complimente hiperbolice sau de o nouă repriză în care se dedica părților mele intime. „O fi antipatic, nu zic, dar măcar e unul care are curaj să spună cu voce tare ceea ce gândește."

Mereu se spune astfel atunci când vrei să justifici prepotența verbală a cuiva; încerci să evidențiezi faptul că în aroganță și răutate se află adevărul pur, esența lucrurilor. Etica înțeleasă ca simț civic și fanteziile rupte de realitate ar fi doar slăbiciuni ale unei minți înrobite de idei preconcepute,

în vreme ce adevărata moralitate s-ar găsi în cinismul împrăştiat în cele patru vânturi, care impresionează pe loc persoanele emotive, slabe de înger.

– Cum trebuie să procedez dacă îmi vine o idee bună? Să tac şi să o dezvolt pe hârtie sau, dimpotrivă, să discut mai întâi cu tine? l-am întrebat nehotărâtă, ca de obicei.

– Ce înseamnă pentru tine o idee bună? a vrut el să ştie, împungându-mă cu o urmă de sarcasm în voce.

– Păi... am încercat eu, cred că e ceva ce mi-ar plăcea să citesc. Şi nu numai mie mi-ar plăcea, ci, de exemplu, şi mamei sau prietenelor mele...

Acestea fiind spuse, i-am dat ocazia lui Marco să-mi ţină o prelegere despre rolul femeii în lumea cărţilor. A ţinut cu tot dinadinsul să-mi explice că marea masă a cititorilor este alcătuită din femei şi, în concluzie, pentru a scrie o poveste de succes trebuie să dispui de o sensibilitate feminină şi de fotografia senzuală a unui mascul bine dotat pe coperta cărţii.

– Tu nu eşti o intelectuală, a constatat el cu gentileţe, şi probabil că eşti ingenuă, ai idei mai puţin complicate decât ale mele, căci eu, datorită tomurilor întregi pe care am fost nevoit să le citesc, mi-am pierdut gustul pentru simplitate. Cei care cumpără romane, s-a simţit el dator să precizeze, sunt persoane fără cultură literară; în nici un caz nu fac parte din lumea editorială, pentru că aceştia primesc cărţile cadou.

Luam masa la restaurant în fiecare seară: îmi pierdusem tot entuziasmul pentru bucătărie. Mă temeam să

nu-i gătesc ceva care să nu-i placă şi nu voiam cu nici un preţ să mă vadă robotind transpirată în jurul aragazului, cu părul prins în clame şi cu un şorţ unsuros în faţă.

Mă ducea mereu în acelaşi local, la colţul străzii unde locuia, un bar-ospătărie-pizzerie în franciză, cu patru mese scoase pe trotuarul din dreptul sensului giratoriu. Îi plăcea să mănânce în aer liber şi nu-şi făcea probleme pentru particulele de plumb, benzen şi motorină care fără îndoială că se depuneau pe pâine şi pe felurile de mâncare înainte să apucăm noi să le ingurgităm.

– E bun! comenta el, referindu-se la un *roast beef* înconjurat de un morman de cartofi fierţi sleiţi, care păstrau încă urmele lucioase ale lubrifiantului industrial care îi face să nu se lipească unul de altul în ambalajul vidat.

– Da, e bun, murmuram eu, ca să nu izbucnesc în plâns observând porţia mea de *ravioli di magro,* cu pastele groase de un deget, crude la capete şi atât de răscoapte în mijloc, încât toată umplutura se scursese în apa în care fierseseră. Nu vrei să guşti puţin de la mine? îi arătam eu o grijă maternă, înainte să atac farfuria.

Eram atât de plină de afecţiune şi de docilă, iar comportamentul meu mi se părea atât de natural, încât el a sfârşit prin a rămâne cu totul uimit. S-a simţit obligat să-mi vorbească despre lunga, nici mai mult, nici mai puţin decât decenala relaţie sentimentală cu o oarecare Francesca – „ca un cordon ombilical", a fost definiţia lui.

– Ai ei sunt papucii roşii ascunşi în suportul din baie? m-am grăbit eu să-l interoghez.

– De unde ştii?

– Am dat din întâmplare peste ei.

– Eh, i-o fi uitat acolo.

– Dar încă mai faceţi dragoste? am întrebat pe un ton împăciuitor bine studiat, ca şi cum era o chestiune care nu mă privea în mod special.

– Nu, acum nu.

– Acum, de când?

– Nu ştiu, nu-mi amintesc.

Îmi dădea de înţeles că acesta era un detaliu fără importanţă.

– Cum adică, nu ştii? am întrebat, căutând să-mi păstrez calmul, chiar dacă între piept şi stomac simţeam deja o strângere opresivă. Fă un efort şi încearcă să-ţi aminteşti! De o săptămână, de o lună, de două zile? l-am prins la mijloc, pe un ton dramatic.

– Ei, ce ştiu eu? O lună, mi se pare, sau poate două. Deh...

– Adică noi eram deja împreună? mi-am reluat eu tirul.

– Ce vrei să spui cu „eram împreună"? Acum suntem împreună! Înainte însă, tu erai cu altcineva, nu-i aşa?

A hotărât că despre viaţa lui erotică nu trebuia să ştiu nimic mai mult decât aflasem. Şi, în ciuda faptului că după aceea am încercat, timp de cel puţin o săptămână şi în cele mai inedite forme, să aduc din nou vorba despre asta, el a rămas fidel hotărârii iniţiale.

În schimb, despre Francesca îmi vorbea cu însufleţire. Fără îndoială că era femeia pe care o văzusem cu el la barul de vizavi de Airoldi. „E genul de femeie la fel de nervoasă ca un pursânge arab", mi-a spus o dată. Şi

altă dată: „Uneori trebuie să te ferești din calea ei, e pur și simplu încărcată electric." Vorbind despre ea, folosea mereu expresii demne de un doctor de țară, dar în realitate felul lui molatic de a fi nu prea avea nimic în comun cu această amantă, pasageră dar constantă de-a lungul anilor, măritată cu un avocat de drept penal – un tip dedicat în întregime carierei și care își programa cu precizie chestiunile economice, sexuale și familiale (asta, conform descrierii lui Marco). Femeia era responsabila biroului de drepturi de autor și traduceri, și împreună cu ea scrisese *Nopți îngălbenite*, cartea aceea pe care o recuperasem de la bibliotecă și pe care o găsisem de-a dreptul oribilă.

„Ar trebui s-o recitesc", mi-am spus. „Oh, Doamne, parcă a trecut un secol de atunci!... Filippo, romanul meu, avocatul, urmărirea lui Marco... Dar cui îi mai pasă?" De acum, viața mea era alta. Dacă scrisesem o carte bună numai pentru ca ea să fie plagiată, atunci puteam spune că fusese un preț rezonabil pentru faptul că viața mea se schimbase; prețul îl plătisem deja și nu mai voiam să știu nimic despre trecut. Viitorul, în schimb, îmi apărea stimulativ: exista un bărbat pe care trebuia să-l cuceresc, un nou roman de scris și o femeie împotriva căreia trebuia să lupt. Nu aveam altceva de făcut decât să demonstrez că sunt în stare s-o înlocuiesc în pat, în discuții și în abilitățile creative.

„E o femeie de doi bani", gândeam eu, cu convingere. „Acum însă, trebuie să mă străduiesc s-o și demonstrez", continuam și deja nu mai aveam certitudinea de mai devreme.

Perseguitare[1]

Povestea era așa:

Era în Italia de la sfârșitul anilor nouăzeci, câmpia lombardă și frânturi de viață romană. Doi protagoniști: Gerardo Russo – Gerry, pentru prieteni – sergent major de aviație militară la baza militară NATO din Ghedi, provincia Brescia, și profesorul Giuseppe Torriani, scriitor cu mână bună și de înaltă ținută. Cam obositor cu obsesia lui pentru dramatism, dar iubit de public pentru înclinația lui încurajatoare de a săpa în adâncurile sufletului uman, găsind acolo – după încercări extrem de întortocheate, uneori – bunătate mâncată de rugină sau răutate de fațadă.

Dacă ar fi avut happyend, *viața lui Gerardo ar fi putut fi un subiect numai bun pentru un roman. Are toate elementele patetice și lacrimogene necesare: puritate trădată, dragoste nefericită, copii învrăjbiți împotriva tatălui,*

---

[1] A persecuta (it.) (n. tr.).

clipe de neagră disperare și, în cele din urmă, revanșa prin intermediul culturii. Numai că happyend-ul *lipsește, dar Torriani ar fi în stare să inventeze pe loc unul, spre ușurarea cititorilor săi. De fapt, Gerardo a trecut prin întâmplări groaznice, de genul celor despre care citim în presă și care ne fac să să ne spunem: „Bietul de el!"; și apoi, imediat: „Fir-ar să fie, nu putea să se gândească mai întâi?"*

Totul începe când la Ghedi sosește o combatantă din Air Force, transferată de la o bază din Las Vegas. Evident, femeia nu e singură, dar Gerardo e singurul din tot batalionul care e întruna cu ochii pe ea. Blondută, cu bucle ondulate, cam lată în bazin și cu umerii prea înguști, cu pleoapele inferioare care-i atârnă ca unui cocker, mai înaltă cu un lat de palmă decât el. Dar e americancă, dezinvoltă, mereu veselă și gata de petreceri. În cele din urmă, deși el abia reușea să potrivească două-trei fraze în engleză, iar ea nici măcar atât în italiană, cei doi reușesc în scurt timp să-și vorbească și chiar să se înțeleagă profund. Gerry încetează să mai telefoneze fetei din satul său natal care așteaptă de ani buni să îl urmeze în nord și să-l ia de soț. Și nici nu mai face naveta între Ghedi și Sant'Agata, în Puglia – un weekend da, unul nu, împărțind cheltuielile de călătorie cu alți trei colegi, care aveau și ei logodnice în sat. Părinții sunt îngrijorați pentru figura urâtă pe care o fac în fața familiei fetei, iar, când înțeleg tragedia, se lasă pradă furiei. Cu toate acestea, grijulii, nu renunță să ticsească mașina foștilor tovarăși de călătorie ai lui Gerry cu ciorchini de roșii cherry, *cașcaval,* cavatielli[1], *damigene cu ulei de*

[1] Tip de paste specific regiunilor din sudul Italiei (n. tr.).

măsline, lampascioni[1], prăjituri și covrigi tradiționali. Bătrânii sunt convinși că cel de-al șaptelea și ultimul lor fiu, mezinul familiei, este în stare să reziste multor ispite, dar nu și nostalgiei după mâncarea ca la mama acasă. (Și probabil că nu greșesc prea mult.)

În sfârșit, Gerardo – primise numele acesta pentru că se născuse în ziua sfântului cu pricina – îi face ochi dulci lui Sheril, iar ea îi face lui, în bucătărioara garsonierei în care locuia sergentul, cu stomacul plin – fie din cauza unei porții mari de piure de bobi cu cicoare, fie datorită unei farfurii pline-vârf cu orecchiete, măsline de Fasano și sos de roșii, ori poate pentru că mâncase prea multe ciuperci cardoncelli cu ou. În scurt timp, americanca, fermecată de această explozie de atitudine mediteraneeană, rămâne însărcinată și, la trei luni după ce naște, o găsim gravidă din nou.

Pentru doamna Russo, în sat, acestea sunt vești care-i opresc inima-n loc. Cum să ia el de nevastă o soldățoaică de peste ocean în loc să se însoare cu o fată de nădejde din sat? De altfel, în puținele ocazii când cei doi îi aduc nepoții să-i vadă, îi cercetează fără nici un fel de interes: de la bun început are presentimente sumbre, confirmate și de semnele de pe fundul unei cești de cafea, trimise unei profesioniste tocmai la Foggia.

Trec aproape trei ani. Între timp, Gerardo continuă rutina întreținerii de avioane. Când apar misiuni care îl țin departe de casă o lună sau două, nu spune nu, pentru că asta

[1] Bulbii comestibili ai plantei *Muscari comosum* (ceapa ciorii), folosiți în bucătăria din sudul Italiei (n. tr.).

înseamnă bani în plus, iar el este foarte preocupat să pună deoparte ceva pentru viitorul celor doi țânci. Sheril a obținut aprobare să nu fie repatriată împreună cu batalionul din care făcea parte; a fost repartizată la serviciul american de aprovizionare cu alimente. În plus, ca orice cuplu care se respectă, cei doi au și un vis: o călătorie la Salt Lake City, împreună cu copiii, pentru ca aceștia să-și cunoască bunicii și unchii din partea mamei.

Apoi, odată cu al patrulea an, situația se precipită și începe o perioadă infernală. Voci maligne îi aduc la cunoștință lui Gerardo că Sheril îl înșală cu un negru din batalionul de la Fort Lauderdale, abia picat la baza din Ghedi. Casa lăsată în paragină, copiii aproape abandonați și din ce în ce mai retrași, ea mereu pusă pe harță, isterică, și nu recunoaște nimic. Gura îi miroase greu, căci a început să tragă serios la măsea.

Colegii îl acuză pe Gerry că e prea molâu și că se preface a nu vedea nimic. E terrone, *iar ei așteaptă de la el o reacție pe măsură: să înnebunească de gelozie sau să-și cocoșeze nevasta în bătaie. În schimb, el e cât se poate de pașnic și e terorizat de grija copiilor, cărora le este dat să vadă și să audă lucruri neînchipuite. Pur și simplu, propria soție îl dezgustă și nu se simte în stare să miște nici măcar un deget ca s-o recucerească. Toți cunoscuții îi spun același lucru: „Cere divorțul!" Dar el le răspunde: „Bine, dar cui vor fi încredințați copiii?" Își sună una din surorile rămase în sat și o roagă să se mute la el, ca să-l ajute cu cei mici, dar între timp Sheril, fără să-i spună nimic, a cerut repatrierea. Imediat ce o obține, dispare brusc cu tot cu copii, fără să lase nici un indiciu asupra destinației.*

„Secret militar" este singurul răspuns pe care autoritățile americane îl dau incredulei disperări afișate de Gerardo.

Începe peregrinarea tragică între ambasade și avocați foarte costisitori, încercări de participare la emisiuni de televiziune lacrimogene „în slujba cetățenilor", apeluri la asociații de părinți ai căror copii au fost răpiți de celălalt soț. O existență atroce, însoțită de o durere imposibil de consolat, trepidantă, continuă.

Tribunalul din Brescia consfințește despărțirea în fapt, pentru abandonul căminului conjugal și, în consecință, încredințează copiii tatălui. Păcat însă că despre Sheril nu se mai știe nimic și astfel nu se poate găsi nici o cale de a-i aduce la cunoștință sentința. Gerry se gândește să facă o călătorie la Oklahoma City, oraș în care – umblă vorba – ar fi posibil să locuiască acum fosta sa soție. Îi așteaptă ca un vultur flămând pe militarii americani care ies în permisie de la baza aeriană și le arată fotografiile de familie. Cei mai mulți n-au văzut-o niciodată, unora li se pare că o recunosc, dar au impresia că a schimbat batalionul.

Trec câțiva ani, dar în viața mâhnită a lui Gerardo nu se întrezărește nici o rază de soare. Între două concedii medicale (e veșnic extenuat, condiție incompatibilă cu munca migăloasă de întreținere a avioanelor), nu-i rămâne decât un sigur lucru: timp liber din abundență. Începe să citească, pentru că unul dintre părinții disperați și foarte bătăioși dintr-o asociație îi recomandă lectura drept cel mai eficace remediu pentru starea sa. Omul nu pierde ocazia să-i sugereze și două-trei nume de autori profunzi și

pasionanți. Unul dintre aceștia este Giuseppe Torriani. Sunt mai bine de douăzeci de ani de când, în fiecare an, de Crăciun, acest scriitor e prezent în librării cu o carte nouă. Prin urmare, cine e pasionat de opera lui are cu ce-și umple mult timp liber.

Într-adevăr, lectura îi oferă lui Gerardo, dacă nu ușurare, măcar o distragere a atenției. Cel puțin la început. Apoi devine pur și simplu o pasiune. Și, în sfârșit, singurul lucru care îi poate alunga anxietatea, asemenea mâncării pentru bulimici.

Pentru a putea urmări toate evenimentele la care participă Torriani, Gerardo obține transferul la Roma, la Aeronautica, *unde muncește, fără nici un chef, ca magazioner. Muncește în orar continuu, dar are săptămână redusă de lucru. Locuiește în cazarmă și chiar dacă nu plătește nici pentru mâncare, pe motiv că a rămas fără familie, rămâne fără un sfanț în buzunar din cauza datoriilor pe care le-a acumulat la cabinetele de avocatură din aproape toată țara. Atunci când îl zăresc, colegii săi își confecționează o mină compătimitoare și tristă. Însă în clipa în care Gerardo le întoarce spatele și pleacă, iar prin împrejurimi se mai află cineva care să nu-i cunoască povestea, ei se reped să-i depene povestea de-a fir a păr.*

În cămăruța sa sau pe băncile din Villa Doria Pamphili, Gerardo citește și studiază de toate, până și dicționare enciclopedice, câte o literă odată, începând cu A. Însă nici o carte nu îl pasionează într-atât ca romanele lui Torriani: le-a citit pe toate, inclusiv unul un pic cam experimental, scris prin anii șaizeci, atât de depășit în privința conținutului,

încât nici un editor nu a mai dorit să-l retipărească vreodată – era o chestie posibil de reperat numai la bibliotecă. De fiecare dată când se trezea ajuns la ultimele pagini, începea lectura, savurând-o cuvânt cu cuvânt, nemulțumit că ajunsese atât de repede la final. Sfârșitul unui roman îl făcea să se simtă abandonat.

(„Abandonat" face parte din lista cuvintelor la auzul cărora lui Gerardo i se pune un nod mare în gât, la fel ca și numele copiilor săi – nu foarte comune, slavă Domnului: Kevin și Paula.)

Lumea – atât colegii, cât și cei care nu știu nimic despre el – îl evită din cauza înfățișării sale întunecate, șterse, și a nenorocirii care se ține scai după el și de care ceilalți se tem să nu se molipsească – asemenea unor soiuri de viță-de-vie din Lombardia care cresc înlănțuindu-se pe trunchiurile duzilor. Gerardo știe bine că a devenit un caz social, iar atunci când întâlnește pe cineva dornic să audă povestea chiar din gura lui, gata să-i întindă șervețele de hârtie ca să-și șteargă lacrimile, e convins că respectivul nu poate fi altceva decât un șacal – genul de individ care are nevoie să afle despre nenorocirile altora pentru a se simți el însuși mai bun sau pentru a-și îmbogăți repertoriul de întâmplări tragice, cu tâlc, numai bune de povestit prietenilor la un pahar de vorbă.

În singurătatea sa, îndulcită numai de personajele romanelor pe care le citește, lui Gerardo i se ițește în minte o idee fixă: trebuie să-l cunoască pe Torriani, să devină prieteni, să fie consolat de el. „Măcar la asta, își repetă el cu înverșunare, măcar la asta am dreptul!"

Genul acesta de oameni pe care viața îi supune la cele mai grele încercări cred întotdeauna că li se datorează despăgubiri și astfel sfârșesc prin a-și cere drepturile asupra unor lucruri care nu au nimic de-a face cu povestea lor; ideea li se fixează în minte cu acea hotărâre implacabilă pe care nu au găsit-o la momentul potrivit, atunci când ar fi trebuit să lupte cu soarta potrivnică. Își închipuie că în viață totul se măsoară cu o balanță, iar, dacă acul acesteia a înclinat până acum spre talerul greșit, revendică insistent faimosul drept la compensație. Cine are ocazia să-i întâlnească atunci când trec printr-o asemenea fază și mai are și ghinionul să fie subiectul anxietăților lor, ar face bine să nu se lase copleșit de milă și să-i ocolească, căci nu vor reuși cu nici un chip să corespundă modelului ideal pe care ei îl caută în realitate. Iar reacțiile lor vor fi imprevizibile.

Torriani locuiește la Roma – Gerardo aflase asta citind un interviu din ziar – dar numele său nu figurează în cartea de telefon. Caută soluții și în cele din urmă reușește să-l întâlnească într-o librărie, la prezentarea unei cărți de eseuri a unui profesor ramolit, prieten cu scriitorul. Se lansează într-un șir nesfârșit de complimente și gesturi de afecțiune, iar Torriani simte că omul e sincer și că nu e unul dintre acei obișnuiți scriitorași de duzină pe care nimeni nu-i ia în seamă și care ies la vânătoare de scriitori faimoși, care să-i recomande unor edituri. Chiar dacă știe că nu e prudent ceea ce face, văzând toată fervoarea plină de entuziasm a admiratorului său, Torriani se lasă dus de val și sfârșește prin a-i dicta adresa și numărul de telefon. Promite

să-i dea autografe pe toate romanele, căci, bietul de el, le-a uitat în cazarmă.

Din acest moment începe o persecuție nesfârșită, dar plină de afecțiune. Gerardo îl așteaptă pe Torriani în fața casei și se ține după el chiar și atunci când omul e pe fugă. „Vă țin companie puțin în timp ce mergeți, pentru că în felul acesta nu vă fac să pierdeți vremea din cauza mea", se justifică el, ca să nu pară acaparator. Îi este foarte greu să înțeleagă faptul că unii oameni profită de o plimbare ca să se bucure de puțină singurătate și să-și pună gândurile în ordine. Pe parcursul a patru deplasări pe distanța dintre casa scriitorului și stația de taxiuri, reușește să-i relateze acestuia frânturi din povestea lui tragică, să-i descrie nesfârșitele proceduri legale prin care i-a fost dat să treacă, dezvăluindu-i apoi că în existența lui pustie nu-i rămâne altceva de făcut decât să să-și verse interesul și emoțiile asupra personajelor din romane: atunci când, la finalul unei cărți, își dă seama că nu va mai ști nimic despre ele, îl potopesc neliniștea și teama. De la Torriani (care începe să se simtă încolțit) nu vrea altceva decât să afle ce urmează să se întâmple cu eroii cărților sale, să-i povestească ce continuare au avut viețile personajelor pe care el, Gerardo, ajunsese să le iubească.

Urmare a monomaniei sale patologice, nu renunță niciodată la comportamentul curtenitor și puțin cam prea ceremonios, care, deși scriitorului i se pare acum plin de ipocrizie și de-a dreptul amenințător, nu este altceva decât o formă de manifestare a disperării.

Nu trec nici două luni și, brusc, Gerardo hotărăște că viața de cazarmă nu mai e de nasul lui. Închiriază o garsonieră

sordidă, la parter – mai degrabă o colibă decât un apartament – dar care are avantajul că este situată la câteva zeci de metri de casa lui Torriani, în via Panama. Atunci când, cu o politeţe plină de superioritate, îl pune pe scriitor în faţa faptului împlinit, acesta mai întâi se înspăimântă. Apoi, mişcat de uriaşa nenorocire care apasă pe umerii bietului om, se convinge pe sine însuşi că, la urma urmelor, dintre două rele trebuie să-l aleagă pe cel mai mic şi îi permite lui Gerardo să-l viziteze din când în când. „O dată pe săptămână, să zicem." După-amiezile, îl ia cu el la cinematograf (ţine o rubrică de critică de film într-un săptămânal), ca să nu suporte de unul singur anumite filme de prost-gust sau plictisitoare. Iar dacă cumva adoarme, îl poate întreba oricând pe Gerardo ce s-a mai întâmplat între timp. Sau îi permite să facă parte din grupul său de susţinători la prezentări de carte şi conferinţe – la care, din păcate, este obligat să participe, dacă nu pentru altceva, măcar ca să-şi atenţioneze rivalii că încă nu a crăpat în vreun spital oarecare. O dată (cu ocazia unei greve a taximetriştilor), îl foloseşte ca şofer, având în vedere că el nu are carnet de conducere şi e nevoit să participe la o cină festivă la care urmează să vină şi un arhicunoscut regizor american, venit la Roma ca să analizeze oportunitatea de a turna aici câteva scene din viitorul său film. Sunt invitaţi o pleiadă de VIP-uri romane (obişnuita lume pestriţă: câţiva actori, bogătaşi, politruci şi intelectuali, patroni de localuri faimoase); el, care, asemenea tuturor celorlalţi, nu ştie o boabă de engleză, este invitat în dublă calitate: critic de film şi scriitor. În schimb, Gerardo, cu atenţia concentrată a unui câine de pază, priveşte fix uşa de la intrare şi aşteaptă în maşină toată seara, până târziu.

Această nevinovată încredere subordonată pe care Torriani i-o acordă bunului Gerardo se întoarce în scurt timp împotriva scriitorului. Nu poate ieși din casă fără să-l descopere așteptându-l pe undeva, prin împrejurimi: fie în fața porții, fie la primul colț de stradă, la chioșcul de ziare sau la barul unde în fiecare dimineață savurează două maritozzi *cu frișcă. Sunt întâlniri aparent întâmplătoare, care însă pe Torriani – care are deja propriile sale fobii – îl pun serios pe gânduri, dându-i fiori reci. Știe totuși că nu sunt întrunite elementele necesare pentru a putea face o plângere la poliție împotriva lui Gerardo: cu toată tendința sa patologică de acaparare, acesta are întotdeauna un comportament binevoitor, chiar plin de deferență.*

Până aici am ajuns cu povestirea mea când m-am hotărât ca, înainte de a continua, să-i dau lui Marco să-mi citească notițele.

S-a uitat peste ele în grabă, frământându-și un fir de păr încarnat din barbă. Apoi, ridicându-și privirea, m-a fixat cu o expresie încețoșată și amenințătoare.

Mi-a zis doar atât:

– Bine, continuă.

SEPTEMBRIE '94

Vulpea e un lup care-ţi face daruri

Când cele mai importante evenimente din viaţă se petrec atunci când prietenii şi cunoştinţele sunt în vacanţă, poţi fi sigur că la întoarcerea lor vei fi nevoită să gestionezi un potop de bârfe şi, dacă e posibil, să-i îndrepţi pe toţi spre cineva care e deja la curent cu tot ce s-a întâmplat; altfel, în acelaşi moment se va găsi unul care să vrea să-i povesteşti totul de-a fir a păr, altul care să vrea să-i confirmi ceea ce a auzit din altă parte, vreunul care să se simtă dator să-şi exprime stupoarea, regretele sau poate chiar uşurarea. În realitate însă, singura persoană cu care aş fi vrut să comentez pe seama celor petrecute – respectiv bărbatul care generase toată nebunia – nu vorbea cu mine şi, aşa cum îl cunoşteam, nu le spunea nimic nici prietenilor care îl urmăreau ca nişte vampiri, la vânătoare de informaţii direct de la sursă. Pur şi simplu simţeam nevoia să-i aud vocea lui Filippo, nu ca să-i fac reproşuri, ci pentru că mă obişnuisem să-i cer sfatul, să dezbatem împreună cazurile de cronică

neagră de la televizor și – cu ceva mai multă moderație, de această dată – să comentăm evenimentele politice. Fiecare mesaj pe care îl găseam pe robotul telefonic mă decepționa: nu erau decât triste încercări de compasiune pentru suferința mea, încercări încărcate de curiozitatea mulțumită a celui care vede întâmplându-se și altora ce i s-a întâmplat și lui odată sau, dimpotrivă, a celui care crede că este imun la asemenea încercări. „Trebuie neapărat să-l sun și să-l invit acasă, la prânz... o fi având și el nevoie să-și mai răsfețe ficatul cu ceva comestibil", îmi propuneam eu, fără să găsesc însă energia necesară să trec la fapte. Nu voiam să-l sun la birou pentru că nu aveam nici un chef să-mi răspundă femeia-cambulă. „Cine știe ce porcării îi gătește aia!" mă gândeam, plină de solidaritate, în timpul cinelor cu Marco la măsuța de pe trotuar.

– În definitiv, lumea te recunoaște ca un specialist al raporturilor dintre părinți și fii. Și cum e un subiect care pare să-ți placă, m-am gândit să-l scot de la naftalină. Nu ți se pare o idee bună?

Erau cuvinte cântărite cu atenție: eram cuprinsă brusc de nerăbdarea acidă de a clarifica lucrurile, o dorință năvalnică de adevăr, adevăr care urma să simplifice în sfârșit raportul meu cu Marco. Pe urmă, fie ce-o fi.

„M-am gândit *să scot de la naftalină* tema raporturilor dintre părinți și fii..." Foarte ciudat că nu i s-a părut nimic suspect. Ca să nu mai vorbesc de titlu: se părea că le aleg cu tot dinadinsul atât de urâte, în așa fel încât să nu le poată uita nimeni. Dacă pe *Architettare* îl schimbase în

bine, era de-a dreptul curios faptul că nu i s-a tăiat suflarea atunci când a citit titlul notițelor mele: *Perseguitare.* Nu scriam nici mai bine, nici mai rău decât în urmă cu doi ani; dacă era să fiu sinceră, nu puteam susține că făcusem vreun progres între timp. Așa că ar fi trebuit să recunoască stilul și cadența pe care le analizase atunci – măcar atât cât îi fusese necesar să-și construiască propriul roman, pagină după pagină, recompunând frazele din cartea mea.

Și totuși, așa cum bântuia prin casă cufundat în gânduri, cu o expresie între nepăsare și dezgust, Marco părea să nu aibă nici dorința, nici energia de a se lăsa cuprins de suspiciuni. Demonstra aceeași obtuzitate ca unul care îți face curte și pe care îl respingi mereu cu aceleași scuze banale – lipsa de timp sau durerile de cap – dar care, cu toate astea, nu se arată dispus să priceapă aluziile tale; mai devreme sau mai târziu însă, te face să-ți pierzi răbdarea și te obligă să-i spui adevărul în față: „Lasă-mă în pace, pentru că – dacă n-ai înțeles încă – nu e nimic care să-mi placă la tine și nu te vreau lângă mine nici măcar ca amic."

M-am întrebat dacă era vorba doar de o lipsă de perspicacitate din partea lui – poate i se încețoșase mintea trebăluind întruna pe lângă rafturile cu băuturi – sau dacă nu cumva Marco înțelesese totul dar, ca să nu tulbure apele, o făcea pe niznaiul. Am început să iau în calcul și această posibilitate.

Își luase o lună de concediu, cu scuza noului roman la care lucra. Era însă atât de apatic, încât refuza și să mai

participe la seratele concertistice, deşi prietenii îi cereau întruna să reia repetiţiile şi reprezentaţiile.

– Nu mai am nici un chef să muncesc, bombănea din când în când, de parcă ar mai fi fost nevoie să confirme un lucru atât de evident. Susţinea că nu mai vrea s-o vadă pe Francesca, care îl sâcâia spunându-i ce are de făcut, îl presa să producă şi pretindea să controleze săptămânal ceea ce el scria.

– Cred că i-a intrat în cap ideea să lase totul baltă şi să devină impresarul meu. O mai fi găsit ea şi pe alţii, gata să se lase jumuliţi de bani! Dar, dacă îşi imaginează că poate să facă ce vrea cu mine, aşa cum face cu toţi scriitorii de la Airoldi şi cu bărbatu-său, ei bine..., spunea uneori, privind temător în jur, cu o expresie care mă înduioşa. A devenit mult prea cicălitoare... seamănă cu mamele grijulii ale elevilor care nu se ţin de şcoală, îmi explica apoi, cerşindu-mi aprobarea sau, poate, o susţinere alternativă.

Romanul continua să se vândă bine, i-o confirma şi un prieten de-al său, librar; la jumătatea lui septembrie, în ciuda faptului că apăruseră noutăţi pe bandă rulantă, *Architettare* se afla pe locul al patrulea în clasamentul cărţilor de autori italieni publicat de *Corriere*. Era singurul clasament care îl interesa. Nu pentru că ar fi fost mai credibil decât altele, ci pentru că erau mai mulţi cei care îl citeau. Dezorganizaţi cum erau, cei de la Airoldi nu reuşiseră încă să-i facă o raportare. Nu se ştia câte exemplare au fost vândute, iar el nu putea încă să-şi calculeze procentul de opt la sută din vânzări de care

urma să beneficieze, ca să-şi programeze banii de cheltuială. „Cu tine," a ţinut el să precizeze.

Mă zorea:

– Hai, dă-i bătaie, pentru că vreau să văd finalul; o poveste spusă numai pe jumătate nu-i nici bou, nici vacă.

În definitiv, avea dreptate, dar eu sufeream puţin pentru că m-aş fi aşteptat la încurajări sau să-mi mulţumească – dacă nu pentru ceea ce făcusem în trecut pentru el, măcar pentru prezent.

Naturaleţea cu care mă presa să am idei în locul lui şi se informa despre eventualele mele progrese m-a făcut să înţeleg că Marco aprecia plagiatul ca o idee superfină, ceva absolut normal. Nici măcar nu avea noţiunea de „plagiat" – sau cel puţin nu aşa cum o aveam eu (un fel de furt intelectual), impresie la rândul său diferită de cea a unui avocat, care crede că se poate vorbi despre plagiat atunci când două texte au circa trei rânduri cu aceeaşi secvenţă consecutivă de cuvinte. Şi dacă eram eu cea care greşeam? Dacă, una peste alta, dezinvoltura cu care îmi furase munca fusese rodul unei lipse totale a simţului de vinovăţie, şi nu a sufletului său pervers? De fapt, eu îl acuzam că îmi copiase intriga romanului, structura acestuia, cu o consecvenţă care a ţinut de la prima până la ultima pagină. Totuşi, rezultatul era o poveste despre muzicieni, şi nu despre constructori, avea un stil oral mai aproape de cotidian şi beneficia de un titlu foarte potrivit. Aşadar, în final, al cui era romanul? Oare eu, la rându-mi, nu procedez la fel atunci când mă amestec în viaţa diverselor mele cunoştinţe, folosindu-mă de ele pentru a încropi o povestire? Atunci, ce ar trebui să facă cele două

sau trei persoane reale care m-au inspirat atunci când am pus cap la cap fraze și evenimente din viața personajului Ovidio? Sau femeia-soldat, americanca cu mutră de cocker cu care bârfeam în limba engleză acum câțiva ani? Eu o foloseam ca să-mi îmbogățesc cunoștințele de engleză, în timp ce ea îmi mărturisea toate infidelitățile cu care își gratulase soțul italian, căutând disperată o soluție pentru a-și păstra copiii. Sau ce ar trebui să spună acel scump prieten al meu, cititor împătimit, căruia i se fixase în minte dorința de a cunoaște un romancier care îl impresionase? În fixația pe care o făcuse pentru respectivul scriitor, omul se dedase la asemenea acte de insistență, încât mie mi s-au părut pur și simplu adevărate molestări. Sau n-aș putea spune cumva că mă folosesc chiar de propria-mi viață, exploatându-mi opiniile, senzațiile și amintirile cele mai intime doar pentru a-mi mângâli niște povestioare care, la rândul lor, pot fi copiate de alții? Nu, n-a fost vorba de nici un plagiat, m-am arătat eu dispusă să admit. Povestirile, la fel ca muzica, aparțin celui care știe cum să le comunice publicului, și nu celui care, din neputință sau doar pentru că pur și simplu așa vrea el, le ține doar pentru sine.

Sufletele ușor impresionabile sunt întotdeauna gata să se lase influențate de indivizi cu un caracter impudic și dezinvolt. Sunt fermecate de naturalețea obtuză a celui care nu are niciodată remușcări și trece prin viață cu grație nepăsătoare; ar schimba cu bucurie continua lor nehotărâre cu inocența vinovată a celui care nu știe sau nu vrea să știe de nimic deoarece – în opinia lui – singurul lucru important e satisfacerea propriilor nevoi.

Marco avea mereu chef să-mi vorbească. Să mă instruiască, mai bine zis. Nu era vorba de bârfă sau schimburi de opinie, așa cum eram obișnuită cu Filippo. Nu erau decât monologuri. O dată s-a avântat într-o lungă tiradă despre importanța artei narative. Avea un ton emfatic ce nu corespundea deloc ocolișurilor lungi și lipsite de concluzie în jurul conceptelor pe care voia să le susțină. Afirma exact contrariul a ceea ce susținuse cu două luni în urmă. Dacă atunci era convins că literatura e o treabă de domnișoare – oarecum asemenea ceaiului și prăjiturelelor de la ora cinci după-amiază – acum se învârtea în jurul unor frânturi de concepte din Nietzsche și Deleuze ca să-mi demonstreze că arta narativă este, de fapt, forma cea mai înaltă a imanenței ființei umane. Aveam din nou impresia că își probează ideile cu mine pentru ca apoi, dacă ele aveau efectul scontat, să le repete vreunui ziarist care, mai devreme sau mai târziu, avea să-i solicite un interviu.

Pentru luna octombrie, editura îi programase o serie lungă de promoții, motiv pentru care urma să facă un fel de tur al librăriilor din centrul și nordul Italiei. Trebuia să dea autografe și să se întrețină cu cititorii, eventual să le răspundă la întrebări.

– Ce rahat să le spun eu ălora?

Asta era marea lui îngrijorare de când cei de la editură îl anunțaseră despre turneu.

Rătăcea prin casă, alunecând parcă, cu o expresie deloc convinsă și plictisită; atunci, ca să-i distrag atenția, mă străduiam să-l fac să vorbească despre temele sale

preferate – muzica și instrumentele muzicale. Pe subiectele acestea devenea pur și simplu pasional, demonstra implicare prin modulația vocii și prin mișcările corpului și avea o asemenea fervoare, încât îmi era foarte greu să-l urmăresc. Îmi amintesc că o dată s-a lansat într-o teorie despre punctul ideal de ciupire cu pana la instrumentele cu coarde. Avea viciul acesta: să se afunde exagerat de mult în specificul unor teme despre care eu nu cunoșteam absolut nimic. Explica repede și cu vehemență; preocupată să-l fac să înțeleagă că asimilez cele spuse de el, pierdeam imediat firul, dar continuam să încuviințez din cap cu o fixație bovină în priviri și, atentă doar la găsirea pauzelor juste când puteam spune „Da", îmi recăpătam luciditatea abia atunci când era deja prea târziu ca să-l mai întrerup. Numai că, în clipa aceea, după ce îmi făcuse un adevărat expozeu plin de detalii, să-l rog s-o ia de la început cu explicațiile ar fi putut părea că-l iau peste picior. În felul acesta am pierdut toată demonstrația despre cum se calculează distanța ideală dintre punctul de ciupire și cel de presare a coardei pe gâtul instrumentului.

Aceeași energie descătușată în conversațiile pe teme muzicale o elibera și atunci când încerca să mă vlăguiască în maratoane extenuante de sex. După trei luni de făcut dragoste, încă nu reușea să simtă că i se oferă suficientă atenție: voia să se excite cu orice preț, iar dacă o dată sau de două ori pe zi îi reușea de la sine, pentru toate celelalte încercări eram *eu* obligată să mă întrebuințez, utilizând un arsenal de dezmierdări din ce în ce mai sofisticat.

Nimic nu înfrânează mai mult fantezia unei femei și nimic nu o întristează și o îndepărtează mai mult decât constatarea că simpla ei prezență, simplul fapt că e făcută într-un fel și nu altcumva, nu ajung ca să-l stimuleze pe bărbatul iubit. I se cere să-și dea silința – metodic – apelând la hiperbole, exotisme și strategii de prostituată. Jartiere, tocuri-cui și alte asemenea mijloace nu mai sunt banale și trecătoare găselnițe ale imaginației excitante și distrate a bărbatului, ci sunt pur și simplu impuse ca și cum ar fi echipamentul de lucru necesar întreținerii armoniei în cuplu. Se pretinde înregimentarea sexului într-un senzaționalism obositor și contrafăcut, care are gustul alambicat al anumitor vinuri albe franțuzești, pe care ferească Dumnezeu să le scoți vreodată pe masă la vreun prânz sau la vreo cină festivă.

Începeam să nu-i mai suport vitalitatea congestionată și vexatorie. Brusc, fără nici o premeditare, am început să apelez la repertoriul – pe care orice femeie îl cunoaște – migrenelor, durerilor premenstruale, somnolență comatoasă și chestiuni imposibil de amânat care trebuiau neapărat rezolvate.

Mi-am dat seama că, după ce mă simțisem în pielea Annei Karenina, înverșunată împotriva urechilor soțului său, acum începeam să simt o afinitate specială pentru Emma Bovary, care regăsește în adulter „toate banalitățile unei căsnicii".

Perseguitare

Povestea continua așa:

Gerardo, plin de sârguință, își dedică o mare parte a energiilor sale încercării de a deveni cât mai intim cu Torriani. E atât de concentrat asupra scriitorului, încât i se întâmplă să nu se mai gândească la destinul propriilor fii chiar și câte o zi întreagă, mulțumindu-se să și-i imagineze crescând într-o casă modulară cu pereții din lemn și cu un petic de gazon neîngrădit în față.

Se postează în plină stradă și așteaptă să-l vadă ițindu-se pe poartă, dar nu întotdeauna îl și abordează. Uneori, se mulțumește să-l privească de departe, admirându-i statura dreaptă și autoritară, care, în ciuda îmbrăcămintei neglijente, dă impresia unei vagi eleganțe. Își spune că Torriani se armonizează perfect cu romanele sale. Din puținele cuvinte pe care le-a auzit de la el, se autoconvinge că numai un bărbat cu metode imaginative ca ale lui, posedând exact acel tip de idei și cultură, cu aspectul său fizic și cu hainele

pe care el *le purta, ar fi putut scrie romanele de care Gerardo se îndrăgostise. Este o descoperire aflată la limitele evidenței, dar el se simte ca străfulgerat de această constatare. E de-a dreptul fericit că lucrurile stau așa, i se pare că a rezolvat problema cvadraturii cercului, că întreaga lume și-a regăsit ordinea firească.*

Alteori, în schimb, se grăbește să-i facă mici servicii scriitorului, ducându-l cu mașina la diversele întâlniri pe care acesta le are în oraș; în timpul acestor scurte întâlniri sfârșește prin a interveni stângaci în discuție, confirmându-i celuilalt că îi confundă afirmațiile cu cele ale unor personaje din romanele sale.

– Dragul meu, trebuie neapărat să-ți țin un mic discurs, îi spune într-o zi scriitorul.

Gerardo își holbează ochii, ca să asculte mai bine.

– Fără îndoială că dumneata îl cunoști pe Proust, începe celălalt, apoi tace.

– Nu... Ca să fiu sincer, nu am avut încă ocazia să..., se bâlbâie lucrătorul de la serviciul de întreținere a avioanelor.

– Ah, da, uitam care e formația dumitale profesională, îl întrerupe scriitorul. Vezi, dragă Russo, Proust îi avertizează pe cei ca dumneata – și, crede-mă, sunteți o mulțime – să înțeleagă adevăratul rost al lecturii. „Lectura se oprește la limitele vieții spirituale. Ne poate duce până la ea, dar nu o poate săvârși": iată ce ne învață unul dintre titanii acestui secol, proclamă Torriani, cu o privire extaziată.

Gerardo, emoționat de atâta atenție acordată de scriitor și, totodată, preocupat de volan, are chipul împietrit în încercarea de a memoriza informațiile atât de prețioase fără

să tamponeze din spate vreo mașină sau să agațe vreunul din scuterele care țâșnesc pe lângă mașina sa.

– Îmi permit să-ți spun că dumneata ar trebui să fii foarte atent și să nu înțelegi ceea ce citești ca pe un adevăr obiectiv și indiscutabil. Lectura, insistă scriitorul și între timp scoate un bilet din buzunarul hainei, apoi suspină: după cum vezi, eu îmi fac griji pentru dumneata, mi-am notat exact citatul pentru că mi s-a părut a fi foarte potrivit în cazul dumitale. Așadar... lectura, scrie Proust, devine „periculoasă atunci când, în loc să ne îndrume spre propria viață spirituală, tinde să se substituie acesteia". Apoi, iată ce mai scrie: „din principiu de viață, ea poate deveni un principiu al morții". Uite ce e, Gerardo, îți las dumitale aceste câteva rânduri, ca să reflectezi în liniște. Hai, capul sus, fii bărbat de ispravă și îți vei da seama că viața are încă multe lucruri frumoase să-ți ofere. E suficient să privești în jurul dumitale, se preface înduioșat scriitorul.

Din când în când, Torriani îi face confidențe tocmai muncitorului de la întreținerea avioanelor. Despre femei, care, deși pe el de acum nu-l mai interesează (se simte bătrân), continuă să-i cadă în brațe ca niște pere mălăiețe. Dar și despre o mulțime de personaje celebre. Scriitori, dar și oameni din lumea show-businessului sau politicieni aflați pe val. Îi știe pe toți. Amici, îi numește el. Amicul meu cutare, amica mea cum-o-cheamă. Dar dacă Gerardo îi dă ocazia să-și exprime o opinie, punând întrebări curioase și, într-un anume fel, pline de deferență pentru notorietatea personajelor, Torriani se umple de venin, relatându-i detalii meschine și perversități care redimensionează brusc faima acestora. Scriitorul X nu i-o mai trage nevesti-sii de ani buni pentru

că este impotent, dar găzduiește un tinerel care îndeplinește sarcinile conjugale în locul său; politicianul Y e un narcisist ordinar, fără talent, ținut în viață de omul său din umbră care îi concepe ideile și îi scrie discursurile; actrița H e frigidă și a făcut carieră fără să și-o tragă cu toată lumea numai datorită faptului că este o evreică evlavioasă și toată comunitatea sa o susține; ziaristul Z e deprimat și stângaci la pat, iar articolele semnate de el sunt scrise de fapt de un emul al său, care urmărește să-i sufle toată reputația; cântărețul K nu e omul de ispravă pe care îl cunosc toți, ci – o știe toată lumea bună – își încearcă norocul căutând să-i seducă pe băieții amicilor săi.

Bietul Torriani – se crucește muncitorul de la întreținerea avioanelor – ce caracter tolerant și totuși atât de singur, obligat să contemple existența viciată a umanității, dar, cu toate astea, rămânând mai departe încrezător că mai există speranța răscumpărării păcatelor și a mântuirii.

Nimeni nu e perfect, cugetă Gerardo, dezvinovățindu-l pe Torriani atunci când acesta, căzut pradă unei crize de răutate gratuită, îl tratează urât de față cu toată lumea, îi reproșează că nu știe să ia curbele sau că și-a cumpărat o mașină de doi bani. O dată chiar, când Gerardo îl acostează în apropierea chioșcului de ziare din apropierea casei, scriitorul se lasă pradă unui atac de isterie și, urlând în mijlocul trecătorilor îl amenință că-l dă pe mâna poliției.

Pe urmă însă, îl caută ca să-l ducă cu mașina la Subiaco, la o conferință pe tema figurii lui Astianatte din Orlando furioso. *Pe toată durata călătoriei îl copleșește cu întrebări despre tragica sa poveste, promițându-i că va scrie despre el*

fie un roman, fie un articol amplu – trebuie să mai reflecteze la asta. Ba chiar își ia notițe atunci când bărbatul îi relatează chițibușuri legale prea sofisticate. În pauza de prânz, plictisit de moarte de vorbitorii de la conferință, se distrează inventând pentru Gerry posibile scenarii și finaluri de povestire. Sheril moare într-un accident aviatic și autoritățile americane îl caută ca să se ocupe de creșterea copiilor, oferindu-i, nici mai mult, nici mai puțin, decât dreptul la reședință în Statele Unite; sau copiii economisesc cent cu cent și când împlinesc șaisprezece ani fug de lângă mama alcoolică, își cumpără bilet de avion pentru Italia și își caută tatăl de-a lungul și de-a latul peninsulei; ori s-ar putea întâmpla ca Gerry să-și regăsească fiii și soția – care-și regretă amarnic gestul – prin intermediul unei emisiuni americane de televiziune specializate în reuniri familiale; și o ține așa la nesfârșit, imaginând lovituri de teatru și happyend-*uri. Atunci când Gerry, doborât de amintiri, nu-și mai poate reține lacrimile, scriitorul încearcă să-i atenueze suferința și, bătându-l ușor dezgustat pe umerii chirciți, declamă cu voce monotonă:*

– Pazei màzos, pazei màzos.

– Nu am înțeles. Puteți să repetați, vă rog? îi cere, cu glasul stins, muncitorul de la întreținerea avioanelor.

– Pazei màzos, *repetă scriitorul, ridicând vocea. Eh, ce să-i faci, tu nu cunoști semnificația acestei norme filozofice, îi reproșează el, tutuindu-l brusc. Înseamnă că adevărata cunoaștere se obține numai prin intermediul suferinței. Asta vrea să zică. Amintește-ți asta mereu, dragul meu Russo, amintește-ți!*

Și, remarcând expresia năucită a bietului bărbat care arată că nu a înțeles nimic, îi explică:

– E o nebunie să privești durerea cu ochii îndureraţi. Poate că toate suferinţele tale au fost, de fapt, o ocazie de a-ţi răscumpăra viaţa insignifiantă şi goală de până acum, un prilej de a ajunge la setea de cunoaştere pe care acum, în sfârşit, demonstrezi că ai căpătat-o. Ce te face să crezi că lucrurile nu stau chiar aşa?

Mai târziu, Torriani este cuprins de o oarecare teamă nevrotică. Cere o consultaţie gratuită unui psihiatru care scrie eseuri specializate pentru aceeaşi editură ca şi el, iar respectivul îi confirmă că insistenta adoraţie a lui Gerardo ascunde periculoase pulsaţii distructive. Înspăimântat, hotărăşte că de acum încolo va refuza să-l mai întâlnească, chiar dacă balanţa de cheltuieli îi va fi afectată mai târziu, din moment ce se vede nevoit să apeleze din nou la taxi pentru continuele şi chinuitoarele sale deplasări. În cele din urmă, ca să nu stârnească bănuielile lui Gerardo, adoptă o tactică diversionistă: în loc să-i declare franc că nu mai vrea să-l vadă niciodată, se justifică spunându-i că trebuie să se concentreze exclusiv asupra noului roman pe care s-a hotărât să-l scrie. Ca să-i mai îndulcească amărăciunea, o trimite pe menajera sa poloneză la garsoniera lui Gerardo ca să-i livreze pachete de întregi de cărţi primite cadou de la casele editoriale şi teancuri de manuscrise oribile ale unor debutanţi – cu file imprimate sau legate, deci imposibil de folosit pe partea faţa lor albă pentru ciorne de articole sau romane.

Din ce în ce mai singur, muncitorul de la întreţinerea avioanelor îşi petrece câteva luni într-o stare de mizerie, abandon şi post totale, reuşind totuşi să găsească forţa de a

merge la serviciu o zi da, trei săptămâni nu. De fapt, viața sa nu e altceva decât o altă greutate care apasă pe umerii colectivității. Total inactiv, trece de la un certificat medical la altul, exploatează la sânge sistemul sanitar public și primește un salariul pentru care nu face absolut nimic ca să-l merite. În ciuda stării maladive continue, se ține informat și vizitează cu regularitate o librărie mare din vecinătatea gării. În sfârșit, într-o bună zi descoperă pe raft noul roman al lui Torriani. Își dă seama că scriitorul s-a ferit să-i trimită cadou un exemplar cu autograful său. Gerry nu pune la suflet această nouă dovadă de lipsă de politețe și se grăbește să cumpere cartea.

Se întoarce acasă, se spală, mănâncă pe îndelete câteva fructe, își schimbă lenjeria, se îmbracă în uniformă și se întinde în pat, lăsându-se pătruns, în decorul care se cuvine unei asemenea ocazii, de intriga romanului.

Pe măsură ce înaintează în lectură, constată că e cuprins de scurte, dar profunde episoade de somn. E ciudat, poate că este vorba pur și simplu de slăbiciune fizică, totuși textul nu-i comunică nici un fel de patos. Reușește numai să-i recunoască tehnica, modul de construire a intrigii, dar nu găsește nici măcar un rând care să-l pasioneze; pagină după pagină, are impresia că, de fapt, aude mereu vocea lui Torriani. Personajele rostesc fraze pe care le-ar fi spus autorul însuși și folosesc aceeași terminologie ca și el; anumite întâmplări din carte Gerardo le-a auzit deja povestite chiar de scriitor: erau anecdote, istorioare, fapte petrecute în cercul său de amici sau, dimpotrivă, teorii complicate – în orice caz, lucruri deja probate și pe care în trecut le folosise chiar și la conferințele la care era invitat.

Faimoasa cvadratură a cercului care i se revelase odată se demonstra a nu fi altceva decât o mare cacealma: e adevărat, numai Torriani ar fi putut scrie acel roman, dar nu mai găsește nici un motiv de satisfacție în această axiomă. Dacă îl cunoști pe Torriani, îți devine familiar și felul lui de a scrie: ai impresia că deschizi ușa casei sale, unde găsești mereu aceleași lucruri uzate, alterate, uitate acolo de ani buni, deloc potrivite pentru o asemenea ocazie. O vechitură de care trebuie să fugi.

Ce dezamăgire! gândește Gerardo. Ce dezamăgire! Și el o știa, ar fi trebuit s-o știe, ar fi trebuit, ar fi trebuit... de ce oare nu m-a atenționat că, petrecând atât de mult timp împreună cu el, urma să pierd toată magia, toată pasiunea, tot misterul și plăcerea descoperirii... trebuia să mă avertizeze, în schimb nici măcar nu i-a păsat, s-a făcut că ploua.

Iată de ce era el atât de dezgustat de operele cunoscuților săi, fie ei pictori, scriitori sau muzicieni. Pentru că era întotdeauna aceeași ciorbă reîncălzită, o amestecătură făcută din firimiturile de toate zilele, contrafăcute și vândute primului venit care își imaginează că sunt noutăți, roade ale imaginației...

Ce bastard! Nu i-a păsat nici cât negru sub unghie de mine și de suferința mea. Nu l-au interesat nici copiii mei, nici singura plăcere care a reușit să-mi abată gândurile mereu îndreptate spre ei. I-am fost de folos numai ca să-l duc cu mașina încoace și-ncolo, să-i livrez plicurile în locurile cele mai rău-famate din oraș, să privesc atent cele mai plictisitoare filme posibile și apoi să i le povestesc. Sau ca

să-şi elibereze casa de pachetele de cărţi care ar fi trebuit să sfârşească la depozitul de maculatură. Asta a fost. Doar asta, doar asta.

E numai vina lui dacă lectura nu va mai fi o uşurare pentru mine, dacă nu va mai exista nimic care să-mi înăbuşe durerea.

Toate acestea şi le spune Gerardo, gândindu-se întruna cum şi de ce i s-a întâmplat tocmai lui asta. Apoi, privirea îi cade pe ultima copertă, cu fotografia scriitorului, care, afişând o mină mulţumită, strălucind de bunăstare şi de falsă glorie, pare să-şi sfideze cititorii, obişnuiţii prostănaci dintotdeauna, turme de ignoranţi buni doar ca să ducă mâna la portofel şi să-i cumpere cărţile.

Atunci, asta a fost! O sfidare, realizează Gerardo.

– Mi-a aruncat mănuşa! silabiseşte cu voce tare în solitudinea cămăruţei sale.

În clipa următoare, cu privirea bolnavă dar scânteind de şiretenie, se îndreaptă spre baie.

Stă în faţa oglinzii privindu-se şi, cu voce fermă, declară:

– Iar eu primesc provocarea.

Apoi, chircit pe capacul toaletei, fără să facă nimic altceva decât să stea şi să gândească mai lucid în nuanţa alb-albăstrie a faianţei din baie, îşi confirmă lui însuşi:

– Ei bine, e timpul ca să-l oprească cineva şi să-l pedepsească aşa cum se cuvine.

„Ceea ce e drept, e drept" scrie el, mai bine zis incrustează, pe prima pagină a romanului. Iar dedesubt îşi pune autograful.

Şi acum, ce să mai inventez? O baie de sânge? O crimă urmată de o sinucidere? Un incendiu pus intenţionat care să simbolizeze catharsisul şi care permite totodată un *happyend*?...

Mai bine mă consult cu Marco, m-am gândit, fixând cu privirea o ploşniţă verzuie de pe pardoseală, în apropiere de fereastră. Îşi dădea ultima suflare, zbătându-se cu ultimele puteri ca să se întoarcă cu faţa în jos. Am ajutat-o folosindu-mă de teancul de pagini pe care scrisesem *Perseguitare*, dar era prea târziu. Forţele o lăsaseră, căci luna octombrie însemna sfârşitul natural al ciclului său de viaţă. Spatele său avea exact aceeaşi nuanţă ca a feţei de masă pe care stătea maşina de scris a lui Marco.

Ploşniţa asta simbolizează ceva, mi-am spus cu convingere. Sfârşitul unei iubiri? Finalul intrigii unui roman? Sau, poate, sfârşitul prefăcătoriei?

Octombrie '94

În iarbă stă ascuns un şarpe

Marco s-a lăsat să cadă în fotoliu, apoi s-a foit căutându-şi o poziţie cât mai comodă. A rămas cu picioarele depărtate şi cu şezutul atât de jos, încât depăşea marginea fotoliului.

– Când naiba au de gând nemernicii ăştia să dea drumul la căldură? a bombănit el, punându-şi teancul de foi pe coapse.

Cu ochelarii alunecaţi pe vârful nasului, a început să citească. Părea s-o facă cu atenţie, urmărea rândurile în ordinea lor firească, în loc să spicuiască de ici, de colo, aşa cum făcea de obicei.

Clara îl urmărea cu o expresie concentrată şi în aşteptare, ca aceea a unui câine care încearcă să înţeleagă dacă îi vei oferi sau nu bucata de şuncă pe care o ţii în mână. Aştepta, cuibărită pe braţul canapelei.

Ajuns la a treia sau la a patra pagină, Marco se ridică puţin în şezut, sprijinindu-şi umerii de speteaza fotoliului, şi îşi scoase din buzunarul pantalonilor cheile maşinii.

Unde naiba vrea să plece? s-a întrebat Clara. Pentru o clipă, el a privit vârful modelat al cheii celei mai lungi și, nici una, nici două, și-a băgat-o în ureche, răsucind-o în dreapta și în stânga. Pe chip i-a apărut o expresie plină de satisfacție care s-a stins însă imediat ce și-a reluat lectura. Ajuns la finalul paginii, a extras cheia, a privit-o atent preț de o clipă ca și cum ar fi vrut să vadă rezultatul, apoi a introdus-o în urechea cealaltă.

Scena, deloc nocivă prin ea însăși, a fost cea care i-a dezvăluit Clarei, o dată pentru totdeauna, cu ce fel de om se compromisese; nu prostiile pe care el le susținea cu emfază, nici tendința sa imorală de a profita de aproapele său, nici priapismul lui stânjenitor sau continua nevoie de a se lăuda. „Noroc că, mânată de un fel de al șaselea simț, nu i-am povestit nici uneia dintre prietenele mele cât de mult îmi plăcea Minghetti", s-a consolat ea, redimensionând brusc la un „a plăcea" ceea ce numai cu câteva săptămâni în urmă i se părea un „a fi îndrăgostită". Faptul acesta, că era singura care cunoștea rușinoasele amănunte ale afacerii, au făcut-o să se simtă mai puțin vinovată.

Și-a imaginat buzunarele pantalonilor lui Marco, lipicioase și îngălbenite de ceara desprinsă de pe chei. Apoi și-a închipuit mâinile lui, năclăite după ce au trecut pe acolo, cum îi alunecau, vâscoase, pe toată pielea.

Nu, în nici un caz nu mai putea să se lase atinsă de bărbatul acela.

Dintr-odată s-a simțit puternică. Puternică și îngrețoșată. Se simțea ca și cum ar fi renăscut.

Pe cât fusese de nesigură în iubire, pe atât de hotărâtă era acum, în dezgustul care o cuprinsese, să înfrunte

viața fără sprijin iluzoriu, singură, ca o adevărată femeie independentă. A răsuflat adânc, sătulă și satisfăcută, apoi a privit de jur împrejur, dar nu a găsit nimic altceva decât sufrageria lui Marco. Tot ambientul acela, încropit la întâmplare, avea dintr-odată un aer mohorât și Clara ardea de nerăbdare să fugă cât mai departe de acolo.

Liniștită prin dobândirea noii stări de spirit, s-a ridicat de pe brațul canapelei, așezându-se comod pe mijlocul ei.

Cum Marco avea nevoie de mai mult timp decât anticipase ea, Clara își învinse dezgustul și îl privi din nou. Mâzgălea ceva cu creionul pe marginea foilor.

Și-a ridicat și el ochii, uitându-se spre ea, iar privirile li s-au întâlnit. Cea a lui Marco, fixă, avea ceva din aerul unei găini nervoase.

– Nu, pur și simplu nu merge! În afara faptului că aceste comentarii continue și cinice pe marginea întâmplărilor sunt de-a dreptul enervante, povestea chiar nu se ține în picioare. Nu se poate ca un scriitor să-și piardă timpul cu un individ dezgustător ca acela... un fel de larvă...

Clara tăcea, încercând să-l cerceteze cu expresia ei incertă dintotdeauna, ca să nu-i arate ce schimbări radicale se produseseră în gândirea ei. Nu fusese niciodată genul de femeie care să ceară socoteală cuiva. Felul în care soțul său se debarasase de ea o mulțumise, ba chiar îi era recunoscătoare că o scutise de analize inutile asupra relației, operații pe cord deschis sau reproșuri reciproce urlate, cu vecinii lipiți de pereți, savurând în sfârșit schimburi reale de insulte, și nu pe cele recitate de la televizor.

– Pe urmă, scuză-mă că-ți spun, dar toată povestea e de o plictiseală soră cu moartea.

L-a privit parcă pocăindu-se, cu aerul posomorât al celui care nu vrea să spună nimic în apărarea sa. Voia să-l facă să se simtă în largul lui, să-i dea posibilitatea să-şi etaleze toată proasta educaţie, prostia şi lăudăroşenia de care era în stare. Ca să se scârbească şi mai mult.

– Iar acest Torriani, care pare că aş fi chiar eu, nu-mi place deloc. Ai folosit chestiile pe care ţi le spun eu ca să-l pui într-o lumină proastă. E cât se poate de comod, nu-i aşa, să profiţi de persoanele din jurul tău, copiindu-le atunci când nu ai idei? Nu, draga mea, află că nu se procedează în felul ăsta. Eu ţi-am dat ocazia să-ţi pui forţele la încercare şi să demonstrezi că eşti în stare de ceva, dar în felul ăsta nu faci decât să-ţi aduci singură deservicii. Vorbele se răspândesc cu repeziciune, mediul în care trăim e destul de restrâns şi în curând nici măcar un câine nu va mai fi dispus să te asculte! a zis, agitându-şi braţele în semn de neputinţă.

– Ai dreptate, a admis Clara, e o poveste plictisitoare. Totuşi, nu e adevărat că Torriani ai fi chiar tu. Sunteţi diferiţi, foarte diferiţi. De altfel, de la tine m-am inspirat doar pentru *pazei màzos.* Celelalte sunt idei pe care le aveam de mai multă vreme, chestii pe care le-am auzit la alte persoane.

Încerca să aplaneze conflictul, avea un chef nebun să o tulească acasă cu pasul ca de pluş al unui jaguar, fără să dea nimic de bănuit asupra ireversibilităţii acelei plecări.

Spre seară, Marco a simţit că i se face foame. Clara nu părea că se grăbeşte să se întoarcă. Oare cum e posibil să

aibă cineva nevoie de atât de mult timp ca să se schimbe și să facă două-trei trebușoare de nimic prin casă? Simțea o oarecare ranchiună față de ea, ba chiar o și disprețuia puțin. Totuși, cine se crede? Numai pentru că e drăguță (deși, dacă o privești mai bine, are și ea hibele sale), numai pentru că i-am cerut să-mi facă un serviciu, crede că sunt porcușorul ei de Guineea și că poate să întârzie cât vrea fără să anunțe?

– În sfârșit, ai de gând să te grăbești? a întrebat-o el la telefon.

– Scuză-mă, dar nu mă simt bine, mă doare în gât, rămân să dorm aici, a răspuns Clara.

De când o părăsise soțul, ea și Marco nu dormiseră niciodată separat.

– Vin eu să dorm la tine?

– Nu, nu. După cină o aștept pe mama.

– Păi, sună-mă după ce pleacă și vin la tine.

– Nu, mulțumesc, știi că nu-mi place ideea să dorm cu altul aici, la mine.

– Adică eu sunt „altul"?

– Da.

– Mulțumesc.

– Cu plăcere.

Rămași fără subiect, între ei s-a lăsat tăcerea. Apoi, Marco a mai făcut o încercare:

– Dacă vrei, după ce pleacă mama ta, vin cu mașina să te iau și dormim aici, la mine.

– Te-aș molipsi de gripă. Prefer să dorm singură.

– Bine, atunci...

– *Ciao*, a rostit Clara, pe un ton definitiv.

– *Ciao,* a spus Marco.

Spânzură-te! a gândit el în clipa următoare, punând receptorul în furcă.

A simțit dorința s-o sune pe Francesca. A răspuns nulitatea de bărbatu-său. Soția lui era în bucătărie – gătea – și spunea că-i va telefona ea mai târziu.

Și dacă mă sună când eu sunt în oraș, la masă? Cui îi pasă? Nemernicele astea două, cine se cred? a gândit el, cu o tresărire de orgoliu. Apoi a ieșit, îndreptându-se spre restaurantul său obișnuit. Era prea frig pentru a mai cina pe măsuțele de pe trotuar; se mânca înăuntru, cu muzica dată la maximum și cu chelnerițele care se mișcau în pași de dans printre mese.

– Știi că ești chiar drăguță? Cum te cheamă? a întrebat-o pe un ton răgușit pe tânăra care lua comenzile.

Ea nu l-a auzit și s-a văzut nevoit să repete.

– Știi că ești chiar drăguță? Cum te cheamă?

Fata s-a făcut că plouă, ca și cum el nici nu era în restaurant, nu i-a adresat nici măcar o jumătate de zâmbet de circumstanță. Singur sau însoțit, era cel puțin un an de când îl vedea pe acolo aproape în fiecare zi.

– Astăzi, specialitatea casei este *roast beef* cu cartofi, asta vreți să vă aduc? i-a zis cu voce obosită.

De altfel, specialitatea zilei era întotdeauna aceeași.

– În regulă, a acceptat el, convins.

Și totul s-a terminat acolo.

Mai târziu, acasă, a așteptat îndelung – trăgând la măsea – telefonul de la Francesca, dar el nu a mai sosit.

La ora unu noaptea i-a trecut prin minte să verifice dacă Clara era într-adevăr acasă.

– Totuşi, dormeam, nu? a răspuns ea, iritată. Dacă mă simt mai bine, te sun eu mâine, a adăugat.

„Dacă mă simt mai bine", nemernica dracului! a gândit el. Numai dacă se simte mai bine mă sună. Toate sunt la fel. Nu le ajunge să le spui că sunt drăguţe, trebuie să te speteşti în temenele în faţa lor. Nu, vor să fie şi inteligente, şi creative... şi ţâfnoase, toate sunt ţâfnoase. S-a supărat şi nu are nici măcar curajul s-o recunoască. Şi acum, cu romanul meu ce fac? Voi fi nevoit să mă pun pe treabă, să mă gândesc serios la asta...

S-a hotărât să mai arunce o privire pe foile scrise de ea, ca să vadă dacă nu cumva, ajustând puţin povestea, ar fi fost posibil să scoată ceva din ea. Mâine o să vorbesc cu Francesca şi o să vedem ce zice, şi-a propus.

Au trecut alte două zile. Cele două nemernice nu dădeau nici un semn de viaţă. Nici una, nici cealaltă. Dacă reuşea să dea de ele la telefon, îi spuneau că în clipa aceea erau ocupate, dar că urmau să-l sune un pic mai târziu. Cu toate astea, pe urmă, nimic.

Ei, da, poate că s-a simţit neglijată. A înţeles că o evitam şi acum vrea să mi-o plătească, şi-a spus el, gândindu-se la Francesca şi dovedindu-se înţelegător faţă de ea, căci se afla deja în a treia zi de când aştepta telefonul ei care nu mai venea.

Aceeaşi stare de spirit, orientată spre înţelegere şi iertare, i-a rezervat-o şi Clarei (poate că am fost prea brutal cu ea, mă înfuriasem din cauza lui Torriani. La urma

urmelor, intriga romanului nu e chiar atât de proastă: la final, eu aș pune o ditamai explozia a casei scriitorului... ce știu eu, o scăpare de gaz. Atunci, Torriani se vede obligat să cerșească ospitalitatea lui Gerardo. Ăla acceptă și îi gătește în fiecare zi specialități puglieze, dar cu puțină otravă de șoareci în ele. Iată o idee bună: îl otrăvește pe scriitor în locul nevestei... bună idee!).

Și, ca să nu nedreptățească pe nimeni, i-a rezervat o fărâmă din toleranța aceea liberală și chelneriței de la restaurant care, de acum, de când începuse să ia masa de unul singur, îi dădea cu tifla fără nici o reținere. Cred că simte că se află pe o treaptă inferioară, a cugetat el. Ea chelneriță, eu scriitor și muzician (fără îndoială că m-a recunoscut sau i-o fi vorbit cineva despre mine), mă evită pentru că are trac, simte că nu se ridică la nivelul meu.

În cea de-a cincea zi, când orice posibilitate de a le înmuia inima celor două fusese uitată, cufundat într-o solitudine plină de ranchiună, cu chiuveta din bucătărie ticsită cu pahare murdare, scrumierele pline-ochi cu mucuri de țigări și capete de trabucuri fumate până la unghie, a fost cuprins de o bănuială atroce: și dacă găinile alea două sunt vorbite, dacă s-au aliat împotriva lui... Nu cumva liniștea aceasta inexplicabilă era rezultatul unui complot?

A petrecut o noapte infernală, cu migrene înfricoșătoare, aciditate la stomac care îi otrăvea cerul gurii, gânduri frământate, mania persecuției și coșmaruri adevărate. Pe alocuri își imagina că le ia la palme pe cele două,

sau chiar şuturi în fund, pe distanţă de kilometri întregi, până la dracu-n praznic, imagine care i-a procurat până şi o erecţie, după zile întregi de totală emasculaţie.

În aceeaşi noapte, Marco a luat o hotărâre. A doua zi dimineaţa, de cum se va trezi, îşi va face o cafea – fără nici o picătură de alcool în ea – va înghiţi nişte aspirine ca să i se dezumfle meningele, va strânge toate sticlele goale, va goli scrumierele, va strânge tot gunoiul din casă şi îl va arunca la ghena de pe palier şi apoi, nu mai târziu de ora unsprezece, se va duce la Airoldi ca să le ceară banii, se va înfuria şi le va cere socoteală pentru că cei de acolo nu vor avea de unde să-i dea şi va da piept cu Francesca. Nu se mai poate să fiu călcat în picioare de oricine. S-a terminat cu zăcutul, aşteptând ca alţii să-şi facă datoria. Gata cu tâmpitele de femei care se cred mai cu moţ decât toţi ceilalţi. Cel mai bine e, în fine, să lămuresc lucrurile cu toată lumea. Un fel de pacturi clare şi de prietenie pe termen lung.

A reuşit să se ridice din pat la unsprezece fără zece. Cafeaua se terminase şi în toată casa nu se găsea nici un sac de plastic în care să poată îngrămădi gunoiul. Aceste două mici inconveniente i-au dat presentimentul că şi ziua aceea o începuse cu stângul. Cugetând asupra situaţiei, stătea tolănit în fotoliu, cu şliţul pantalonilor de pijama deschis, dilatat chiar, când sună telefonul.

E Clara, s-a gândit el, şi a simţit că sângele începe să-i circule din nou prin vene, dar nu din cauză că se excitase, ci pentru că simţea un soi de teamă.

– *Ciao,* mai trăiești?

– Ah, tu erai... Te-am sunat de nenumărate ori și spuneai că îmi telefonezi tu mai târziu. Ce naiba s-a întâmplat cu tine, ai luat-o razna?

– Trebuia să reflectez, atâta tot.

– Eh, când doamna va binevoi să-mi spună ce-i trece prin minte...

– Mie, nimic. Mai degrabă ție. Ce faci toată ziua? Ce crezi tu, că vreo câteva mii de exemplare vândute îți ajung să trăiești liniștit? Chiar îți imaginezi că-ți poți permite să nu mai lucrezi?

– Oh, Doamne, Francesca, nu te-ai schimbat deloc. Încetează s-o mai faci pe bona cu mine. Termină odată, te rog! Am o idee bună pentru noul roman, ba chiar lucrez intens la carte. Te-am căutat tocmai pentru că voiam să vorbesc cu tine despre asta.

Francesca a rămas mult timp tăcută și poate că tocmai se pregătea să spună ceva, dar Marco, nerăbdător, a izbucnit:

– În sfârșit, ce e cu tine? O faci pe misterioasa?

– Știi ceva, dragul meu, află că mi-am pierdut răbdarea. În toți anii aceștia în care am fost împreună, nu am reușit să-mi dau seama ce scursură ești! Trebuie să-ți spun atunci când amica aia a ta m-a sunat și mi-a spus toată povestea, nu mi-a venit să-mi cred urechilor...

– Așadar, am avut dreptate! Am înțeles exact cum stăteau lucrurile! E un complot de femei... Nu cumva ai și crezut-o pe creatura aia țâfnoasă? Ce ți-a spus, hai, spune-mi, spune-mi, spune-mi?! a făcut Marco, încă incredul în fața pandemoniului.

– Ce mi-a spus? Totul, absolut totul.

– Ei, fă-mă să înțeleg ce înseamnă acest „totul" de care eu nu știu nimic.

– Și când mă gândesc că la început, când mi-a explicat cum stau lucrurile, ți-am ținut partea, am zis că nu, tu ești o persoană onestă, că se înșală. Dar nu de dragul tău, scumpule, nu te umfla în pene. Pentru mine o făceam, pentru că nu există o rușine mai mare decât faptul că am putut petrece aproape zece ani alături de un bărbat ca acela pe care îl descria femeia aceea. Dar iată că avea dreptate!

– Totuși, ce a putut să-ți spună nemernica aia de te-a întors pe dos în halul ăsta? Chiar vreau să știu...

– Ei bine, i-ai plagiat un roman...

– Plagiat, cum plagiat? Atunci e proastă de-a binelea. Am întrebat-o dacă nu are vreo idee de roman, ea a încercat să-și stoarcă una, dar i-a ieșit o porcărie. Doamne, ce mitomană!

– Nu, scumpule, *tu* ai plagiat-o. Îți vorbesc despre *Il piacere di promettere* și să nu-mi spui că nu-i adevărat, pentru că alaltăieri m-am întâlnit cu ea și mi-a dat romanul ei, *Architettare*, iar eu mi-am amintit cu exactitate că l-am văzut câteva luni la rând pe biroul tău. Apoi l-am confruntat cu cartea ta și mi se pare că nu e nici un dubiu.

– Dar... a încercat Marco s-o întrerupă.

– Nici un „dar". E inutil să încerci să te aperi. Știu totul: și intriga așa-zisului tău nou roman, dar și că-i spuneai că eu sunt o cicălitoare care și-a pus în cap să-ți fie impresar.

– Acum îmi amintesc! a exclamat Marco, cu tonul unuia picat din cer – și, de fapt, chiar în clipa aceea își amintea. Să nu-mi spui că Clara era autoarea porcăriei aceleia de cărți. Nu-mi vine să cred! Și pe urmă, nu i-am plagiat-o, ci am ciugulit singurele două-trei chestii decente care se găseau pe acolo. Era ca o amestecătură nedigerabilă, maculatură imposibil de publicat.

– Doamne, cât de încrezut poți fi! Într-adevăr, te-ai damblagit de când tragi întruna la măsea...

– Aha, și pe asta ți-a zis-o?

– Forma asta a ta de autoindulgență e pur și simplu înspăimântătoare, iar tu nici măcar nu realizezi cât de grav e ceea ce ai făcut. Ăsta e plagiat, înțelegi?

– Cla... scuză-mă, Francesca, știi ce? Simt că-mi fierb urechile și am niște dureri de cap îngrozitoare. Hai mai bine să ne vedem. Spune-mi unde ești și vin și eu, în felul ăsta discutăm în mod civilizat. Pot să-ți explic totul.

– Nici nu te gândi... a spus Francesca, cu vocea tăiată de furie, sunt nervoasă ca o viperă și, în plus, nu mai am nimic să-ți spun. De fapt, am: te sfătuiesc să citești ziarele în zilele următoare, pentru că sunt hotărâtă să împrăștii vorba în toate cele patru vânturi. Și mai află că de azi încolo de amica ta mă voi ocupa eu. Mie, romanul ei mi se pare mult mai bun decât al tău și intenționez să i-l public; și pe ăsta, și pe următorul.

Marco s-a îmbrăcat cu cel mai bun costum (și-l făcuse de comandă cu doi ani înainte), fără însă să-și dea seama că, descusută, căptușeala îi atârna la spate.

Ţinea neapărat să aibă o înfăţişare aspectuoasă, înviorată şi să fie proaspăt bărbierit.

Odată individualizată veriga slabă, acolo trebuie să acţionezi, şi-a spus, cu înţelepciunea dată parcă de o amară experienţă în materie de femei.

Clara – chiar dacă ea nu vrea s-o recunoască – e o mic-burgheză, dependentă de normele unei lumi şi ale unor decoruri demodate. Se preface că e furioasă pe mine din cauza a două-trei pagini pe care le-am ciugulit din cartea ei, în schimb în ea s-a trezit chemarea pădurii – în cazul său, o anume nevoie de cutume şi şabloane burgheze: curăţenie, ordine, bun-simţ şi discernământ, consum moderat şi adevăruri niciodată spuse pe de-a-ntregul. E furioasă pe mine pentru că am înspăimântat-o, am făcut-o să realizeze cât de departe te poate duce libertatea de gândire, cum e să te doară în cot cu adevărat de toţi ceilalţi.

Dacă îi dau telefon, pune imediat în funcţiune robotul... evident, astea sunt tactici pe care i le-a sugerat Francesca... aia da femeie dură! A înţeles imediat că femeiuşca asta e viciată şi nesigură pe ea şi, de teamă ca eu să n-o asmut împotriva sa, a convins-o să nu-mi dea nici un semn de viaţă.

Astfel, îmbrăcat la patru ace, pregătit să-i ţină o predică despre decorul şi siguranţa burgheze de care avea nevoie, s-a îndreptat spre casa Clarei, hotărât s-o scoată din bârlog, chiar dacă pentru asta ar fi trebuit s-o aştepte ore întregi în stradă. Mai devreme sau mai târziu va trebui să iasă, şi atunci va fi nevoită să mă asculte, să se

gândească din nou, să se autoconvingă, atunci îi voi plăcea din nou și va dori să și-o tragă din nou cu mine, și-a concluzionat el planurile, într-o progresie rapidă. Dacă reușesc s-o lucrez pe neroada asta mică, Francesca nu va mai pune mâna pe ea și din toată înfumurarea și dorința ei de a se îmbogăți pe spinarea altora se va alege praful. Ce nemernice! a exclamat el în gând, pentru a nu știu câta oară.

Ca să ajungă la Clara a luat un taxi – i s-a părut cea mai demnă alegere. A așteptat-o în fața blocului, din ce în ce mai dezamăgit și plictisit, după primele, inevitabilele, momente de nerăbdare perfidă.

Nu trecuse nici măcar o oră, când a început să simtă ațintite asupra sa privirile invizibililor locatari din bloc, care cu siguranță că se uitau în jos, pe stradă, ca să nu mai pomenim despre cele și mai iscoditoare ale proprietarilor magazinelor din apropiere. A înțeles că era cu neputință să-și petreacă toată ziua așteptând înfipt în fața intrării.

– Doamna Apollonio este acasă? a vrut el să afle de la portar.

– Ce doriți? a răspuns acesta, fără să se clintească.

– Spuneți-i că *dottor* Minghetti o așteaptă aici, la barul de vizavi.

Omul a dispărut în cușca sa și Marco l-a văzut vorbind la interfon.

– *Dottore,* doamna spune că acum este ocupată, să mergeți unde aveți treabă și că vă va suna ea mai târziu, i-a adus la cunoștință portarul.

Dacă e sus, mai devreme sau mai târziu o să coboare, idioata naibii... măcar știu că nu aștept degeaba,

s-a resemnat Marco, încercând să vadă latura pozitivă a refuzului ei.

S-a refugiat în barul de vizavi, dar nu imediat, ci după ce a ocolit mai întâi câteva blocuri, pentru eventualitatea în care Clara l-ar fi urmărit de la fereastră.

Apoi a așteptat îndelung, din ce în ce mai obosit și mai descurajat, fumând țigară după țigară, până ce, în cele din urmă, s-a întrebat dacă nu cumva exagerează.

A recapitulat desfășurarea acelei zile: de la bunele sale intenții naufragiate din cauză că rămăsese fără cafea, la odioasa convorbire cu Francesca, la pânda din fața blocului și la orele care treceau una după alta. L-a cuprins apatia, o tristețe profundă pentru nedreptatea pe care o suferea, pentru acuzațiile care i se aduceau și care nu stăteau deloc în picioare, pentru cele două isterice care își cultivau propriul narcisism pe spinarea lui. Forțau adevărul, voiau să demonstreze cu orice preț că fără ele nu ar fi avut niciodată succes. Exagerau meritele unei intrigi deloc convingătoare, care fără modificările pe care le făcuse el ar fi fost total insipidă. Era ca și când unuia i s-ar intenta proces pentru că, în timp ce mergea pe stradă, a călcat din neatenție o furnică.

Se făcuse deja ora patru după-amiază. De aproape trei ore stătea în barul acela, comandând numai băuturi nealcoolice, ca să nu duhnească în caz că ar fi trebuit s-o facă pe afectuosul cu Clara.

Plec acasă, s-a gândit el la un moment dat. Le bag în mă-sa pe amândouă și n-au decât să facă ce vor. Mă doare-n cur de articolele din ziar și de toate mârșăviile

lor. Rezultatul o să fie că se va vorbi şi mai mult despre mine şi mi se vor vinde şi mai multe cărţi. Cât despre noul meu roman, o să vadă ele! Când va apărea, voi fi atât de cunoscut, încât va fi floare la ureche să găsesc de lucru în televiziune. Iar acolo se plăteşte bine, nu glumă!

A strâns de pe masă ziarele cumpărate din oraş şi a achitat nota de plată care includea şi un cocktail de vin alb cu Campari, pe care l-a dat peste cap în timp ce aştepta restul de la bar.

Există mecanisme pe care le cunoaştem cu toţii: de exemplu, atunci când ne pierdem interesul pentru ceva care ne-a atras morbid atenţia, ex-obiectul interesului nostru apare brusc lângă noi, la îndemână. Se întâmplă aşa cu maşinile, cu iubirile, cu hainele sau atunci când îţi cauţi o slujbă. Aşa i s-a întâmplat şi lui Minghetti.

Clara tocmai ieşea pe uşa blocului. Părea grăbită, cu un aspect mohorât, aproape neglijentă. Mergea atât de repede, încât s-a văzut obligat să alerge o bucată de drum ca s-o ajungă. Când a oprit-o, respira deja greu.

Văzându-l, ea a tresărit ca şi cum s-ar fi speriat.

– *Ciao*. Aşadar, m-ai aşteptat, a spus ea, părând resemnată.

Ce rahat îi spun eu acum ăsteia? s-a întrebat el, aproape convins că cel mai bun lucru pe care putea să-l facă era să spargă buboiul, şi fie ce-o fi.

– *Ciao*, i-a spus, iar pe faţă i-a apărut un soi de zâmbet sfidător, involuntar.

– Deci, ce este? a făcut ea cu un aer distrat, prefăcându-se că scotoceşte în geantă după un fleac. Am vorbit cu Francesca pe la prânz. Mi-a zis că ţi-a explicat cum

stau lucrurile şi că nici măcar nu-ţi aminteai că mi-ai plagiat romanul, *Architettare*. Nu cred că ar mai fi ceva de adăugat.

– Ştii, Clara, i-a spus, aşezându-se în faţa ei, aproape împingând-o spre vitrina unui brutar care îşi deschidea prăvălia chiar în clipa aceea, tu şi Francesca sunteţi libere să faceţi ceea ce credeţi de cuviinţă. Însă eu, în toate lunile acestea, am ţinut la tine, ţin încă şi acum, chiar dacă am înţeles că din partea ta nu a fost nimic altceva decât prefăcătorie... ce ştiu eu, aveai scopurile tale... ei bine, îţi spuneam că tocmai datorită faptului că am o afecţiune pentru tine şi că sunt şi mai în vârstă, cu mai multă experienţă, în sfârşit... te rog să nu te laşi manipulată de Francesca.

Clara, care nu voia să-l asculte, demonstra un interes cu totul artificial pentru o felie de *castagnaccio*[1], înaltă de trei degete, expusă în vitrină. A observat îndelung şi o mostră de *pan dei morti*[2].

– Pe Francesca abia ai cunoscut-o, e o femeie arătoasă, foarte activă, fără îndoială că ţi-a făcut o impresie bună. Fii totuşi atentă pentru că singurul lucru care o interesează este să vorbească lumea despre ea, ca să-şi întărească poziţia în editură şi, eventual, să pună mâna pe un contract mai gras de la alte case editoriale. Iar dacă te-a făcut să crezi că-ţi va fi impresar, să nu-i dai crezare. Nu-i adevărat! N-o are nimeni la inimă, asta să-ţi fie

---

[1] Prăjitură tradiţională din Toscana, preparată din făină de castane, stafide şi miez de nucă (n. tr.).

[2] Prăjitură tradiţională din Lombardia (n. tr.).

clar; de douăzeci de ani se învârte în lumea asta, dar numai în casele editoriale din provincie se mai găseşte câte unul care să creadă că ea este o autoritate în materie. Aici, la Milano, e considerată ca făcând parte din vechea gardă şi nu mai stârneşte interesul nimănui, fie el un entuziast sau nu... a spus, aproape dintr-o suflare, oprindu-se doar pentru a-şi aprinde o ţigară. Ca dovadă, aminteşte-ţi că eu, care am iubit-o mulţi ani, nu aveam deloc intenţia să-i permit să se ocupe de cariera mea. Pare foarte activă, dar de fapt calcă în străchini, a concluzionat, scoţându-şi în sfârşit din gură ţigara, care, morfolită între buze, părea că urmăreşte curbele emoţionale ale discursului său.

Clara nu ar fi dorit cu nici un preţ să-l atingă, dar nu a reuşit să-şi reţină un gest automat, îndepărtându-i scrumul care-i căzuse pe reverul hainei. El a luat asta ca o manifestare de afecţiune, poate un mod – cam straniu – de a-i mulţumi pentru că a pus-o în gardă.

– Acum, ce ai de gând să faci... vreau să zic, în afară de Francesca şi de vendetele voastre, ce planuri ai? a întrebat-o el, cu dulceaţă în glas, apelând la tonurile cele mai joase ale propriei voci.

– Dar... a suspinat ea, afectată în mod real de tonalitate şi de comportamentul lui prietenesc şi oarecum protector. Mă gândeam să scriu un roman, *Perseguitare*, desigur.

– Bine faci, am fost o canalie atunci când te-am atacat în felul acela. Am greşit... iar zilele astea te-am căutat de nenumărate ori ca să ţi-o spun. Am greşit... am recitit ceea ce ai scris... bine faci, e o idee excelentă, i-a zis el, afectuos, aproape emoţionat. Totuşi, dacă nu te superi,

îți dau un sfat. Ar trebui să-i schimbi titlul... dacă ți-ar face și ție plăcere, aș încerca să te ajut și eu să găsești o idee bună. Doar dacă vrei... a continuat și, cu un gest mai întâi nesigur, apoi hotărât, ca al unuia care încearcă să-și înfrâneze o pornire, i-a trecut mâna prin păr.

Ea a simțit dorința să-l sărute, dar s-a abținut, limitându-se să se apropie puțin de el cu umărul și să i-l atingă pe al lui.

S-a abținut deoarece și-a amintit că trebuia să fie dezgustată de el și, mai ales, pentru că acolo, în stradă, cu toții o cunoșteau și – era sigură de asta – ardeau de curiozitate să afle istoriile ei sentimentale.

Am reușit, a gândit el, încă mă place.

– Pari obosită, i-a spus, îmi pare rău, sper că nu din cauza mea... dacă mi-ai fi mărturisit tot ce aveai pe suflet, dacă n-ar fi fost acest îngrozitor echivoc între noi... Câte luni pierdute în prefăcătorie... tu să te prefaci, iar eu să nu înțeleg!

– Ai dreptate, a recunoscut ea, întristându-se.

– Clara, a zis Marco, atingându-i mâinile pe care ea le ținea împreunate, Clara, de ce nu mi-ai spus totul de la bun început? De ce nu mi-ai dat posibilitatea să mă justific, dacă ar putea fi vorba de o justificare, sau să-mi dau seama de greșeala pe care o făcusem, de ce nu m-ai insultat și luat la palme? a continuat el, ajuns de-acum în situația de a încerca o disperare adevărată.

– Nu știu, Marco, nu știu să-ți spun de ce s-a întâmplat așa, pur și simplu s-a întâmplat și gata... te-am disprețuit, apoi te-am iubit, iar acum nu știu... a răspuns ea, atingându-și pantoful de al lui.

E confuză, a gândit Marco, credea că mă urăşte, în schimb încă mă doreşte. Acum sau niciodată...

– Ascultă, Clara, i-a şoptit el la ureche, împingându-se în pântecele ei, ascultă, iubire, hai să nu mai pierdem timpul. Hai să urcăm la tine, pentru că am un chef nebun să ţi-o trag... şi tu vrei asta la fel de mult... sunt sigur că deja eşti toată udă...

Îndrăzneala lui a îngheţat-o. E nebun? s-a întrebat ea. Oare cum îşi imaginează că?... După tot ce mi-a făcut... şi pe urmă, aşa, în stradă, în faţa casei mele... cât lipsă de simţ al realităţii! Ce curaj! Trebuie să scap de el, a gândit. Imediat!

– De fapt, ai dreptate, i-a spus. Mi-ai lipsit în toate nopţile astea cât am dormit singură...

– Atunci, hai sus, ce mai stăm, a făcut el, nerăbdător şi a făcut un pas spre blocul ei.

– Din păcate, mama e sus, la mine, l-a informat ea, modulându-şi vocea ca şi cum ar fi adresat condoleanţe cuiva.

– Of, ce sâcâitoare, nu pot face un pas fără să dau de maică-ta.

Şi această frază a fost o greşeală din partea sa, dar Marco nu şi-a dat seama. *(Unele afirmaţii ranchiunoase nu au nimic de-a face cu limbajul mieros şi catifelat al seducţiei.)*

– Ascultă, Marco, hai să ne vedem diseară. Acum tocmai mă duceam la avocat – ştii, pentru situaţia cu soţul meu – şi nu-mi permit să întârzii. Dar diseară trec pe la tine şi o să stăm de vorbă despre tot ce s-a întâmplat, să lămurim puţin relaţia asta a noastră şi apoi, fie ce-o fi, i-a

spus ea, stând aproape de el, dar nu foarte mult, căci fusese cuprinsă din nou de repulsie.

Pe el l-a încercat o suspiciune, i se păruse că, brusc, a devenit grăbită.

– Dar cu Francesca? Cu ea ce ai să faci? Ce intenționezi să faci acum?

– Ah, cu ea... a făcut Clara, ca și cum ar fi uitat deja toată întâmplarea, nu știu, cred că e mai bine să o oprim, e pornită rău... Te ocupi tu de asta?

– Ei, hai, Clara, chiar crezi că o să mă asculte? E geloasă pe tine, a declanșat toată nebunia asta numai din gelozie, nu de altceva, s-a lamentat el.

Ah, nu, dacă îmi permiți, a mai fost și altceva, i-a răspuns ea în gând.

– Știi, e prea autoritară, vrea să-mi dicteze tot ce trebuie să fac pentru o eternitate de aici încolo, reușești cu greu s-o stăpânești... Bine, o să o sun eu și o să fac în așa fel încât s-o liniștesc, i-a zis. Apoi, dându-și seama că nu fusese destul de convingătoare, a adăugat: Crede-mă, toată nebunia asta a fost rodul gândirii ei. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să debutez ca scriitoare cu un scandal... e o chestie care îți taie aripile de la bun început.

Am reușit, a gândit el. Judecă.

– Atunci pe diseară, au convenit amândoi, de comun acord.

– Să nu întârzii, a precizat el, că vreau să ieșim să cinăm în oraș.

Păstrează-te la rece, a gândit ea; în schimb, i-a spus:

– În același loc, și a schițat un gest de drăgălășenie, jucându-se cu mâneca hainei lui.

Clara l-a urmărit cu privirea în timp ce el se îndepărta. Jigărit și adus de spate, cu firele rare de păr răsfirate de briza de toamnă. Tipica adiere care precede apusul soarelui, o suflare ușoară, care, pe câmp, la țară, pare că dă viață frunzelor abia căzute, iar la oraș e utilă doar pentru a răspândi duhoarea gazelor de eșapament.

Mda, nu e genul de femeie în care să ai încredere, dar poate că acum s-o fi săturat și ea să mai umble cu fofârlica, se gândea Marco în timp ce se îndrepta spre stația de taxi. Acum nu vrea altceva decât să nu se mai gândească la toată povestea asta. Pe urmă, e în abstinență, are nevoie să și-o tragă. Totul, până aici. Nu există etică sau spiritualitate care să facă față unei asemenea nevoi. Defectul fetei ăsteia este narcisismul, are nevoie să fie încinsă încontinuu. Pe urmă, e prea țâfnoasă... dar n-o să se alieze cu Francesca, e prea mare rivalitatea dintre ele. Pune la un loc două femei și un bărbat și tărăboiul nu se sfârșește niciodată – mai rău ca într-un cuibar plin de cocoși. N-are decât să-și scrie romanul, dar să nu-mi mai frece mie ridichea, asta e tot ce vreau. Oh, Doamne, totuși câtă trudă ca s-o liniștesc! Cel mai bine ar fi ca barbată-su să și-o ia înapoi. Numai că de data asta ar trebui s-o țină mai atent sub control...

– Unde mergem? l-a întrebat taximetristul.

De fapt, încă nu se hotărâse. Acasă, la Airoldi ca s-o caute pe Francesca sau la vreun bar din centru ca să sărbătorească faptul că pericolul fusese înlăturat?

– La *Gin Rosa*, a hotărât fără să mai stea pe gânduri.

Mașina încerca încă să iasă din parcare, când, brusc, i-a venit să-și întoarcă privirea spre stânga. Și a văzut-o pe Clara. Se proțăpise acolo, lângă taxi, și privea înăuntru, zâmbind.

Cu expresia serafică a celui care tocmai ți-a tras clapa.

OCTOMBRIE '94

Post damnum pentire valet, mihi crede, negottam

Aşadar, trăieşte! şi-a spus Clara, simţind adierea timidă care îi ieşea pe nări. Şi nu a încercat-o deloc vreun sentiment de fericire.

A îmbrăţişat vreo sticlă, apoi, matol, a alunecat rupându-şi piciorul, iar acum va dormi două zile la rând. După cum îl cunosc, e foarte posibil ca lucrurile să se fi întâmplat întocmai aşa.

A deschis dulapul de lângă maşina de spălat. Ştia că găseşte acolo oglinda pe care Marco o folosea ca să-şi tundă părul din nas. O dată, îl văzuse sprijinindu-şi-o pe genunchi, apropiindu-se cu nările de ea şi – ţac, ţac, cu foarfecele de unghii – tăindu-şi firele cenuşii.

A luat oglinda şi i-a pus-o sub nas.

Nimic, nici o umbră.

A încercat din nou. A aşteptat îndelung. Sticla s-a aburit vag.

Dacă respiră în ritmul ăsta, înseamnă că mai are puţin şi crapă, s-a văzut ea obligată să constate.

Ce e de făcut?

A lăsat capacul WC-ului și s-a așezat acolo, să se gândească.

A rămas așa un timp. Amețită de absurditatea situației, aproape că simțea nevoia să atipească. Căsca.

Ce e de făcut?

A făcut o evaluare confuză, pro și contra. Pro nu a găsit nimic. Pro Marco, se înțelege. Dacă ar fi chemat poliția sau ambulanța, ar fi trebuit să se aștepte la un șir nesfârșit de neplăceri. Interogatorii, inventarea de generalități, rumoare, necazuri. Să explice cum și de ce. Ar fi fost mai rău decât să aibă de-a face cu Francesca Carrara.

S-a hotărât pe loc.

S-a îndreptat spre bucătărie și a luat din cuiul din perete o pereche de mănuși pentru gătit, de forma unui motan de Chartreux.

Apoi s-a pus pe treabă, cu mișcări coordonate și rapide. A găsit paginile din *Perseguitare* pe fața de masă de culoarea palidă a ploșniței găsite odată în sufragerie (ploșnița muribundă! și-a amintit ea). A observat și câteva file cu însemnările lui Marco; erau scrise cu o caligrafie de om nebun, colțuroasă și nervoasă; nu era caligrafia lui obișnuită, feminină. Le-a luat și pe acelea. Pe noptiera de pe partea ei de pat, când stătea acolo, a găsit pastilele de borago – *se iau două, seara, înainte de culcare.* Apoi a ocolit patul și a trecut pe partea lui Marco. A ridicat receptorul telefonului și l-a reașezat strâmb, ridicat puțin, în așa fel încât linia să rămână ocupată. În caz că Marco va reuși să se târască până la cel mai apropiat telefon – cel din sufragerie – nu va reuși să vorbească cu nimeni.

He, he, a chicotit ea, mulțumită de șiretlicul pe care tocmai îl găsise. Apoi a ieșit, închizând ușa camerei în urma sa.

S-a întors în baie. Marco era în aceeași poziție, țeapăn. A șters capacul WC-ului cu mănușa. Apoi a făcut același lucru cu oglinda, pe care a pus-o la loc, în dulap. Cu fața de motan de Chartreux a mănușii a frecat mânerul ușii.

S-a întors pe coridor. Privirea i-a căzut pe pământul uscat din ghiveciul plantei de *dracaena*. La urma urmelor, planta nu are nici o vină, i-a trecut prin minte. A luat din frigider sticla cu apă fără aditivi și a vărsat-o în ghiveci. Pentru crăciuniță a rezervat doar câteva picături.

A tras după ea ușa blindată de la intrare.

Aproape că ajunsese acasă, când s-a oprit într-o intersecție plină de tomberoane pentru colectarea diferențiată a gunoiului. Fără să facă nici o diferență, a abandonat mănușile pentru gătit și cheile apartamentului lui Marco deasupra unui morman de gunoi, aruncat la întâmplare lângă tomberoane.

La urma urmelor, nu mai avea nevoie de ele.

(Da, așa e: ura – cea adevărată – o încerci numai pentru cineva pe care îl cunoști.)